

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2568 | Vol.8 No.1 January - June 2025

ISSN : 2730244X-9147 (Online) 2587-003 (Print)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาคาร B 7.4 ชั้น 2 248 ม.1 ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Social Sciences

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

Vol 8 No.1 (January-June 2025)

P-ISSN : 2773-9139 (Print) E-ISSN : 2773-9147 (Online)

❁ วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบาย สาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา การศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ บทความที่ดีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่าง น้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของ บุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่าง การพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ เป็นราย 6 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

บรรณาธิการ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ (คงบุญวาสน์), ผศ.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองบรรณาธิการ

พระครูสุทธิเมธาวังษ์, ดร.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศ.ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ สักโส

มหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตพร แซ่แง สายจันทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูนิติธรรมบัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูสุตสารบัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.วสันต์ ลีมรัตน์ภัทรกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ดร.ธีรदनัย กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระธรรมวชิรจินดาภรณ์, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระศรีวิชิราภี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระสุธีวชิรคุณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวุฒิธรรมสาร, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูปลัด ทวี อภโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูธรรมธร ปุณฺณพัฒน์ ปุณฺณนโนโท

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาภาณุวิชญ์ ภาณุวิชชโณ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญัฐชยา กำแพงแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.ปัญญา ธรรมบุตร

นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญัฐหทัย นิรัติสัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยผู้จัดการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุลมมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระครูสุทธิเมธาวังษ์, ดร.

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิสูจน์อักษร

พระครูธรรมธร ปุณฺณพัฒน์ ปุณฺณนโท

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นางสาวณัฐฐา แจ้งอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2568 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 20 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 18 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2568 จนถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2572 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ข)
บทบรรณาธิการ	(ช)
สารบัญ	(ซ)

บทความวิจัย : Research Article

THE EFFECTS OF ENGLISH FILMS ON THAI EFL LEARNERS' PRAGMATICS COMPETENCE	1-20
--	------

Korrakod Panpoom and Burajt Phoodokmai

FACTORS INFLUENCING URBAN GOVERNMENT ACCORDING TO SOCIAL GOVERNANCE CAPACITY IN HENAN PROVINCE FROM TOE THEORY'S PERPECTIVE	21-55
---	-------

Chai Lina, Kamolporn Kalyanamitra, Tassanee Lakkhanapichonchat, and Chuchee Biadnok

นวัตกรรมหน้ากากอนามัยผสมสารสกัดสมุนไพรจากขิง (ZINGIBER OFFICINALE) : ประสิทธิภาพสารสกัดและความพึงพอใจในนวัตกรรมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร	56-74
---	-------

HERBAL FACE MASK INNOVATION MIXED WITH GINGER (ZINGIBER OFFICINALE) EXTRACTION: EXTRACT EFFICIENCY AND SATISFACTION OF MEMBERS OF THE COMMUNITY HERBAL ENTERPRISES

จันทร์จิรา ตรีเพชร, กุลวดี คตชนะเลขา และ ณัฐพงศ์ ชัยภักดี

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	75-99
---	-------

THE DIGITAL CITIZENSHIP OF UNDERGRADUATE STUDENTS, RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY KRUNGTHAP

ชฎาจันทร์ โชคนิรันดร์ชัย

ปัจจัยในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ: กรณีศึกษา ผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ 100-114

FACTORS OF OFFENCES RELATED TO SEXUALITY: A CASE STUDY OF MALE PRISONERS IN PHETCHABUN PROVINCIAL PRISON

ภูวารี หรสาตร์ และ นวภัทร ณรงค์ศักดิ์

ผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อย นอก จังหวัดนนทบุรี 115-132

THE EFFECT OF TRAINING WORKSHOP ON ART CRAFTS FOR THE ELDERLY IN THE WAT NOI NOK COMMUNITY, NONTHABURI PROVINCE

ศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ, ขจร อิศราสุชีพ และ สุกัญญา จันทกุล

กลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพสำหรับ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการ พัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 133-153

MECHANISM FOR DEVELOPING ACTIVITIES TO PROMOTE PROFESSIONAL TEACHER COMPETENCE FOR STUDENTS IN THE EDUCATIONAL PROGRAM, MAJOR IN SOCIAL STUDIES, FACULTY OF EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT, CHAIYAPHUM RAJABHAT UNIVERSITY

จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และ พระครูประยุตสารธรรม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ 154-174

AN EVALUATION OF THE PERFORMANCE EFFICIENCY OF EMPLOYEES IN LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS: A CASE STUDY OF BAN KAENG SUBDISTRICT MUNICIPALITY, PHU KHIAO DISTRICT, CHAIYAPHUM PROVINCE

รุ่งทิพา แจ่มสว่าง, ณัฐดนัย แก้วโพนงาม และ ธรรมรัตน์ โรมแพน

การศึกษาประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางการเมืองและการปกครองเมือง ชัยภูมิ 175-192

STUDY OF THE HISTORY AND POLITICAL EVOLUTION AND GOVERNANCE OF CHAIYAPHUM

ชัยสิทธิ์ ชูสกุล, ณัฐดนัย แก้วโพนงาม และ ธรรมรัตน์ โรมแพน

การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี 193-215

SOCIAL WELFARE ADMINISTRATION FOR DISABILITIES IN NONTHABURI PROVINCE

ศุภจิรา ทองศรี, กมลพร กัลยาณมิตร, สถิตย์ นิยมญาติ และ ทศนีย์ ลักษณะวิชานซ์

ปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 216-242

ไทย

POLITICAL FACTORS THAT AFFECT INVESTING IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

นพรัตน์ ประมวลวัลลิกุล, กมลพร กัลยาณมิตร, สถิตย์ นิยมญาติ

และ ทศนีย์ ลักษณะวิชานซ์

อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง 243-272

ในประเทศไทย

INFLUENCE ON THE COMPETITIVENESS OF FROZEN SEAFOOD INDUSTRY IN THAILAND

สุเพ็ญพร อ่าวสาร, สถิตย์ นิยมญาติ, กมลพร กัลยาณมิตร, และ ทศนีย์ ลักษณะวิชานซ์

การมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 273-288

พึ่งตนเอง กรณีศึกษา: กลุ่มทอผ้า อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

THE PARTICIPATE IN THE CREATING MARKETING CHANNELS FOR THE DEVELOPMENT OF SELF-RELIANT COMMUNITY ENTERPRISES.: A CASE STUDY OF KHON SAWAN DISTRICT, CHAIYAPHUM PROVINCE

อินทุราภรณ์ อินทรประจบ เรมี่, ธนิกันต์ ศรีจันทร์ และ ธรรมรัตน์ โรมแพน

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่สำหรับ 289-304

โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา

เขต 2

A STUDY OF THE MANAGEMENT OF NEW DISTANCE LEARNING VIA SATELLITE FOR SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ฉันทซ์ กันทะดี และ ณัฐวุฒิ สัพโส

**การศึกษบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูใน
สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษา
พิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน**

305-325

THE ROLE OF ADMINISTRATORS IN PROMOTING CLASSROOM ACTION RESEARCH
IN A SPECIAL EDUCATION CENTER: THE NETWORK GROUP OF EIGHT UPPER
NORTHERN PROVINCE AREA

อภิษฎา กิ่งแก้ว

**การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ
มหาวิทยาลัยพะเยา**

326-343

STUDY OF THE CONDITIONS AND GUIDELINES FOR SERVICE OPERATIONS
SUPPORT FOR DISABLED STUDENTS, UNIVERSITY OF PHAYAO

อภิเชษฐ คุ้มใจ และ ณัฐวุฒิ สักโส

**การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง
ลำพูน**

344-359

PARTICIPATION IN THE ADMINISTRATION OF STUDENT CARE SYSTEM OF
SCHOOLS IN THE PHRAYA WANG SUB-CAMPUS LAMPANG-LAMPHUN
SECONDARY EDUCATION AREA OFFICE

พรชัย จินะทา และ ณัฐวุฒิ สักโส

**การศึกษาสภาพการดำเนินงาน การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับ
เด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน**

360-375

THE OPERATING CONDITIONS OF EARLY INTERVENTION SERVICES FOR CHILDREN
WITH DISABILITIES IN SPECIAL EDUCATION CENTER THE NETWORK GROUP 8
UPPER NORTHERN PROVINCES AREA

ณิชา วงศ์สุทธี และ ณัฐวุฒิ สักโส

บทความวิชาการ : Academic Article

ความหมายที่แท้จริงของโรงเรียน คาทอลิก

376-386

THE TRUE MEANING OF CATHOLIC SCHOOL

ณัฐกฤตา บุตรแพ, จิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์ และ ละมุล รอดขวัญ

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา

ACADEMIC ADMINISTRATION FOR EXCELLENCE OF BUDDHIST CHARITY SCHOOLS

แหวววิมล เชาวลิต

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

405-429

THE EFFECTS OF ENGLISH FILMS ON THAI EFL LEARNERS' PRAGMATICS COMPETENCE*

Korrakod Panpoom¹ and Burajt Phoodokmai²

¹⁻²Lecturer, Faculty of Education, Udonthani Rajabhat University, Thailand

Email: korrakod.pa@udru.ac.th

Abstract

This research study delves into the effect of films on the pragmatic competence of Thai students learning English as a Foreign Language (EFL). The focus is specifically on refusal speech acts, which previous research has not explored extensively. Despite the widespread use of films in language instruction across various educational settings, there is a significant gap in research concerning their influence on refusal speech acts. This gap is particularly noticeable in the context of Thai EFL learners, a group that has not been the focus of many studies in this area. The objectives of this research were 1) to investigate the impact of films on the pragmatic competence of Thai EFL students, specifically in the context of refusal speech acts, and 2) to explore the effectiveness of using films as a teaching tool in enhancing students' engagement and language skills. This research employs an action research design, allowing for a more practical and participatory approach. The study participants are five students from Grade 5 at a school in Northeast Thailand. The choice of a smaller group allows for a more detailed and in-depth analysis of each student's progress and response to the teaching method. Several research instruments are used in this study to gather data, including semi-structured interviews. Observation forms for student and teacher

* Received 21 March 2025; Revised 29 April 2025; Accepted 25 May 2025

behaviours are also used. These forms help record and evaluate the interactions, engagement levels, and general behaviours during the learning process, offering insights into the effectiveness of the teaching method and the student's progress. Post-teaching interviews are also conducted, allowing the research to capture students' reflections and thoughts after completing the teaching process. The preliminary findings of this study suggest that films can serve as rich, authentic resources for pronunciation and pragmatic instruction. The students exhibited enthusiasm and showed improved skills through film-based learning. These observations indicate that film can be a motivating and effective educational tool, facilitating an active learning environment and contributing to better student engagement. Hence, the results revealed that films are valuable, authentic resources for teaching pronunciation and pragmatic skills. The students demonstrated increased enthusiasm and improved abilities through film-based learning, suggesting that films can be a motivating and effective tool for creating an active learning environment and enhancing student engagement.

Keyword: English Films, Pragmatic Competence, EFL Learners, Language Acquisition, Thai Learners

Introduction

The concept of pragmatics contains the theory of Speech act. Austin (1962, cited in Devitt& Hanley, 2003) developed the three-fold classification of utterances into locutionary, illocutionary, and perlocutionary acts. Locutionary acts refer to the acts of saying something, i.e. the actual words uttered. The illocutionary and perlocutionary acts involve what is done by saying something, i.e. the effect of the

illocution on the hearer. Some linguists have attempted to classify illocutionary acts by grouping the speech according to their common functional characteristics. This taxonomy comprises five significant categories: assertive, directive, commissive, expressive, and declarative.

Introducing films within language instructional settings has garnered considerable scholarly attention in recent years, owing to their perceived efficacy in augmenting diverse linguistic proficiencies such as vocabulary acquisition, listening comprehension, and cultural appreciation (Daniela et al., 2015; Peters et al., 2016). However, extant literature exhibits a noticeable absence in the study of the separate impact of films on pronunciation skills, particularly within the cohort of Thai learners of English as a Foreign Language (EFL). As an integral facet of effective communication, pronunciation is a formidable challenge in language acquisition (Valdeon, 2010). Consequently, a comprehensive examination of the results of film-based pedagogical interventions on the pronunciation proficiencies of Thai EFL learners becomes imperative.

Prior investigations emphasize the advantages inherent in multimodal input and synchronized captions as instrumental components in enhancing pronunciation in second language acquisition contexts (Feng, 2019; Leona et al., 2021). The merger of visual and auditory stimuli, constituting multimodal input, has effectively reinforced learners' phonological representations and refined phonological updating processes within the cognitive lexicon (Valeria et al., 2023). Synchronized captions, elucidating target lexical units during auditory processing, produce audiovisual synchronization, thereby facilitating precision in pronunciation (Vanderplank, 2016). Nevertheless, a gap exists in the current scholarship, requiring further inquiry into the applicability and efficacy of these methodologies, particularly within discrete linguistic and cultural settings.

Considering the target speech act of the current study, the refusal speech act will be selected as the critical point of the research for two reasons. First, the

interventional studies on refusals are rarely conducted compared with other speech acts, e.g. requests, apologies, and suggestions. Second, refusal is a relatively small number of speech acts that respond to another act, e.g., refusal to requests, invitations, and suggestions. Films distribute great sources for language students, which provide native dialogues, cultural contexts, and stimulated materials for language learners. Films can take the students to an environment with rich visual exposures that offer various experiences, including nature discourse, accents and dialects, slang and colloquialisms, body and gesticulatory language, and cultural customs. From the language teaching perspective, the film is the direct resource that can deliver the language and culture in the learning process. However, taking the movie in an English classroom can encourage the students to pay attention to the language actively; the movie can provide rich input, which can help improve learners' communicative skills (i.e., listening, speaking, reading, and writing). Accordingly, the purpose of the study will be to explore deeply the impact of films on L2 learners' proficiency. This study's main aim is to examine films' effects on Thai EFL learners' oral pragmatic competence on refusals.

Research Question

What are the effects of films on Thai EFL learners' oral pragmatic competence on refusals?

Objectives

1. To observe the students' behaviours during their learning procedures
 2. To investigate the teacher's acts and classroom procedures.
-

Literature Review

Pragmatics of fiction introduces the systematics within the mixed areas of pragmatics and fictional data. It refers to the study of relevant literature in such areas as stylistic, literary pragmatics or the pragmatic literature on drama and tele-cinematic discourse. Fictional language happens in various distinctive shapes (Jucker & Locher, 2017), which are extended from novels and theatre plays to cinematic films and radio or TV dramas. Moreover, pragmatics gives many diverse viewpoints for examining all these forms and their impacts on readers or watchers. Hence, the investigated field of the pragmatics of fiction is vast and different. Moreover, the sentences which show up in fictional texts are the same as the sentences that show up in other sorts of texts. In any case, fictional texts regularly are aesthetic, and they have numerous functions such as stylistic, educational, social, and enthusiastic.

The conceptualization of pragmatics mainly incorporates the social setting in which communication takes place, which alludes to the level of extradiegetic communication between the composer of fictional content and recipients and the level of the intradiegetic communication between the characters delineated inside fictional compositions. Appropriately, social pragmatics depend on relevant information about conversational records, their connections and the setting where the communication occurs. In conclusion, the field of pragmatics of fiction is vast and varied, offering multiple perspectives to examine the impact of various forms of fictional language on readers or viewers. Despite their aesthetic, educational, social, and emotional functions, the sentences in fictional texts resemble those in other types of texts, demonstrating the richness and diversity of fictional language.

Audiovisual translation (AVT) refers to the conversion of the verbal languages related to audiovisual works and products (i.e., films, TV shows, stage productions, musicals, operas, websites, computer games). AVT is defined as a functional element of translation which involves the transmission of multimedia

and multimodal texts into another language and culture (Gonzalez, 2009: 3). In conclusion, Audiovisual translation (AVT) plays a crucial role in the interplay of languages and cultures in various forms of media, including films, TV shows, stage productions, musicals, operas, websites, and computer games. It serves as a functional element in the process of translating multimedia and multimodal texts, enabling a broader reach across different languages and cultures.

Communicative competence, or communication competence, refers to the innate understanding of a language and the capacity to use it efficiently. This concept, introduced by Noam Chomsky (1960) as linguistic competence, has been expanded upon by many researchers who view linguistic competence as a component of communicative competence. Hedge (2014) states that effective communication relies on mastering specific competencies. Linguistic competence encompasses understanding the language code, its grammar, vocabulary, and written conventions. This includes phonetics, phonology, morphology, syntax, and semantics knowledge. Sociolinguistic competence involves understanding sociocultural usage rules, such as how to use language appropriately based on the communication setting, topic, and interpersonal relationships, and cultural norms and taboos. Discourse competence involves the ability to produce and understand oral or written texts in different forms by organizing words, phrases, and sentences into a cohesive and coherent text. Lastly, strategic competence involves identifying and rectifying communication breakdowns, using strategies like repetition, clarification, slower speech, gestures, or taking turns in conversation. These competencies enable a speaker to maintain open communication channels despite interruptions or misunderstandings.

In conclusion, communicative competence, initially introduced by Noam Chomsky as linguistic competence, is an integral part of language proficiency. It

involves understanding and using language effectively, which requires mastery of linguistic, sociolinguistic, discourse, and strategic competencies. These competencies allow a speaker to comprehend language rules, use language appropriately in varied contexts, produce and understand cohesive and coherent texts, and maintain communication despite misunderstandings or interruptions.

Communication is characterized as inherently multimodal, emphasizing the interconnectedness of various symbolic resources in creating meaning within specific contexts. This understanding aligns with contemporary linguistic theories that highlight the integrated nature of verbal and non-verbal cues in communication (Gardner and Smythe, 1975). The sophisticated nature of communication is inherently multimodal, as various symbolic resources interconnect to create meaning within a given context. This interconnectedness underscores the indispensable role of both verbal and non-verbal cues in the comprehensive interpretation of information. The significance of these cues extends to language learning, where motivation plays a key role in determining the effort, resolution, and ultimate success of foreign language learners (Ushioda, 2009). A seminal theoretical framework in this domain is the second language social education model developed by Gardner and Smythe (1975), constituting an influential perspective in adult and youth education for English as a foreign language.

Sherman (2003) and Webb & Rodgers (2009) delve into the pedagogical implications of audio-visual elements in language learning. These studies explore the effectiveness of incorporating multimedia resources, including movies, in language teaching. By providing insights into how educators can leverage audio-visual materials to enhance vocabulary acquisition, these studies bridge the gap between theoretical frameworks and practical applications in language education. In addition, Kaiser's (2011) research is particularly relevant as it specifically investigates the impact of audio-visual elements on vocabulary expansion. The

study explores how exposure to rich audio-visual content contributes to a more diverse and nuanced vocabulary among learners. This research aligns with the argument presented in the text regarding the positive influence of screen media on vocabulary acquisition, emphasizing the multisensory nature of learning through audio-visual stimuli.

In summary, the discussion on screen media and vocabulary acquisition is enriched by a diverse array of studies. These investigations not only validate the theoretical foundations, such as Paivio's dual-coding theory, but also offer empirical evidence supporting the positive influence of visual representation, eye-tracking technology, and audio-visual elements on children's attention, word recognition, and vocabulary expansion. The collective findings contribute to a comprehensive understanding of how screen media can be effectively harnessed as a tool for language learning and vocabulary development.

The study of refusal speech acts is a crucial aspect of pragmatic research. The refusal is a negative response to an action or speech act, with sociocultural factors influencing how it is expressed and interpreted. Previous studies have shown that cultural context and language proficiency play significant roles in the usage of refusal speech acts (Al-Kahtani, 2015). In teaching English as a foreign language, films have been found to be effective in enhancing both pronunciation and pragmatic competence, including using refusal speech acts. Films provide authentic input and cultural context, which can aid in the understanding and practice of refusal speech acts in various scenarios (Daniela et al., 2015; Peters et al., 2016). However, despite its potential benefits, the use of films in teaching refusal speech acts among Thai EFL learners is an area that has been relatively under-researched. Therefore, further studies exploring this pedagogical approach

could provide valuable insights into its effectiveness in improving pragmatic competence in refusal speech acts among Thai EFL learners.

Related Studies

Permataningtyas and Sembodo (2018) studied the refusal actions and approaches used in *Harry Potter and the Philosopher's Stone*, and *Harry Potter and the Chamber of Secrets* films are investigated in this study. It aims to figure out what kinds of rejection actions the movie actors use and how they articulate themselves in the films. The information was gathered from the two films. In the movies, there were a total of 91 refusals and 12 adjuncts. According to the findings, indirect refusals were used more often (65%) than direct refusals (35%). However, negative reluctance is the most widely used direct strategy (26%), followed by indirect strategies: Attempt to distract interlocutor (21%) and Reason/Explanation (14%) (18%). The results show that characters in the *Harry Potter* films communicate their refusals indirectly, such as by persuasion and explanation.

Based on the previous study, the pragmatics of fiction were explored in the case study, which investigated the strategy of using the target language in fiction, the significance of using fiction in a language classroom, and the pragmatics exploration through audiovisual translation, according to many researchers who studied about the audiovisual translation in the view of the pragmatics of fiction. The researchers mostly study subtitling in films, aiming to collect data about difficulties in the translation process, distinguished modes of cinematic discourse, and translation. Al-Jabri, Allawzi, and Abushmaes (2021) study about three types of taboos that create difficulties in the translation process. The taboos were delivered by subtitles from Netflix and MBC4, along with the translation strategies. Guillot (2020) conducted a study that concentrates on film subtitles as a distinguished mode of cinematic discourse and translation. The pilot study shows the scope of subtitling among comparatively different languages. The aims of this study are to

explore the differences and ingenuity of subtitling as a mode of discourse and to continually explore how various languages should make use of their own particularities for the needs and challenges of interlingual subtitling. The research also qualitatively explored the representation of source dialogues across languages (e.g., French, Italian, Spanish, English, German) from a diverse cross-cultural pragmatic perspective. Valdeon (2020) reported the research on the translation of Spanish swearwords in AVT. Accordingly, four different series, 47 episodes in total, were analyzed to show that AVT in Spanish not only defends the emotional force of the original texts but also shows the frequency of the frequency of swearwords, which has increased. Locher (2015) explored the exploration of rational studies of im/politeness in English fans' subtitles of Korean dramas, which are under the fields of pragmatics of fiction and audiovisual translation. Moreover, some studies investigated the use of fictional language as sources for pragmatics analysis. These studies can affirm the arguments that the fictional language can provide the same source as the literary-use language. Jucker (2015) explore the case study about the literary use of uh and um in sci-fi, namely Hitch Hickers' Guide to the Galaxy. The findings affirm that fictional language provides rich data for pragmatists, and fiction can be illustrated as a specific form of communication with its own characteristic features. Additionally, Ryan and Granville (2019) studied the suitability of film for modelling the pragmatics of interaction, in which the dialogues from 20 popular English-language movies were analyzed to reveal the findings about the authenticity in the pragmatics of sequence. Rolls and Rodgers (2017) studied about science-specific technical vocabulary which showed the results that science-specific technical vocabulary can improve incidental learning of science-specific vocabulary because it gives students the chances to expose approximately 500,000

words of science-specific vocabulary and serve general literacy to scientific for L2 learners who expose to the extensive reading.

Accordingly, scholars have explored the contributions of using fictions in language classrooms under the umbrella of the pragmatics of fiction. Wawra (2015) studied about how the analysis of political cartoons can be applied as a critical reading learning activity in English lessons in secondary and higher education. According to Arbrams (2014) research, it was identified the linguistics tools which the language learners gain after watching movie containing native information. The research Show that using films as a pragmatics source can help the learners to indicate the aim of conversations and recognize norms of interaction among group of young people. Moreover, Peter, Heynen, and Puimege (2016) established the audiovisual with subtitles and captions to the vocabulary class. The investigation shows the result that, the participants can learn more using their vocabulary remains. Also, the caption had a positive improvement compared to using the L1 subtitle.

Methodology

The action research was adopted for being the research design of this study. Accordingly, the researcher needs to explore about the behaviours of the students to identify the effects of films on Thai EFL learners' oral pragmatic competence on refusals.

Participants/ subjects

The study participants consist of 5 students who are currently in Grade 5. These students were selected using a convenient sampling method where an intact class was chosen. This means that the selection was based on what was easiest and readily available, rather than a randomized selection. The school where these students are studying is located in a rural area in the Northeast of Thailand, which could potentially influence their exposure to English language and

culture. This context may provide unique insights into the effectiveness of film-based learning for EFL students in similar settings.

In addition to the stated steps, the researcher reviewed the recorded observations and interviews to analyze the students' responses and behaviors in relation to the film-based teaching method. The researcher also took notes during the observation and interview stages to capture any immediate insights or observations. These notes were then used to supplement the analysis of the recorded data. The researcher also sought feedback from the teacher about the effectiveness of the lesson plan and teaching method, as well as any challenges encountered during teaching. This feedback was considered in the analysis to provide a more comprehensive understanding of the teaching and learning process. Once the analysis was complete, the researcher compiled the findings into a report, highlighting the impact of films on the students' pragmatic competence in refusal speech acts.

Research procedures

The researcher first prepared and conducted the necessary research instruments. Subsequently, interviews were conducted with the participants to learn about their favourite types of film. Following this, the teacher implemented the lesson plan and taught the participants. During the learning process, the researcher observed the students' behaviours. After the completion of the teaching process, the researcher conducted post-teaching interviews with the students. The students' behaviours were then observed again through recordings. Finally, the researcher analyzed the collected data.

Research Instrument

1. Semi-structured interview form: This tool provides open-ended questions that allow participants to express their thoughts freely. It's designed to create a

relaxed environment for participants, encouraging honest and comprehensive answers.

2. Student's behaviors observation form: This instrument is used to record and evaluate students' behaviors, engagement levels, and interactions during the learning process. It helps identify trends, patterns, and areas for improvement in student behavior.

3. Teacher's behaviors observation form: This tool is used to evaluate the teacher's performance in terms of instructional delivery, interaction with students, and management of the learning environment. The data collected from this instrument supports the research by providing insights into teaching methods and their effectiveness.

Data Analysis

In this paper, content analysis is used as a method to interpret meaning from the content of text data. This involves a systematic coding and categorizing approach, which seeks to determine trends, patterns, and emphases within the text data. The process starts with the creation of a coding framework or scheme based on the research questions and objectives. This coding scheme will include categories or themes that are relevant to the study. Each piece of text data is then analyzed by assigning codes according to the coding scheme. This can be crucial for ensuring the reliability and validity of the analysis. After coding, the coded data can be quantified and statistically analyzed, providing a numerical description of the trends, patterns, and emphases within the text data. This process allows for the text data to be interpreted in a more objective, systematic, and reliable manner.

Results

Table 1 The teacher and students' behaviours during the procedures.

Teacher's behaviours	Students' behaviours
- Teacher provides students a chance preparing about the vocabulary which will be shown in the movie. - Teacher shows the example of refusal acts. - Teacher briefly introduce about the movie namely Harry Potter. - Teacher asks the learners to answer the stimulate situations.	- Students are enthusiastic to pronounce, spell, repeat, and tell the meanings of the words. - Students brainstorm about how to refuse persuasions. - The students number the jumble scenes and note down the refusal acts. - The students discuss what they'd noted and show their notes.

The data shown in table 1, the teacher and students' behaviours. The data which was investigated from the observation forms, provide the information about the teacher and students' behaviors. Accordingly, from the teacher's behaviors, the teacher tries to prepare and guide the students about what to focus on. This can help the students detect about the refusal strategies and enjoyably watch the movies.

The examples of participants speech act

Direct Refusal

Could you draw me a picture please?

'No, I cannot.'

Direct Refusals with Reasons

Excuse me. Could you help me complete my homework please?

'I cannot ... I not finish uhh my homework.' 'No... no... errrr I not ... intelligent.'

Pardon me, could you lend me money please?

'No ... I (am going to) ... borrow borrow you.' —the phrase in the parentheses is Thai version.

Indirect Refusals with Reasons

Excuse me. Could you help me complete my homework please?

'Sorry, ... I haven't finished my homework yet.'

Pardon me, could you lend me money, please?

'Sorry, ... I err just buy (Kai-Pop) ... err I don't have.'

The study outcomes revealed that learners primarily employed indirect refusals supplemented with reasons to articulate their negative responses. Additionally, the students' attitudes towards the utilization of short clips from the Harry Potter movies in their English classes were predominantly positive. They expressed that these clips provided them with numerous instances of refusal sentences, thereby enhancing their understanding of their usage.

One participant notably mentioned, "I observed numerous examples of refusal expressions used by Haary. Sometimes, I could even see him shaking his head as a form of refusal" (translated version). This statement underscores the effectiveness of visual cues in augmenting the learners' comprehension of refusal sentences.

The students further articulated their enjoyment and enthusiasm towards watching movies in their English classes. They found the experience engaging and entertaining. One of the students shared, "I thoroughly enjoyed watching Harry" (translated version). Another student expressed fascination with the magic spells in

the movie, stating, "I was intrigued by the scene where Professor McGonagall cast a spell to transform a bird into a glass" (translated version).

These sentiments suggest that integrating films into English language instruction not only enriches the learning experience but also enhances student engagement and interest.

Discussion

The research findings revealed that films significantly impact Thai EFL learners' oral pragmatic competence, particularly in the realm of refusal speech acts. A key takeaway was the pivotal role that teacher guidance played in assisting students to identify refusal strategies. This bolstered their comprehension of pragmatic language usage and enriched their overall experience of watching films. These observations align with Abrams' (2014) research, which argued that films as a pragmatic source can aid learners in grasping the objectives of conversations and the norms of interaction (Abrams, 2014).

Further, the study found that students primarily utilized indirect refusals with reasoning. This trend mirrors the findings of Permataningtyas and Sembodo's (2018) research, suggesting that learners are exposed to and imitate indirect refusals from the films they watch (Permataningtyas & Sembodo, 2018). This imitation of language use from films demonstrates that films can provide a realistic and relatable context for learners to comprehend complex pragmatic aspects like refusals.

The positive attitudes exhibited by students towards the incorporation of films in English instruction underscore the educational value of films as pragmatic contexts. Incorporating films into language instruction engages students by

providing a more immersive and authentic language-learning experience. These findings resonate with the theories of Paivio (1986, 2008) and Gardner and Smythe (1975), which emphasize the role of multimodal communication and audiovisual teaching strategies in language learning (Paivio, 1986, 2008; Gardner & Smythe, 1975).

Paivio's Dual Coding Theory postulates that learners process and understand information more effectively when it is presented with both verbal and visual stimuli (Paivio, 1986). Similarly, Gardner and Smythe's Socio-Educational Model highlights the importance of motivation in language learning, which can be enhanced by using engaging and relatable materials like films (Gardner & Smythe, 1975).

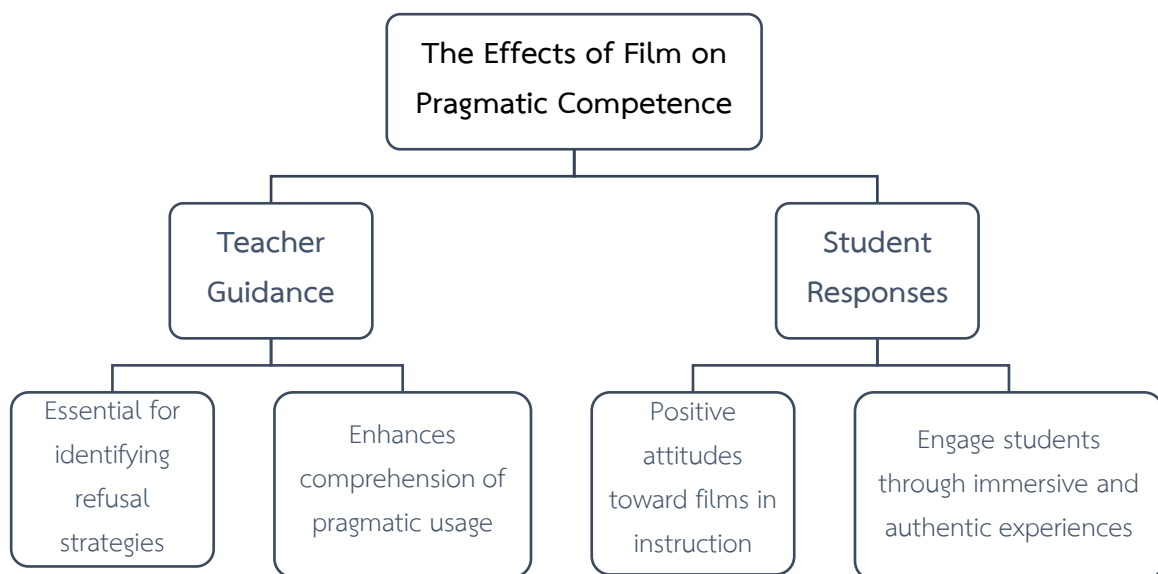

Diagram 1: The synthesis of research finding

In conclusion, this study underscores the potential of films as an effective tool for enhancing oral pragmatic competence among EFL learners, corroborating the premise set in the study's rationale. However, it is crucial to note that the teacher's role in guiding students to identify and understand pragmatic aspects in films is central to this process. The research further validates the need for studies exploring this pedagogical approach to provide valuable insights into its effectiveness in improving pragmatic competence in refusal speech acts among Thai EFL learners, as mentioned in the study's rationale.

Recommendations

Further research is needed to explore the pedagogical approach of using films in teaching English, particularly in the context of improving pragmatic competence in refusal speech acts among Thai EFL learners. It could be implied that future studies could explore different films, audiences, or refusal strategies. It might also be beneficial to examine how different teaching techniques or lesson plans could impact students' learning experiences and outcomes.

References

- Abrams, Z. (2014). Using film to provide a context for teaching L2 pragmatics. *System*, 46, 55-64.
- Allan, K. (20 5). What is a slur not a slur? The use of nigger in 'Pulp Fiction'. *Language Sciences*, 52, 187-199.
- Bonsignori, V. (20 8). Using films and TV series for ESP teaching: multimodal perspective. *System*, 77, 58-69.
-

- Bus, A., Van Ijzendoorn, M., & Pellegrini, A. (1995). Joint book reading makes for success in learning to read: A meta-analysis on intergenerational transmission of literacy. *Review of Educational Research*, 65(1), 1–21.
- Chen, Y. (2011). Comparing incidental vocabulary learning from reading-only and reading-while-listening. *System*, 39, 1024–1042.
- Daniela, A., Maeyer, S., Donche, V., Gutierrez, M., Plans, C. (2015). Television series inside the EFL classroom: Bridging the gap between teaching and learning informal language through subtitles. *Linguistics and Education*, 32, 107–117.
- Del Saz-Rubio, M. (2018). Female identities in TV toilettries ads: A pragmatic and multimodal analysis of implied meanings. *Journal of Pragmatics*, 136, 54–78.
- Diao, Y., Chandler, P., & Swell Del Saz-Rubio, M. (2018). Female identities in TV toilettries ads: A pragmatic and multimodal analysis of implied meanings. *Journal of Pragmatics*, 136, 54–78.
- Feng, M. (2019). The effects of video caption types and advance organizers on incidental L2 collocation learning. *Computer & Education*, 142, 103655.
- Jucker, A. (2015). Pragmatics of fiction: Literary uses of uh and um. *Journal of Pragmatics*, 86, 63–67.
- Leona, N., van Koert, M., van der Molen, M., Rispend, J., Tijms, J., et. al. (2021). Explaining individual differences in young English language learners' vocabulary knowledge: The role of extramural English exposure and motivation. *System*, 96, 1–13.
- Neuman, S., Samudra, P., Wong, K. (2021). Two may be better than one: Promoting incidental word learning through multiple media. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 73, 101252.
- Peters, E., Heynen, E., Puimege, E. (2016). Learning vocabulary through audiovisual input: The differential effect of L1 subtitles and captions. *System*, 63, 134–148.

- Permataningtyas, W., and Sembodo, T. (2018). Refusal Strategies in Two Harry Potter Movies. *Lexicon*.
- Rolls, H., Rodgers, M. (2017). Science-specific technical vocabulary in science fiction-fantasy texts: A case for language through literature. *English for Specific Purposes*. 48, 44-56.
- Ryan, J., Granville, S. (2020). The suitability of film for modelling the pragmatics of interaction: Exploring authenticity. *System*. 89, 102186.
- Valdeon, R. (2010). Swearing and the vulgarization hypothesis in Spanish audiovisual translation. *Journal of Pragmatics*, 155, 261-272
- Wawra, D. (2018). Multimodal literacy: Meaning negotiations in political cartoons on the refugee. crisis. *System*, 77, 10 - 18.
-

FACTORS INFLUENCING URBAN GOVERNMENT ACCORDING TO SOCIAL GOVERNANCE CAPACITY IN HENAN PROVINCE FROM TOE THEORY'S PERSPECTIVE*

Chai Lina¹, Kamolporn Kalyanamitra², Tassanee Lakkhanapichonchat³,
and Chucheeb Biadnok⁴

¹⁻⁴ Political Science Faculty, Bangkokthonburi University, Thailand

Email: 154932100@qq.com

Abstract

The objectives of this study were three-fold: (1) to analyze the key factors influencing the government's social governance capacity; (2) to analyze the impact of these factors on government governance effectiveness in individual and combined states; (3) to propose optimization paths for enhancing local government's social governance capacity from the perspectives of technology, organization, and environment. The research was a quantitative. The study selected the governance capacities of 18 municipal governments in Henan Province as research samples and utilized the results of self-made social survey questionnaires as outcome variables. Six conditional variables were identified, with data sources for these variables being the number of internet broadband access ports, the number of legal entities in scientific research and technical services, general public budget revenue, the number of employees in public management, social security, and social organizations, population density, and per capita disposable income of resident families.

* Received 23 March 2025; Revised 22 April 2025; Accepted 25 May 2025

Major findings: After analyzing the sufficiency of condition configurations using FSQCA software, three path configurations were identified that explained high social governance capacity, namely "Technology-Environment Dual Drive Type," "Economic Drive Core Type," and "Technology-Environment Drive - Organizational Support Type." In terms of technology, a high level of innovation in science and technology was recognized as a core condition for two paths, highlighting the critical supporting role of technological innovation in urban government's social governance capacity. In terms of organization, sufficient "fiscal resource supply" served as a supportive condition for two paths, emphasizing the importance of providing adequate financial resources. Among environmental factors, "level of economic development" was confirmed as a core condition for all three paths, revealing its significant impact on urban government's social governance capacity. Finally, policy paths for enhancing government's social governance capacity were proposed from technological, organizational, and environmental aspects.

Keywords: Social Governance Capacity, Qualitative Comparative Analysis, Urban Government, TOE Theory

Introduction

Statement of the Problem As society underwent continuous development and transformation, the enhancement of government social governance capability became a focal point in the field of public administration. In the previously complex and dynamic social context, the level of government social governance capability not only related to the legitimacy

and effectiveness of the government but also profoundly involved societal stability and sustainable development. Therefore, an in-depth analysis of the impact of government social governance capability on society was crucial for promoting the healthy development of the social governance system and improving the quality of government public services, holding significant theoretical and practical implications.

The strengthening of government social governance capability had a vital influence on societal stability and crisis response. In the process of social governance, effective coordination and management by the government enabled better responses to various social issues and emergencies, maintaining societal stability and order. Through an in-depth analysis of the government's role and capability in social governance, we could comprehensively understand its strengths and weaknesses in crisis response and conflict resolution.

The improvement of government social governance capability was significant for promoting societal participation and democratic decision-making. The government's capability level in social governance directly affected the enthusiasm and effectiveness of various societal participants. By uncovering the impact mechanisms of government social governance capability on societal participation and decision-making, we could provide theoretical support and policy recommendations for constructing a more open, democratic, and transparent social governance system.

In summary, the research on government social governance capability held significant value in the past context. By thoroughly exploring the government's role, influencing factors, and enhancement paths in social governance, we provided robust support for government decision-making and contributed to the innovation and development of China's social governance system. Continuous research and exploration in this field offered beneficial

insights and references for constructing a civilized and harmonious society, propelling China's social governance to a higher level.

Significance of the Problem

1. Consolidating the Basic Theoretical Research on Government Social Governance Capability: Despite government social governance capability being a vital topic in the research field of government governance transformation, most scholars at that time focused on the independent elements of "government governance capability" and "social governance." There was no consensus on the concept, connotation, and analytical framework of "government social governance capability." Overall, theoretical research on government social governance capability was still in its early stages.

2. Innovative Theoretical Exploration of Factors Influencing Government Social Governance Capability: In the current field of government social governance capability research, many scholars relied on traditional quantitative or qualitative research methods. The research explored different combinations of factors influencing government social governance capability from the dimensions of technology, organization, and environment. It revealed the inherent logic of how factor combinations influenced outcomes, helping to deepen our understanding of the operational mechanisms of factors influencing government social governance capability.

Objectives

1) Analyze the key factors influencing the government's social governance capacity.

2) Analyze the impact of these factors on government governance effectiveness in individual and combined states.

3) Propose optimization paths for enhancing local government's social governance capacity from the perspectives of technology, organization, and environment.

Methodology

1. To analyze the key factors that influenced government social governance capability. We analyzed these determining factors, revealed their impact on the effectiveness and mechanisms of local governance, and provided specific guidance for local governments to enhance governance capability.

2. To explore the factors that influenced government governance capability and their impact on governance effectiveness in individual and combined states. Through a detailed analysis of these relationships, we deepened our understanding of the government governance system, providing a theoretical foundation for local governments to formulate more effective policies and strategies.

3. To explore the optimization path for improving local government social governance capability. Through an in-depth study of local government governance cases in Henan, we proposed practical and feasible strategies and methods to help the government achieve higher levels of governance effectiveness, providing concrete recommendations for building a modern governance system.

Literature Review

1. Social Governance

In an era marked by globalization and the revolutionary surge of emerging technologies, the societal conflicts and issues within nations were gradually taking on an international dimension. Simultaneously, we must address the emerging challenges with a more open and forward-thinking mindset and approach. The demographic structure of societies was undergoing profound changes, with its impact significantly manifesting on a global scale. In recent years, the aging of populations in almost all industrialized countries had been rapidly occurring, presenting an urgent challenge to the international community (Peters, 2013). In the face of various complex issues, governments must reform management methods to enhance efficiency and reduce the costs of social management. Under the profound influence of "governance" theory, a new wave of social management thinking was gradually emerging in Western countries. Therefore, "social governance was not merely to cater to a theoretical trend or artificially create a set of new slogans. Instead, it was the theoretical and practical response of governments to economic, political, and ideological changes" (Sun, 2005).

In the field of social construction in China, high-quality social governance played a crucial role as a key component, contributing to the realization of socialist harmonious society construction. The concept of "social governance" was first proposed at the Third Plenary Session of the Eighteenth Central Committee of the Communist Party of China, explicitly emphasizing the strengthening and innovation of social governance as a key measure to safeguard national security, social stability, and the well-being of the people.

In Western public administration studies, the term "social governance" was not explicitly used but was rather studied as a component of governance theory. Although the term "social administration" encompassed the participation of both public and private sectors in social management, it did not specifically refer to the social governance function of the government. While "social management" was superficially understood as social management, it more strongly emphasized public relations research and, in certain cases, specifically referred to the management and services of social organizations. On the other hand, "collaborative governance" was conceptually closer to China's "social governance," mainly reflected in the negotiation and cooperation among diverse entities in solving social problems. For example, scholars like Ansell proposed that collaborative governance referred to the participation of relevant interest groups as governance entities in solving social public problems, jointly designing solutions (Ansell, and Gash, 2008)

2. Government Governance Capacity

Government capacity was not a static concept; it evolved within the complexities and dynamics of governance. In a broad sense, understanding the implications of government capacity was vital. Governments needed corresponding capacities in different areas to address challenges at various levels. In its 1997 annual report, the World Bank defined government capacity as the "ability of the government to effectively guide and promote collective action." This further highlights the close connection between government capacity and collective action (The World Bank, 1997).

Scholars had different interpretations of government capacity in the past. Gargan viewed government capacity as the ability of the government to effectively fulfill its expected tasks (Gargan, 1981). On the other hand, scholars like Hu Ningsheng and Zhang Chengfu argued that government capacity was reflected in the government's degree of goal achievement in the social

management process (Hu, and Zhang, 1998). Although these perspectives differed, they all emphasized the close connection between government capacity and goal orientation.

Governance theory emphasized solving public issues through collaboration, cooperation, and broad participation in order to effectively address the increasing social challenges. Under this perspective, the government was no longer the sole managing entity; instead, social organizations and the private sector were integrated into the governance process, forming a multi-dimensional governance pattern.

With the rise of governance, government governance capacity gradually replaced traditional concepts. Governance theory stressed the collaboration of multiple entities, such as government, social organizations, and the private sector, to jointly achieve specific goals. This shift made government governance capacity a more practical concept.

3. TOE theory

The TOE theory, which stood for Technology-Organization-Environment, was originally developed to study the adoption of technological innovations within organizations. Rooted in Rogers' Diffusion of Innovations theory (DOI) this theory provided a multi-level analytical framework centered around the context of technological applications (Rogers, 2003). It posited that the adoption of innovation and new technologies in businesses was influenced not only by the technological attributes themselves but also by organizational internal factors and external environmental elements. Specifically, the analysis of factors affecting organizational technology innovation adoption encompassed consideration of three aspects: technology, organization, and environment. Among these, technology factors encompassed the inherent

characteristics of the technology, including its compatibility with existing technologies and the organization, as well as features of the technology to be adopted, such as availability, usefulness, and relative advantage. Organizational factors primarily related to the characteristics of the organization itself, including size, internal communication, employee interaction, culture, type, and structure. Environmental factors encompassed external institutional elements, including competitors, regulatory bodies, macroeconomic environment, and government support. These three factors interacted and collectively influenced an organization's decisions regarding the adoption of technological innovations.

Methodology

This research was a quantitative. The research area was Henan Province, China. The population and sample were: The study chose the governments of the 18 cities in Henan Province as the research subjects. Considering the characteristics of the research subjects, the sample size was relatively moderate, aiding in accurately showcasing the governance characteristics of different regions and laying the foundation for proposing more actionable policy recommendations. The research instrument used a questionnaire. To ensure a scientific and rational questionnaire design, evaluation indicators were derived from six aspects: Party leadership, Organizational coordination, public services, social stability, social synergy, and Technological level. These indicators were constructed based on the party's leading role, organizational coordination, public service quality, social stability efforts, social synergy enhancement, and the promotion of technological advancements. A total of 11 questions were formulated, comprehensively and objectively covering various aspects, ensuring a holistic understanding of the practical situation of urban government social governance. The goal of the questionnaire design was to ensure the comprehensiveness and reliability of the evaluation, providing a

substantial data foundation for the research. Data analysis in this study was conducted through data interpretation to identify the relationships and patterns among technological, organizational, and environmental factors affecting the social governance capabilities of local governments. The interpretation focused on uncovering the complex interactions between these factors and understanding how each contributed to overall governance capability. The findings were presented in a descriptive format to provide a clear and detailed view of the data, highlighting any underlying nuances and insights that might otherwise be obscured.

Results

In the era of modernization where the state promoted governance systems and capabilities, the following conclusions were obtained by adhering to the TOE theoretical research ideas in accordance with the characteristics of social development and based on the traits of government social governance capacities:

Firstly, the concept of government social governance capabilities was defined. Through a review of the literature and existing research, combined with the research perspective adopted in this study, under the leadership of the Communist Party of China, the government formulated and implemented effective public policies. Beyond the government's departments, the public, private sectors, and individual citizens managed urban and social public affairs to achieve the energy and strength necessary to ensure and improve people's livelihoods, promote social fairness and justice, and maintain social harmony and orderly development as governance goals.

Second, an analysis framework for the government's social governance capacity elements and influencing factors was established. According to the TOE theoretical model, this study had established an analysis framework for influencing factors of government social governance capabilities, namely, technical factors, organizational factors, and environmental factors. Technical factors included the construction of information infrastructure and the level of scientific and technological innovation. Organizational factors encompassed government financial resources supply and support of professional talents. Environmental factors consisted of two aspects: public demand and economic development.

Third, the paths to improve the government's social governance capabilities were identified. Through the use of FSQCA software for a sufficient analysis of conditional configuration, three influencing factor combination paths with high government governance capabilities were obtained. These three organizational paths were: "Technical-Environmental Driven", "Economic Drive Core", and "Technical-Environmental Driver-Organization Support". By analyzing the adaptation of these three path structures to the social governance capabilities of the urban government, the following conclusions were drawn: In terms of technology, the "level of scientific and technological innovation" as conditional variables played a core role in the two high social governance capability combination paths. This indicated that the level of scientific and technological innovation was a key factor affecting the social governance capability of urban governments, and there was a positive correlation between the level of scientific and technological innovation and high governmental social governance capability. Secondly, regarding organization, "financial resources supply" also appeared in the two combination paths as supportive conditions. This highlighted that high social governance capabilities required the government to provide sufficient financial resources as the material guarantee

for social governance. Finally, concerning the environment, the "level of economic development" was also determined to be the core condition in the three path configurations, underscoring the significant impact of the level of economic development on the government's social governance capabilities.

Discussion

Enhancement Paths for Urban Government's Social Governance Capacity. In the process of analyzing the influencing factors of government social governance capacity, we gained profound insights into some weak links in the government's role in social governance. Through the analysis of the combination of factors influencing government social governance capacity, we selected 18 city governments in Henan province as samples to better understand the practical situation of social governance. Based on the characteristics of the research samples and the results of the influencing factor analysis, we believed it was necessary to propose practical paths that could effectively enhance government social governance capacity from a macro and holistic perspective. This was not only significant for decision-makers but also contributed to providing more valuable policy recommendations for the government, aiming to facilitate the effective improvement of social governance capacity.

1. Enhancing Social Governance Capacity from a Technological Perspective

Governments could enhance their social governance capacity at the technological level to better adapt to challenges in the evolving landscape. The impetus provided by technological innovation not only elevated the

overall economic status of cities but also presented a more scientific and intelligent approach to addressing societal issues. Taking substantial strides in technological innovation injected robust momentum into the sustainable development of cities. In contemporary society, refining the technological innovation framework had become an indispensable path to achieving high-quality economic development. As a crucial engine for advancing industrial upgrades and economic structural adjustments, technological innovation directly influenced the overall economic situation of society. Through in-depth analysis of various influencing factors, we found that the level of technological innovation was not only a core condition for the high governance capacity path of urban government in society but was also closely linked to economic growth, directly impacting the ability to address societal issues. By introducing advanced technology, governments could better address crucial topics in social governance, such as environmental issues and healthcare challenges. Therefore, governments needed to implement a series of comprehensive measures to enhance their governance capacity in the field of technological innovation.

1.1 Rational Allocation of Technological Innovation Resources

In the pursuit of high-quality development in urban technological levels, the rational allocation of technological innovation resources had become crucial. This involved numerous factors, including organization, talent, policies, and funding. Therefore, constructing a technological innovation sharing platform had become an urgent task. Regional governments could play a key role in promoting the rational allocation of resources through the following avenues.

(1) Establishing a New Type of Technological Innovation Sharing Platform

Recognizing the significance of establishing a new type of technological innovation sharing platform in contemporary urban social

governance was vital for driving sustainable development and improving governance efficiency. This platform should serve as the core engine for the smart development of cities, integrating advanced information technology, building a digital twin city model, and achieving real-time monitoring and intelligent analysis of urban data. This provided more accurate and timely information support for government decision-making and a robust foundation for technological innovation.

(2) Integrating Urban Smart Development

The new type of technological innovation sharing platform should not only aggregate data but also act as the core engine for urban smart development. By integrating advanced information technology, establishing a digital twin city model, and achieving real-time monitoring and intelligent analysis of urban data, it provided more accurate and timely information support for government decision-making. This process not only enhanced the scientific nature of decision-making but also offered innovative ideas for urban governance.

(3) Building a Digital Innovation Ecosystem

Constructing a complete digital innovation ecosystem within the platform was a crucial aspect of driving technological innovation. This ecosystem should cover the entire process, from infrastructure construction to innovation and entrepreneurship incubation. Through digital technology, visibility and transparency of innovative activities were increased, attracting more innovators to participate. This comprehensive innovation ecosystem helped facilitate collaborative discussions among professionals from different fields, promoting cross-disciplinary applications of technology.

(4) Promoting Technological Cross-Industry Collaboration

On the new type of technological innovation sharing platform, encouraging technological cross-industry collaboration and integration was essential. By establishing mechanisms for industry exchange, the government could facilitate professionals from different fields to collaboratively discuss and solve complex problems, driving cross-industry application of technology. This cross-industry collaboration not only fostered collisions of innovative thinking but also generated more innovations spanning multiple sectors.

(5) Establishing Innovation Incubators and Accelerators

The new type of technological innovation sharing platform should establish innovation incubators and accelerators, providing resource support and mentorship services for startups. This would contribute to cultivating more innovative enterprises and accelerating the market entry of innovative outcomes. The construction of innovation incubators and accelerators not only provided the necessary resources for entrepreneurs but also supported their growth through mentorship programs.

(6) Guiding Financial Institutions to Participate in Technological Innovation

To address the financing challenges of technological innovation, the government could guide financial institutions to actively participate in financing support for technological innovation projects on the new platform. Implementing incentive policies, lowering financing risks, and encouraging the growth of financial institutions alongside innovative enterprises were crucial. Active participation by financial institutions would contribute to resolving the funding issues of technological innovation, accelerating the incubation and promotion of innovative outcomes.

(7) Advocating Innovation Spirit and Public Engagement

Encouraging and advocating an innovative spirit on the new type of technological innovation sharing platform was a key driver for technological innovation. By cultivating more innovative talents, society could embrace a broader spectrum of innovative thinking. Simultaneously, through disseminating technological education, raising public awareness of technological innovation, and achieving collective participation in innovation, public engagement not only promoted the dissemination of innovative ideas but also provided broad social support for innovation.

Through these measures, the new type of technological innovation sharing platform would genuinely become a potent support for urban governance, offering a practical path and strategy for the modernization and efficiency enhancement of urban social governance. This platform facilitated the transition of cities toward an innovation-driven development model, comprehensively elevating urban governance capacity and contributing to the sustainable progress of society. Governments played a crucial role in guiding and propelling this process by creating favorable policy environments and incentive mechanisms, continuously advancing the goal of rational allocation of technological innovation resources.

1.2 Transformation of Technological Management Departments' Functions and Active Use of Digital Tools

In today's digital era, government governance had faced unprecedented opportunities and challenges. As an integral part of the governmental system, technological management departments urgently required optimized functional positioning to better drive technological innovation. In this context, governments had actively employed digital tools, deepened the "streamlining

administration, delegating powers, and improving services" reform, to meet the demands of technological innovation in a more flexible and efficient manner.

Traditional governance approaches had proven to be inefficient and prone to loopholes when dealing with vast and complex societal issues. Information collection, analysis, and decision-making primarily relied on manual labor and paper documents, which were inadequate for the demands of the information age. However, with the rapid development of information technology, governments had leveraged various advanced digital and intelligent tools to enhance governance efficiency and quality.

1.3 Strengthening Enterprise Innovation Leadership in the Field of Technological Innovation

Firstly, the government focused on investing in communication network infrastructure, including areas such as 5G, the Internet of Things (IoT), and the industrial Internet. The development of these advanced technologies provided the digital government with faster and more reliable data transmission and communication tools, thereby improving governance efficiency and the ability to respond to emergencies. The widespread application of 5G technology enabled the government to quickly acquire a large amount of information for real-time monitoring and feedback. The development of IoT and the industrial Internet facilitated the deep integration of the physical and digital worlds, providing the government with more comprehensive and precise data support. Investment in these infrastructure elements laid a solid foundation for the construction of a digital government, assisting the government in better adapting to the challenges of the digital age.

Secondly, the government ensured data security and privacy while stimulating social innovation by establishing standardized data openness policies and mechanisms. Through the construction of data sharing platforms, the government promoted the opening of high-value data to the public. While

safeguarding data security, the government established clear data openness standards and standardized processes for data sharing to provide society with more high-quality data resources. In this way, the government guided enterprises, research institutions, and other entities to innovate using data, promoting the development of the digital economy. Simultaneously, in-depth analysis and exploration of this data helped city governments better understand social phenomena and trends, predicted risks, and made informed decisions. This not only enhanced decision accuracy and scientific validity but also provided the public with more diverse, convenient, and precise services, contributing to the realization of a more integrated governance and service model.

In conclusion, raising the level of digital government construction was a key factor for city governments to address challenges in the digital era. By investing comprehensively in communication network infrastructure and formulating standardized data openness policies, the government better met the needs of society, promoting social progress and development. The construction of a digital government was not just a technological upgrade but also an innovation in governance models. Only with a foundation in digital governance could city governments better adapt to the challenges of the digital age, achieving more intelligent and efficient governance. These measures not only enhanced government governance capacity but also provided broader space for social innovation and technological development, collectively driving sustainable urban development.

1.4 Strengthening the Position of Enterprises as Innovation Entities

Firstly, the government formulated and promoted market-oriented policies to stimulate the innovation vitality of enterprises. These policies

included encouraging enterprises to participate in market competition, providing incentive mechanisms to drive technological innovation, strengthening intellectual property protection, and reducing innovation risks. The government developed tax policies that encouraged enterprises to engage in research and development and innovation, providing tax relief for expenses to reduce the economic costs of innovation for businesses. Additionally, establishing a system for protecting intellectual property rights, enhancing the protection of innovative achievements, and encouraging enterprises to actively engage in innovation activities.

Secondly, the construction of the technological innovation system was of paramount importance. The government actively strengthened the construction of the technological innovation system, including establishing research and development institutions, research centers, and innovation teams, providing technical support and collaboration opportunities for enterprises. The government encouraged collaboration between enterprises and universities or research institutions, jointly conducting research and development projects, and promoting the deep integration of industry, academia, and research. Furthermore, the government increased support for high-tech enterprises through incubation and support measures, providing financial support through the establishment of innovation funds and innovation investment platforms to help enterprises better conduct innovation activities.

Thirdly, the government focused on the introduction and cultivation of scientific and technological talents to support technological innovation within enterprises. Through initiatives such as establishing plans to attract scientific and technological talents, providing scholarships, and offering research funds, the government attracted outstanding domestic and international scientific and technological talents to join enterprises. Additionally, the government encouraged enterprises to conduct internal training and skill enhancement

programs to improve the innovative capabilities and competitiveness of their employees. Establishing long-term cooperation mechanisms with universities and research institutions, promoting the transformation of research results, and allowing enterprises to better absorb and apply the talents of cutting-edge science and technology.

Lastly, the government took active policy measures to promote the innovation vitality of enterprises, establish a technological innovation system, attracted and cultivated scientific and technological talents, fostered an innovative culture, enhanced investment in technological innovation, established innovation networks, and protected intellectual property. These measure helped enhance the technological innovation capabilities of enterprises and promote the development of national technological innovation. In the future, the government continued to focus on improving the innovation environment, continuously innovating policies and mechanisms, and providing better support and conditions for enterprise innovation to achieve higher levels of technological innovation and economic growth. Through these suggestions, the government would be able to better guide enterprises in innovation, achieved more significant results in technological innovation, and laid a solid foundation for the sustainable development of the entire society.

2. Enhancing Urban Social Governance Capacity at the Organizational Level

2.1 Upholding the Systematic Governance Philosophy and Improving the Social Governance Structure

In the current context of the complexity and diversity of social governance, governments were advised to adhere to the systematic governance philosophy. This philosophy emphasized the interconnection and mutual

influence of various governance elements, breaking away from the traditional vertical and singular model of governance, and emphasizing diverse participation and collaborative cooperation. Governments needed to deeply understand the core ideas of systematic governance and implement them in practical work, including emphasizing the organic connection of various links in the governance system and promoting collaborative interaction among different levels of government, social organizations, businesses, and ordinary citizens. The implementation of the systematic governance philosophy contributed to the formation of a more flexible, efficient, and adaptive social governance pattern.

To better adapt to social changes and development, governments needed to continuously innovate and improve governance models. Innovation included not only the application of technological meant but also involved governance philosophies, institutional mechanisms, and various other aspects. Governments should have actively learned from advanced international governance experiences, combined them with local realities, and formed governance models suitable for their own development. Additionally, governments should have actively promoted the application of intelligent technologies in governance, built smart cities, and enhanced the precision and efficiency of governance. In terms of institutional mechanisms, governments could have strengthened collaborative cooperation with diverse entities such as social organizations and businesses, forming a governance model based on consultation, co-construction, and shared responsibilities to increase the democratic and participatory nature of governance.

In the process of constructing a modern social governance system, governments needed to emphasize the development of grassroots governance. The grassroots level was the foundation of social governance and the most direct interface with citizens. Governments should have strengthened the

construction of grassroots organizations and enhanced the level of grassroots governance, including nurturing professional and high-quality community workers and promoting the development of community and resident self-governance. By strengthening grassroots governance, governments could have better understood and met the actual needs of citizens, facilitating the smoother operation of the social governance system.

In summary, adhering to the systematic governance philosophy and continuously innovating and improving governance models were crucial for constructing a modern social governance system. City governments needed to have deeply grasped these points to lead the innovation and improvement of social governance more efficiently. Only by comprehensively advancing these aspects could city governments have better adapted to the development changes in society, tirelessly striving towards the goal of more effective, just, and harmonious social governance.

2.2 Constructing a Modern Financial System and Leveraging its Supportive Role

Modern financial systems played an irreplaceable and crucial role in national governance, directly impacting the achievement of the overall goals of comprehensive and deep reforms. It was the cornerstone for achieving sustainable development, improving people's living standards, and promoting the healthy development of the social economy. In contemporary society, the conflicts among individuals, groups, and public needs were exceptionally complex. Therefore, a scientific and rational financial system was needed to balance and coordinate these conflicting interests. The modern financial system, through the flexible use of taxation, fiscal expenditure, debt, and other means, could more effectively respond to the diverse needs at different levels,

thereby achieving rational resource allocation. By reasonably distributing the burden of taxation, the financial system helped prevent excessive wealth gaps, promoting fair service of public resources to the entire society.

Moreover, the modern financial system was considered a key lever for enhancing social governance capacity. Its healthy development was directly related to the government's ability and effectiveness in performing its functions. By establishing standardized financial systems, governments could more efficiently mobilize social resources, facilitating orderly economic and social affairs. The financial system could also elevate the standard of living for the general population through rational resource allocation, enhancing social cohesion and stability. At the government level, scientific financial management enabled better prediction and response to societal demands, improving the scientific accuracy and precision of decision-making. Rational tax and fiscal expenditure policies could effectively stimulate market vitality, fostering innovation and economic growth. The transparency and standardization of the financial system also helped prevent corrupt practices, increase government credibility, and maintain social fairness and justice.

The modern financial system significantly contributed to promoting the healthy development of the social economy. Through the flexible use of financial means, governments could guide and support the upgrading of industrial structures, promote technological innovation, and encourage sustainable development. The flexibility of the financial system allowed it to adapt to economic changes and the diversity of social needs, aiding in the construction of a more adaptable and resilient social governance system. Efficient management and utilization of public finance resources could achieve the scientific allocation of resources, promote the sustainable development of the local economy and society, and enhance the government's service level and governance efficiency. Through this process, the government could better

enhance its social governance capacity, promoting the modernization of governance. These reform measures would help construct a more scientific, rational, and transparent modern financial system, better meeting the needs of social development, and continually innovating and enhancing urban social governance.

To construct a modern financial system, the government should first emphasize the scientific and systematic construction of institutions. Establishing a comprehensive financial system covering taxation, fiscal expenditure, debt, etc., consistent with the overall goals of national governance, was key. Through the scientific construction of these institutions, the financial system could better adapt to the diverse and multi-faceted social needs, ensuring more precise and rational resource allocation.

Secondly, the government needed to promote the legal construction of the financial system. In financial management, establishing a scientifically rational legal framework emphasized the legitimacy and standardization of institutions. This not only helped improve the legal level of governance but also prevented corrupt practices, enhanced government transparency, and increased public trust.

Furthermore, the government should strengthen communication and negotiation with various sectors of society. When formulating and adjusting financial policies, diverse opinions and suggestions should be widely solicited, forming a decision-making model based on consultation, co-construction, and shared interests. Through broader participation, policy mistakes could be effectively prevented, and the feasibility and sustainability of policies could be increased.

The government should also enhance the use of technological means, promoting the informatization of financial systems. Establishing a modern information platform, integrating various financial information for transparent sharing, helped improve the government's monitoring and forecasting capabilities regarding financial operations, better serving the government's social governance goals. In the process of advancing the construction of the modern financial system, the government needed to pay attention to the cultivation of talent. Establishing a professional financial management team, improving the professional competence and service level of practitioners, enabled them to better adapt to the needs of modern governance.

Lastly, the government should continuously innovate financial means, flexibly using financial tools to address the complex and changing economic and social environment. Through continuous innovation, the financial system could better adapt to future governance challenges, promoting the continuous improvement of the financial system. In conclusion, constructing a modern financial system and leveraging its supportive role required comprehensive strengthening by the government in terms of institutional construction, legal construction, social participation, technological application, talent cultivation, and innovation in financial means. Only through all-encompassing and systematic efforts could the supportive role of finance be better realized, driving the modernization process of city government governance systems and governance capacity.

2.3 Enhancing the Vitality of Social Organizations and Upholding a Professional Governance Direction

Urban social governance, as a key component of the public management field, directly affected the stability and sustainable development of cities. In the complex and ever-changing social environment of current era, stimulating the vitality of social organizations and professional talents, while

adhering to a professional governance direction, had become an urgent requirement for enhancing the social governance capacity of cities.

Social organizations played a crucial role in urban social governance, making it essential to unleash their vitality to construct a collaborative, co-governing, and shared social governance pattern. The following discussion delved into strategies and approaches for enhancing urban social governance capacity through innovative social organization management models, constructing multi-level social organization cooperation mechanisms, optimizing the legal environment, stimulating the vitality of professional talents, and upholding a professional governance direction.

Firstly, city governments innovated social organization management models to facilitate better participation in the governance process. While establishing efficient communication mechanisms, governments encouraged social organizations to put forward suggestions and initiatives. Through this approach, governments better understood the needs of social organizations and provided more accurate support. Additionally, providing more resource support to social organizations incentivized them to leverage their professional advantages in areas such as social services and public welfare. The close cooperation between governments and social organizations helped form a collaborative force, enhancing the targeted and effective nature of governance.

Secondly, governments established multi-level cooperation mechanisms, constructing multi-level social organization cooperation mechanisms. By establishing platforms for social organization communication and organizing regular forums, governments facilitated interaction and cooperation among various social organizations, creating a collaborative force to address social governance challenges. This multi-level cooperation

mechanism contributed to resource sharing, avoided duplication of efforts, and increased the overall impact of social organizations in governance.

Thirdly, governments optimized the legal environment, perfecting relevant laws and regulations concerning social organizations to provide a more convenient operating environment. Simplifying registration procedures and lowering entry barriers were key steps in this process, as they stimulated the emergence of more professional social organizations, providing a more diverse range of participants in urban governance. Governments emphasized the combination of standardization and flexibility in constructing the legal environment, promoting the development and innovation of social organizations.

In upholding a professional governance direction, urban social governance required a targeted and specialized approach to address increasingly complex social issues. Governments could establish professional standards for urban social governance, clarifying solutions and implementation steps for various issues. This helped improve governance efficiency, reduce decision-making arbitrariness, and make governance more scientific and institutionalized. Governments could also enhance the application of information technology in urban social governance, promoting intelligent governance. By establishing an information platform for urban social governance, achieving information sharing and timely responses became possible. The introduction of technologies such as artificial intelligence and big data enhanced governance precision and effectiveness. Constructing a professional urban social governance team, including policy researchers, social workers, legal advisors, etc., and improving the overall quality of the team through training and incentives enabled better performance in governance tasks.

In the process of enhancing urban social governance capacity, stimulating the vitality of social organizations, professional talents, and upholding a professional governance direction were indispensable factors. Governments should provide more support for the development of social organizations and professional talents through innovative mechanisms and policy optimization. Only through the joint efforts of the entire society could the capacity of urban social governance continue to improve, laying a solid foundation for the prosperity and stability of cities and driving social governance towards a more professional, efficient, and scientific direction. These measures would help address the current shortage of social elements, promote the modernization of government social governance, and achieve innovation and improvement in governance methods.

3. Enhancing Social Governance Capacity from the Environmental Perspective

3.1 People-Centered Approach and Safeguarding Livelihood Mechanism

Firstly, to achieve more efficient social governance, the government had established a diversified supply mechanism for social governance entities. In terms of public service provision, the government had clarified its primary supply responsibilities and actively stimulated the participation of various social forces. This could be achieved by adopting forms of public-private cooperation, such as franchising and outsourcing, to enhance the effectiveness of public services and better achieve the equalization of public services. The involvement of social organizations in a collaborative supply model not only filled the gaps in government resource supply but also helped non-public social forces play a more effective role as governance entities. By establishing

such a diverse cooperation mechanism, a variety of service supply entities and methods could be realized, better meeting the diverse needs of the people.

Secondly, to better achieve governance goals in the past, local governments had improved the supervision mechanism of governance effectiveness to make it more transparent and accountable. Governments needed to accept public supervision during the governance process, respond promptly to issues and suggestions raised by the public, and be able to respond to public feedback within specified timeframes. This supervision mechanism helped establish a closer connection between the government and the people, providing real-time feedback for governance improvement.

Thirdly, to better listen to public sentiments and respond to social demands in the past, local governments had improved the mechanism for responding to the interests and demands of the people. Expanding platforms for public suggestions and ideas, gathering collective wisdom, and mobilizing the initiative and creativity of the people as the mainstay were essential. At the same time, the government had continuously optimized the process of responding to public feedback, forming an efficient and convenient response mechanism. In this process, the government needed to have a deep understanding of the diverse needs of society, forming more scientifically reasonable decisions through broad social participation, truly putting people first.

3.2 Promoting High-Quality Economic Development and Advancing the Modernization of Urban Social Governance

Firstly, setting scientific and reasonable economic development goals was the primary task for the government in improving the level of high-quality urban economic development. The government had to firmly establish the concept of prioritizing the quality of economic development and, through formulating scientifically reasonable strategic plans, achieve the optimization

and upgrading of the industrial structure. Encouraging innovation and green development, promoting the vigorous development of technology and intelligent industries, became a key driver for achieving high-quality development. Similarly, focusing on talent development was crucial; constructing a high-quality talent team provided intellectual support for high-quality development. The government could actively guide enterprises to increase investment in technological innovation and research and development through the formulation of relevant policies and incentives, achieving a positive interaction between talent and technology.

Secondly, the integration of urban and rural development was a key link in achieving high-quality development and the foundation for social governance. The government had to use means such as land planning and infrastructure construction to narrow the development gap between urban and rural areas, creating an environment more conducive to economic development. Improving productivity and living standards in rural areas, ensuring the rights and interests of farmers, constructing a high-quality rural public service system, and improving rural governance were necessary conditions for achieving common prosperity between urban and rural areas. In this process, the government had to pay attention to sustainable development, making urban-rural integration a win-win path.

In summary, the level of urban economic development was considered a significant manifestation of the social governance capacity of city governments. Through these strategies, the government could not only effectively enhance the level of high-quality economic development but also provide a solid foundation for social governance. In this process, the government had to maintain a proactive guidance posture, focus on innovation

and sustainable development, always prioritize the rule of law, and build a sound legal system. Only through comprehensive and multi-level efforts could the government better fulfill its responsibilities in social governance, promote the harmonious and stable development of urban society. The implementation of these strategies required higher-level leadership concepts, wiser decision-making, and a more scientifically effective execution mechanism. Through continuous efforts, the government would not only promote high-quality economic development in the city but also enhance social governance capacity, achieving a win-win situation for economic and social development.

Conclusion

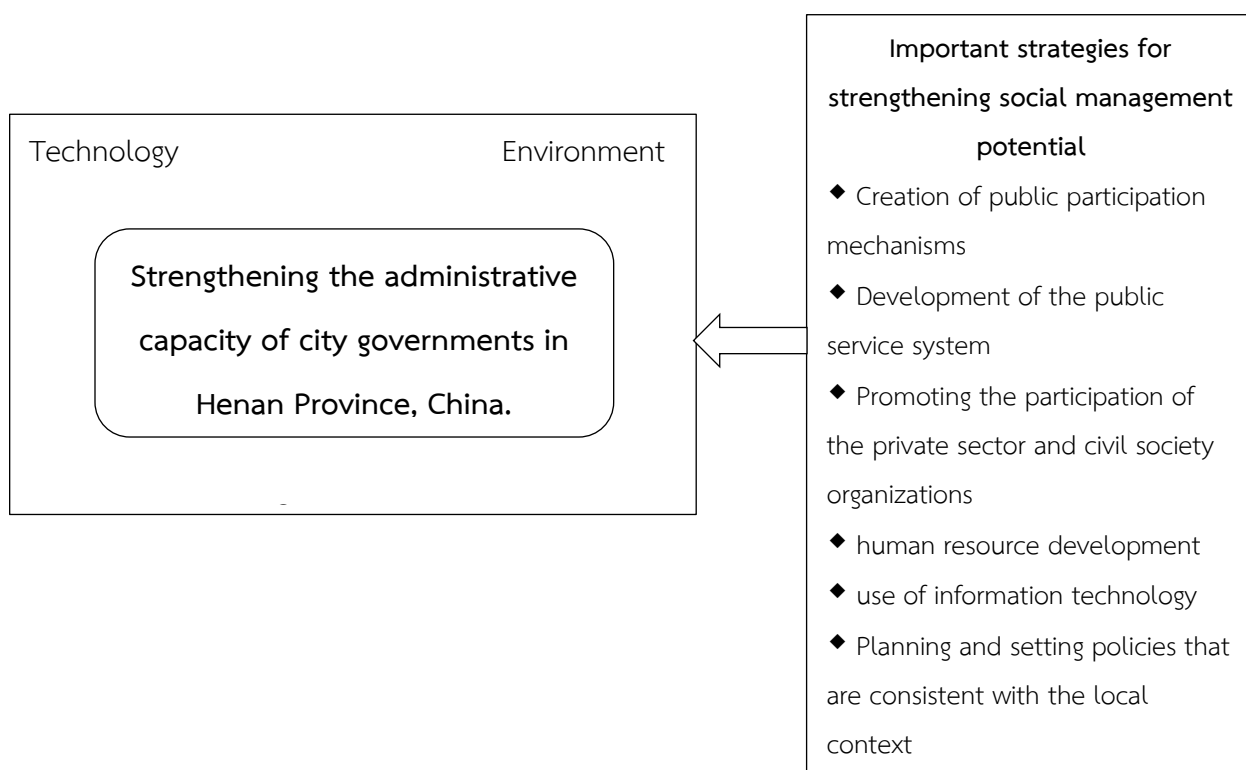

Figure 1 Strengthening the administrative capacity of city governments in Henan Province, China.

Summary of new knowledge from research was to strengthen the administrative capacity of city governments in Henan Province, China. The results indicated that important factors affecting the efficiency of city governments' social management included: Technology: The use of technology in Management such as information systems online communication Helped management be more efficient. Made access to information and decision-making quick and accurate. Organization: A clear organizational structure, decentralization and public participation in decision making affected management efficiency and Environment: External factors such as central government policies, economic, social, and cultural conditions affect the management of city government, important strategies for strengthening the potential of social management included creating mechanisms for public participation: such as setting up a forum for citizens to express their opinions, creating channels for listening to public opinions, developing a public service system: focusing on providing accessible and quality services. Promoting the participation of the private sector and civil society organizations: to strengthen society and increase efficiency in solving social problems. Human resource development: especially personnel involved in social management, use of information technology: to increase work efficiency and service provision and planning and policymaking that was consistent with the local context: taking into account cultural and social diversity.

Recommendation

1. to optimize sample selection. On the basis of existing research, expand the selection of samples, and pay attention to the structure of urban

samples and rural samples to obtain more comprehensive and objective research results. On this basis, the research on the government's social governance capabilities has focused on more research on the perspective of more administrative levels, such as county -level governments and grass -roots governments.

2. to improve the analysis framework. Try to use different theoretical tools to build an analysis model, and at the same time strengthen the use of quality research methods. For example, in depth the actual operation of government social governance is used to use participating observations, understand the complex relationships and interaction mechanisms, explore the influence of government society. The key links of governance capabilities will fully and effectively combine theoretical and practical to further improve the adaptability of the ability of the ability and influencing factors to analyze the model.

References

- Peters, G. B. (2013). *American Public Policy: Promise and Performance*. London: California: Sage.
- Sun, X. (2005). The Concept of Social Governance in Western Countries and Its Enlightenment. *Social Science Research*, 2005(2), 7-11.
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543-571.
- Gargan, J. J. (1981). Consideration of Local Government Capacity Public. *Administration Review*, 41(6), 649-658.
- Hu, N., & Zhang, C. (1998). *China's Government Image Strategy*. Beijing: Central Party School of the Communist Party of China Press.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of Innovations*. New York: Free Press.

- The World Bank. (1997). *Governance and Development*. Washington DC: the World Bank.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of Innovations*. New York: Free Press.
- Song, X. (2020). Coupling Factors Research on the Effect of "Online" Response and "Offline" Governance: Network Governance Effect. *E-Government*, 2020(05),112-124.
- Sun, X. (2005). The Concept of Social Governance in Western Countries and Its Enlightenment. *Social Science Research*, 2005(2), 7-11.
- The World Bank. (1997). *Governance and Development*. Washington DC: the World Bank.
- Tian, X. (2021). Adaptive Governance: Institutional Resilience and Mechanism Innovation in Township Governance. *Ideological Front*, 2021(4), 116-127.
- Tian, Y. (2021). Morphological Transformation of Grid Management and Upgrading of Grassroots Governance. *Academic Monthly*, 2021, 53(03), 125-132.
- Wang, M. (2018). *Research on the Modernization of Government Governance Capacity under the Background of "Internet +"*. Doctoral dissertation, Central Party School of the Communist Party of China.
- Wei, L. (2019). *Introduction to Social Governance in China*. Beijing: Beijing Normal University Press.
- Xia, Z., & Tan, Y. (2017). The Basic Logic of Urban Governance System and Govern Capacity Building. *Journal of Shanghai Administration Institute*, 2017(5).
- Yu, K. (2002). Introduction to Global Governance. *Marxism and Reality*, 2002(1), 20-32.
-

Yu, K. (2014). Advancing the Modernization of National Governance and Social Governance. *Journal of National Academy of Administration*, 2014(09), 18-19.

นวัตกรรมหน้ากากอนามัยผสมสารสกัดสมุนไพรจากขิง (ZINGIBER OFFICINALE) : ประสิทธิภาพสารสกัดและความพึงพอใจนวัตกรรมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร*

HERBAL FACE MASK INNOVATION MIXED WITH GINGER (ZINGIBER OFFICINALE) EXTRACTION: EXTRACT EFFICIENCY AND SATISFACTION OF MEMBERS OF THE COMMUNITY HERBAL ENTERPRISES

จันทร์จิรา ตรีเพชร¹, กุลวดี คตชนะเลขา² และ ณัฐพงศ์ ชัยภักดี³

Janjira Triped¹, Kulwadee Khotchanalekha² and Nattapong Chaipukdee³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹⁻³Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

E-mail: janjirat@cpru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองและการวิจัยเชิงพรรณนา โดยการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดสมุนไพรขิงในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) และการวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ บ้านท่าทางเกวียน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการใช้นวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดสมุนไพรขิง

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสารสกัดสมุนไพรขิงในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) 2 ชนิดคือ *Bacillus cereus* และ *Staphylococcus aureus* โดยใช้ส่วนเหง้าของสมุนไพรขิง (*Zingiber officinale*) โดยทดสอบที่ความเข้มข้นสารสกัดเท่ากับ 100, 200 และ 300 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร ผลการทดสอบพบว่าความสามารถยับยั้งเชื้อ

* Received 7 February 2025; Revised 18 February 2025; Accepted 29 February 2025

แบคทีเรียที่ความเข้มข้น 300 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร ดีที่สุด จากนั้นนำมาพัฒนานวัตกรรม หน้ากากอนามัยผสมสารสกัดสมุนไพรจากขิง และการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม หน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดสมุนไพรจากขิงของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ บ้านท่าทางเกวียน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ จำนวนทั้งสิ้น 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (4.14 ± 0.69) โดยด้านคุณสมบัตินวัตกรรมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (4.24 ± 0.63) รองลงมา ได้แก่ ด้านการยอมรับนวัตกรรม (4.13 ± 0.66) ด้านสิ่งดึงดูดใจของนวัตกรรม (4.12 ± 0.72) และด้านการรับรู้ถึงประโยชน์นวัตกรรม (4.05 ± 0.76) ตามลำดับ ซึ่งความยั่งยืนของการนำไปใช้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่แสดงถึงทัศนคติหรือการรับรู้คุณภาพที่ดีจากผู้ใช ดังนั้นการประเมินความพึงพอใจจึงนำมาซึ่งโอกาสพัฒนาต่อยอดหน้ากากอนามัยและการใช้ประโยชน์สมุนไพรขิงต่อไป

คำสำคัญ : หน้ากากอนามัย, วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร, สารสกัดสมุนไพรขิง

Abstract

This study is experimental research and descriptive research. The experimental research aims to study the efficiency of ginger herbal extract in inhibiting (Inhibition zone). The descriptive research aims to study the satisfaction of members of the herbal community enterprise group, herbal health group with Ban Tha Kwian, Tha Ma Fai Wan Subdistrict, Kaeng Khro District, Chaiyaphum continuing the use of innovative face masks by mixing ginger herbal extracts.

The results showed that efficiency of ginger herbal extract in inhibiting bacteria (Inhibition zone) two types of bacteria, *Bacillus cereus* and *Staphylococcus aureus*, using the rhizomes of the ginger herb (*Zingiber officinale*). Study extract concentrations of 100, 200, and 300 mg/ml. The results showed that the highest ability to inhibit bacteria as concentration of 300 mg/ml. Then it was used to develop an innovative face mask mixed with herbal extracts from ginger. The descriptive research aims to study the

satisfaction of herbal community enterprises towards the use of innovative face masks mixed with herbal extracts from ginger of the community enterprise group, herbal health group with Ban Tha Kwian, Tha Ma Fai Wan Subdistrict, Kaeng Khro District, Chaiyaphum Province of 40 members. Tool in data collection was questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research on the variables studied, it was found that the overall level of satisfaction was at a high level (4.14 ± 0.69). In terms of innovative features, the level of satisfaction was the highest level (4.24 ± 0.63), innovation acceptance (4.13 ± 0.66), innovation attraction (4.12 ± 0.72), and perceived innovation benefits (4.05 ± 0.76), respectively. The sustainability of its use depends on the satisfaction that represents a good attitude or perception of quality from users. Therefore, the satisfaction assessment brings an opportunity to further develop face masks and use the ginger herb.

Keywords: Herbal face mask, Community herbal enterprise, Ginger extraction

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคมได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ผลกระทบซึ่งปรากฏให้เห็นชัดขึ้นพร้อม ๆ กับการพัฒนาคือปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศที่จะมีเชื้อจุลินทรีย์ ต่าง ๆ ปนเปื้อนอยู่ได้แก่แบคทีเรีย เชื้อรา ไวรัสต่าง ๆ มากมาย (นงลักษณ์ สุวรรณพินิจ และปรีชา สุวรรณพินิจ, 2557) อากาศที่มีการปนเปื้อนของแบคทีเรียที่ติดมากับฝุ่นละอองและการสัมผัสกับมลพิษทางอากาศอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อสุขภาพ เพิ่มความเสี่ยงต่อโรคทางเดินหายใจ ส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจและอวัยวะภายในอื่น ๆ และทำให้เกิดโรคในที่สุด (WHO, 2022) โดยหน้ากากอนามัยสามารถป้องกันเชื้อโรคได้เบื้องต้น มีบทบาทสำคัญในการช่วยลดโอกาสในการแพร่เชื้อผ่านทางอากาศและช่วยลดการแพร่เชื้อจากบุคคลที่เป็นโรคติดต่อและช่วยป้องกันการรับฝุ่นละอองจากสิ่งแวดล้อม

ภายนอกเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและมีความสำคัญในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังป้องกันไม่ให้เชื้อแบคทีเรียเข้าไปในร่างกายของผู้ใช้งานอีกด้วย โดยงานวิจัยขององค์การอนามัยโลกพบว่าหน้ากากอนามัยสามารถลดการแพร่กระจายของจุลินทรีย์ในอากาศได้ถึง ร้อยละ 80 และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันเชื้อจุลินทรีย์ เมื่อไม่นานมานี้ได้มีกลุ่มนักวิจัยนำสารแซนโทนซึ่งเป็นสารสกัดจากเปลือกมังคุดมาใช้เป็นสารสกัดเคลือบลงบนหน้ากากอนามัยเพื่อดำเนินเชื้อไวรัส (พิชญ์ ศุภผล และคณะ, 2554) นอกจากนี้ยังมีรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสมุนไพรพบว่ามีสมุนไพรหลายชนิดสามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรียได้ เช่น ชิง ขมิ้นชัน ขุมเห็ดเทศ จันทน์แดง จันทน์แปดกลีบ ผางพริกไทยดำฟ้าทะลายโจร ยี่หระ สมอไทย สะระแหน่ และอบเชย (รัตนา อินทรานุกุล, 2547)

การพัฒนานวัตกรรมหน้ากากอนามัยครั้งนี้ใช้สารสกัดจากสมุนไพรขิง (*Zingiber officinale*) จากการศึกษาสารสกัดจากสมุนไพรขิง ซึ่งจัดอยู่ในวงศ์ขิง (Family Zingiberaceae) อันดับ Zingiberales เป็นพืชล้มลุก อายุหลายปี เจริญเติบโตได้ดีทั้งในเขตร้อนและเขตอบอุ่นที่มีความชื้นสูง ศูนย์กลางการกระจายพันธุ์อยู่ในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถกระจายได้บริเวณกว้าง สมุนไพรวงศ์ขิงจัดเป็นวงศ์ที่มีความโดดเด่นของพืชใบเลี้ยงเดี่ยว ประกอบด้วยชนิดพืชที่มีความหลากหลายทั่วโลกประมาณ 1,300 ชนิด จัดจำแนกได้ 55 สกุล สำหรับในประเทศไทยมีการศึกษาพืชในวงศ์นี้มานานกว่า 40 ปี แต่ยังพบข้อมูลที่สมบูรณ์ในระดับประเทศอยู่ระหว่างการทบทวนเพียงประเมินได้ว่ามีจำนวนมากกว่า 300 ชนิด จำแนกได้อยู่ในระหว่าง 25-30 สกุล (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน), 2556) มีการนำพืชในวงศ์นี้มาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านอาหาร สมุนไพร เครื่องเทศ ยารักษาโรค ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ จากรุ่นสู่รุ่นและมีการสืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนาน หลังจากที่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ในปัจจุบันจึงมีการพัฒนาการใช้พืชสมุนไพรเหล่านี้ในรูปของสารสกัดจากพืช (Plant extracts) น้ำมันหอมระเหยในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นโดยมีส่วนผสมของพืชสมุนไพรเกิดขึ้นมากมายและได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายเนื่องจากปลอดภัยกว่าการใช้สารสังเคราะห์ทางเคมี ไม่มีพิษต่อผู้ใช้และสภาพแวดล้อม ประกอบกับประเทศไทยเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์และมีพืชที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายชนิด (องค์การสวนพฤกษศาสตร์, ออนไลน์) พบว่ายังมีลักษณะพิเศษ คือทุกส่วนของต้นมีกลิ่นของ

น้ำมันหอมระเหย (Essential oil) เป็นสารอินทรีย์ที่พืชผลิตขึ้นตามธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของเหง้าจะมีมากกว่าส่วนอื่น บริเวณเหง้าของขิงทั้งแบบสดและแบบแห้งมีน้ำมันหอมระเหยที่มีฤทธิ์ต้านแบคทีเรียไม่ให้เพิ่มจำนวนได้ (อาภากร สุภาพิพัฒน์ และจิตศิริ ราชตนนะ, 2550) ใช้เป็นเครื่องเทศและยังเป็นพืชสมุนไพรที่มีสรรพคุณเป็นยา (วิทยา แก้วศรีและคณะ, 2561) และพบว่ามีความสัมพันธ์และฤทธิ์การต้านเชื้อแบคทีเรีย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของน้ำมันหอมระเหยและอุณหภูมิในการเก็บรักษา (บุษบา ภูศรี, 2561) สามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย *Staphylococcus aureus*, *Bacillus cereus*, *Escherichia coli* และ *Pseudomonas aeruginosa* ความสามารถในการกำจัดเชื้อแบคทีเรียบนพื้นผิวสัมผัสสามารถลดปริมาณเชื้อแบคทีเรียลงได้ร้อยละ 52.13 - 94.95 เมื่อใช้สารสกัดเข้มข้น 50-200 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร (วาริรัตน์ หนูหิต, 2557) มีการใช้สกัดสารจากเหง้าขิง มีฤทธิ์ยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อ *B. cereus* เมื่อเจริญเติบโตบนอาหารเลี้ยงเชื้อ MHA ซึ่งทำให้เกิดโซนการยับยั้ง 10-15 มิลลิเมตร ทดสอบด้วยวิธี disc diffusion ที่ 100-300 ไมโครกรัมต่อดิส (µg/disc) (กมล อยู่สุข และ ธนาวรรณ สุขเกษม, 2567) การศึกษาของ Patricia, F.L. และคณะ (2003) พบว่าสารสกัดจากขิงมีฤทธิ์ยับยั้งการเจริญของเชื้อแบคทีเรียมีสารต้านการเกิดปฏิกิริยาออกซิเดชันและสารต้านการเกิดมะเร็ง นอกจากนี้ Nguetack, J. และคณะ (2004) ได้ศึกษาในขิงพบว่ามีประสิทธิภาพในการควบคุมการเน่าเสียของอาหารและการผลิตสารพิษจากเชื้อราได้ที่ความเข้มข้น 800-2500 ppm และยับยั้งเชื้อแบคทีเรียได้ 5 ชนิด ได้แก่ *B. cereus*, *S. aureus*, *Listeria monocytogenes*, *E. coli* และ *Salmonella infantis* โดยมีค่า MIC ระหว่าง 165-650 ด้วยวิธี agar dilution method

จังหวัดชัยภูมิเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและมีความหลากหลายชนิดของพืชวงศ์ขิง (สุรพล แสนสุข และคณะ, 2558 และประมุข ศรีชัยวงศ์, 2557) การศึกษารั้วนี้ใช้สมุนไพรขิง ที่มาจากพื้นที่แปลงสมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเพื่อสุขภาพ บ้านท่าทางเกวียน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เป็นแหล่งวัตถุดิบ นำมาพัฒนานวัตกรรมหนังกากอนามัย ซึ่งเดิมนั้นกลุ่มวิสาหกิจใช้ประโยชน์สมุนไพรและผลิตผลิตภัณฑ์ขิง ในรูปแบบขิงแห้งและขิงผง ยังมีขีดจำกัดและต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพรูปแบบอื่น ๆ และเพิ่มมูลค่าให้กับสมุนไพร

ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพพืชสมุนไพรสามารถพัฒนาการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ ต่อยอดโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เกิดการวิจัยเพิ่มมูลค่าเพื่อใช้ประโยชน์จากสารสำคัญในพืชไปสู่ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ออนไลน์)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจพัฒนานวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรขิง โดยใช้เหง้าขิงสด จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ นำมาสกัดน้ำมันหอมระเหยด้วยตัวทำละลายเอทานอล ทดสอบการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย 2 ชนิดคือ *Bacillus cereus* และ *Staphylococcus aureus* ของหน้ากากอนามัยที่ผสมสารสกัดจากขิง และมีการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) ดีที่สุดนำมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดจากขิง จากนั้นศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมหน้ากากอนามัยผสมสารสกัดจากขิงเปรียบเทียบกับหน้ากากอนามัยในท้องตลาดของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเพื่อสุขภาพ บ้านท่าทางเกวียน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ รหัสทะเบียน 73611209/10013 ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่มีการผลิตสมุนไพรและขิงตลอดทั้งปีมีผลผลิตที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบเพื่อใช้ในการแปรรูปและพัฒนา ตลอดจนนำนวัตกรรมหน้ากากอนามัยไปใช้นำไปต่อยอดการใช้ประโยชน์สมุนไพรพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและการอนุรักษ์พืชสมุนไพรต่อไป การพัฒนาคุณสมบัติของหน้ากากอนามัยระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่เหมาะสมจากทัศนคติเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์นวัตกรรม ด้านสิ่งดึงดูดใจของนวัตกรรมและด้านคุณสมบัตินวัตกรรม ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม เป็นความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการ (อรณิชา รัตนสุนทร และอัศวิน ปสุธรรม, 2564) การประเมินความพึงพอใจจึงนำมาซึ่งโอกาสพัฒนาต่อยอดหน้ากากอนามัยผสมสารสกัดจากขิงที่เป็นนวัตกรรมการเติมสารสกัดสมุนไพรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดสมุนไพรขิงในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย 2 ชนิดคือ *B. cereus* และ *S. aureus* การยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone)

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ บ้านท่าทางเกวียน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการใช้นวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดสมุนไพรขิง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนวัตกรรมหน้ากากอนามัยผสมสารสกัดสมุนไพรจากขิง (*Zingiber officinale*) : ประสิทธิภาพสารสกัดและความพึงพอใจนวัตกรรมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลองและการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเตรียมสมุนไพรขิงและการทดลอง

1.1 สมุนไพรขิงจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ บ้านท่าทางเกวียน รหัสทะเบียน 73611209 / 10013 ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ที่มีการใช้พื้นที่ปลูกและการใช้ประโยชน์ขิง เป็นตัวอย่างสมุนไพรในการสกัดสมุนไพรขิง

1.2 การสกัดสารจากสมุนไพรขิง โดยนำขิงมาล้างให้สะอาดและนำไปอบที่อุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง จนมีค่าน้ำหนักคงที่ แล้วทำการสกัดด้วยตัวทำละลายเอทานอลเข้มข้นร้อยละ 95 ในระบบปิดที่อุณหภูมิห้องเวลา 24 ชั่วโมง หมักที่อุณหภูมิห้องนำไปเขย่าด้วยเครื่องเขย่าความเร็วรอบ 100 นาที่เป็นเวลา 7 วัน นำมากรองด้วยกระดาษกรอง Whatman เบอร์ 4 เพื่อแยกส่วนตัวอย่างพืชออก แล้วนำสารละลายทั้งหมดทำให้เข้มข้น เก็บตัวอย่างที่จะใช้ทดสอบในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส

1.3 การทดสอบประสิทธิภาพสารสกัดจากขิง โดยการทดสอบประสิทธิภาพการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย *B. cereus* และ *S. aureus* โดยวิธี Agar well diffusion method เตรียมเชื้อแบคทีเรียเพื่อทดสอบการยับยั้งจุลินทรีย์เบื้องต้น เพาะเลี้ยงเชื้อแบคทีเรียที่ต้องการทดสอบลงบนอาหาร Nutrient agar (NA) ความเข้มข้นของสารสกัดสมุนไพรที่ความเข้มข้น 100, 200 และ 300 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ วิเคราะห์ความแปรปรวนของข้อมูลประสิทธิภาพการยับยั้งแบคทีเรีย (Analysis of Variance, ANOVA)

1.4 การเตรียมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดจากขิง มีคุณสมบัติที่เหมาะสมซึ่งหน้ากากอนามัยในการวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาโดยเลือกสารสกัดที่สามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่ใช้ทดสอบได้ดีที่สุดจากการทดลองเคลือบลงบนหน้ากากอนามัย

1.5 การศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ใช้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ บ้านท่าทางเกวียน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ รหัสทะเบียน 73611209/10013 ทุกคนรวมทั้งสิ้น 40 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพด้วยการเสนอผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญจากโรงพยาบาลจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบเนื้อหาด้านความชัดเจนภาษาและโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ลงคะแนนความสอดคล้องตามเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence index: IOC) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton (1977) พบว่า ประเด็นคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ทุกข้อ ซึ่งมีความมากกว่า 0.50 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและมีความสอดคล้องตามเนื้อหา (อารยา องค์กรเยี่ยม และพงศ์ธรา วิจิตเวชไพศาล, 2561)

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม ความพึงพอใจของผู้ใช้หน้ากากอนามัยจากการวิจัยเทียบกับหน้ากากอนามัยในท้องตลาด ซึ่งเป็นการวัดคุณลักษณะเกี่ยวกับนวัตกรรม 4 ด้าน ความพึงพอใจที่มาจากเจตคติหรือการรับรู้ตามประสบการณ์ของผู้ใช้แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อคำถาม

3. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เลขที่ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เลขที่ HE-66-2-017 ลำดับที่ 2-026/2566 วันที่รับรอง 8 มิถุนายน 2566 ภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมหน้าหน้ากากอนามัยที่มีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อแบคทีเรียในอากาศ จากมลพิษอากาศ ด้วยการผสมสารสกัดจากขิง โดยผู้วิจัยชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการวิจัย และประโยชน์ของการวิจัย รวมถึงสิทธิใน

การตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งไม่มีการบังคับใด ๆ ในการตอบแบบสอบถาม ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทุกอย่าง จะถือเป็นความลับ และนำไปใช้ในวัตถุประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยถูกนำเสนอในภาพรวม

เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria)

1. ผู้ที่มีประสบการณ์สวมใส่หน้ากากอนามัย ในชีวิตประจำวัน
2. ผู้ที่ไม่มีการแพ้ต่อการใช้สมุนไพรมะขามและไม่ใช่โรคระบบทางเดินหายใจ
3. ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ
4. ผู้ที่มีความสนใจ และยินดีเข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria) -ไม่มี-

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาความพึงพอใจ

1. ยื่นโครงการวิจัยเพื่อขอรับรองจริยธรรมในงานวิจัย
2. พบกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย อธิบายรายละเอียดของการวิจัยให้แก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อสอบถามการยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
3. การเตรียมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดจากพืชที่มีคุณสมบัติสามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่ใช้ทดสอบได้ดีที่สุดจากการทดลองเคลือบลงบนหน้ากากอนามัยและศึกษาเปรียบเทียบกับหน้ากากอนามัยในท้องตลาดโดยมีการอธิบายการสาธิต ถึงวิธีการเลือกและการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง
4. ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดจากพืช ให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการเพื่อศึกษาความพึงพอใจโดยการใช้แบบสอบถาม
5. การดำเนินการศึกษาความพึงพอใจโดยการใช้แบบสอบถาม โดยผู้เข้าร่วมโครงการ 1 คน สวมหน้ากากอนามัยแบบถูกวิธีในสภาวะปกติที่อุณหภูมิห้องอย่างละ 2 ชั่วโมง ในแต่ละชนิดหน้ากากอนามัย จำนวน 1 ชิ้น ซึ่งคณะผู้วิจัยได้อธิบายแนวทางการป้องกันอาสาศัมผัสหรือกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดสอบและแนะนำปัญหาผิวแพ้หน้ากากอนามัย ทั้งนี้การศึกษานี้การทดสอบการตอบสนองที่ความสะอาดกายขณะสวมใส่ โดยครั้งที่ 1 ทดลองโดยให้ผู้เข้าร่วมโครงการสวมใส่หน้ากากอนามัยชนิดจากในท้องตลาด หยุดพักดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ 2

ชั่วโมง และครั้งที่ 2 ทดลองโดยให้ผู้เข้าร่วมโครงการสวมหน้ากากอนามัยชนิดจากการวิจัยที่ผ่านการขออนุญาตและใช้แบบสอบถามในการสำรวจ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูล แบบ Likert's Scale แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้หน้ากากอนามัยจากการวิจัยเทียบกับหน้ากากอนามัยในท้องตลาด จำแนกเป็น 5 ระดับ เลือกคำตอบเดียว โดยให้คะแนน ดังนี้ (1) พึงพอใจมากที่สุด = 5 คะแนน (2) พึงพอใจมาก = 4 คะแนน (3) พึงพอใจปานกลาง = 3 คะแนน (4) พึงพอใจน้อย = 2 คะแนน และ (5) พึงพอใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน

ใช้สูตรการคำนวณความกว้างอันตรภาคชั้นแบ่งระดับความพึงพอใจตามระดับชั้นของคะแนนเฉลี่ย ข้อคำถามประกอบด้วยทัศนคติเกี่ยวกับนวัตกรรม 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการยอมรับนวัตกรรม จำนวน 3 ข้อ (2) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์นวัตกรรม จำนวน 3 ข้อ (3) ด้านสิ่งดึงดูดใจนวัตกรรม จำนวน 3 ข้อ และ (4) ด้านคุณสมบัตินวัตกรรม จำนวน 11 ข้อ วิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจรายข้อด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนความพึงพอใจ (สมโภชน์ อเนกสุข, 2558) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	พึงพอใจระดับ มาก
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	พึงพอใจระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	พึงพอใจระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	พึงพอใจระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนวัตกรรมหน้ากากอนามัยผสมสารสกัดสมุนไพรจากขิง (*Zingiber officinale*) : ประสิทธิภาพสารสกัดและความพึงพอใจนวัตกรรมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชนสมุนไพร คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดสมุนไพรซึ่งในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย 2 ชนิดคือ *B. cereus* และ *S. aureus* การยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) ตารางที่ 1 บริเวณยับยั้งเชื้อ *B. cereus* และ *S. aureus* ของสารสกัดขิงเมื่อทดสอบที่ความเข้มข้น 100, 200 และ 300 มก./มล.

ความเข้มข้น ของสารสกัด (มก./มล.)	เส้นผ่าศูนย์กลางของ Inhibition zone (Mean $\pm$ SD; มม.)	
	<i>B. cereus</i>	<i>S. aureus</i>
100	13.61 $\pm$ 0.57	15.11 $\pm$ 0.37
200	14.11 $\pm$ 0.71	16.67 $\pm$ 0.56
300	14.65 $\pm$ 0.58	17.25 $\pm$ 0.52

หมายเหตุ หลุมทดสอบมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับ 7 มม., แสดงค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (mean $\pm$ S.D. ,n=3)

แสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($P \leq 0.05$) ที่ความเข้มข้นของสารสกัดขิงระดับเดียวกันของขนาดวงใสการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย

จากตารางที่ 1 พบว่าการทดสอบความสามารถของสารสกัดขิงในการยับยั้งการเจริญของเชื้อแบคทีเรีย 2 ชนิด ได้แก่ *B. cereus* และ *S. aureus* ด้วยวิธี Agar well diffusion ทดสอบความสามารถในการยับยั้งแบคทีเรียที่ความเข้มข้นสารสกัดเท่ากับ 100, 200 และ 300 มก./มล. ผลการทดสอบพบว่าความสามารถในการยับยั้งแบคทีเรียโดยสารสกัดขิง สามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่ใช้ทดสอบได้เมื่อความเข้มข้นสารสกัดเพิ่มขึ้น โดยทดสอบที่ความเข้มข้น 300 มก./มล. มีค่าการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) ดีที่สุดของเชื้อแบคทีเรีย 2 ชนิด พบว่า *B. cereus* เท่ากับ 14.65 ± 0.58 มิลลิเมตร และ *S. aureus* เท่ากับ 17.25 ± 0.52 มิลลิเมตร ตามลำดับ ดังนั้นในศึกษาประสิทธิภาพการยับยั้งเชื้อแบคทีเรียของหน้ากากอนามัยที่มีสารสกัดจากสมุนไพรพืชวงศ์ขิงการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย Inhibition zone จึงเลือกใช้สาร

สกัดจากขิงที่ความเข้มข้นของสารสกัดเท่ากับ 300 มก./มล. ในขั้นตอนพัฒนานวัตกรรมหน้ากากอนามัยผสมสารสกัดขิง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ บ้านท่าทางเกวียน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการใช้นวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดสมุนไพรขิง ความพึงพอใจของผู้ใช้หน้ากากอนามัยจากการวิจัยเทียบกับหน้ากากอนามัยในท้องตลาด ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้ใช้หน้ากากอนามัยจากการวิจัยเทียบกับหน้ากากอนามัยในท้องตลาด

ข้อความ	ภาพรวม (n=40)		แปลผล
	Mean	S.D.	
ด้านการยอมรับนวัตกรรม			
1. การใช้น้ำกากอนามัยในชีวิตประจำวัน	3.91	0.69	
2. เต็มใจใช้น้ำกากอนามัย	4.32	0.33	
3. น้ำกากอนามัยช่วยแก้ไขสถานการณ์ขาดแคลนอุปกรณ์และการป้องกันมลพิษทางอากาศ	4.16	0.96	
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.66	มาก
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์นวัตกรรม			
4. น้ำกากอนามัยช่วยป้องกันมลพิษทางอากาศได้	4.09	0.48	
5. การใช้น้ำกากอนามัยมีความสำคัญ	4.20	0.92	
6. หากไม่สวมใส่หน้ากากอนามัยจะไม่เข้าไปพื้นที่เสี่ยงต่อมลพิษทางอากาศ	3.86	0.87	
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	0.76	มาก
ด้านสิ่งดึงดูดใจของนวัตกรรม			
7. ยินดีใช้น้ำกากอนามัยซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่	4.12	0.67	
8. เพื่อนร่วมงานฉันใช้น้ำกากอนามัย	3.90	0.90	
9. การได้รับทราบขั้นตอนการใช้งาน ความสะดวก	4.32	0.60	
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.72	มาก

ข้อคำถาม	ภ า พ ร ว ม แปลผล (n=40)		
ด้านคุณสมบัตินวัตกรรม			
10. หน้ากากอนามัยคงประสิทธิภาพดีในการใช้งาน	4.09	0.95	
11. หน้ากากอนามัยเหมาะกับทุกคน	4.32	0.86	
12. คุณสมบัติของหน้ากากอนามัยครอบคลุม วัตถุประสงค์ การป้องกันมลพิษทางอากาศได้	4.19	0.43	
13. ความสะดวกสบายขณะสวมใส่ครั้งแรก	4.31	0.75	
14. ความสะดวกสบายขณะสวมใส่ 2-4 ชั่วโมง	4.23	0.56	
15. ความมั่นใจในประสิทธิภาพ ความอยากใช้	4.09	0.40	
16. ลักษณะ/อาการข้างเคียงขณะสวมใส่ (ไม่มี)	4.32	0.22	
17. ลักษณะ/อาการข้างเคียงหลังสวมใส่ (ไม่มี)	4.29	0.18	
18. การใช้หน้ากากอนามัยเพราะรู้ว่ามีประโยชน์	4.26	0.94	
19. สามารถบอกผู้อื่น แนะนำผู้อื่นให้ใช้	4.27	0.82	
20. รู้สึกปลอดภัยขณะสวมใส่หน้ากาก สามารถช่วยป้องกัน มลพิษทางอากาศได้	4.18	0.82	
ค่าเฉลี่ยรวม	4.24	0.63	มากที่สุด
ค่าความพึงพอใจเฉลี่ยรวม (4 ด้าน)	4.14	0.69	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรต่อการใช้นวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดจากสมุนไพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (4.14 ± 0.69) ซึ่งคุณลักษณะนวัตกรรมที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณสมบัติ นวัตกรรม และมีความพึงพอใจในระดับมากจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์นวัตกรรม และด้านสิ่งดึงดูดใจของนวัตกรรม ส่วนเมื่อพิจารณาใน แต่ละด้าน จำนวน 4 ด้าน สามารถเรียงลำดับระดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้าน คุณสมบัตินวัตกรรม (4.24 ± 0.63) 2) ด้านการยอมรับนวัตกรรม (4.13 ± 0.66) 3) ด้านสิ่ง

ดึงดูดใจของนวัตกรรม (4.12 ± 0.72) และ 4) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์นวัตกรรม (4.05 ± 0.76) ตามลำดับ ซึ่งพบว่าด้านคุณสมบัตินวัตกรรมมีระดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมากที่สุด นั่นคือ หน้ากากอนามัยเหมาะกับทุกคนและลักษณะ/อาการข้างเคียงหลังสวมใส่ปกติ รองลงมาคือความสะดวกสบายขณะสวมใส่ครั้งแรก ลักษณะ/อาการข้างเคียงขณะสวมใส่ปกติ สามารถบอกผู้อื่นแนะนำผู้อื่นให้ใช้ การใช้หน้ากากอนามัยเพราะรู้ว่ามีความปลอดภัย ความสะดวกสบายขณะสวมใส่ 2-4 ชั่วโมง คุณสมบัติของหน้ากากอนามัยครอบคลุมวัตถุประสงค์ การป้องกันมลพิษทางอากาศได้ รู้สึกปลอดภัยขณะสวมใส่หน้ากาก สามารถช่วยป้องกันมลพิษทางอากาศได้ หน้ากากอนามัยคงประสิทธิภาพดีในการใช้งาน และมีความมั่นใจในประสิทธิภาพมีความอยากใช้ ตามลำดับ และผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้งานหน้ากากอนามัยแล้วรู้สึกดี มีความสดชื่นเมื่อใช้หน้ากากอนามัยเหมือนได้สูดดมและมีกลิ่นสมุนไพรธรรมชาติอ่อน ๆ

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การทดสอบความสามารถของสารสกัดขิงในการยับยั้งการเจริญของเชื้อแบคทีเรีย 2 ชนิด ได้แก่ *B. cereus* และ *S. aureus* ด้วยวิธี Agar well diffusion พบว่าความสามารถในการยับยั้งแบคทีเรียโดยสารสกัดขิงสามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่ใช้ทดสอบได้เมื่อความเข้มข้นเพิ่มขึ้น โดยทดสอบที่ความเข้มข้น 300 มก./มล. มีค่าการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) ดีที่สุด นอกจากนี้มีรายงานการทดสอบความสามารถยับยั้งแบคทีเรียของสารสกัดพืชทั้งที่ทดสอบในสมุนไพรชนิดเดียวกันหรือคนละชนิด จะให้ผลการทดสอบที่หลากหลายโดยมีความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ลักษณะภูมิอากาศ องค์ประกอบของ ดิน อายุ และระยะการเจริญของสมุนไพร ปริมาณ คุณภาพ และองค์ประกอบของสารสกัด รวมถึงสายพันธุ์ของแบคทีเรียที่แตกต่าง ยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยพบว่าชนิดของตัวทำละลายที่ใช้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการสกัดซึ่งจะส่งผลให้ฤทธิ์ในการยับยั้งแบคทีเรียแตกต่างกัน (Ababutun, 2011) โดยการเตรียมนวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการเติมสารสกัดจากสมุนไพรขิง ในการศึกษาความพึงพอใจครั้งนี้ได้นำสมุนไพรขิงมาพัฒนาชุดเคลือบในหน้ากากอนามัยเพื่อยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Malu S. P. และคณะ (2008) ที่มีการศึกษาสมุนไพรจากขิงมีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรีย ยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียมีคุณสมบัติทางยาและการติดเชื้อแบคทีเรียในกลุ่ม *Staphylococcus* spp. โดยการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) ที่ดีที่สุดอีกด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ จำนวนทั้งหมด 40 คน โดยความพึงพอใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรต่อการใช้นวัตกรรมหน้ากากอนามัยด้วยการผสมสารสกัดสมุนไพรซึ่ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในคุณลักษณะเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์นวัตกรรมและด้านสิ่งดึงดูดใจของนวัตกรรม ส่วนด้านคุณสมบัตินวัตกรรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สามารถอธิบายได้ว่าสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพเกิดความชอบในคุณสมบัตินวัตกรรมโดยเห็นว่า หน้ากากอนามัยเหมาะกับทุกคน มีความสะดวกสบายขณะสวมใส่ครั้งแรก และไม่มีลักษณะอาการผดผื่นหรืออาการข้างเคียงใด ๆ ทั้งในขณะสวมใส่และหลังสวมใส่ ความยั่งยืนของการนำไปใช้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่แสดงถึงทัศนคติหรือการรับรู้คุณภาพที่ดีหรือไม่ของผู้ใช้ การประเมินความพึงพอใจจึงนำมาซึ่งโอกาสพัฒนาต่อยอดหน้ากากอนามัยผสมสารสกัดสมุนไพรพืชธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายปลอดภัยและสามารถยังยั้งเชื้อแบคทีเรียได้ต่อไป สอดคล้องกับการการศึกษาสารสกัดสมุนไพรของ จูตินาณ สุคนเขตร์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาโดยนำสารสกัดจากสมุนไพรเมนทอลจากสระแหน่และสารแทนนินจากใบมะม่วงหิมพานต์มาชุบเคลือบบนหน้ากากอนามัยเพื่อช่วยลดการแพร่กระจายของเชื้อแบคทีเรียในทางเดินหายใจไปสู่บุคคลอื่นและสภาวะแวดล้อมโดยศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหน้ากากอนามัยที่มีสารสกัดแทนนินจากใบมะม่วงหิมพานต์มากที่สุด

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้หน้ากากอนามัย แสดงถึงทัศนคติหรือการรับรู้ของผู้ใช้งานต่อปัจจัยด้านโครงสร้างทั้งนโยบายและผลผลิต กระบวนการนำไปใช้ และการตอบสนองความต้องการของบุคคล โดยการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้หน้ากากอนามัยจากการวิจัยเทียบกับหน้ากากอนามัยในท้องตลาดและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจพืชสมุนไพร พบว่าระดับความพึงพอใจในการใช้หน้ากากอนามัยด้านคุณสมบัติ นวัตกรรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เช่น คุณสมบัติหน้ากากอนามัยเหมาะกับทุกคน ลักษณะ/อาการข้างเคียงหลังสวมใส่ปกติ ความสะดวกสบายขณะสวมใส่ครั้งแรก ลักษณะ/อาการข้างเคียงขณะสวมใส่ปกติ สามารถบอกผู้อื่นแนะนำผู้อื่นให้ใช้ การใช้หน้ากากอนามัย

เพราะรู้ว่ามีประโยชน์ ความสะดวกสบายขณะสวมใส่ 2-4 ชั่วโมง คุณสมบัติของหน้ากากอนามัยครอบคลุมวัตถุประสงค์การป้องกันมลพิษทางอากาศได้ รู้สึกปลอดภัยขณะสวมใส่ หน้ากาก สามารถช่วยป้องกันมลพิษทางอากาศได้ หน้ากากอนามัยคงประสิทธิภาพดีในการใช้งาน และมีความมั่นใจในประสิทธิภาพมีความอยากใช้ เป็นต้น ดังนั้นความยั่งยืนของการนำไปใช้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ใช้ที่แสดงถึงเจตคติหรือการรับรู้คุณภาพของผู้ใช้งาน การประเมินความพึงพอใจจึงนำมาซึ่งโอกาสพัฒนาต่อยอดหน้ากากต่อไป ดังการศึกษาของปฏิพร บุญยพัฒนกุล และคณะ (2564) พบว่าการประเมินคะแนนความพึงพอใจในเกณฑ์คุณภาพระดับดี ในการใช้หน้ากากอนามัยของบุคลากรในโรงพยาบาลที่ต้องการนวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของระบบสุขภาพ อย่างไรก็ตามด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ควรพิจารณาถึง ผู้สวมใส่อาจไม่สบายขณะสวมใส่จากความชื้นของลมหายใจออก หรืออุณหภูมิสูงตามสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดสมุนไพรขิงในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย 2 ชนิดคือ *B. cereus* และ *S. aureus* การยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) ทดลองที่ความเข้มข้นของสารสกัดที่ 100, 200 และ 300 มก./มล. ผลการทดสอบพบว่าความสามารถในการยับยั้งแบคทีเรียโดยสารสกัดขิง สามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่ใช้ทดสอบได้เมื่อความเข้มข้นสารสกัดเพิ่มขึ้น โดยทดสอบที่ความเข้มข้น 300 มก./มล. มีค่าการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย (Inhibition zone) ดีที่สุด ควรศึกษาในความเข้มข้นของสารสกัดที่มีความเข้มข้นสูงขึ้นเพื่อศึกษาความสามารถยับยั้งแบคทีเรียที่ดีมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษากการประเมินความพึงพอใจของ ผู้ใช้หน้ากากอนามัยการศึกษารั้งต่อไปควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายและเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้หน้ากากอนามัยเป็นเวลายาวนานในทุก ๆ วัน เช่นพยาบาลหรือบุคลากรทางการแพทย์และควรเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อการวัดความพึงพอใจหรือการรับรู้ของบุคคลเพื่อโอกาสการพัฒนาหน้ากากอนามัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล อยู่สุข และ ธนาวรรณ สุขเกษม. (2567). การศึกษาฤทธิ์ต้านเชื้อ *Bacillus cereus* ในสารสกัดจากขิง. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*, 10(1), 216-222.
- จิตินาถ สุคนเขตร์, นัฐริตา นาวิว่อง สุจินทรา เอกวัตร์ และสรัญญา เสวตอัญมณี. (2562). การผลิตหน้ากากอนามัยที่มีฤทธิ์ยับยั้งแบคทีเรียในระบบทางเดินหายใจโดยการเติมสารสกัดสะระแหน่และใบมันสำปะหลัง. *วารสารนวัตกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*, 1(1), 44-54.
- นงลักษณ์ สุวรรณพินิจและปรีชา สุวรรณพินิจ. (2557). *จุลชีววิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- บุษบา ภูศรี. (2561). คุณสมบัติต้านจุลชีพของไมโครแคปซูลน้ำมันหอมระเหยจากพืชวงศ์ Piperaceae และพืชวงศ์ Zingiberaceae ต่อการยับยั้งแบคทีเรียก่อโรคที่มีอาหารเป็นพาหะ. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปฏิพร บุญยพัฒน์กุล อนันต์ มโนมัยพิบูลย์ สุจารีย์ ภูพิพัฒน์ภาพ อนุแสง จิตสมเกษม และคณะ. (2564). ความพึงพอใจของบุคลากรในการใช้หน้ากากอนามัย VJR-NMU-N99 ป้องกันไวรัสโคโรนา 2019. *วชิรเวชสารและวารสารเวชศาสตร์เขตเมือง*, 65(5), 388-398.
- ประมุข ศรีชัยวงษ์. (2557). การฟื้นฟูและอนุรักษ์ความหลากหลายทางธรรมชาติทางด้านอาหารโดยมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดชัยภูมิ. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พิชญ์ ศุภผล และคณะ. (2554). การผลิตแผ่นหน้ากากอนามัยและแผ่นกรองอากาศที่มีฤทธิ์ต้านเชื้อวัณโรค. ใน *รายงานการวิจัย*. วิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาริรัตน์ หนูหิต. (2557). การยับยั้งแบคทีเรียก่อโรคที่ปนเปื้อนผิวสัมผัสโดยใช้สารสกัดจากพืชตระกูลขิง. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- สมโภชน์ อเนกสุข. (2558). *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. ชลบุรี: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2567). *การค้นพบพืชวงศ์ชิง 8 ชนิดใหม่ของโลก กับการต่อยอดสู่ ‘โมเดลเศรษฐกิจบีซีจี’*. เรียกใช้เมื่อ 10 กันยายน 2567 จาก https://www.nstda.or.th/home/news_post/bcg/. 2567.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน). (2556). *บัญชีรายการทรัพยากรชีวภาพพืชวงศ์ชิง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน).
- สุรพล แสนสุข, ปิยะพร แสนสุข , สุदारัตน์ ถนนแก้ว. (2558). *ความหลากหลายชนิดและการใช้ประโยชน์ของพืชวงศ์ชิงในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา จังหวัดชัยภูมิ*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนา อินทรานุปกรณ์. (2547). *การตรวจสอบและการสกัดแยกสารสำคัญจากพืชสมุนไพร*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์. (2567). *พรรณพืชวงศ์ชิงช้า*. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2567 จาก http://www.qsbg.org/webbgo/database/webnews/NewsDetail.asp?News_ID=1966. 2567.
- อรณิชา รัตนสุนทร และอัศวิน ปสุธรรม. (2564). การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและความพึงพอใจของผู้รับบริการศูนย์ไต่เทียม บริษัท เนฟรอน-ตราด โดยใช้แนวคิดลีน. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 15(3), 84-94.
- อารยา องค์เอี่ยม และพงศ์ธรา วิจิตเวชไพศาล. (2561). การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย. *วิสัยยุทธ*, 44(1), 36-42.
- อาภากร สุภาพิพัฒน์ และจิตศิริ ราชตะนันทน์. (2550). ประสิทธิภาพของน้ำมัยหอมระเหยจากสมุนไพรไทยตระกูลเหง้าในการยับยั้ง *Listeria monocytogenes* ในเนื้อไก่สดบรรจุสถานะสุญญากาศแช่เย็น. *การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45: สาขาส่งเสริมการเกษตรและคหกรรมศาสตร์ สาขาอุตสาหกรรมเกษตร*. กรุงเทพฯ. 516-522.

- Ababutain, C. M. (2011). Antimicrobial activity of ethanolic extracts from some medicinal plant australian. *Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(11), 678-683.
- Malu, S. P., Obochi, G. O., Tawo, E. N., and Nyong, B. E. (2008). Antibacterial activity and medicinal properties of Ginger (*Zingiber officinale*). *Global journal of pure applied sciences*, 15(3&4)2009, 365-368.
- Nguefack, J., Leth, V., Amvam, P.H. and Mathur, S.B. (2004). Evaluation of five essential oil from aromatic plant of Cameroon for controlling food spoilage and mycotoxin producing fung. *International Journal of Food Microbiology*. 94. 329-334.
- Patricia, F.L., Mera, E.M., Daisy, N.S., Joao, E.C., Maricia, O.M. and Angela, A.M. (2003). Functional properties of spice extracts obtained via supercritical fluid extraction. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 51, 2520-2525.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- WHO. (2022). *Air Quality and Health: Health Impact*. WHO: Geneva, Switzerland.
-

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ*

THE DIGITAL CITIZENSHIP OF UNDERGRADUATE STUDENTS,
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY KRUNGTHAP

ชฎาจันทร์ โชคนิรันดร์ชัย

Chadachan Choknirundonchai

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Rajamangala University of Technology Krungthep, Thailand

Email: chadajan.c@mail.rmutk.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล 2) วิเคราะห์ความเป็นคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ 3) จับคู่กลยุทธ์ แนวทางในการพัฒนาและแนวทางการแก้ไขปัญหาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพได้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จำแนกตามคณะ 7 คณะ จำนวน 368 คน ด้วยเทคนิคการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้าถึง และการใช้งานดิจิทัล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Media) หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) รองลงมา คือ โน้ตบุ๊ก (Notebook) และแท็บเล็ต (Tablet) ทั้งนี้ นักศึกษามีความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัล (Digital Media) หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ประกอบด้วย เฟซบุ๊ก (Facebook), ยูทูบ (Youtube), อินสตาแกรม (Instagram), เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live), ทวิตเตอร์ (Twitter), เว็บไซต์ (Website) และไลน์ (Line) เป็นส่วนหนึ่งใน

* Received 23 February 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 29 March 2025

การใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการศึกษา การติดต่อสื่อสารและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์และจับคู่กลยุทธ์ (TOWS Matrix) ของมหาวิทยาลัย โดยเน้นจุดแข็งภายใน เช่น การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการและจุดอ่อน เช่น การขาดแคลนห้องแล็บ (Lab) ทางดิจิทัล โอกาสภายนอกรวมถึงทักษะดิจิทัลของนักศึกษา ในขณะที่อุปสรรค คือ ปัญหาค่าใช้จ่ายและสัญญาณอินเทอร์เน็ต (Internet) กลยุทธ์เชิงรุก (SO) มุ่งสร้างพื้นที่การเรียนรู้ดิจิทัล และกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) เน้นการอบรมทักษะดิจิทัล

คำสำคัญ:พลเมืองดิจิทัล, การเข้าถึงสื่อดิจิทัล, ดิจิทัลในชีวิตประจำวัน, นักศึกษาระดับปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the characteristics and components of digital citizenship, 2) analyze the characteristics and components of digital citizenship among undergraduate students at Rajamangala University of Technology Krungthep, and 3) pairing matching strategies, development approaches, and solutions to digital citizenship problems among these students. The sample group includes 368 undergraduate students from seven faculties, selected through a simple random sampling technique. The research instruments include a checklist and a 5-level rating scale questionnaire, which assess factors affecting internet access and usage. The research findings reveal that most students use mobile phones as main devices for access to digital media and social media platforms, followed by laptops and tablets. The students showed their ability to use various digital and social platforms, such as Facebook, Instagram, Facebook Live, Twitter, website, and Line Application, in education, communication, and other daily activities. The university's TOWS Matrix analysis reveals internal strengths like

practical activities and weaknesses such as a lack of digital labs. External opportunities include students' digital skills, while threats encompass cost and internet connectivity issues. The SO strategy focuses on creating digital learning spaces, and the ST strategy emphasizes digital skills training.

Keywords: Digital Citizenship, Digital Media Access, Digital in Everyday Life, Undergraduate Students, Rajamangala University of TechnologyKrunthep

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 รวมถึงผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน ความต้องการกำลังคน ผสมกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องตระหนัก และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาของเทคโนโลยีจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และเปิดโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ได้ตลอดเวลา เป็นการสร้างสังคมการเรียนรู้ ผ่านสังคมดิจิทัล (Digital Society) (กริพพัฒน์ เขียนทองกุล และคณะ, 2564) รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยมีวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้มีเสถียรภาพอย่างยั่งยืนตามแนวทางที่กำหนดในยุทธศาสตร์ชาตินั้น ให้มีความสำคัญกับการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 การสร้างคน การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต และมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2561)

จากรายงานการประชุมเวทีเศรษฐกิจโลกปี 2020 (World Economic Forum 2020) และรายงานผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางดิจิทัล พบว่าประเทศไทยยังมีปัญหาในการเตรียมกำลังแรงงานเพื่อรองรับทักษะการทำงานในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านความรู้และความพร้อมรองรับอนาคต ดังนั้น การพัฒนาด้านดิจิทัลเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ให้

ความสำคัญ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2563) ทั้งนี้คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับสมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิปริญญาตรี โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อรู้เท่าทันการใช้งานและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ การสร้างนวัตกรรม และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (พูลศักดิ์ หอมสมบัติ และคณะ, 2565) ประเทศที่มีความก้าวหน้าส่วนหนึ่งมาจากความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลของคนในชาติ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นของการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล การมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนทักษะและความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์และช่องทางการสื่อสารต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพลเมืองดิจิทัล

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยมีประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีและหลักสูตรปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2564 จำนวน 7 คณะ จำนวน 9,658 คน และกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ขนาดประชากร 9,658 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 368 คน เพื่อให้ทราบว่ามีลักษณะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างไร และมีความพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในการพัฒนาเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล
2. วิเคราะห์ความเป็นคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

3. จับคู่กลยุทธ์ แนวทางในการพัฒนาและแนวทางแก้ไขปัญหาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี และหลักสูตรปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2564 ทั้งสิ้น 7 คณะ มีจำนวน 9,658 คนผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดประชากร 9,658 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 368 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบ สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้าถึงและการใช้งานดิจิทัล การมีอัตลักษณ์ทางดิจิทัล การรู้ดิจิทัล การสื่อสารทางดิจิทัล มารยาทในการใช้งานดิจิทัล การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล การมีสุขภาพกายและใจที่ดีเมื่อใช้งานดิจิทัล สิทธิ์และความรับผิดชอบในการเข้าใช้งานดิจิทัล การรักษาความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยวิธีการตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อในเครื่องมือเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีของคอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามเท่ากับ .924 จากนั้นนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 ฉบับต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี และหลักสูตรปริญญาตรี 2 ปีต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสารสนเทศเพื่อคนรุ่นใหม่ และวิชาหลักคิด กล้าทำ ในภาคการศึกษาที่ 1/2564 ทั้งสิ้น 7 คณะ ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบถึงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการวิจัยตรงตามความเป็นจริง ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถามที่มีเนื้อหาสมบูรณ์คืนกลับมาได้ครบตามจำนวน 368 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างมีสัดส่วน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละคณะ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentages) วิเคราะห์ความเป็นคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) การวิเคราะห์และจับคู่กลยุทธ์ (TOWS Matrix) ระหว่างปัจจัยภายใน (Strength และ Weakness) และปัจจัยภายนอก (Opportunity และ Threat) เข้าด้วยกัน เพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนาและแนวทางแก้ไขปัญหาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลมีรายละเอียดดังนี้

1.1 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดิจิทัล หมายถึงพลเมืองที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบปลอดภัยและมีจริยธรรม รวมถึงการสื่อสาร

และการแก้ไขปัญหาในโลกออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพการเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้น มีคุณลักษณะที่สำคัญ 8 ประการดังนี้¹⁾ คุณลักษณะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) 2) คุณลักษณะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) 3) คุณลักษณะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) 4) คุณลักษณะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) 5) คุณลักษณะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) 6) คุณลักษณะในการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) 7) คุณลักษณะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) และ 8) คุณลักษณะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) (DQ Institute Leading Digital Education, Culture, and Innovation, 2018)

1.2 องค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเท่าเทียม การมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานจริยธรรมออนไลน์ การได้รับการศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลสามารถระบุได้ 9 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) Digital Access สิทธิเท่าเทียมกันในการใช้อินเทอร์เน็ต 2) Digital Commerce ซื้อขายออนไลน์แบบมีกติกา 3) Digital Communication แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม 4) Digital Literacy เรียนรู้ ถ่ายทอด ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี 5) Digital Etiquette รู้กาลเทศะ ประพฤติดี มีมารยาท 6) Digital Law ละเมิดสิทธิ ผิดกฎหมาย 7) Digital Rights & Responsibilities มีอิสระในการแสดงออก แต่ต้องรับผิดชอบต่อทุกการกระทำ 8) Digital Health & Wellness ดูแลสุขภาพกายใจ ห่างไกลผลกระทบจากโลกดิจิทัลและ 9) Digital Security ระวังทุกการใช้งาน มั่นใจปลอดภัย (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, ม.ป.ป.และ Ribble, M., 2015)

2. ผลการวิเคราะห์ความเป็นคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สามารถแสดงผลได้ ดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน มีข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้ 1) เพศ จำแนกเป็นเพศชายจำนวน 151 คน (ร้อยละ 41.03) เพศหญิงจำนวน 217 คน (ร้อยละ 58.97) 2) ชั้นปี

การศึกษาแบ่งเป็น ชั้นปีที่ 1 จำนวน 138 คน (ร้อยละ 37.50) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 113 คน (ร้อยละ 30.70) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 39 คน (ร้อยละ 10.60) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 78 คน (ร้อยละ 21.20) 3) คณะแบ่งเป็น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 1.63) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 11 คน (ร้อยละ 2.99) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 53 คน (ร้อยละ 14.40) คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 57 คน (ร้อยละ 15.49) คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำนวน 66 คน (ร้อยละ 17.93) คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 68 คน (ร้อยละ 18.48) และคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 107 คน (ร้อยละ 29.08)

ตารางที่ 1 ข้อมูลอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Media) หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (คิดเป็นค่าร้อยละของแต่ละองค์ประกอบ)

ประเด็น	ชนิด	ความถี่	ร้อยละ
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Media)	โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone)	347	51.3
	โน้ตบุ๊ก (Notebook)	202	29.9
	แท็บเล็ต (Tablet)	68	10.1
	คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (Desktop Computer)	59	8.7
สรุปชนิดของอุปกรณ์			
สื่อดิจิทัล (Digital Media) หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่ท่านใช้	เฟซบุ๊ก (Facebook)	341	22.9
	ไลน์ (Line)	296	19.9
	ยูทูบ (Youtube)	260	17.5
	อินสตาแกรม (Instagram)	243	16.3
	ทวิตเตอร์ (Twitter)	151	10.1
	เว็บไซต์ (Website)	109	7.3
	เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live)	88	5.9
สรุปสื่อดิจิทัล (Digital Media) หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)			100

ตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Media) หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (คิดเป็นร้อยละของแต่ละองค์ประกอบ) สามารถสรุปได้ดังนี้ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล(Digital Media) ประกอบด้วย โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) คิดเป็นร้อยละ 51.3 โน้ตบุ๊ก(Notebook) คิดเป็นร้อยละ 29.9 แท็บเล็ต (Tablet) คิดเป็นร้อยละ 10.1 คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (Desktop Computer) คิดเป็นร้อยละ 8.7 และ สื่อดิจิทัล (Digital Media) หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ประกอบด้วย เฟซบุ๊ก (Facebook) คิดเป็นร้อยละ 22.9 ไลน์ (Line) คิดเป็นร้อยละ 19.9 ยูทูบ (Youtube) คิดเป็นร้อยละ 17.5 อินสตาแกรม (Instagram) คิดเป็นร้อยละ 16.3 ทวิตเตอร์ (Twitter) คิดเป็นร้อยละ 10.1 เว็บไซต์ (Website) คิดเป็นร้อยละ 7.0 และเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) คิดเป็นร้อยละ 5.9

ตารางที่ 2 ข้อมูลค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คุณลักษณะรายด้าน	คุณลักษณะรายข้อ	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1. การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity)	นักศึกษาสามารถสร้างสมดุล รักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ได้ ทั้งในส่วนของโลกออนไลน์ และโลกความจริง	4.08	0.76	ระดับมาก
	นักศึกษาสามารถแสดงออกถึงความเป็นตัวตนต่อสังคมภายนอก โดยอาศัยช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์(Website) เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้	3.94	0.82	ระดับมาก
	นักศึกษาสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รวมถึงคนแปลกหน้า และแสดงออกเกี่ยวกับตัวตนของตนเองผ่านเว็บไซต์ (Website) เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้	3.83	0.91	ระดับมาก
รวมรายด้าน		3.94	0.68	ระดับมาก
2. การจัดสรรเวลาหน้าจอ	นักศึกษาสามารถควบคุมความสมดุลในการใช้เวลา ระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอกได้	3.93	0.86	ระดับมาก

คุณลักษณะรายด้าน	คุณลักษณะรายข้อ	$\bar{x}$	SD	แปลผล
(Screen Time Management) ST	นักศึกษาสามารถบริหารเวลากับการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลได้	3.81	0.89	ระดับมาก
รวมรายด้าน		3.87	0.80	ระดับมาก
3. การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) BU	นักศึกษาสามารถรับรู้และรับมือการคุกคาม ช่มชู้ บนโลกออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด	4.13	0.79	ระดับมาก
	นักศึกษาสามารถรับมือและแก้ปัญหาต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้	4.13	0.75	ระดับมาก
รวมรายด้าน		4.12	0.72	ระดับมาก
4. การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) SE	นักศึกษาสามารถป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ได้	4.19	0.75	ระดับมาก
	นักศึกษาทราบวิธีปฏิบัติว่าจะต้องรีบแจ้งความและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันทีที่สงสัยหรือตรวจสอบแล้วว่าข้อมูลถูกนำไปใช้หรือสูญหาย	4.07	0.80	ระดับมาก
	นักศึกษาเปลี่ยนรหัสระบบ หรือรหัสเข้าอุปกรณ์บ่อย และหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์สาธารณะในการเข้าถึงข้อมูลธุรกรรมกับธนาคาร รวมถึงการซื้อสินค้าออนไลน์	3.99	0.91	ระดับมาก
รวมรายด้าน		4.08	0.68	ระดับมาก

คุณลักษณะรายด้าน	คุณลักษณะรายข้อ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
5. การรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) PRI	นักศึกษาเข้าใจถึงความเท่าเทียมกัน การเคารพในสิทธิทางดิจิทัลของตนเองและผู้อื่น	4.35	0.76	ระดับมาก
	นักศึกษาสามารถรักษาความปลอดภัยทางข้อมูล รู้ว่า ข้อมูลใดควรเผยแพร่ ข้อมูลใดไม่ควรเผยแพร่ ผ่านเว็บไซต์(Website) เครือข่ายสังคมออนไลน์	4.29	0.77	ระดับมาก
	นักศึกษารู้วิธีการจัดการและรักษาข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์	4.21	0.75	ระดับมาก
	นักศึกษาสามารถป้องกันความเป็นส่วนตัวใน เว็บไซต์(Website) เครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งของตนเองและผู้อื่นได้	4.20	0.75	ระดับมาก
รวมรายด้าน		4.26	0.65	ระดับมาก
6. การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) CT	นักศึกษาสามารถแยกแยะข้อมูลจริง ข้อมูลเท็จ ข้อมูลที่เข้าข่ายอันตรายบนเว็บไซต์ (Website) เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้	4.23	0.71	ระดับมาก
	นักศึกษารู้ว่าข้อมูลลักษณะใดที่ถูกส่งผลทางสังคมออนไลน์แล้วควรตั้งข้อสงสัย หาคำตอบที่ชัดเจน ก่อนที่จะเชื่อและนำไปแชร์ต่อ	4.23	0.72	ระดับมาก
	นักศึกษาสามารถใช้คอมพิวเตอร์ (Computer) โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) แท็บเล็ต (Tablet) ได้อย่างเชี่ยวชาญ	4.21	0.71	ระดับมาก
	นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการใช้ เข้าถึง สร้างสรรค์ ประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์และสื่อสารข้อมูลข่าวสารผ่านเครื่องมือดิจิทัล	4.17	0.73	ระดับมาก
รวมรายด้าน		4.21	0.62	ระดับมาก
7. การบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้งานมีการ	นักศึกษารู้ถึงความเสี่ยงและวิธีป้องกันที่จะถูกผู้อื่นสวมสิทธิ์ ขโมยตัวตนบนโลกออนไลน์	4.18	0.78	ระดับมาก

คุณลักษณะรายด้าน	คุณลักษณะรายข้อ	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ทั้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) FP	นักศึกษาเข้าใจและรับผิดชอบต่อการเข้าใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) ทุกครั้งนั้นจะคงเหลือร่องรอยข้อมูลของตนทิ้งไว้เสมออาจส่งผลร้ายแรงกับตนเองและผู้อื่นได้อย่างรุนแรง	4.12	0.79	ระดับมาก
	นักศึกษารู้ว่าเมื่อใช้ ไร้พาย (WiFi) สาธารณะแล้วไม่ควรละเลย และจะต้องลบรหัสผ่านหรือประวัติการเข้าใช้	3.99	0.88	ระดับมาก
8. การใช้เทคโนโลยี อย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) EM	นักศึกษารู้ถึงคุณค่าและจริยธรรมจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.28	0.70	ระดับมาก
	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อการ กดไลค์ กดแชร์ ข่าวสารและข้อมูลดิจิทัล	4.26		ระดับมาก
	นักศึกษารู้ถึงผลกระทบในการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) และการสื่อสารดิจิทัลต่อสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม	4.24	0.75	ระดับมาก
	นักศึกษามีความเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ได้	4.23	0.73	ระดับมาก
รวมรายด้าน		4.25	0.63	ระดับมาก
รวมทุกด้าน		4.10	0.58	ระดับมาก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัล และองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับสูงมาก มีรายละเอียดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ตามองค์ประกอบรายด้านดังนี้ การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=3.94$, $SD=0.68$) การจัดการเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=3.87$, $SD=0.68$) การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.12$, $SD=0.72$) การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.08$, $SD=0.68$) การรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.65$) การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.21$, $SD=0.62$) การบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.09$, $SD=0.71$) การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.25$, $SD=0.58$)

ตารางที่ 3 ตารางสรุปคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัล

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
การรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management)	4.26	0.65	ระดับมาก
การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy)	4.25	0.58	ระดับมาก
การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)	4.21	0.62	ระดับมาก
การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management)	4.12	0.72	ระดับมาก
การบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints)	4.09	0.71	ระดับมาก
การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management)	4.08	0.68	ระดับมาก
การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity)	3.94	0.68	ระดับมาก
การจัดการเวลาหน้าจอ (Screen Time Management)	3.87	0.68	ระดับมาก

ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ (n=368) พบว่า ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบความเป็นพลเมือง

ดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.14, SD =0.65) มีรายละเอียดองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล ดังนี้ รู้กาลเทศะ ประพฤติดี มีมารยาท หรือแนวทางปฏิบัติในสังคมดิจิทัล (Digital Etiquette) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.31, SD =0.63) ดูแลสุขภาพกายใจ ห่างไกลผลกระทบจากโลกดิจิทัล (Digital Health and Wellness) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.23, SD =0.62) ระวังทุกการใช้งาน มั่นใจปลอดภัย (Digital Security) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.22, SD =0.65) สิทธิเท่าเทียมกันในการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) หรือความสามารถในการเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.21, SD =0.64) เรียนรู้ ถ่ายทอด ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี หรือการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Digital Literacy) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.19, SD =0.62) มีอิสระในการแสดงออกและรับผิดชอบต่อการกระทำ หรือสิทธิ และความรับผิดชอบต่อยุคดิจิทัล (Digital Rights and Responsibilities) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.15, SD =0.62) ละเมิดสิทธิ ผิดกฎหมาย หรือกฎหมายดิจิทัล (Digital Law) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =3.95, SD =0.75) และ การซื้อขายผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Commerce) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =3.90, SD =0.64)

ตารางที่ 4 ตารางสรุปองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล

องค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
รู้กาลเทศะ ประพฤติดี มีมารยาท หรือแนวทางปฏิบัติในสังคมดิจิทัล (Digital Etiquette)	4.31	0.63	ระดับมาก
ดูแลสุขภาพกายใจ ห่างไกลผลกระทบจากโลกดิจิทัล (Digital Health and Wellness)	4.23	0.62	ระดับมาก
ระวังทุกการใช้งาน มั่นใจ ปลอดภัย (Digital Security)	4.22	0.65	ระดับมาก
สิทธิเท่าเทียมกันในการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) หรือความสามารถในการเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access)	4.21	0.64	ระดับมาก

เรียนรู้ ถ่ายทอด ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี หรือการรู้เท่าทันสื่อ และสารสนเทศ (Digital Literacy)	4.19	0.62	ระดับมาก
มีอิสระในการแสดงออกและรับผิดชอบต่อการกระทำ หรือสิทธิ์ และ ความ รับผิดชอบ ยุค ดิจิทัล (Digital Rights and Responsibilities)	4.15	0.62	ระดับมาก
ละเมิดสิทธิ ผิดกฎหมาย หรือกฎหมายดิจิทัล (Digital Law)	3.95	0.75	ระดับมาก
การซื้อขายผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Commerce)	3.90	0.64	ระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์และจับคู่กลยุทธ์ (TOWS Matrix)

Internal Factors (ปัจจัยภายใน)	
Internal Strengths (S) จุดแข็ง	Internal Weaknessis (W) จุดอ่อน
- มหาวิทยาลัยมีโอกาในการเผยแพร่และให้ข้อความรู้ กับนักศึกษาผ่านทางอีเมลของทางมหาวิทยาลัย - การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และฝึกประสบการณ์ - มหาวิทยาลัยมีพื้นที่มากเพียงพอที่จะจัดทำห้องแล็บ Lab และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในเรื่องการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสร้างสรรค์	- มหาวิทยาลัยไม่มี Lab ทางดิจิทัลที่เพียงพอในการเรียนรู้ และใช้งานสำหรับนักศึกษาทั้งคณะ จึงทำให้นักศึกษาขาดโอกาสในการเรียนรู้และองค์ประกอบเชิงลึกของการใช้งานเครื่องมือทางดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย - มหาวิทยาลัยไม่มีหน่วยงานบ่มเพาะด้านดิจิทัล - มหาวิทยาลัยไม่ได้สนับสนุนซอฟต์แวร์ (Software) และช่องทางสื่อสารหรือมีเดียที่ถูกลิขสิทธิ์อย่างเพียงพอ

External Factors (ปัจจัยภายนอก)	External Opportunities(O) โอกาส ● นักศึกษามีความรู้ด้านคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับสูงมาก ● นักศึกษาสามารถใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางดิจิทัลได้หลากหลาย ● นักศึกษา มีความสามารถและทักษะในการในการสื่อสารผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียได้ในหลายช่องทาง	SO กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส ● มหาวิทยาลัยสร้างพื้นที่ในการเรียนรู้ด้านทักษะดิจิทัลและให้พื้นที่ในการใช้งานเพื่อการสร้างประสบการณ์และเรียนรู้ โดยมีอาจารย์วิทยากร หรือเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ● จัดระบบหรือแพลตฟอร์มด้านดิจิทัลของมหาวิทยาลัยเพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของทุกคณะ สาขา เพื่อให้เป็นมาตรฐานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	WO กลยุทธ์คงตัว (เชิงแก้ไข) ใช้โอกาสลดจุดอ่อน ● มหาวิทยาลัยควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานเอกชนเพื่อขอรับสนับสนุนด้านความรู้เครื่องมือ อุปกรณ์ ซอฟต์แวร์ที่มีประสิทธิภาพและถูกกฎหมาย รวมถึงการทำช่องทางในการซื้ออุปกรณ์และซอฟต์แวร์ (Software) ในราคานักศึกษา ● ควรมีการตรวจสอบและจัดทำระบบการให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ต (Internet) และ ไวไฟ (WiFi) อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
	External Threats (S) อุปสรรค ● นักศึกษาจำนวนมากมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย และไม่สามารถหาอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการเรียนหรือทำงานได้ และนักศึกษาไม่สามารถซื้อหรือใช้ซอฟต์แวร์ที่ถูกลิขสิทธิ์ได้ ● ปัญหาความมั่นคงของสัญญาณอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือสัญญาณ	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งรับมืออุปสรรค ● มหาวิทยาลัยสามารถสร้างคู่มือมาตรฐานสำหรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยและเกณฑ์ความสามารถที่จะต้องสอบให้ผ่านก่อนจบการศึกษา ● ให้ความรู้กับอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยด้านทักษะดิจิทัล เพื่อถ่ายทอดให้กับนักศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	WT กลยุทธ์เชิงรับ แก้ไขจุดอ่อนและเสี่ยงอุปสรรค ● การจัดทำหน่วยงานให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย ทั้งป้องกันการละเมิดและถูกละเมิดทางดิจิทัล ● มหาวิทยาลัยจัดทำระบบบริการที่มีประสิทธิภาพและซอฟต์แวร์ที่ถูกลิขสิทธิ์ เพื่อบริการให้กับนักศึกษาบุคลากรและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ● การจัดทำสื่อเพื่อใช้ในการ

ไวไฟ (WiFi) ในมหาวิทยาลัย	● การจัดทำคอร์สพิเศษเพื่อการอบรมในเชิงลึก มุ่งเน้นประสิทธิภาพ เพื่อสร้างบุคลากร และนักศึกษาที่เป็นไปตามความต้องการด้านยุทธศาสตร์ในเรื่องการเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ● การผลักดันให้ในแต่ละวิชาของทุกสาขา ทุกคณะ ได้มีการสอดแทรก การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และได้รับการตรวจสอบถึงความถูกต้องในด้านลิขสิทธิ์ และกฎหมาย	ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญ ประโยชน์ และอันตรายจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เกิดความระมัดระวัง และการเรียนรู้เพื่อที่จะใช้งานให้เต็มประสิทธิภาพ รวมถึงการแนะนำช่องทางในการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาอย่างแท้จริง
----------------------------------	---	---

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์และจับคู่กลยุทธ์ (TOWS Matrix)

แนวทางในการพัฒนาและแนวทางแก้ไขปัญหาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จากการวิเคราะห์และจับคู่กลยุทธ์โดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrixซึ่งเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่ช่วยในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกขององค์กร เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลักดังนี้

SO (Strengths-Opportunities) กลยุทธ์เชิงรุก: ใช้จุดแข็งภายในองค์กรเพื่อรับโอกาสจากภายนอกตัวอย่างกิจกรรม เช่นมหาวิทยาลัยสามารถสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้านทักษะดิจิทัลและจัดระบบแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานของมหาวิทยาลัยการเพิ่มการเรียนรู้ด้านทักษะดิจิทัลและการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้โดยมีอาจารย์และวิทยากรคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เป็นต้น

ST (Strengths-Threats) กลยุทธ์เชิงป้องกัน: ใช้จุดแข็งภายในเพื่อรับมือกับอุปสรรคจากภายนอกตัวอย่างกิจกรรม เช่นมหาวิทยาลัยสามารถสร้างคู่มือมาตรฐานสำหรับนักศึกษาและจัดอบรมอาจารย์ด้านทักษะดิจิทัลเพื่อถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาการจัดทำ

คอร์สพิเศษเพื่ออบรมเชิงลึกและผลักดันให้ทุกวิชามีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น

WO (Weaknesses-Opportunities) กลยุทธ์คงตัว (เชิงแก้ไข) : แก้ไขจุดอ่อนภายในเพื่อรับโอกาสจากภายนอกตัวอย่างกิจกรรม เช่นการจัดทำหน่วยงานบ่มเพาะดิจิทัลและสนับสนุนซอฟต์แวร์ที่ถูกลิขสิทธิ์เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาการจัดระบบบริการที่มีประสิทธิภาพและซอฟต์แวร์ที่ถูกลิขสิทธิ์เพื่อบริการแก่นักศึกษาและบุคลากร เป็นต้น

WT (Weaknesses-Threats) กลยุทธ์เชิงรับ: แก้ไขจุดอ่อนภายในและรับมือกับอุปสรรคจากภายนอก ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การจัดทำหน่วยงานให้คำปรึกษาด้านกฎหมายดิจิทัลเพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์สร้างสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญประโยชน์ และอันตรายของเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้นักศึกษาระมัดระวังและเรียนรู้การใช้งานอย่างเต็มศักยภาพ เป็นต้น

เมทริกซ์ TOWS สะท้อนถึงการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของมหาวิทยาลัย โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อสร้างมาตรฐานและความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แผนผังการวิเคราะห์และจับคู่กลยุทธ์ (TOWS Matrix)

ปัจจัยภายใน (Internal Factors)	
จุดแข็ง (Strengths - S)	จุดอ่อน (Weaknesses - W)
- มหาวิทยาลัยมีโอกาในการเผยแพร่และให้ความรู้แก่นักศึกษาผ่านทางอีเมลของมหาวิทยาลัย	- มหาวิทยาลัยไม่มี Lab ทางดิจิทัลที่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้และใช้งานของนักศึกษาทั้งคณะ
- การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์	- มหาวิทยาลัยไม่มีหน่วยงานบ่มเพาะด้านดิจิทัล
- มหาวิทยาลัยมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการจัดทำ Lab และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสร้างสรรค์	- มหาวิทยาลัยไม่ได้สนับสนุนซอฟต์แวร์และช่องทางสื่อสารที่ถูกลิขสิทธิ์อย่างเพียงพอ

ปัจจัยภายนอก (External Factors)	
โอกาส (Opportunities - O)	อุปสรรค (Threats - T)
- นักศึกษามีความรู้ด้านคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับสูง	- นักศึกษาจำนวนมากมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายและไม่สามารถหาอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการเรียนหรือทำงานได้
- นักศึกษาสามารถใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางดิจิทัลได้หลากหลาย	- นักศึกษาไม่สามารถซื้อหรือใช้ซอฟต์แวร์ (Software) ที่ถูกลิขสิทธิ์ได้
- นักศึกษามีความสามารถและทักษะในการสื่อสารผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียได้ในหลายช่องทาง	- ปัญหาความมั่นคงของสัญญาณอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือสัญญาณ ไวไฟ (WiFi) ในมหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยหัวข้อคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล และวิเคราะห์ความเป็นคุณลักษณะและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทั้ง 8 ประการอยู่ในระดับสูงในทุกประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัตรพงษ์ ชูแสงนิล (2562) และ DQ Institute Leading Digital Education, Culture, and Innovation (2018) มีรายละเอียดดังนี้ 1) คุณลักษณะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) 2) คุณลักษณะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) 3) คุณลักษณะในการรับมือในการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) 4) คุณลักษณะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) 5) คุณลักษณะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) 6) คุณลักษณะในการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) 7) คุณลักษณะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) 8) คุณลักษณะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) เมื่อพิจารณาผลในการวิจัยของ พิมพ์ตะวัน จันทน์ และคณะ (2563) เรื่อง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า โดยคุณลักษณะของพลเมืองดิจิทัลแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ทักษะการใช้เทคโนโลยี ด้านที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านที่ 3 การมีจริยธรรมในการใช้สื่อดิจิทัล ด้านที่ 4 ทักษะการมีวิจารณญาณในการใช้สื่อ และด้านที่ 5 ทักษะในการรักษาความปลอดภัยในการใช้งาน การเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวจากผลการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปประเด็นความสอดคล้องเรื่อง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ดังนี้

1) ทักษะการใช้เทคโนโลยี: ทั้งสามแหล่งข้อมูลเน้นย้ำถึงความสำคัญของทักษะการใช้เทคโนโลยี โดยของพิมพ์ตะวัน จันทน์ และคณะ (2563) เน้นที่ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ และการใช้ภายใต้กฎหมาย ในขณะที่ฉัตรพงษ์ ชูแสงนิล (2562) และ DQ Institute ฯ (2018) กล่าวถึงความสามารถในการบริหารเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม 2) จริยธรรมในการใช้สื่อดิจิทัล: ทั้งสามแหล่งข้อมูลให้ความสำคัญกับจริยธรรมในการใช้สื่อดิจิทัล โดยของพิมพ์ตะวัน จันทน์ และคณะ (2563) เน้นที่การมีมารยาทและใช้สื่อโดยคำนึงถึงหลักคุณธรรม ส่วนฉัตรพงษ์ ชูแสงนิล (2562) และ DQ Institute ฯ (2018) กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) ซึ่งหมายถึงการมีความเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ 3) การรักษาความปลอดภัยและข้อมูลส่วนตัว: ทั้งสามแหล่งข้อมูลให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยและข้อมูลส่วนตัว โดยของพิมพ์ตะวัน จันทน์ และคณะ (2563) กล่าวถึงทักษะในการรักษาความปลอดภัยและการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัว ส่วนฉัตรพงษ์ ชูแสงนิล (2562) และ DQ Institute ฯ (2018) กล่าวถึงคุณลักษณะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) และคุณลักษณะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) 4) การคิดวิเคราะห์และวิจารณ์: ทั้งสามแหล่งข้อมูลกล่าวถึงการมีวิจารณญาณในการใช้สื่อ โดยของพิมพ์ตะวัน จันทน์ และคณะ (2563) กล่าวถึงทักษะการมีวิจารณญาณในการใช้สื่อและข้อมูลดิจิทัล ส่วนฉัตรพงษ์ ชูแสงนิล (2562) และ DQ Institute ฯ (2018) กล่าวถึงคุณลักษณะในการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์

สำหรับองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จากผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามีองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัล ในระดับมากทั้ง ทุกองค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ของทวนทอง เขาวงกตพิงศ์ และ สมชัย วงษ์นายะ (2564) พบว่า นักศึกษามีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองดิจิทัลในระดับมาก สามารถอธิบายผลได้ดังนี้ 1) Digital Rights & Responsibilities (สิทธิและความรับผิดชอบในการใช้งานดิจิทัล) เรื่องสิทธิในการแสดงออกอย่างอิสระ และความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองในโลกดิจิทัล ทั้งสองแหล่งข้อมูลสอดคล้องกันในประเด็นนี้ โดยเน้นการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลที่เคารพสิทธิของผู้อื่นและรับผิดชอบต่อผลกระทบของการใช้งานตนเอง 2) Digital Law (การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล)

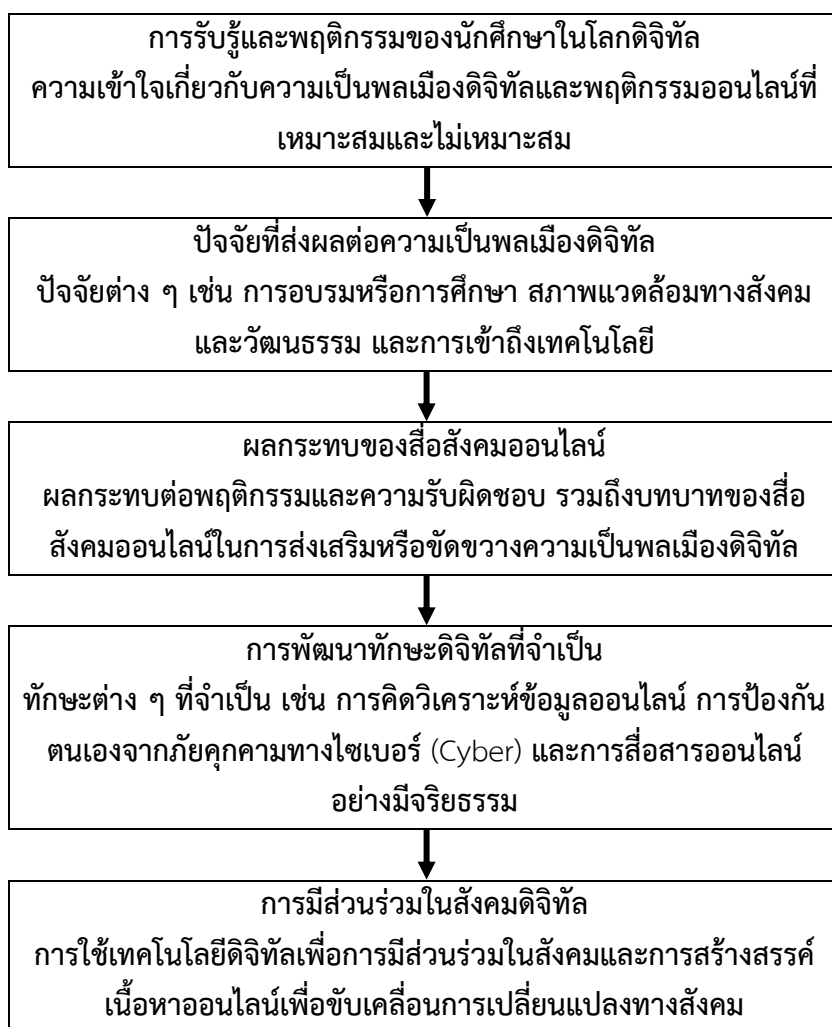
กล่าวถึงการปฏิบัติตามกฎหมายในโลกดิจิทัลและการหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิหรือกฎหมายทั้งสองแหล่งข้อมูลสอดคล้องกันในประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่าการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายในโลกดิจิทัลเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่สำคัญของพลเมืองดิจิทัล 3) Digital Security (การรักษาความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล) ความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล เช่น การระวังภัยออนไลน์ และการรักษาข้อมูลส่วนตัวทั้งสองแหล่งข้อมูลสะท้อนถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโลกดิจิทัล โดยนักศึกษาได้ให้ความสนใจกับการปกป้องตนเองและข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ 4) Digital Etiquette (มารยาทในการใช้งานดิจิทัล) ให้ความสำคัญกับการมีมารยาทและกาลเทศะในการปฏิบัติตัวในสภาพแวดล้อมดิจิทัลการมีมารยาทในโลกดิจิทัลเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ในสังคมดิจิทัล ซึ่งทั้งสองแหล่งเน้นย้ำจุดนี้ 5) Digital Literacy (ความรู้ดิจิทัล) การเรียนรู้ การถ่ายทอด และการนำความรู้ดิจิทัลไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับการใช้งานเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพในโลกปัจจุบัน 6) Digital Health & Wellness (สุขภาพกายใจในการใช้งานดิจิทัล) การดูแลสุขภาพกายและใจจากผลกระทบที่เกิดจากโลกดิจิทัลทั้งสองแหล่งข้อมูลให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพกายและใจในโลกดิจิทัลเป็นหัวข้อสำคัญที่สะท้อนการใช้งานดิจิทัลอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

การจับคู่กลยุทธ์ (TOWS Matrix) สามารถวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Factors) พบว่า จุดแข็ง (Strengths) ของมหาวิทยาลัยคือ มีโอกาสในการให้ความรู้ผ่านอีเมล (Email) มีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ และมีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดทำห้องแล็บ (Lab) อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยมีจุดอ่อน (Weaknesses) คือ ขาดแคลนห้องแล็บ (Lab) ทางดิจิทัล หน่วยงานบ่มเพาะด้านดิจิทัล และการสนับสนุนซอฟต์แวร์ (Software) ที่ถูกลิขสิทธิ์ เมื่อพิจารณาปัจจัยภายนอก (External Factors) พบว่า โอกาส (Opportunities) คือ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในด้านดิจิทัล สามารถใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางดิจิทัลได้หลากหลาย และมีความสามารถในการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย ในขณะเดียวกัน อุปสรรค (Threats) คือ นักศึกษาจำนวนมากมีปัญหาด้านค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ และซอฟต์แวร์ (Software) ปัญหาความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต (Internet) และการสอดแทรกการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในหลักสูตรจากผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix ข้างต้น สามารถนำมาสู่การกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) ได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ กลยุทธ์เชิงรุก (SO) โดยการใช้จุดแข็งและโอกาส กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) โดยการใช้โอกาสในการแก้ไขจุดอ่อน กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) โดยการใช้จุดแข็งในการป้องกันอุปสรรค และกลยุทธ์เชิงรับ (WT) โดยการใช้จุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค

องค์ความรู้ใหม่

แผนภูมิที่นำเสนอในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ได้แก่

1. การรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาในโลกดิจิทัล (เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการ)
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัล (เป็นปัจจัยนำเข้าที่ส่งผลต่อการรับรู้และพฤติกรรม)
3. ผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ (เป็นกระบวนการหลักที่เชื่อมโยงปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์)
4. การพัฒนาทักษะดิจิทัลที่จำเป็น (จะเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ พฤติกรรม และปัจจัยต่าง ๆ)
5. การมีส่วนร่วมในสังคมดิจิทัล (เป็นผลกระทบในวงกว้างที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทักษะดิจิทัล)

ภาพที่ 1 แผนภูมิองค์ความรู้ใหม่

แผนภูมินี้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในยุคดิจิทัล วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและผลกระทบที่เกิดขึ้นในการพัฒนาทักษะที่สำคัญในโลกของการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมนักศึกษาในด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการออกแบบนโยบายหรือกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1.สรุปผลการวิจัยจากผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองดิจิทัล ตามองค์ประกอบในระดับสูงในทุกประเด็น อีกทั้ง นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Media) และสังคมออนไลน์ (Social Media) รองลงมาคือ โน้ตบุ๊ก และแท็บเล็ต (Tablet) ทั้งนี้ นักศึกษามีความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย เฟซบุ๊ก (Facebook), ยูทูบ (Youtube), อินสตาแกรม (Instagram), เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live), ทวิตเตอร์ (Twitter) เว็บไซต์ (Website) และ ไลน์ (Line) เป็นส่วนหนึ่งในการใช้ชีวิตประจำวันทั้งในด้านการศึกษา การติดต่อสื่อสาร และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยเข้าถึงสิ่งที่พึงระวังและรู้เท่าทันในการเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองดิจิทัล รวมถึงสามารถใช้ระบบดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้มีดังนี้

2.1 การส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมหรือการอบรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาใช้สื่อดิจิทัล (Digital Media) และสังคมออนไลน์ (Social Media) อย่างมีจริยธรรมและสร้างสรรค์ เช่น การรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารการสร้างคอนเทนต์ (Content) ที่มีประโยชน์ และการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber)

2.2 การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) จัดหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น บทบาทของครอบครัวปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูและการเรียนรู้ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 การศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ควรมีการศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ผลกระทบจากแอปพลิเคชัน (Application) ที่ทันสมัยปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่สร้างข้อมูลหรือเนื้อหาอัตโนมัติและเทคโนโลยีเสมือนจริง (AR/VR) การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมดิจิทัล และการพัฒนาทักษะดิจิทัลที่จำเป็นในอนาคตส่งผลกระทบต่อความรู้และความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษาที่มีต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาอย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหารคณะศิลปศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ให้งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการวิจัย ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง และนักศึกษาทุกท่านที่มีส่วนให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ และผลการวิจัยจะสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

กิริพัฒน์ เขียนทองกุลและคณะ. (2564). นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย: บทวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสถาบันระหว่างหน่วยงานของรัฐ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 34(1), 192-205.

ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล. (2562). *ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital intelligence)*. เรียกใช้เมื่อ 15 ก ร ก ฎ า ค ม 2567 จ า ก <https://www.scimath.org/article-technology/item/10611-digital-intelligence>

- ทวนทอง เขาวกริทธิพงศ์และสมชัย วงษ์นายะ. (2564). แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกำแพงเพชร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 26(4), 72-85.
- พิมพ์ตะวัน จันทันและคณะ. (2563). คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตระดับปริญญาตรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(12), 430-444.
- พลศักดิ์ หอมสมบัติ และคณะ. (2565). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สำหรับนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 145-162.
- เศกสรร สกลธวัฒน์. (2560). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (ม.ป.ป.). *หลักสูตรการเข้าใจดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2563). *รายงานประจำปี 2563 สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ*. ปทุมธานี: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2561). *การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1-15. (13 ตุลาคม 2561).
- DQ Institute Leading Digital Education, Culture, and Innovation. (2018). *Digital Intelligence (DQ) A Conceptual Framework & Methodology for Teaching and Measuring Digital Citizenship*. Retrieved July 15, 2024, from <https://www.dqinstitute.org/wp-content/uploads/2017/08/DQ-Framework-White-PaperVer1-31Aug17.pdf>.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Ribble, M. (2015). *Digital Citizenship in Schools: Nine Elements All Student Should Know*. Washington, DC. International Society for Technology in Education.

ปัจจัยในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ:
กรณีศึกษาผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์*

FACTORS OF OFFENCES RELATED TO SEXUALITY:
A CASE STUDY OF MALE PRISONERS IN PHETCHABUN PROVINCIAL
PRISON

ภูวารี หรสาตร์¹ และ นวภัทร ณรงค์ศักดิ์²

Phuwaree Horasad¹ and Navapat Narongsak²

^{1,2}คณะอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

^{1,2}Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University, Thailand

E-mail: musicja2301.jj@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสาเหตุในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ (2) ศึกษารูปแบบ/พฤติกรรมในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ (3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้ต้องขังชายสูงอายุในเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 10 ราย มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมเอกสาร และการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ในลักษณะของการตีความ พร้อมนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาความ (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า 1) สาเหตุหรือแรงจูงใจ ในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ เกิดจากความใกล้ชิดระหว่างผู้ต้องขังกับเหยื่อมากที่สุด ประกอบกับผู้ต้องขังได้ดื่มสุราก่อนจะกระทำความผิด ผู้ต้องขังสูงอายุส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพเก็บกด ชอบอยู่คนเดียว 2) รูปแบบพฤติกรรมการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุชาย ส่วนใหญ่เกิดในขณะที่

* Received 24 February 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 29 March 2025

เหยื่ออยู่ตามลำพังและผู้กระทำมีโอกาสใกล้ชิดเหยื่อ การเกิดเหตุมี 2 ลักษณะ คือ เกิดเหตุโดยบังเอิญและจากการเตรียมการของผู้ต้องขัง ด้วยการใช้เงินและสิ่งของล่อลวง 3) ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ ไม่ให้ผู้สูงอายุชายอยู่ใกล้เด็กและสตรีที่เป็นผู้พิการทางสติปัญญาเพื่อป้องกันอาชญากรรม ไม่ควรข้องเกี่ยวกับยาเสพติด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากการดื่มสุรา ส่งผลต่อการควบคุมตนเอง ควรเพิ่มมาตรการทางกฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดทางเพศให้รุนแรงขึ้น สร้างความเข้มแข็งภายในสถาบันครอบครัว ส่งเสริมบทบาทของสถาบันศาสนา ให้ความรู้ด้านป้องกันตนเองจากอาชญากรรมทางเพศให้เด็กและเยาวชน

คำสำคัญ: ปัจจัยในการกระทำผิด, ความผิดทางเพศ, ผู้ต้องขังสูงอายุ

Abstract

This research aims (1) to study the reasons for sexual offenses of elderly prisoners, (2) to study pattern and behaviors in sexual offenses of elderly prisoners and (3) to find ways of prevention and solve problems of sexual offenses among elderly prisoners. This study is a qualitative study collecting data from the target population consisting of elderly prisoners in the Phetchabun Provincial Prison. A total of 10 cases were examined. Data were analyzed from document collection and interviews using inductive data analysis in the form of interpretation, with descriptive analysis of the obtained data.

The results of the study found that 1) The cause or motivation for sexual misconduct by elderly prisoners is due to the closeness between the prisoner and the victim the most, coupled with the prisoner drinking alcohol before committing the crime. Most elderly prisoners have repressed personalities and like to be alone. 2) The behavioral pattern of sexual misconduct by elderly male prisoners mostly occurs when the victim is alone and the perpetrator has the opportunity to be close to the victim. There are 2 types of incidents: incidents that occur by accident and from the preparation of the prisoner by using money and objects to lure. 3) Suggestions for prevention

and problem solving are: Do not let elderly men be near children and women who are intellectually disabled to prevent crime. They should not be involved with drugs or alcoholic beverages because drinking alcohol affects self-control. There should be additional legal measures to punish sexual offenders more severely. Strengthen the family institution. Promote the role of religious institutions. Provide knowledge on self-protection from sexual crimes to children and youth.

Keywords: Factors of offences, Sexual Offending, Elderly Prisoners

บทนำ

ในสังคมไทยความผิดเกี่ยวกับเพศ มีแนวโน้มสูงขึ้น (คชาพัฒน์ บุญเงิน และอัจฉริยา ชุตินันท์, 2560) จากสถิติสถานการณ์กระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีของกระทรวงสาธารณสุขที่ระบุว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ พบมีเด็กและผู้หญิงถูกทำร้ายทุก ๆ 15 นาที เฉลี่ย ชั่วโมงละ 4 คน (ไทยรัฐออนไลน์, 2559) มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีเปิดเผยสถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของมูลนิธิตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2566 – 27 ธันวาคม 2566 พบผู้ร้องเรียนปัญหาครอบครัว ปี 2566 สูงถึง 1,339 ราย ขณะที่จำนวนผู้ร้องเรียนกรณีข่มขืน/อนาจารสูงถึง 1,038 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ร้อยละ 8.4 นอกจากนี้ ภัยอันตรายจากไซเบอร์และการล่อลวงค้ามนุษย์ ยังเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (The Active THAI PBS, 2566) สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังได้ระบุอีกว่าอาชญากรรมทางเพศยังมีเหตุการณ์ที่ไม่ได้มีการรายงานไว้เป็นจำนวนมาก (under report) (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2561) เนื่องจากเหยื่อไม่กล้าแจ้งความ มีผลทำให้ปัญหาอาชญากรรมทางเพศยังคงมีความรุนแรงต่อไป (สุชมา อรุณจิต, 2564) การก่ออาชญากรรมที่เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566) รายงานสถิติการรับแจ้ง-จับ ผู้ก่อคดีความผิดคดีข่มขืนกระทำชำเราทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี 2563-2566 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีจำนวนคดีที่รับแจ้งทั้งหมด 6,537 คดี (กรมราชทัณฑ์, 2568) รายงานสถิตินักโทษเด็ดขาด แยกตามลักษณะ

พบว่า ผู้ต้องขังในกรมราชทัณฑ์ทั้งสิ้น 180,334 คน แบ่งเป็นผู้ต้องขังกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือก่ออาชญากรรมทางเพศ จำนวน 6,167 คน เป็นชาย 5,926 คน หญิง 241 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ของผู้ต้องขังทั่วประเทศ รายงานสถิติของเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า มีผู้สูงอายุที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2564-2567 จำนวน 212 ราย มีผู้สูงอายุที่กระทำความผิด 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 17 ของผู้ต้องขังที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศทั้งหมด (เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์, 2568) ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนไม่น้อย อีกทั้งจากสถิติในการกระทำความผิดลักษณะดังกล่าวก็ยังไม่เห็นแนวโน้มที่จะลดลง ผู้ศึกษาซึ่งในฐานะหนึ่งเป็นบุคลากรของเรือนจำจึงมีความสนใจในการศึกษาสาเหตุในการกระทำความผิดทางเพศของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเป็นการศึกษารูปแบบหรือพฤติกรรมในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสาเหตุในการกระทำความผิดทางเพศของผู้สูงอายุ เพื่อแสวงหาแนวทางในการป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุถูกจับกุมเข้ามาในฐานะผู้ต้องขังในกระบวนการยุติธรรม สามารถทำหน้าที่ทางสังคมได้อย่างเหมาะสมกับวัยวุฒิ เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม อีกทั้งยังช่วยให้เหยื่อหรือผู้ถูกกระทำได้เรียนรู้การป้องกันตนเอง ไม่ให้ตกอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางเพศ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดทางเพศของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ
2. เพื่อศึกษารูปแบบ/พฤติกรรมในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ: กรณีศึกษาผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์” เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ทั้งสิ้น 20 ท่าน ได้แก่ 1) คือ ผู้ต้องขังสูงอายุที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งคดีถึงที่สุดแล้ว โดยทำการศึกษาทั้งสิ้น 10 ราย 2) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้อง มีประสบการณ์การทำงานกับผู้สูงอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความใกล้ชิด ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุและผู้ต้องขังสูงอายุที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 10 คน แบ่งเป็น นักจิตวิทยาเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ 1 ท่าน พยาบาลเทคนิคเรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ 1 ท่าน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ฝ่ายควบคุมฯ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง 6 ท่าน นักสังคมสงเคราะห์จากเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ 1 ท่าน และพยาบาลจากโรงพยาบาลเพชรบูรณ์ 1 ท่าน การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะเป็น Information rich case คือ มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้ข้อมูลที่ได้รับตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเอง ในส่วนของผู้ต้องขังสูงอายุ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างในการเจาะลึก ผู้ศึกษาใช้แนวคำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์ เพื่อที่จะสามารถถามเจาะลึกและได้คำตอบได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

3. **วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล** ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) โดยการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสาร เช่น วิทยานิพนธ์ วารสาร หนังสือ เอกสารทางวิชาการ สื่อ วิดีทัศน์ ข่าว ฯลฯ เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ พร้อมทั้งมีการศึกษาข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีการเก็บข้อมูล โดยมีแบบสอบถามกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการบันทึกข้อมูลจากผู้ต้องขังสูงอายุ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัยก่อนเริ่มสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และแสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการจดบันทึกข้อมูล และต้องได้รับคำยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลก่อนการสัมภาษณ์ทุกราย ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลผู้ต้องขังเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะเป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคมที่ต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิที่จะไม่เปิดเผยตัวตนหรือชื่อจริง ดังนั้นการอธิบายข้อมูลในงานวิจัยจะไม่ใช้ชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูลหลัก

และไม่มีการถ่ายภาพไม่มีการบันทึกเสียงมีแต่การจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรขณะสัมภาษณ์เท่านั้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) ในลักษณะของการตีความ โดยสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) มาวิเคราะห์เชิงพรรณนาความ (Descriptive Analysis)

5. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ได้มีการตรวจสอบจากเอกสารเช่น สำเนาคำพิพากษา บันทึกการจับกุม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ฯลฯ และด้านผู้วิจัย (Methodological Triangulation) โดยมีการสอบถามข้อมูลในคำถามเดียวกัน จากบุคคลหลายๆ คน เพื่อใช้ในการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ

ผลการวิจัย

1. สาเหตุในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ สาเหตุที่มีผลหรืออิทธิพลต่อการตัดสินใจกระทำการคุกคามทางเพศ หรือก่อเหตุต่อผู้ถูกกระทำในขณะนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่าสาเหตุในการกระทำความผิด ส่วนใหญ่เกิดจากความคุ้นเคยกับเหยื่อ

ดังที่ผู้ต้องขังและผู้ต้องขังสูงอายุชายที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ได้กล่าวว่า

“...ผมทำเพราะผมรักใคร่ชอบเด็กคนนี้อยู่แล้ว เห็นหน้ารู้จักกันมานาน อยากมีเพศสัมพันธ์ด้วย และอยากแต่งงานด้วย คิดจะรับผิดชอบจริง ๆ ผมกับเด็กอยู่ละแวกเดียวกัน เคยให้เงินเด็กไปกินขนมอยู่บ่อย ๆ บางทีก็จ้างมานวด วันนั้นผมให้เด็กมานวดให้ที่บ้าน โดยจะจ่ายค่าจ้างให้ ตอนที่เด็กบีนวดให้ ผมรู้สึกเกิดอารมณ์ทางเพศเป็นอย่างมาก หนัไม่ไหว...”

ซึ่งการกระทำความผิดของผู้ต้องขังบางส่วนมีปัจจัยนำไปสู่การก่อเหตุ คือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดอารมณ์ความต้องการชั่ววูบ และผู้กระทำความผิดบางส่วนกระทำความผิดเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อให้กระทำความผิด เช่น บ้านของเหยื่อไม่ได้ปิดมิดชิด เหยื่ออยู่ตามลำพัง ประกอบกับการขาดความยับยั้งชั่งใจเพราะไม่ได้มีเพศสัมพันธ์มานาน บ้างก็มีสาเหตุมาจากการดูสื่อลามก คลิปวิดีโอ ภาพโป๊

2. รูปแบบ/พฤติกรรมในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ มักมีรูปแบบในการล่อลวง หลอกหลวงเหยื่อ มีความหลากหลาย บ้างก็ใช้เงินทอง สิ่งของมีค่า เข้ามาหลอกล่อเหยื่อ

บ้างก็วางแผน ใช้กลยุทธ์พาเหยื่อไปที่ลับตาคน บ้างก็ใช้กำลังบังคับ ชื่นใจ การอยู่ลำพังไม่ได้เป็นสาเหตุโดยตรงของการข่มขืน แต่ในบางสถานการณ์ การอยู่คนเดียวอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรรม รวมถึงการข่มขืน เนื่องจาก ขาดการช่วยเหลือทันที ทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสที่อาชญากรจะลงมือ คนร้ายมักมองหาคนที่ดูไม่มีทางป้องกันตัวได้ หรือไม่มีพยานในบริเวณใกล้เคียง คนที่อยู่ลำพังอาจดูเหมือนเปราะบางโดดเดี่ยว ในสายตาของผู้ที่ประสงค์ร้ายโดยเฉพาะยิ่งผู้ที่อยู่ลำพังเป็นเด็กที่ยังไร้เดียงสา ผู้หญิงที่มีความพิการทางสติปัญญา ย่อมเพิ่มความเสี่ยงเป็นทวีคูณ

ดังตัวอย่างผู้ต้องขังสูงอายุที่กระทำผิดเกี่ยวกับเพศ ให้ข้อมูลไว้ ดังนี้

“...วันนั้นผมทำงานบ้านอยู่ในบ้าน กินเหล้าไปด้วยนิดหน่อย รู้สึกมีอารมณ์ทางเพศ เดินไปเดินมาคิดอยู่นานว่าจะเอาอย่างไร ผมเลยตัดสินใจไปหาเด็กที่เคยมาวิ่งเล่นอยู่แถวบ้าน ก็ยังเด็กๆ อยู่ เหมือนจะอยู่ ป.2 ถ้าจำไม่ผิด วันนั้นเค้าอยู่กับทวด ผมเคยพาไปซื้อขนม ชีรธพาเที่ยวบ่อย ๆ เด็กคุ้นกับผมดี ผมหลอกว่าจะพาไปซื้อขนม เด็กก็มากับผมไม่ได้ขัดขืน...”

“...ผมหลอกเค้าครับว่าจะเลี้ยงเปียร์ ผู้หญิงเป็นคนในหมู่บ้าน ผมเห็นเค้าสติไม่ค่อยดี ชอบกินเหล้ากินเปียร์เหมือนกัน เห็นกำลังจะเดินไปเที่ยวงานวัด ก็เลยบอกเค้าว่าจะเลี้ยงเปียร์ แล้วจะพาไปส่งที่งานวัด เค้าก็ซ้อนรถไปกับผมนะ ผมพาไปกระท่อมแถวป่าช้าวัด พยายามจะข่มขืนเค้า เค้าขัดขืนผม แต่พอผมขู่ว่าถ้าไม่ยอมผมจะตี แล้วจะไม่พาไปส่งบ้าน เค้าสติไม่ค่อยดีอยู่แล้วก็คงกลัวมากเลยยอมผม ไม่ขัดขืน...”

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทางเพศ จึงควรการป้องกัน ฝึกระวังไม่ให้เด็ก เยาวชน สตรีที่เป็นผู้พิการทางสติปัญญา อยู่เพียงลำพังกับผู้สูงอายุ เพศชาย ประกอบกับการดื่มสุราเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะเชื่อมโยงกับการกระทำผิดทางเพศ เนื่องจากสุรามีผลกระทบต่อสมองและระบบประสาท ส่งผลต่อการควบคุมตนเอง พฤติกรรม และการตัดสินใจ การดื่มสุราและความสัมพันธ์กับการกระทำผิดทางเพศ เมื่อดื่มสุราในปริมาณมาก ความสามารถในการยับยั้งความต้องการหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจะลดลง ขาดความยับยั้งชั่งใจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรุนแรง รวมถึงการกระทำผิดทางเพศ ควรมีการเพิ่ม

มาตรการทางกฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดทางเพศให้รุนแรงขึ้น การลงโทษที่เหมาะสมและมีความรุนแรงพอสมควรสามารถช่วยยับยั้ง (deterrence) และลดการกระทำความผิดทางเพศในสังคมได้ โดยเฉพาะการลงโทษในคดีสะท้อนขวัญ อุกฉกรรจ์ คดีที่มีเหยื่อเป็น เด็ก สตรี กลุ่มเปราะบาง จำเป็นต้องมีการดำเนินการทางกฎหมายที่มีความเหมาะสม จึงจะทำให้คนในสังคมรู้สึกถึงความยุติธรรมต่อเหยื่อ อาชญากรเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำ และเป็น การป้องปรามคนที่กำลังคิดจะกระทำความผิด

ดังเจ้าหน้าที่เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ให้ข้อมูล ดังนี้

“...ในไทยบทลงโทษเบามาก เข้ามาในเรือนจำศาลพิพากษามา 7-8 ปี ได้ลดโทษไปเป็นปี เพราะมันมีเรื่องของการลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ เข้ามา มาอยู่ในเรือนจำผมมองว่าก็ไม่ได้ลำบากมาก เพราะผู้สูงอายุก็จะได้รับการดูแลขั้นพื้นฐานในเรื่องการรักษาพยาบาล ได้แยกห้องนอน บางครั้งผมรู้สึกว่าสิ่งที่ลงโทษเค้านั้นน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับการที่เค้าทำลายความไว้วางใจของคนในครอบครัว สร้างตราบาปให้ลูกหลานตัวเอง”

สอดคล้องกับนักสังคมสงเคราะห์ ที่กล่าวว่า

“...โดยส่วนตัวมองว่าคดีพวกนี้เป็นคดีร้ายแรง ที่สร้างตราบาปให้กับเหยื่อแบบระยะยาว ไม่มีใครรับประกัน หรือรับรู้ได้ว่าจิตใจเหยื่อเป็นยังไง จะอ่อนไหวแค่ไหน เพราะเท่าที่เห็นมามีหลายเคสที่ถูกล่วงละเมิดตั้งแต่ 5-6 ขวบ แต่ภาพของการถูกกระทำมันยังอยู่ในความทรงจำ ในความรู้สึกของเหยื่อหลายสิบปี และมันส่งผลอย่างมากในการใช้ชีวิตในอนาคต การลงโทษที่รุนแรงมากขึ้น จำคุกนานขึ้น น่าจะเป็นทางออกที่ดี ทำให้คนที่ทำผิดหลาย ทำให้คนที่คิดจะทำไม่กล้าทำ ทำให้คนในสังคมรู้สึกว่ากฎหมายสร้างความยุติธรรมให้กับผู้ถูกกระทำได้”

อภิปรายผล

1. สาเหตุในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ เกิดจากความใกล้ชิดกับเหยื่อ และการเมาสุรา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุมมา อรุณจิต (2564) ที่พบว่าสาเหตุที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรมทางเพศเกิดจากการดื่มสุราและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล จักกระโทก (2561) ที่พบว่าสาเหตุของการข่มขืนกระทำชำเราเด็ก เกิดจากการดื่มสุรา เด็กอ่อนแอกว่าและโอกาส สถานที่ เวลา มีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธนิภา ปราบปราม (2563) ที่พบว่า การข่มขืน อนาจารและกระทำชำเรา บางส่วนเกิดจากความผิดปกติด้านจิตใจ ไม่สามารถควบคุมความต้องการทางเพศได้ การรับรู้สิ่งยั่วยุทางกามารมณ์

จากสื่อต่างๆ และโอกาสเอื้ออำนวย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงมล จักรระโทก (2561) ได้ศึกษาเรื่อง สาเหตุการข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 13 ปี ผลการศึกษาพบว่า การข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงมีสาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ไม่มีความผูกพันกับครอบครัว เหตุที่เหมาะสม คือ เด็กหญิงมีความอ่อนแอทั้งร่างกายและจิตใจ ถูกหลอกได้ง่าย และรู้จักคุ้นเคยกับผู้กระทำผิดมาก่อน โอกาส เวลา สถานที่ที่เหมาะสม คือ มีโอกาสอยู่เด็กหญิงเพียงลำพังในสถานที่มืดซิด เปลี่ยวมืด ปราศจากการตรวจตราของเจ้าหน้าที่รัฐ และสอดคล้องกับทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม

2. รูปแบบ/พฤติกรรมในการกระทำผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ โดยการใช้เงิน/สิ่งของ ล่อลวงเหยื่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุม อรุณจิตละวุฒิผล มั่นเหมาะ (2559) และ สุขุม อรุณจิต (2564) ที่พบว่าปัจจัยสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมทางเพศประกอบด้วยปัจจัย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้ถูกกระทำเป็นคนรู้จัก คู่กันเคยใกล้ชิดกัน ในช่วงเวลากลางคืน การหาโอกาสข่มขืน /อนาจาร ในช่วงที่เหยื่ออยู่ตามลำพัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งพบว่า พบว่าปัจจัยการเกิดอาชญากรรมทางเพศส่วนหนึ่ง คือ ความใกล้ชิด เนื่องจากเป็นคนรู้จักสนิทสนมกัน เหตุเกิดในเวลากลางคืน-ดึก และอยู่ในสภาพแวดล้อมเสี่ยงพื้นที่เปลี่ยว เหยื่อ มักเป็นผู้ที่อยู่ในภาวะมึนเมา จากการเสพของมึนเมา และครอบครัวไม่สมบูรณ์ แยกแยก เหยื่อมีรูปร่างหน้าตาดี แต่งกายล่อแหลม ห้างเหิน มีช่วงวัยอยู่ในช่วงวัยรุ่น และมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ความไวใจสนิทสนมระหว่างผู้กระทำและเหยื่อ ซึ่งความใกล้ชิด เนื่องจากเป็นคนรู้จักสนิทสนมกัน โอกาสการเกิดเหตุมักเกิดในเวลากลางคืน และการอยู่ในสภาพแวดล้อมเสี่ยง พื้นที่เปลี่ยว หรือลับตาคน

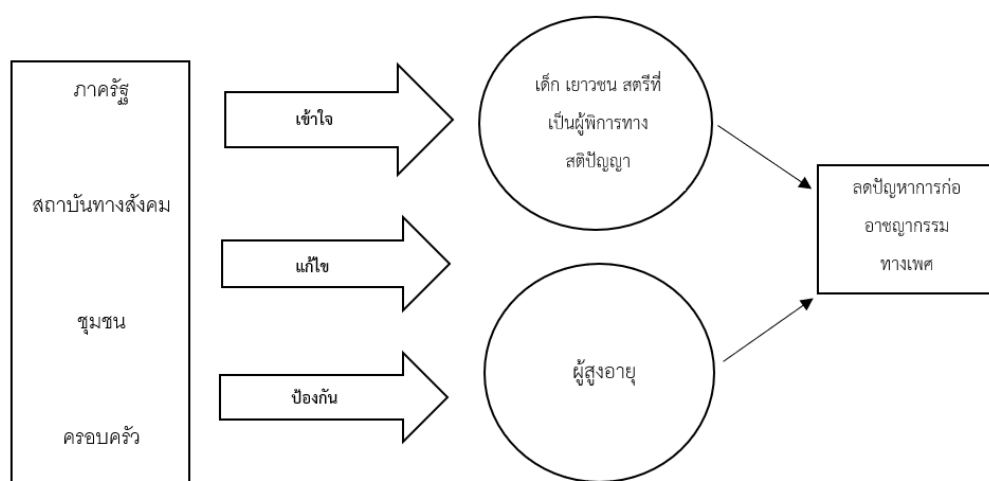
3. ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดทางเพศของผู้สูงอายุเป็นถือเป็นปัญหาสังคมที่ควรมีการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ชุมชน ครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการเตรียมความพร้อมได้รับการเรียนรู้ การยอมรับในความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจของตน เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทางเพศ ในขณะเดียวกันต้องมีการป้องกันปัญหาโดยการไม่สร้างโอกาสในการก่ออาชญากรรมทางเพศ ตามแนวคิดทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime

Triangle Theory) ซึ่งมีความเชื่อว่าเมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) 2) เหยื่อ (Victim) 3) โอกาส (Opportunity) จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้ง่าย ดังนั้น ครอบครัวจึงไม่ควรให้เด็ก สตรีที่ปกป้องตนเองไม่ได้ อยู่ตามลำพัง ควรมีผู้ปกครองดูแล และไม่ควรให้อยู่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุเพศชาย ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้ที่จะหากิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์ทำ เพื่อป้องกันไม่ได้ทนหันไปดื่มสุรา ใช้สารเสพติด หรือดูสื่อลามก เนื่องจากทำให้สูญเสียการควบคุมตนเองในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ ซึ่งการแก้ไขปัญหาที่เน้นการบูรณาการระหว่างครอบครัว ชุมชน และภาครัฐ จะสร้างสังคมที่ปลอดภัยและยั่งยืนสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย การป้องกันไม่ให้องค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน จะช่วยลดปัญหาการก่ออาชญากรรมทางเพศ และต้องมีการเพิ่มมาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้กระทำผิด การเพิ่มมาตรการทางกฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดทางเพศให้รุนแรงขึ้น การลงโทษที่เหมาะสมและมีความรุนแรงพอสมควรสามารถช่วยยับยั้ง (Deterrence) และลดการกระทำผิดทางเพศในสังคมได้ โดยเฉพาะการลงโทษในคดีสะเทือนขวัญ อุกฉกรรจ์ คดีที่มีเหยื่อเป็น เด็ก สตรี กลุ่ม สร้างความเข้มแข็งภายในสถาบันครอบครัว ความเข้มแข็งของครอบครัว ส่งผลต่อการสร้างบุคคลที่มีจิตสำนึกในเรื่องศีลธรรม ควบคู่ไปกับการ ส่งเสริมบทบาทของสถาบันศาสนา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างจิตสำนึกที่ดีและยับยั้งพฤติกรรมที่นำไปสู่การกระทำผิดทางเพศ โดยการปลูกฝังศีลธรรม การส่งเสริมการควบคุมตนเอง และการสนับสนุนชุมชนที่ปลอดภัย หากนำหลักคำสอนทางศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม มีการเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่เด็กและเยาวชน ให้มีทักษะในการรับมือกับสถานการณ์เสี่ยง ลดโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของอาชญากร รู้เท่าทัน การหลอกลวง ล่อลวง ในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งยังรู้จักการนำตนออกจากสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อ

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยสำคัญของอาชญากรรมทางเพศโดยผู้สูงอายุ เกิดจากผู้สูงวัยที่เหงา ว่างงาน ไม่มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ทำ หันไปดื่มสุรา ใช้สารเสพติด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการกระทำผิด เนื่องจากขาดความยับยั้งชั่งใจ การแก้ไขและป้องกันปัญหานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ สถาบันทางสังคม ชุมชน ครอบครัว ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิทยาและชีวภาพในผู้สูงอายุ ความอ่อนแอของกลุ่มเปราะบาง เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหา

ดังกล่าวได้ โดยการเสริมสร้างความรู้ ทักษะแก่กลุ่มเปราะบาง การจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับผู้สูงวัยในเชิงสร้างสรรค์ การนำสถาบันทางสังคม ชุมชน ครอบครัวร่วมกันสร้างแนวทาง ในการป้องกัน มีการให้ความรู้ เสริมสร้างทักษะชีวิตแก่เด็ก เยาวชน สร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง เพื่อที่จะสร้างสังคมที่ปลอดภัยและยั่งยืนสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย เพื่อเป็นการลดปัญหาการ ก่ออาชญากรรมทางเพศ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

1. สาเหตุในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังทั้ง 10 ราย มีลักษณะความสัมพันธ์กับเหยื่อใน 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) เป็นบุคคลที่อยู่ ภายนอกครอบครัวของเหยื่อ มีลักษณะความสัมพันธ์กับเหยื่อในฐานะเพื่อนบ้านหรือคนรู้จัก 2) เป็นบุคคลที่เป็นญาติใกล้ชิดหรือเป็นบุคคลภายในครอบครัวของเหยื่อ มีลักษณะ ความสัมพันธ์ในฐานะตา ลุง น้ำ สาเหตุในการกระทำความผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ โดย สรุปได้ ดังนี้ 1) ความใกล้ชิดกับเหยื่อ 2) เหยื่อเป็นเด็กที่เป็นเพศหญิง หรือผู้พิการทาง สติปัญญาซึ่งมีความด้อยกว่าตนทั้งในด้านสรีระร่างกาย สติปัญญา ทักษะการป้องกันตนเอง

3) โดยมีความใกล้ชิดเป็นส่วนตัวกระตุ้นแรงขับทางเพศ 4) การดื่มสุรา 5) ไม่ได้มีเพศสัมพันธ์กับภรรยามานานและขาดความยับยั้งชั่งใจ 6) การรับรู้สิ่งยั่วยู่ทางกามารมณ์จากสื่อต่างๆ 7) โอกาสเอื้ออำนวย

2. รูปแบบ/พฤติกรรมในการกระทำผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ รูปแบบพฤติกรรมในการกระทำผิดทางเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ สามารถแยกเป็นประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การใช้เงิน/สิ่งของ ล่อลวงเหยื่อ ที่มีความสนิทสนม คู่เน่ย อายุน้อย หรือมีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยอาชญากรรมทางเพศที่ผู้สูงอายุเป็นคนกระทำความผิดนั้น มักจะกระทำกับเด็ก สตรี ที่ตนรู้จักคุ้นเคยอยู่แล้ว 2) การหาโอกาสข่มขืน /อนาจาร ในช่วงที่เหยื่ออยู่ตามลำพัง

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขังสูงอายุ ควรมีการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ชุมชน ครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการเตรียมความพร้อมได้รับการเรียนรู้ การยอมรับในความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจของตน มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ 1) ไม่ให้เด็ก เยาวชน สตรีที่เป็นผู้พิการทางสติปัญญา อยู่เพียงลำพังกับผู้สูงอายุเพศชาย 2) กฎหมายควบคุมกับยาเสพติด และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3) เพิ่มมาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้กระทำผิด 4) มีการเพิ่มการخذใช้ทางการเงินให้เหยื่อทุกราย 5) สร้างความเข้มแข็งภายในสถาบันครอบครัว 6) ส่งเสริมบทบาทของสถาบันศาสนา 7) ส่งเสริมความรู้ในด้านการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมทางเพศให้เด็กและเยาวชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ภาครัฐควรมีการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันอาชญากรรมทางเพศ

1.1.1 ด้านการควบคุม ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด มีการปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเพศอย่างเข้มงวด ออกกฎหมายควบคุมสื่อและกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระตุ้นพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และเสริมสร้างระบบการรายงานและการตรวจสอบ มีการพัฒนาระบบการรายงานและตรวจสอบเหตุการณ์ทางเพศอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2 ด้านการแก้ไข มีการการจัดทำโปรแกรมฟื้นฟูสำหรับผู้กระทำความผิดทางเพศ และมีการการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้มีความรวดเร็วและโปร่งใสในการดำเนินคดีอาชญากรรมทางเพศ

1.1.3 ด้านการฟื้นฟู การจัดให้มีบริการช่วยเหลือผู้เสียหาย มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางเพศ การส่งเสริมการฟื้นฟูชีวิตและการประกอบอาชีพ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศพร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือในชุมชน ดำเนินการสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือในชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้มีการสนับสนุนระยะยาวแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมทางเพศ

1.2 กรมราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานที่มีการดำเนินงานในด้านการควบคุม แก้ไข ฟื้นฟู พฤตินิสัยผู้พ้นโทษโดยตรง ควรมีการจัดทำโครงการ กิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมด้านการฟื้นฟู พฤติกรรมผู้ต้องขังสูงอายุ ระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนพ้นโทษ ระบบติดตามและให้คำปรึกษาหลังพ้นโทษ

1.3 สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันศาสนา ควรดำเนินการจัดอบรมหลักธรรมทางศาสนา จัดกิจกรรมทางศาสนา ให้คำปรึกษาทางศาสนา สถาบันครอบครัวต้องมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว กระตุ้นให้ลูกหลานเข้าใจและใส่ใจความต้องการทางอารมณ์ของผู้สูงอายุ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยว ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนชุมชนต้องมีการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในชุมชน เช่น การตั้งกลุ่มอาสาสมัครดูแลพฤติกรรมของผู้สูงอายุในพื้นที่ และแจ้งเตือนพฤติกรรมที่เสี่ยงต่ออาชญากรรมทางเพศ การส่งเสริมกิจกรรมสังคมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้พลังงานในทางที่สร้างสรรค์ คณะกรรมการบริหารงานโทรศัพท์และวิทยุกระจายเสียง (กบว.) ควรมีการพิจารณาตรวจสอบสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางภาพยนตร์ละครโทรทัศน์หรือสื่อธุรกิจโฆษณาต่างๆ ให้ละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการปิดกั้นโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเพศในทางที่ไม่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรมทางเพศ เช่น ครอบครัว สิ่งแวดล้อม และบุคลิกภาพ ซึ่งจะช่วยให้เกิดหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับพฤติกรรมอาชญากรรมได้อย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์

ข้อมูลเชิงสถิติจะช่วยให้สามารถระบุแนวโน้มและปัจจัยเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ อันจะนำไปสู่การพัฒนามาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการกำหนดนโยบาย รวมถึงการออกแบบโปรแกรมฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้มีความเหมาะสมและตอบโจทย์มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้สังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรมทางเพศ และสามารถสร้างแนวทางในการลดโอกาสการเกิดอาชญากรรมได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2568). รายงานสถิติมีผู้สูงอายุที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564-2567. เรียกใช้เมื่อ 3 มกราคม 2568 จาก http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_index.php
- คชาพัฒน์ บุญเงิน และอัจฉริยา ชุตินันท์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมและโทษ : ศึกษากรณีความผิดทางเพศตามกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคแรกกับมาตรา 277 วรรคแรก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 1(6), 1-16.
- ดวงกมล จักกระโทก. (2561). สาเหตุการข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 13 ปี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). สธ.พบเด็ก-ผู้หญิงถูกทำร้ายทุก 15 นาที ล่วงละเมิดทางเพศที่ 1. เรียกใช้เมื่อ 20 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.thairat.co.th/content/408556>
- สุขุมมา อรุณจิต. (2564). การสังเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออาชญากรรมทางเพศด้วยวิธีการวิเคราะห์ตีความหมาย. วารสารธรรมศาสตร์, 40(2), 157-172.
- สุขุมมา อรุณจิต และวุฒิพล มั่นเหมาะ. (2559). ปัจจัยการเกิดอาชญากรรมทางเพศและแนวทางป้องกันอาชญากรรมทางเพศตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม. วารสารวิชาการอาชีวศึกษา และนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2(1), 23-34.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2561). สถิติฐานความผิดคดีอาญา 4 กลุ่ม หน่วยงานทั่วประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2565 จาก <http://thaicrimes.org/pdf/crimes/2562.pdf>

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2566). รายงานสถิติการรับแจ้ง-จับ ผู้ก่อคดีความผิดคดีข้ามชั้น
กระทำชำเราทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี 2563-2566. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2565
จาก <http://thaicrimes.org/pdf/crimes/2563.pdf>

เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์. (2565). 17 ระบบ. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2565 จาก
<http://www.correct.go.th>

The Active Thai PBS. (2566). เปิดสถิติปี 2566 เหตุการณ์ความทางเพศเพิ่มขึ้น เยาวชนไทยยัง
เสี่ยงภัยรอบด้าน. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2565 จาก 3 พฤศจิกายน 2565 จาก
<https://theactive.thaipbs.or.th/news/public-health-20231228>

ผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัด น้อยนอก จังหวัดนนทบุรี*

THE EFFECT OF TRAINING WORKSHOP ON ART CRAFTS FOR THE ELDERLY IN THE WAT NOI NOK COMMUNITY, NONTHABURI PROVINCE

ศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ¹, ขจร อิศราสุชีพ² และ สุกัญญา จันทกุล³

Sakarin Hongrattanavorakit¹, Khajon Aitsarasuchip² and Sukunya Chantakul³

¹⁻³มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹⁻³Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand

E-mail : sakkarin.ho@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ การทำพืชมเส่น้ำ ยาต้มสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 35 คน ได้จากการสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน แบบสอบถามความพึงพอใจ และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย มีผลการศึกษาดังนี้

สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานความสนใจ ใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความสะอาดเรียบร้อย และความสามัคคีอยู่ในเกณฑ์ดี ผลการปฏิบัติงานขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติ และผลงานสำเร็จอยู่ในเกณฑ์ดี ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ด้านเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจเนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

* Received 25 February 2025; Revised 14 March 2025; Accepted 29 March 2025

ที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 ด้านวิทยากร กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจการตอบข้อซักถามได้ชัดเจน และตรงประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.97

คำสำคัญ : ผลการจัดกิจกรรม, กิจกรรมฝึกอบรม, ศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ

Abstract

The research The Effect of training workshop on Art Crafts for the elderly in the Wat Noi Nok community, Nonthaburi province objective was to study the results of training craft art activities for the elderly in Wat Noi Nok community, Nonthaburi province, including making liquid borneol, herbal inhalers, and funeral wood flowers. The participants in the research were 35 elderly people from Wat Noi Nok community, Nonthaburi province, who voluntarily participated in the activities. The instruments used were behavior observation forms, performance evaluation forms, and satisfaction questionnaires. The obtained data were analyzed for frequency, percentage, and mean. The study results are as follows:

Observation of work behavior, interest, curiosity, responsibility, thriftiness, cleanliness, and unity were at a good level. For preparation, it was shown that the performance in execution and completed work were at a good level. Satisfaction with the craft art training activities for the elderly in Wat Noi Nok community, Nonthaburi province, In terms of content, the sample group was most satisfied with the usefulness of the subject content for daily life, such as using time productively, at the highest level with an average of 4.82.

Regarding the instructors, the sample group was most satisfied with clear and relevant answers to questions, at the highest level with an average of 4.94. For facilities, the sample group was most satisfied with the appropriateness of food, snacks, and beverages provided, at the highest level with an average of 4.97.

Keywords: Activity Results, Training Activities, Craft Art for the Elderly

บทนำ

สังคมไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย มาตั้งแต่ปี 2548 โดยในปี 2563 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุรวมกว่า 11.6 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.57 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าภายในปี 2566 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้การเข้าสู่สังคมสูงวัยอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุมักจะมีรายได้ต่ำกว่ากลุ่มผู้มีอายุน้อย และการที่ประชากรวัยแรงงานที่มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมต่อประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงความต้องการงบประมาณเพื่อเป็นสวัสดิการรองรับวัยเกษียณ จากอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานและภาระทางการคลังในด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ผู้สูงอายุ คือ บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในลักษณะเสื่อมถอยลงอย่างเห็นได้ชัด (น้ำฝน บรรลักษ์, 2563) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข การนำผู้สูงอายุไปอบรมงานฝีมือเป็นแนวทางช่วยแก้ปัญหาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา

ศิลปะประดิษฐ์ เป็นการสร้างสรรค์งานที่เกิดจากการออกแบบและประดิษฐ์ขึ้นโดยใช้ฝีมือ ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางศิลปะ เพื่อทำให้เกิดสิ่งของที่มีความสวยงาม หรือมีประโยชน์ใช้สอย งานวิจัยของ จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง (2559) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมทักษะวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์สำหรับผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการฝึกอบรม ซึ่งคาดว่าจะภายหลังการฝึกอบรมผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้

เป็นการส่งเสริมศักยภาพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุยังคงมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในสังคม

กิจกรรมทางสังคมช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีทั้งกายและใจ ลดความเหงา สร้างมิตรภาพ และมีบทบาทในสังคมมากขึ้น ทำให้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและความสุข งานวิจัยของอัญญา พลตเปลื้อง และคณะ (2560) ศึกษาการศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ: การศึกษาแบบเรื่องเล่า กล่าวว่า การทำให้ผู้สูงอายุมีการดำเนินชีวิตอย่างอายุยืนยาวและมีสุขภาพแข็งแรง ด้วยการส่งเสริมการดำรงชีวิตสนับสนุนกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เสริมสร้างความรักความผูกพันกันภายในครอบครัวด้วยกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกัน ให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมที่แสดงถึงการเสียสละเพื่อส่วนรวม หรือเป็นกรรมการในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านและให้ธรรมะเป็นที่พึ่งทางใจของผู้สูงอายุ ด้วยการทำจิตใจให้สงบ ตักบาตร ทำบุญ สวดมนต์อุทิศส่วนกุศลเป็นประจำ นอกจากนี้ รุจา รอดเข็ม (2562) กล่าวว่า กิจกรรมทางสังคม ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมของผู้สูงอายุ ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้สูงอายุ

ดังนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้อาจารย์สอนในด้านคหกรรมศาสตร์จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่อง ศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่อง ศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่บริเวณวัดน้อยนอก หมู่ 4 ซอยรัตนานิเบศร์ 42 ถนนรัตนานิเบศร์ ต.บางกระสอ อ.เมือง จ.นนทบุรี โดยผู้วิจัยมีการสอบถามหัวหน้าชุมชน สมาชิกในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุซึ่งมีความต้องการกิจกรรมที่สามารถนำไปต่อยอดในอาชีพ นอกจากนั้นผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสามารถแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม แต่สามารถมีส่วนร่วมเป็นพลังพัฒนาสังคม จึงควรได้รับการส่งเสริม เกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน และรัฐให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ซึ่งคาดว่าภายหลังการฝึกอบรมผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้เป็นการส่งเสริมศักยภาพและ

สนับสนุนผู้สูงอายุให้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในสังคม ทำให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในตนเอง มองเห็นคุณค่าในชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 35 คน ได้จากการสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตพฤติกรรม โดยแบ่งเป็น ความสนใจใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความสะอาดเรียบร้อย และความสามัคคี โดยข้อความจะมีลักษณะแบบ (Rubric Scale)

2. แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยแบ่งเป็น ชั้นเตรียม ชั้นปฏิบัติ และผลงานสำเร็จ โดยข้อความจะมีลักษณะแบบ (Rubric Scale)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยข้อความมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตามข้อความที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านวิทยากร และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยข้อความจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ ความพึงพอใจมากที่สุด ความพึงพอใจมาก ความพึงพอใจปานกลาง ความพึงพอใจน้อย และความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง

ตามเนื้อหา และภาษาที่ใช้โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence; IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความอนุเคราะห์จากเจ้าอาวาส และผู้นำชุมชน ในการเก็บข้อมูลวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 ชุด ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2567 ได้แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 35 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำแบบสอบถามแต่ละชุดไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนาเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ โดยนำมาแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเกี่ยวกับระดับพฤติกรรม โดยแบ่งเป็น ความสนใจใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความสะอาดเรียบร้อย และความสามัคคี และระดับประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยแบ่งเป็น ชั้นเตรียม ชั้นปฏิบัติ และผลงานสำเร็จ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรม จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านวิทยากร และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

จากการสอบถามหัวหน้าชุมชน สมาชิกในชุมชนมีความต้องการกิจกรรมที่สามารถนำไปต่อยอดในอาชีพ ได้แก่ ดอกไม้จันทน์ ยาตมสมุนไพร พืชมเสนน้ำ เป็นต้น ดอกไม้จันทน์เหมาะกับงานศพ ซึ่งสามารถผลิตในปริมาณมากเพื่อจำหน่ายให้กับวัด ยาตมสมุนไพรและพืชมเสนน้ำสามารถขายเป็นของชำร่วยหรือของที่ระลึก และสามารถพัฒนาเป็นของฝากจากชุมชน และในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมได้มีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ออกเป็น 5 กลุ่ม

1. พฤติกรรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีผลการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานการทำพืมน้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานการทำพืมน้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์

n=35

รายการ	กลุ่มที่				
	1	2	3	4	5
1. ความสนใจ ใฝ่รู้	3	3	3	3	3
2. ความรับผิดชอบ	3	3	3	3	3
3. ความประหยัด	3	3	3	3	3
4. ความสะอาดเรียบร้อย	3	3	3	3	3
5. ความสามัคคี	3	3	3	3	3
รวม	15	15	15	15	15
การแปรความ	อยู่ในเกณฑ์ดี	อยู่ในเกณฑ์ดี	อยู่ในเกณฑ์ดี	อยู่ในเกณฑ์ดี	อยู่ในเกณฑ์ดี

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน 15-11 อยู่ในเกณฑ์ดี 10-6 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ 5-0 อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการพฤติกรรมการปฏิบัติงานการทำพืมน้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์อยู่ในเกณฑ์ดี

2. ผลการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ
ชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการปฏิบัติงานการทำพืมน้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์

n=35

รายการ	กลุ่มที่				
	1	2	3	4	5
1. ขั้นเตรียม					
1.1 วัสดุ	3	3	3	3	3
1.2 อุปกรณ์	3	3	3	3	3
2. ขั้นปฏิบัติ					
2.1 กระบวนการ ทำงาน	3	2	3	3	3
3. ผลงานสำเร็จ					
3.1 พืมน้ำ	3	3	3	3	3
3.2 ยาตมสมุนไพร	3	3	3	3	3
3.3 ดอกไม้จันทร์	3	3	2	3	3
3.4 เสร็จทันเวลา	3	3	3	3	3
รวม	21	20	20	21	21
การแปลความ	อยู่ใน เกณฑ์ ดี	อยู่ใน เกณฑ์ ดี	อยู่ใน เกณฑ์ ดี	อยู่ใน เกณฑ์ ดี	อยู่ใน เกณฑ์ดี

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน 21 – 15 อยู่ในเกณฑ์ดี 14 – 8 อยู่ในเกณฑ์พอใช้

7 – 0 อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
มีผลการปฏิบัติงานขั้นเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ขั้นปฏิบัติกระบวนการทำงาน ผลงานสำเร็จพืมน้ำ
ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ เสร็จทันเวลา อยู่ในเกณฑ์ดี

3. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ดังตารางที่ 3

n=35

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	0	0.00
หญิง	35	100.00
รวม		100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 60 ปี	0	0.00
60 – 70 ปี	23	66.00
71 – 80 ปี	7	20.00
81 ปี ขึ้นไป	5	14.00
รวม		100.00
3. อาชีพ		
ประกอบอาชีพ	16	46.00
ไม่มีอาชีพ	19	54.00
รวม		100.00
4. รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	60.00
10,000 – 20,000 บาท	6	17.00
20,001 – 30,000 บาท	5	14.00
30,001 – 40,000 บาท	2	6.00
40,001 – 50,000 บาท	1	3.00
มากกว่า 50,000 บาท	0	0.00
รวม		100.00

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน จำแนกได้ดังนี้ เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100.00 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 0.00 อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 60 – 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.00 อายุ 71 – 80 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 81 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.00 และอายุต่ำกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 00.00 อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 54 และประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 46 และรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.00 รายได้ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.00 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.00 รายได้ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.00 รายได้ 40,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.00 และรายได้มากกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.00

3.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อย นอกจังหวัดนนทบุรี ด้านเนื้อหา ด้านวิทยาการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 4 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการแปลความหมายระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 4

n = 35

รายการ	ความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
	5	4	3	2	1		
1. ด้านเนื้อหา							
1.1 ก่อนเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด	-	6	4	14	11	2.14	น้อย
1.2 หลังเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด	22	11	2	-	-	4.57	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาวิชาตรงตามวัตถุประสงค์	29	3	3	-	-	4.74	มากที่สุด

1.4 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์สร้างรายได้	29	5	1	-	-	4.80	มากที่สุด
1.5 เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์	30	4	1	-	-	4.82	มากที่สุด
1.6 ความเหมาะสมของระยะเวลาสำหรับฝึกอบรม	29	4	2	-	-	4.77	มากที่สุด
2. ด้านวิทยากร							
2.1 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	28	5	2	-	-	4.74	มากที่สุด
2.2 การกระตุ้นความมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม	30	4	1	-	-	4.82	มากที่สุด
2.3 การตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น	33	2	-	-	-	4.94	มากที่สุด
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก							
3.1 มีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง	24	9	2	-	-	4.62	มากที่สุด
3.2 ติดต่อสอบถามรายละเอียดการอบรมได้ง่ายและสะดวก	29	6		-	-	4.82	มากที่สุด
3.3 สื่อ / วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการอบรมมีความทันสมัย/พร้อมใช้งาน	27	8	-	-	-	4.77	มากที่สุด
3.4 สถานที่อบรมสะอาดและเป็นระเบียบ	33	2	-	-	-	4.94	มากที่สุด
3.5 บริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม	34	1	-	-	-	4.97	มากที่สุด
รวมทุกด้าน						4.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านเนื้อหา กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจเนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 รองลงมาความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์สร้างรายได้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 ความเหมาะสมของระยะเวลาสำหรับฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 เนื้อหาวิชาตรงตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74 หลังเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 และก่อนเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.14

ด้านวิทยากร กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจการตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 รองลงมาการกระตุ้นความมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.97 รองลงมาสถานที่อบรมสะอาดและเป็นระเบียบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 ติดต่อบริษัทรับเหมาการอบรมได้ง่ายและสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรมมีความทันสมัย/พร้อมใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 และมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62

ภาพที่ 1 การอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี วันอาทิตย์ที่ 4 สิงหาคม 2567 วัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผล

1. การสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการพฤติกรรมการปฏิบัติงานการทำพืชมเส่น้ำ ยาดมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ อยู่ในเกณฑ์ดี การประเมินผลการปฏิบัติงาน ของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติ ผลงานสำเร็จ การทำพืชมเส่น้ำ ยาดมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ อยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหัวข้อที่นำมาจัดกิจกรรมเกิดจากการความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน และวิทยากรมีการอธิบายการวัสดุ อุปกรณ์ใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุของจริง สอนแบบสาธิตและให้ผู้สูงอายุลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนโดยอาจารย์คอยแนะนำวิธีการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล และเปิดโอกาสให้สามารถซักถามข้อสงสัยได้ตลอดเวลา ทำให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพัทธ์ แก้วศรีทอง (2555) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีคะแนนทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญญาช สีทอง และปณิสรา จันทรपालะ (2565) ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นพบว่า ผู้สูงอายุที่เรียนด้วยหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เข้ารับการอบรมมาด้วยความสมัครใจ และงานศิลปะประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์และช่วยให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์ช่วยลดความเครียด เพิ่มสมาธิ และสร้างความเพลิดเพลิน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุขผู้สูงอายุได้พบปะ พูดคุย และทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน อีกทั้งผู้สูงอายุได้ฝึกฝนทักษะใหม่ในการทำงานศิลปะประดิษฐ์ ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัสนี วันชัย

และคณะ (2563) ศึกษาประสบการณ์การตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง: การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก คือ 1. การชักชวนของผู้อื่น และ 2. เห็นว่ากิจกรรมมีประโยชน์กับตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของต่อสกุล สกุลสิริชาติ (2567) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุตำบลอ่าวนาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพึงพอใจการกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาหลักสูตร และด้านโปรแกรมการจัดกิจกรรมนันทนาการ

ด้านเนื้อหา กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจเนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำพืชมเส่น้ำ ยาต้มสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ เป็นงานที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้ เห็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ช่วยให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า ลดความรู้สึกละเลยหรือเบื่อหน่าย สามารถต่อยอดเป็นอาชีพเสริมหรือสร้างรายได้หรือมอบเป็นของขวัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัสนี วันชัย และคณะ (2563) ศึกษาประสบการณ์การตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง: การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง คือ การพิจารณาว่ากิจกรรมนั้นมีประโยชน์กับตนเองหรือไม่ กล่าวคือ การพิจารณาว่าการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุทำให้ได้สาระความรู้ในการดูแลตนเองหรือไม่ การพิจารณาว่าทำให้ได้เพื่อนเพิ่มขึ้นหรือไม่ และทำให้ตนเองได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินหรือไม่

ด้านวิทยากร กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจการตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทีมวิทยากรเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ประยุกต์มีความเข้าใจในเนื้อหาศิลปะประดิษฐ์เป็นอย่างดีสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและตอบคำถามได้ถูกต้อง การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ ทำให้ผู้เข้าร่วมสามารถเข้าใจคำตอบได้ง่าย การสอนแบบสาธิตขั้นตอนช่วยให้

ผู้สูงอายุเห็นภาพและเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจนมากขึ้นทำให้ผู้สูงอายุสามารถจดจำและนำไปใช้ได้ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้เข้าร่วมจึงมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อการตอบข้อซักถามที่ชัดเจนและตรงประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพัทธ์ แก้วศรีทอง (2559) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมทักษะวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ สำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ด้านวิทยากรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้สูงอายุ ให้ความสนใจ ดูแล ช่วยเหลือและเคารพยกย่องในความเป็นบุคคลสูงวัยที่ยังมีคุณค่า ใช้การถ่ายทอดความรู้แบบการสาธิตประกอบคำบรรยายทำให้ผู้สูงอายุได้เข้าใจมากยิ่งขึ้นสามารถปฏิบัติตามได้ คำนึงถึงระดับความสามารถของผู้สูงอายุ ให้อิสระแก่ผู้สูงอายุในการแสดงความคิดเห็น และซักถามข้อสงสัยและนอกจากนั้น สภาวิชาชีพ (2559) กล่าวว่า การดูแลผู้สูงอายุ ต้องใช้ความเข้าใจจากผู้ดูแลเป็นอย่างมาก จำเป็นต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิด ผู้ดูแลจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกวิธี

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.97 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมฝึกอบรมมีอาหารว่างเช้า บ่าย และอาหารกลางวัน และเครื่องดื่มที่จัดเตรียมมีรสชาติอร่อย ถูกปาก และมีคุณภาพดี ทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกพึงพอใจ และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ทุกคนได้รับบริการอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญลักษณ์ ตรีภูมิตั้งจิตร์ และสุนนรติ นิมเนติพันธ์ (2559) ศึกษาสภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่าภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาทผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท มีการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านบุคลากรที่จัดกิจกรรม ด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการจัดการกิจกรรมนันทนาการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยบุรุษ (2561) กล่าวว่ารูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุและผู้พิการควรมีการดูแลรักษาให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นความสำคัญในการเข้าถึงการใช้งาน จัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้บริการ การประชาสัมพันธ์การใช้งานที่ถูกต้องเหมาะสมและสร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำหรือแบ่งแยกในการอยู่ร่วมกัน ในชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากผลงานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี โดยมีข้อค้นพบสำคัญดังนี้ ผู้เข้าร่วมอบรมมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ดีในด้านความสนใจ ใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความสะอาดเรียบร้อย และความสามัคคี การดำเนินงานในขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติ และขั้นผลงานสำเร็จอยู่ในระดับดี ความพึงพอใจต่อกิจกรรมฝึกอบรมระดับมากที่สุด จากผลวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมฝึกอบรมมีผลดีต่อผู้สูงอายุทั้งในด้านพฤติกรรมและความพึงพอใจ ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการอบรมอื่น ๆ ในอนาคตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยสรุปและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุป

1. การสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ดี
2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และการประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ดี จึงควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่อาจปรับเปลี่ยนหัวข้อกิจกรรมด้านอื่น ๆ ตามความสนใจของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี
2. การลงทุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี สามารถประกอบอาชีพได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลโครงการว่ามีการนำไปใช้ประโยชน์ การประกอบอาชีพหรือไม่
2. การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง. (2555). ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 6(1), 68-80.
- จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง. (2559). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมทักษะวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์สำหรับผู้สูงอายุ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 10 (1), 49-67.
- ณัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์. (2561). สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคในสังคม: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ บนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(3), 1508-1525.
- ต่อสกุล สุกุลสิริชาติ. (2567). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลอ่าวนาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(1), 1439-1448.
- น้ำฝน บรรลึงค์. (2563). *โชคดียี่สิบห้าปี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- รุจา รอดเข็ม. (2562). สังคมสูงวัย: กิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 9(2), 1-9.
- ปริญญญาข สีสทอง และปณิสรา จันทรपालะ. (2565). หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมือง ลำปาง จ.ลำปาง. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 17(2), 185-198.

- ปริญญลักษณ์ ตรีภูมิตั้งจิตร และสุนนรตี นิมนต์พันธ์. (2559). สภาพและความต้องการ
กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท.
วารสารพยาบาลทหารบก, 17(1), 63-69.
- สภาอากาศไทย. (2559). *การดูแลผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ปัญญามิตร การพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อัญญา ปลดเปลื้อง อัญชลี ศรีจันทร์ และสัญญา แก้วประพาฬ. (2560). การศึกษาวิถีชีวิตของ
ผู้สูงอายุ: การศึกษาแบบเรื่องเล่า. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 4(1),
91-104.
- อัศนี วันชัย นันทา พิริยะกุลกิจ และกัลยา ศรีมหันต์. (2563). ประสบการณ์การตัดสินใจเข้า
ร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง: การวิจัย
เชิงคุณภาพ. *จริยธรรมการตีพิมพ์วารสารพยาบาลสภาอากาศไทย*, 13(1), 116-128.

กลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา
คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*

MECHANISM FOR DEVELOPING ACTIVITIES TO PROMOTE
PROFESSIONAL TEACHER COMPETENCE FOR STUDENTS IN THE
EDUCATIONAL PROGRAM, MAJOR IN SOCIAL STUDIES, FACULTY OF
EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT, CHAIYAPHUM RAJABHAT
UNIVERSITY

จักรี ศรีจารุมณีธยาน¹ และ พระครูประยุตสารธรรม²

Chakkree Srucharumedhiyan¹ and Phrakruprayutsaradham²

¹คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹Faculty of education and human development, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

²Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand

Email: Chakkree.sr@cpru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ 3. สร้างกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณกับวิธีวิทยาการเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 148 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย,ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* Received 1 March 2025; Revised 9 March 2025; Accepted 29 March 2025

,ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณและวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านภาวะผู้นำครู 2. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่มีความสัมพันธ์กันทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. กลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ได้ดำเนินการยก่างกลไกการพัฒนา มีขั้นตอนของกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การบริหารทีมงาน ขั้นตอนที่ 2 การบริหารทรัพยากรหรือวัสดุ อุปกรณ์ ขั้นตอนที่ 3 การจัดสรรงบประมาณ และขั้นตอนที่ 4 การบริหารจัดการโครงการ 4. ผลการประเมินกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านความถูกต้อง ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านความเหมาะสม

คำสำคัญ: กลไกการพัฒนา; กิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครู; ครูมืออาชีพ; การศึกษา

Abstract

This research aims to 1.study the current situation of professional teacher competence, 2.study the factors affecting the development of professional teacher competence promotion activities, and 3.create a mechanism for

developing professional teacher competence promotion activities for students in the Education Program, majoring in Social Studies, Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University. It is a combination of quantitative research methodology and qualitative methodology. The sample consists of 148 people. The instruments used are interview forms and questionnaires. The statistics used are frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, multiple regression analysis, and descriptive analysis.

The results of the research found that 1.the current situation affecting professional teacher competence for students in the Education Program, majoring in Social Studies, Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University is at a high level overall. The aspect with the highest opinions is classroom management, while the aspect with the lowest opinions is teacher leadership. 2. The results of the test of the relationship of factors affecting professional teacher competence for students in the Education Program, majoring in Social Studies, Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University The relationship between all 6 aspects was found to be positively related at the .01 statistical significance level. 3. The development mechanism for activities to promote teacher professional competency for students in the Education Program, Social Studies Major, Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University, which has drafted the development mechanism, has the following steps: Step 1: Team Management, Step 2: Resource or Material Management, Step 3: Budget Allocation, and Step 4: Project Management. 4. The evaluation results of the development mechanism for activities to promote teacher professional competency for students in the Education Program, Social Studies Major, Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat

University, were overall at a high level. The aspect with the highest opinion was correctness, and the aspect with the lowest opinion was appropriateness.

Keywords: Development mechanism; Activities to promote teacher competence; professional teacher; education.

บทนำ

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงที่มีพันธกิจหลักคือ งานสอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ งานวิจัย งานบริการวิชาการแก่สังคม และงานถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเข้าใจตนเองและปรับตัวเข้ากับผู้อื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า เป็นการต่อยอดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ที่ให้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และเสริมสร้างความเจริญให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ดังนั้นการจัดการหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา จึงต้องจัดให้มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อที่จะสร้างกำลังคนไปประกอบการทำงานอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มหาวิทยาลัยจึงไม่ใช่แค่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะทางวิชาชีพเท่านั้น แต่ต้องเป็นบัณฑิตที่มีคุณธรรมจริยธรรม ตามวิชาชีพ และทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2549)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานแก่ครูอาวุโสในโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเข็มเครื่องหมายเชิดชูเกียรติมีข้อความที่เกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีไว้ตอนหนึ่งว่า ครูที่แท้นั้น ต้องเป็นผู้กระทำแต่ความดี คือ ต้องหมั่นขยันและอดสาหะพากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่น อดกลั้นและอดทน ต้องรักษาวินัย สำรวมระวังความประพฤติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนอันดีงาม ต้องปลื้มตักปล้ำใจออกจากความสบาย และความสนุกรื่นเริงที่ไม่ควรแก่เกียรติภูมิ ต้องตั้งใจให้มั่นคงและแน่วแน่ต้องซื่อสัตย์

รักษาความจริงใจ ต้องเมตตาหวังดีต้องเมตตาหวังดีต้องวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจ คติ ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้นทั้งในด้านวิทยาการและความรู้ในเหตุผล (อินตา ศิริวรรณ, 2551) ซึ่งลักษณะของครูมืออาชีพ เป็นเครื่องหมายที่ชี้ให้เห็นความเป็น วิชาชีพชั้นสูง หรือคุณลักษณะที่ดีของครูอันเป็นที่ต้องการของ สังคม ที่ครูต้องมีความรักและ ความเมตตาต่อศิษย์ เสียสละ หมั่นเพียร ศึกษา ปรับปรุงวิธีการสอนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เอาใจใส่ต่อศิษย์ทุกคน เป็นกำลังใจและช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับศิษย์ เพื่อให้เป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นแบบอย่างที่ดีมีจรรยาบรรณ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ใช้วิธีการสอนที่ หลากหลาย มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รักความยุติธรรม ยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของเด็ก แต่ละคน มีอุดมการณ์ยึดมั่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจของ ตนเอง โดยมีปัจจัยส่งเสริมของความเป็นครูที่ดีคือ 1. อุดมการณ์ของครู 2. คุณลักษณะของ ความเป็นครูที่ดี 3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. คุณธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

ปัญหาเกี่ยวกับวิชาชีพครู โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กล่าวอีกว่า การขาดแคลนครูเป็นหนึ่งในอุปสรรคของวงการศึกษ ไทย ความพยายามในการพัฒนาครูผู้สอนด้วยการเพิ่มความเข้มข้นของหลักสูตร และการ กระจายสถาบันผลิตครู ถือเป็นความหวังในการยกระดับครูผู้สอนและลดปัญหาด้านการขาด แคลนครูในปัจจุบัน ครั้งหนึ่งบอร์ดคุรุสภา เคยเสนอให้ปรับเกณฑ์ใบอนุญาตชั่วคราว เพื่อเอื้อ ให้แก่บัณฑิตในทุกสาขาสามารถได้ใบประกอบวิชาชีพหรือตัวครู เพื่อแก้ไขปัญหการขาด แคลนครู แต่ปัจจุบันกลับพบว่า มีหลายสถาบันการศึกษาที่ผลิตครู แต่กลับยังไม่ได้รับการ รับรองจากคุรุสภา และหากมองเจาะลึกถึงปัญหาครูไทยจะพบถึงสาเหตุอีกหลายอย่างที่ควร ต้องมีการแก้ไขเช่นกัน “ทั้ง ๆ ที่เมืองไทยขาดแคลนครู แต่การรับรองและออกใบวิชาชีพครู กลับเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเย็น มีครูอาสาบางส่วน ที่ต้องกลายเป็น “ครูเถื่อน” เพราะไม่มีใบ ประกอบวิชาชีพครู ที่จริงแล้วคำว่าครูยิ่งใหญ่มาก “ปัญหาที่มาทั้งหลายเกิดจากการที่ระบบ ราชการครู ที่ต้องให้ครูทำผลงานวิชาการ เพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ได้ค่านัน ค่านี้ เข้ามาใน เงินเดือน ทำให้ครูทั้งหลายลืมหินบ่บาท และหน้าที่ความเป็นครูของตนเองไป ครูอาสาฯ หรือครู ดอยที่สังกัด กศน. ไม่ได้เป็นข้าราชการ เป็นเพียงพนักงานของรัฐ ต่างก็พยายามที่จะสอบบรรจุ เป็นข้าราชการครู เพราะสวัสดิการต่าง ๆ ดีกว่า ครูดอยที่มีใบประกอบวิชาชีพครูส่วนใหญ่ จึงทำงานสอนเพื่อรอสอบบรรจุ เป็นข้าราชการครูสังกัด สพฐ. สพท. หากในความเป็นจริงแล้ว

ครูเหล่านี้กลับมีจิตวิญญาณความเป็นครูมากกว่าครูที่มีใบประกอบวิชาชีพหลาย ๆ คนด้วยซ้ำ” “เรื่องการขาดแคลนใบประกอบวิชาชีพครู เป็นหนึ่งในปัญหาของการผลิตบุคลากรครู ปัจจุบันหลายสถาบันมีความพยายามในการเพิ่มบุคลากรครู แต่กลับยังไม่ได้ใบรับรอง ที่ผ่านมาพบว่าครูผู้สอนในสาขาวิชาสำคัญ ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา เป็นต้น มักขาดแคลน แม้จะมีความพยายามในการพัฒนาวิชาชีพครูแต่การพัฒนาครูกลับมีการถูกมองว่ายังคงไม่มีความชัดเจนทางนโยบายในการที่จะสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่ตรงกับเนื้อหาสาระ เช่น บัณฑิตทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาให้หันเข้ามาหาวิชาชีพครู” (ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

จากสาระสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “กลไกการพัฒนา กิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ” เพื่อให้ นักศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ เป็นการประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเครือข่าย กับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อ สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา กิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

3. เพื่อสร้างกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยวิธีวิทยาแบบผสม (Mixed Methodology Research) เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 260 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 148 คน โดยกำหนดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชชี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) อ้างใน (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2551) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการใช้ตารางเลขสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ แล้วรวบรวมและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และขอบเขตของการศึกษาวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ และชั้นปีที่ศึกษา

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1. การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ 2. การพัฒนาผู้เรียน 3. การบริหารจัดการชั้นเรียน 4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5. ภาวะผู้นำครู 6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ

ชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยใช้วิธีแบบมาตรวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

2. แบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผน จัดเตรียมชุดคำถาม และวิธีการ สัมภาษณ์อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนล่วงหน้า มีการดำเนินงานแบบ เป็นทางการภายใต้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ของผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ภาพรวม

วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดและปลายปิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 หลังจากผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

1.2 นำผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นมาสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย และสมมติฐานของการวิจัย

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาของการศึกษา เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (IOC) และเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญแนะนำเพิ่มเติม

1.4 ผู้ศึกษาวินิจฉัยนำแบบสอบถามตามที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่จะวัดจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1.4.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษา

1.4.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษา

1.4.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

1.4.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา

1.4.5 ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

1.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ

และตรวจสอบความถูกต้อง

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อความเที่ยงตรงของคำสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหา

การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จากนั้นพิจารณาคัดเลือกคำถามที่ค่า IOC ตั้งแต่ .50-1.00 จากผู้เชี่ยวชาญที่ให้คะแนน จำนวน 30 ข้อ แล้วจึงนำเสนอท่านอีกครั้ง

2.2 นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try-out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.3 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item discrimination) ของแบบสอบถาม

2.4 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

3. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร เพื่อขออนุญาตใช้พื้นที่ในจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งแจ้งให้นักศึกษาทราบ

2. จัดกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ระยะเวลา 3 วัน

3. ผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้กลุ่มตัวอย่างได้ทราบในการตอบแบบสอบถามและเข้าใจตรงประเด็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนภายใน 1 สัปดาห์

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อเตรียมพร้อมในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1. การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ 2. การพัฒนาผู้เรียน 3. การบริหารจัดการชั้นเรียน 4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5. ภาวะผู้นำครู 6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบตารางควบคุมการบรรยายผลการศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด (2554) มีดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมาย ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation (r)) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในกรณีที่มีความสัมพันธ์กัน นำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ Multiple Regression Analysis : MR ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน ได้กำหนดเกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ไว้ดังนี้

ค่า r เป็น (-) หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางลบหรือทางตรงกันข้าม

ค่า r เป็น (+) หมายถึง มีสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน

ค่า r เป็น +/- 0.00 ถึง 0.31 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย

ค่า r เป็น +/- 0.32 ถึง 0.66 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่า r เป็น +/- 0.67 ถึง 1.00 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นในภาพรวม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ตอนที่ 5 เสนอกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ตอนที่ 6 ประเมินกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบประเมินลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด (2554)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ร้อยละ

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product

Moment Correlation(r))

3. การวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ Multiple Regression Analysis: MR จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หมายเลขการรับรอง ว.845/2567 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2567

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน รองลงมาคือด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านภาวะผู้นำครู

2. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่มีความสัมพันธ์กันทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1. การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ 2. การพัฒนาผู้เรียน 3. การบริหารจัดการชั้นเรียน 4. การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5. ภาวะผู้นำครู และ 6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .399, .420, .375, .437, .479, .368$ sig < .01) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปรากฏผลดังนี้

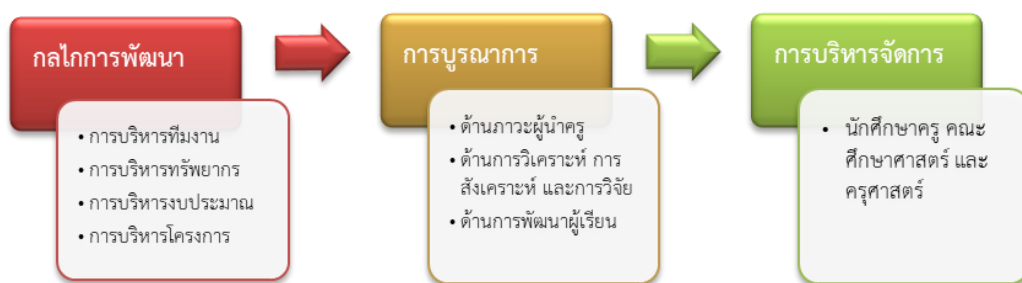
ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความแปรปรวน

	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P- value
	B	Std. Error		
(Constant)	2.400	.149	16.155	.000
1. ภาวะผู้นำครู	.150	.020	7.637	.000
2. การวิเคราะห์	.159	.022	7.150	.000
สังเคราะห์ฯ	.148	.021	6.954	.000
3. การพัฒนาผู้เรียน				

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า มีตัวแปร ทั้ง 3 ที่ร่วมกันทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} = .000$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 สามารถอธิบายการผันแปรของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา ได้ร้อยละ 54.6 ($R^2 = .546$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

$$Y = 2.400 + .150X_1 + .159X_2 + .148X_3$$

3. การพัฒนากลไก ให้เป็น กลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ดำเนินการร่างกลไกการพัฒนา โดยใช้ผลการวิจัยที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 นำมาเป็นประเด็น โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

ภาพที่ 1 กลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ

จากการศึกษา การพัฒนากลไก ให้เป็น กลไกการพัฒนา กิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ดำเนินการยกร่างกลไกการพัฒนา มีขั้นตอนของกลไกการพัฒนา กิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การบริหารทีมงาน = มีแนวทางในจัดตั้งทีมงานอย่างเป็นทางการในการผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพในแต่ละฝ่าย ได้แก่ 1. หัวหน้าโครงการ 2. ฝ่ายบริหารทรัพยากรหรือวัสดุอุปกรณ์ในการจัดโครงการ 3. ฝ่ายงบประมาณ และ 4. ฝ่ายบริหารจัดการโครงการ ซึ่งต้องเป็นทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และมีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการวัดผลทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการพัฒนา และการประเมินผลพฤติกรรมทางจริยธรรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การบริหารทรัพยากรหรือวัสดุ อุปกรณ์ = การจัดโครงการควรมีความพร้อมด้านสถานที่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากการสำรวจ และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งภายนอก และภายในในการพิจารณาาร่วมกัน มีทีมงานในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงาน ที่มีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสรรงบประมาณ = การจัดโครงการควรมีการกำหนดค่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ได้แก่ ค่าที่พักของผู้เข้าร่วมโครงการ ค่าเดินทาง ค่าเช่าสถานที่จัดโครงการจัดกิจกรรม ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าเอกสาร ค่าสรุปเล่ม และค่าตีพิมพ์บทความในวารสารต่าง ๆ ในกรณีที่ปรากฏเป็นผลงานการวิจัย โดยการคิดคำนวณค่าใช้จ่าย และควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 4 การบริหารจัดการโครงการ = การจัดโครงการควรมีมีแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ หลังจากที่ได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอน ที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 และควรมีการจัดประชุมทีมงานเพื่อดำเนินการจัดโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ เริ่มจากการลงสำรวจพื้นที่ในการจัดโครงการ และสำรวจความคิดเห็นของคนในพื้นที่ และสำรวจกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาครู สร้างมือเป็นแบบสำรวจความคิดเห็นในการจัดโครงการดังกล่าว เพื่อให้ทราบประเด็นปัญหาที่สำคัญต่อการแก้ไข นำไปสู่การพัฒนา แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ทราบรายละเอียดทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมตามแผนงานของโครงการ การประเมินผลของกิจกรรมจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้สังเกตการณ์ สำรวจข้อบกพร่องของกิจกรรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ พร้อมนำไปแก้ไขปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4. ผลการประเมินกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านความถูกต้อง รองลงมาคือด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และด้านด้านความเป็นไปได้ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านความเหมาะสม

อภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน รองลงมาคือด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้

ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านภาวะผู้นำครู ทั้งนี้เนื่องมาจากอาจารย์ประจำหลักสูตรท่านมีความรู้ในการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะชั้นเรียนที่ดี เช่น จัดโต๊ะ เก้าอี้ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข จัดเตรียมชั้นเรียนให้พร้อมต่อการสอน และสร้างบรรยากาศให้อบอุ่น สร้างความเป็นกันเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ แสงสุข (2550) ได้ให้ความเห็นว่า “ครู” คือผู้ให้ผู้เติมเต็มและผู้มีเมตตา ครูคือผู้ที่ให้ความรู้ไม่จำกัดทุกที่ทุกเมื่อครูต้องเต็มไปด้วยความรู้และรู้จักขวนขวายหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ สะสมความดีมีบาร์มีมากและครูที่ดีจะต้องไม่ปิดบังความรู้ควรมีจิตและวิญญาณของความเป็นครู ครู คือผู้เติมเต็มการที่ครูจะเป็นผู้เติมเต็มได้ครูควรจะเป็นผู้แสวงหาความรู้ต้องวิเคราะห์ วิจัยวิจารณ์และมาบูรณาการความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ครูคือผู้ที่มีเมตตาจะต้องสอนเต็มที่โดยไม่มีการขี้เกียจหรือปิดบังไม่ให้ความรู้เต็มที่ครูต้องไม่ลำเอียงไม่เบียดเบียนศิษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวรินทร์ แก้วพรม, จำเนียร พลหาญ และชยากานต์ เรืองสุวรรณ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันต์ชัย สิริปยานนท์ และอดุลย์ วังศรีคุณ (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่มีความสัมพันธ์กันทั้ง 6 ด้าน และมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก อาจารย์ประจำหลักสูตรท่านมีความรู้ในการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการในชั้นเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สันติ บุญภิรมย์ (2557) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นวิธีการดำเนินการให้ชั้นเรียนได้อยู่ในสภาพความพร้อมที่จะดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่าง

แท้จริง เนื่องด้วยชั้นเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้พื้นฐานในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆอย่างชัดเจน หรืออาจเรียกว่า “ความแตกต่างระหว่างบุคคล” (Individual Difference) ชั้นเรียนที่มีการบริหารจัดการดีเป็นความสามารถของผู้สอนที่ส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนการสอน และหมายความรวมถึง ผู้เรียนมีความสุขในขณะที่อยู่ในชั้นเรียน ความสุขของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สุดยอตปรารถนาของผู้สอน และผู้รับผิดชอบทางการศึกษาต้องพยายามจัดให้เกิดขึ้นโดยทั่วกัน การบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นองค์รวมของการบูรณาการความรู้ความสามารถของครูผู้สอน พร้อมทั้งก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้มาโรงเรียนทุกวันอย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิกร สุทธิประภา และศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับ ค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านความถูกต้อง รองลงมาคือด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และด้านด้านความเป็นไปได้ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องมาจาก การรายงานผลการประเมินการพัฒนากลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา มีความถูกต้องและกลไกการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ มีความสอดคล้องกับสภาพ ปัจจุบันของความต้องการของสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ สังคม วงภูตร (2552) ได้ให้ความสำคัญของสมรรถนะไว้ดังนี้ คือ 1. เป็นเครื่องมือช่วยในการแปลงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัฒนธรรมองค์กร และยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ขององค์กรมาสู่กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคล 2. เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในองค์กรอย่างมีระบบ ต่อเนื่อง และ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์

พันธกิจ เป้าประสงค์ วัฒนธรรมองค์กร และยุทธศาสตร์ขององค์กร 3. เป็นมาตรฐานการแสดงพฤติกรรมที่ดีในการทำงานของบุคลากรซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวัด และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. เป็นพื้นฐานสำคัญของระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในด้านต่าง ๆ ขององค์กร เช่น การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนา ความก้าวหน้าทางอาชีพ การวางแผนการสืบทอดตำแหน่ง และการจ่ายผลตอบแทน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวรินทร์ แก้วพรม, จำเนียร พลหาญ และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล โดยมีผลการประเมินความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความ เป็นประโยชน์ของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมการพัฒนากิจการกรมความเป็นครูมืออาชีพ การจัดกิจกรรมให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อให้เกิดหลากหลายทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

2. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรกำหนดนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหาการวิจัยของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง จนเกิดสัมฤทธิ์ผลในทางที่ดีงามต่อไป

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะความเป็นครูในการทำงานให้มากขึ้น โดยเน้นในเรื่องของจุดเด่นของทักษะชีวิตความเป็นครูที่น่าสนใจ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ

2.2 ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนา การส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ โดยการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ และตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- เชาวรินทร์ แก้วพรม, จำเนียร พลหาญ และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ. (2564). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*. 21(4), 195-212.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. กทม: ประสานการพิมพ์.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). *ปัญหาครูไทย.. (เมื่อไหร่) ใครจะสะสาง*. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2568 จาก <https://mgronline.com/live/detail/9580000087601>.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2549). *นวัตกรรมการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยไทย*. *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ แสงสุข. (2550). *รวมคำแหง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันต์ชัย สิริปยานนท์ และอดุลย์ วังศรีคุณ. (2565). การศึกษาการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปิจิตร. *วารสาร Journal of Modern Learning Development*. 7(6), 269-279.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). *การบริหารจัดการในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สังคม วงภูธร. (2552). การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัยตามมาตรฐานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. ใน *การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สิทธิกร สุทธิประภา และศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพของครู
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มมร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย, 10(1), 59-74.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:
วัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553 ข.). คู่มือเส้นทางครูมืออาชีพ สำหรับครู
ผู้ช่วย. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

อินตา ศิริวรรณ. (2551). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นการศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกู่เข็ญ จังหวัดชัยภูมิ*

AN EVALUATION OF THE PERFORMANCE EFFICIENCY OF EMPLOYEES
IN LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS: A CASE STUDY OF BAN
KAENG SUBDISTRICT MUNICIPALITY, PHU KHIAO DISTRICT,
CHAIYAPHUM PROVINCE

รุ่งทิwa แจ่มสว่าง¹, ณัฐดนัย แก้วโพนงาม² และ ธรรมรัตน์ โรมแพน³

Rungtiwa Jamsawang¹, Nutdanai Kaewponngam² and Thammarat Romepan³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹⁻³Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

Email: tiwa2266@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ปัจจัยเชิงจิตที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกู่เข็ญ จังหวัดชัยภูมิ และ 2. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกู่เข็ญ จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 85 คน และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยเชิงจิตที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกู่เข็ญ จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คิดเป็นร้อยละ 54.80 ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับการยอมรับและคำชมจากผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับผลงานที่ดี จะช่วยเพิ่มความมั่นใจและความภาคภูมิใจ

* Received 22 March 2025; Revised 27 March 2025; Accepted 31 March 2025

ในการทำงาน การได้รับการชื่นชมทำให้ข้าราชการและพนักงานจ้างรู้สึกถึงความพยายามของพวกเขา มีค่า ซึ่งจะกระตุ้นให้ทำงานได้ดีขึ้น 2. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง ปัญหาที่พบ คือ การที่ข้าราชการและพนักงานจ้างไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อาจส่งผลให้ไม่สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีหรือวิธีการทำงานใหม่ ๆ ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง การขาดแคลนทรัพยากร และแนวทางการแก้ไข ปัญหา และการแก้ไขปัญหานี้สามารถทำได้โดยการเสริมสร้างการสื่อสารที่ดี การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ การสนับสนุนและพัฒนาทักษะของบุคลากร และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงาน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aims to study 1. Motivational factors affecting the performance of civil servants and employees of Ban Kaeng Subdistrict Municipality, Phu Khiao District, Chaiyaphum Province and 2. Problems and solutions in the performance of civil servants and employees of Ban Kaeng Subdistrict Municipality, Phu Khiao District, Chaiyaphum Province by using questionnaires with 85 people and interviews with 5 people as data collection tools. The statistics used include quantitative data analysis using descriptive statistics, analysis by finding mean ($\bar{X}$), percentage, standard deviation (S.D.) and multiple linear regression analysis. Qualitative data analysis by descriptive analysis.

The research results found that 1. Motivational factors affect the performance of civil servants and employees of Ban Kaeng Subdistrict Municipality, Phu Khiao District, Chaiyaphum Province at a statistical significance level of 0.05, accounting for 54.80 percent. This is because being recognized and complimented by superiors or colleagues about good work will increase

confidence and pride in working. Being complimented makes civil servants and employees feel that their efforts are valuable. Which will stimulate better work.

2. Problems and solutions in the work of civil servants and employees. The problems found are that civil servants and employees do not receive training or develop new skills, which may result in an inability to adapt to changes in technology or new work methods, which may reduce work efficiency, lack of resources and solutions to problems. These solutions can be solved by enhancing good communication, setting clear and measurable goals, supporting and developing personnel skills, and managing resources effectively.

Keywords: Efficiency; Operation; Local government organization

บทนำ

ปัจจุบันการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นทั้งในภาครัฐกิจเอกชน หรือแม้กระทั่งในหน่วยงานราชการเอง เพราะไม่ว่าองค์กรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางใดย่อมต้องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กรนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับบุคคล หรือองค์กรได้โดยการเปลี่ยนแปลงองค์การให้มีประสิทธิภาพ และให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดได้คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ซึ่งเป็นการทำให้มนุษย์มีคุณค่ายิ่งขึ้น ด้วยวิธีการต่าง ๆ และถือได้ว่าเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่น่าสนใจในการพัฒนาองค์การ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลัก อันนำไปสู่ความสำเร็จต่อไปในอนาคตได้ ตลอดจนสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา จนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ คุณธรรม และความก้าวหน้าในสายอาชีพ ตามที่องค์กรต้องการเพื่อที่จะได้ช่วยพัฒนาองค์การให้มีความเข้มแข็งและมีความมั่นคงยิ่งขึ้นและที่สำคัญคือมีความรักต่อองค์การ ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงหันมาให้ความสนใจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กันอย่างต่อเนื่อง เพราะต่างก็ตระหนักดีว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีที่เกิดขึ้นภายในองค์กรนั้นจะช่วยให้บุคลากรมีการเพิ่มพูนความรู้พัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ที่

จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ สร้างทัศนคติที่ดี ที่ถูกต้อง เพราะหากทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรมีการพัฒนาที่ดีมีศักยภาพแล้วก็จะเป็พลังสำคัญที่จะ นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุด ตามที่องค์กรต้องการและบรรลุสู่เป้าหมาย ได้ ที่เรียกว่าการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และหลักการ กระจายอำนาจ (ชัชวาล อรวงศ์ศุภทัต, 2552)

ตามแผนการกระจายอำนาจของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง,ยัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายภารกิจ รวมทั้งภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน พื้นที่ ที่มีจำนวนมากทำให้ปริมาณงานที่รับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ภายใต้อำนาจบุคลากรเท่าเดิม จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2559)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ ในการบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนในระดับท้องถิ่น โดยมีหน้าที่หลักในการให้บริการ สาธารณะและดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ของตนเอง องค์กรเหล่านี้ประกอบไป ด้วยเทศบาลนคร เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งแต่ละหน่วยงานมี ขอบเขตการทำงานและอำนาจในการตัดสินใจที่แตกต่างกันไปหนึ่งในหน้าที่สำคัญขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นคือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ผ่านการจัดการ บริการสาธารณะที่ครอบคลุม เช่น การศึกษา สาธารณสุข การดูแลสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน น้ำประปา และระบบขนส่งสาธารณะ การดำเนินงานเหล่านี้ช่วยให้ ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของประชาชนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารราชการแผ่นดินรูปแบบหนึ่งของประเทศ ไทยที่ส่วนกลางได้มอบอำนาจระดับหนึ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเอง อย่างอิสระ โดยที่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน กิจกรรมที่ทำได้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการพัฒนา มีอิสระในการตัดสินใจในการแก้ปัญหา หรือ การสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่นออกข้อบังคับหรือระเบียบต่าง ๆ มาบังคับในเขตการ ปกครองของตนได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมายหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

นั้น กระจายอำนาจยังมีจุดอ่อนหรือข้อเสียเช่นเดียวกับการรวมศูนย์อำนาจ มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ ดังนี้

หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจนั้น กระจายอำนาจยังมีจุดอ่อนหรือข้อเสียเช่นเดียวกับการรวมศูนย์อำนาจ มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ ดังนี้

1) ด้านการเมือง การกระจายอำนาจอาจนำไปสู่ภาวะของความไร้เอกภาพและเสถียรภาพในทางการเมืองได้ เช่น กรณีของรัฐเดี่ยว การกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นอาจเป็นแรงผลักดันไปสู่ความเป็นสหพันธรัฐ ส่วนประเทศที่เป็นสหพันธรัฐ ความเป็นเอกภาพอาจจะน้อยลงไปอีก ในกลุ่มประเทศที่มีความเป็นเอกภาพที่ต่ำอยู่แล้ว ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มทางศาสนา ที่มีความแตกต่างกันและขัดแย้งกันอยู่แล้ว การกระจายอำนาจอาจทำให้เกิดความไร้เอกภาพในทางการเมืองได้

2) ด้านการคลัง การกระจายอำนาจที่มากเกินไป อาจนำไปสู่ความไร้เสถียรภาพในทางการคลังของประเทศได้ เนื่องจากเมื่อสัดส่วนทางการคลังในภาคสาธารณะส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น เป็นการยากที่รัฐบาลกลางจะกำหนดทิศทางและควบคุมระบบการคลังของประเทศโดยรวมได้ และหากการใช้จ่ายของท้องถิ่นต่าง ๆ ปราศจากวินัยในทางการคลัง เช่น การใช้จ่ายอย่างเกินตัว ขณะที่ความสามารถในการจัดเก็บรายได้มีต่ำ จะสร้างปัญหาและเกิดภาวะความไร้เสถียรภาพต่อระบบการคลังของประเทศเป็นอย่างมาก

3) ด้านความเสมอภาค การกระจายอำนาจยิ่งมาก จะนำไปสู่ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่หรือท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งในทางเศรษฐกิจ การคลัง คุณภาพชีวิต การบริการสาธารณะ เนื่องจากอำนาจในทางการเมืองและการจัดทำบริการสาธารณะ ตลอดจนทรัพยากรทางการบริหาร ขึ้นอยู่กับศักยภาพของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น

4) ด้านปัญหาการใช้ทรัพยากร เมื่อแต่ละชุมชนมีความเป็นอิสระในกรอบของตน การใช้ทรัพยากรภายในประเทศอาจมีแนวโน้มที่จะเป็นไปอย่างไร้เสถียรภาพ เพราะพื้นที่แต่ละแห่งต่างก็ใช้ทรัพยากรไปตามความต้องการและความจำเป็นของตน ทรัพยากรจึงถูกใช้อย่างกระจายและไร้ทิศทาง (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2546)

เทศบาลตำบลในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็ก และมีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะถือได้ว่าเป็นองค์การที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากองค์การหนึ่ง บุคลากรในองค์การจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจขององค์การให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรจะต้องมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ถ้าการปฏิบัติงานของบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายต่อองค์การได้ องค์การจึงจำเป็นต้องคิดค้นหรือพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้วยการพัฒนาบุคลากรขององค์การให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดพร้อมต่อการปฏิบัติงาน เพราะถือได้ว่าบุคลากรเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีวิวัฒนาการยาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการทำให้บุคลากรมีศักยภาพหรือความสามารถในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ รวมถึงการดึงศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ให้นำออกมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถูกพัฒนาตลอดเวลาตั้งนั้นจากคำกล่าวที่ว่า “ทรัพยากรมนุษย์มีคุณค่าต้องพัฒนาให้ทันโลก” คำกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงความหมายเชิงลึกที่ว่า “ทรัพยากรมนุษย์” คือ สิ่งทั้งปวงอันเป็นทรัพย์สินขององค์การ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นรูปแบบที่ทำให้มนุษย์เจริญงอกงาม มีสมรรถนะและศักยภาพมากขึ้นจนกลายเป็นทรัพยากรที่มีค่าในสังคม และในประเทศ ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้ บุคลากรมีศักยภาพทั้งความรู้ ทักษะ ความเข้าใจ ทักษะคิด และมีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ องค์การ โดยมีกิจกรรมหลัก ๆ 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การพัฒนารายบุคคล 2) การพัฒนาอาชีพ 3) การพัฒนาองค์การ และ 4) การบริหารผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้ง 4 แนวทางสำคัญโดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนารายบุคคลที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ระยะสั้น การพัฒนาอาชีพมุ่งผลสัมฤทธิ์ระยะยาวที่ตัวบุคคล การบริหารผลการปฏิบัติงานเน้นที่องค์การแต่มุ่งผลสัมฤทธิ์ระยะสั้น และการพัฒนาองค์การที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ระยะยาว กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นระบบนั้นจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากร ในองค์การ มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน มีทัศนคติและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใน การทำงานที่ดี ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนาผลการปฏิบัติงานโดยมีแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและ

ประสิทธิภาพในการทำงานที่ดียิ่งขึ้นและสามารถพัฒนาองค์การสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนต่อไป (เอกสิทธิ์ สนามทอง, 2562)

จากความสำคัญของบุคลากรที่มีต่อการบริหารองค์กรตามที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม เนื่องจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่งได้กำหนดให้ข้าราชการส่วนท้องถิ่นทุกคนทุกตำแหน่งจำเป็นต้องมีสมรรถนะหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้นำสมรรถนะหลัก และปัจจัยจุดใจมาใช้เป็นแนวทางการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจุดใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยจุดใจ มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีแบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยการใช้

แบบสอบถาม (Questionnaire) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์

ประชากร

ประชากร หมายถึง ข้าราชการและพนักงานจ้างที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 85 คน (เทศบาลตำบลบ้านแก่ง, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการและพนักงานจ้างที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 85 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรที่ให้ข้อมูล

สังกัด	จำนวน	จำนวนพนักงาน	รวม (คน)
	ข้าราชการ (คน)	จ้าง (คน)	
1. สำนักปลัดเทศบาล	14	16	30
2. กองคลัง	5	3	8
3. กองช่าง	5	5	10
4. กองการศึกษาฯ	19	8	27
5. กองสาธารณสุขฯ	3	7	10
รวม			85

ที่มา: เทศบาลตำบลบ้านแก่ง, 2568

งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้าราชการและพนักงานที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ปลัดเทศบาลตำบลบ้านแก่ง , รองปลัดเทศบาลตำบลบ้านแก่ง, นักทรัพยากรบุคคล, เจ้าพนักงานธุรการ, ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้แบ่งระยะเวลาในการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยจิตใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ประเภทบุคลากร ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาการทำงาน รายได้ต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check List) เนื่องจากไม่สามารถนำข้อมูลด้านเพศ อาชีพ การศึกษา มาบวก ลบ คูณ หาค่าได้จึงใช้การวัดข้อมูลแบบมาตราส่วนบัญญัติ หรือมาตราแบ่งกลุ่ม (Nominal Scale)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยจิตใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน 2. ด้านการได้รับการยอมรับ 3. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 4. ด้านลักษณะงานที่ทำ 5. ด้านความรับผิดชอบ โดยเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Method) ในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยคำตอบมีให้เลือก 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพงาน 2. ด้านปริมาณงาน 3. ด้านความรวดเร็ว 4. ด้านความคุ้มค่าของทรัพยากร โดยเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Method) ในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยคำตอบมีให้เลือก 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

เกณฑ์ในการแปลผลข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มาก
คะแนน 3	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	น้อย
คะแนน 1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณระดับการให้คะแนนค่าเฉลี่ยตามความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545: 84)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ช่วงอายุ} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากนั้น ได้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความคิดเห็นมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความคิดเห็นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 คำถาม ได้แก่ 1. ปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ และ 2. แนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

2. กำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด การวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์

3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างที่แก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่า IOC การตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการ ตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ค่า IOC เข้าใกล้ 1.00 ถ้าต่ำกว่า 0.6 ควรจะปรับปรุงข้อคำถามใหม่ให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Povinelli & Hambleton, 1977)

4. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ได้แก้ไขปรับปรุง และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการ ทดสอบ (Try out) จำนวน 30 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้น นำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ)

ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อยื่นขอความ อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยขอความอนุเคราะห์จากนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล บ้านแก่ง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนด วัน เวลา การส่งแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมด และนำข้อมูลไปใช้ในการ วิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงคุณภาพ)

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงานทางโทรศัพท์ เพื่อขออนุญาตกลุ่มให้ข้อมูลแล้วไปพบตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ โดยแยกเป็น 1 กลุ่ม เป็นจำนวน 5 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงปริมาณ)

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้แปลงเป็นรหัสในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงคุณภาพ)

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยจัดระเบียบข้อมูล ให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็น รายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยใช้การสรุปความ และนำเสนอ ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามทั้งหมดคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีสมบูรณ์ครบถ้วน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยแยกการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการใช้ค่าสถิติในงานวิจัย ได้แก่

1.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency) ในการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ ประเภทบุคลากร ระดับการศึกษาสูงสุด และ รายได้ต่อเดือน)

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการ

วิเคราะห์ตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ และ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ผู้ศึกษานำสถิติในรูปแบบนี้มาใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ที่มีอิทธิพลกับตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 95% เพื่อทดสอบสมมติฐานหลักของการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการและพนักงานที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 78.80) อายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 42.40) ประเภทบุคลากร คือ พนักงานจ้างตามภารกิจ (ร้อยละ 45.90) การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 40.00) ระยะเวลาการทำงาน 1 - 4 ปี (ร้อยละ 25.90) และ รายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 ปี (ร้อยละ 47.10)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ต่อมาคือ ด้านความ

รับผิดชอบ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ รองมาตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ

ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาโดยมอบหมายงานสำคัญให้ปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ท่านรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ต่อมาคือ ท่านสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จอย่างดี ผู้บังคับบัญชาแสดงกล่าวคำชมต่อความสำเร็จในงานของท่านเสมอ รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากการปฏิบัติงานได้

ด้านการได้รับการยอมรับนับถือโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผลงานของท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ท่านได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา ต่อมาคือ ท่านได้รับการยกย่องเมื่อปฏิบัติงานได้ดีเด่น ท่านได้สร้างชื่อเสียงให้กับหน่วยงาน รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านได้รับการยอมรับจากบุคคลทั้งหน่วยงาน

ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประเมิน การปรับเงินเดือนและโบนัสประจำปีเป็นไปอย่างยุติธรรมและเหมาะสมมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ท่านมีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนให้เลื่อนตำแหน่งได้ตามความสามารถของท่าน ต่อมาคือ ท่านพอใจในความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ในขณะนี้ รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนา ฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้

ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า งานของท่านที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำทนายให้ต้องลงมือทำมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะงานที่ท่านทำอยู่มีความเหมาะสม ตรงกับความถนัด ความรู้ ความสามารถ ต่อมาคือ งานที่ท่านได้รับมอบหมายมีความสำคัญต่อหน่วยงาน รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ งานของท่านมีลักษณะสามารถกระทำได้ตั้งแต่ต้นจนจบลำพังแต่เพียงผู้เดียว

ด้านความรับผิดชอบโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเวลาที่กำหนดมีคะแนนเฉลี่ย

สูงที่สุด รองลงมาคือ ท่านยินดียอมรับข้อผิดพลาดหากงานที่ได้รับมอบหมายไม่ประสบความสำเร็จ ต่อมาคือ ท่านทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้งานได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ ท่านมีอำนาจในการรับผิดชอบงานได้อย่างเต็มที่ รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านพึงพอใจที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่บุคคลอื่นปฏิบัติไม่ได้

3. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรวดเร็วมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านปริมาณงาน ต่อมาคือ ด้านความคุ้มค่าของทรัพยากร รองมาตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านคุณภาพงาน

ด้านคุณภาพงานโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการทำงานมีความเหมาะสมกับงานที่ทำมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ท่านสามารถลดขั้นตอนในการทำงานเพื่อให้งานมีคุณภาพมากขึ้นกว่าเดิม รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้านปริมาณงานโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรของท่านมีการมอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคนเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ จำนวนบุคลากรเมื่อเทียบกับปริมาณงานที่ท่านรับผิดชอบมีความเหมาะสม รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด

ด้านความรวดเร็วโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านสามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันภายในเวลาที่กำหนดมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ เมื่อถึงกำหนดส่งงาน ท่านสามารถส่งมอบงานได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานเพื่อช่วยให้ทำงานได้รวดเร็วขึ้น

ด้านความคุ้มค่าของทรัพยากรโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านได้รับงบประมาณที่ใช้การทำงานล่วงหน้าอย่างเหมาะสมมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ท่านได้รับงบประมาณในการอบรมพัฒนาทักษะในงาน รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านได้รับค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์อย่างเหมาะสม

4. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย ปัจจัยเชิงจิตมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยเชิงจิตมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิได้ร้อยละ 54.80 เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิมากที่สุด คือ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน รองมาคือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ

5. แนวทางที่เหมาะสมที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง ของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1 ปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ จากการสัมภาษณ์ พบว่า การที่ข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนาทักษะใหม่ๆ อาจส่งผลให้ไม่สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีหรือวิธีการทำงานใหม่ๆ ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง การขาดแคลนทรัพยากร เช่น งบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือ ซึ่งบางครั้งลักษณะงานที่ข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลต้องทำอาจต้องการเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ แต่หากขาดการสนับสนุนด้านทรัพยากรเหล่านี้ จะทำให้การทำงานล่าช้าและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง หรือแม้กระทั่งบุคลากรที่มีความสามารถ อาจทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้ ตลอดจนข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลบางคนอาจทำงานภายใต้แรง

กตตันจากปัจจัยภายนอก เช่น ความคาดหวังจากประชาชนหรือผู้บริหาร รวมถึงสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนหรือล่าช้า

5.2 แนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ จากการสัมภาษณ์ พบว่า การแก้ไขปัญหาเหล่านี้สามารถทำได้โดยการเสริมสร้างการสื่อสารที่ดี การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ การสนับสนุนและพัฒนาทักษะของบุคลากร และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ สามารถประสบความสำเร็จได้ และมีการสนับสนุนให้ข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ เข้าใจบทบาทหรือหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน ส่งผลให้การทำงานไม่ตรงตามเป้าหมายหรือไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนควรมีการพิจารณาและปรับปรุงในหลายด้าน เช่น การกำหนดลักษณะงานที่ชัดเจนและเหมาะสมกับทักษะของบุคลากร การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัย และการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงจิตที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยเชิงจิตมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก้ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ร้อยละ 54.80 ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับการยอมรับและคำชมจากผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับผลงานที่ดี จะช่วยเพิ่มความมั่นใจและความภาคภูมิใจ

ในการทำงาน การได้รับการชื่นชมทำให้ข้าราชการและพนักงานจ้างรู้สึกถึงความพยายามของพวกเขาเป็นค่า ซึ่งจะกระตุ้นให้ทำงานได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กริพพณ์ ธรรมมาพิสมัย, มาณัฐธัตถ์ เจริญภูวดล และพินาการลั ธีร์กานพลูกกลาง (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานความมั่นคงในการทำงาน ความสุขในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน สามารถอธิบายความแปรปรวนด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 89.80 ในการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานความสุขในการทำงานมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือความมั่นคงในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงานสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัญหาคือการที่ข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อาจส่งผลให้ไม่สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีหรือวิธีการทำงานใหม่ ๆ ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง การขาดแคลนทรัพยากร และแนวทางการแก้ไขปัญหา และการแก้ไขปัญหาเหล่านี้สามารถทำได้โดยการเสริมสร้างการสื่อสารที่ดี การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ การสนับสนุนและพัฒนาทักษะของบุคลากร และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากบางครั้งลักษณะงานที่ข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลต้องทำอาจต้องการเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ แต่หากขาดการสนับสนุนด้านทรัพยากรเหล่านี้ จะทำให้การทำงานล่าช้าและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงหรือแม้กระทั่งบุคลากรที่มีความสามารถ อาจทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีศักดิ์ สุวรรณธรรมมา (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น :กรณีศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพัฒนาบุคลากร คือ การความไม่สอดคล้องกันในหัวข้อที่จะพัฒนากับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินการตามแผนพัฒนาบุคลากร ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ บุคลากรขาดความใส่ใจในการพัฒนาตนเอง ปัญหาในกระบวนการพัฒนาบุคลากร ยังไม่สามารถนำเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการได้ดีเท่าที่ควร และปัญหาบุคลากรขาดการนำความรู้ ระเบียบ กฎหมายใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำงานได้

อย่างเหมาะสมตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รูปแบบการพัฒนาบุคลากรของเทศบาลนครนทบุรีคือ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การส่งบุคลากรไปเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานภายนอก และการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง โดยมุ่งเน้นให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กร ซึ่งการจัดฝึกอบรมนั้นมุ่งเน้นที่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถนำมาใช้พัฒนาการทำงาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกู่ เทียว จังหวัดชัยภูมิ ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ดังนั้น ผู้บริหารควรที่จะสนับสนุนให้ข้าราชการและพนักงานจ้างหมั่นศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่ผ่านมา เพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณภาพงาน ดังนั้น ผู้บริหารควรที่จะสนับสนุนให้ข้าราชการและพนักงานจ้างพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือการปรับวิธีการทำงานให้รวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยจุดใจด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็นด้านที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ มากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดเส้นทางการเติบโตและโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่ชัดเจนให้กับข้าราชการและพนักงานจ้าง เพื่อให้พวกเขามองเห็นทิศทางในอนาคตและมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน เช่น การกำหนดขั้นตอนการเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรมที่จำเป็น หรือการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้าง เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ เช่น ความสุขในการทำงาน ความผูกพันองค์กร เพื่อนำมาปรับปรุง วางแผน ให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในแนวทางการพัฒนาปัจจัยจุดใจมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นแรงจูงใจและสร้างความพึงพอใจในการทำงาน พร้อมดิงศักยภาพของบุคลากรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานสูงสุด

3. ควรมีการขยายพื้นที่ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างเทศบาลอื่นๆ หรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภูมิศาสตร์ที่ต่างกัน ว่ามีทัศนคติที่แตกต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *หลักสถิติ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัชวาล อรวงศ์ศุภทัต. (2552). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2546). *การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2559). *การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภีรพัฒน์ ธรรมมาพิสมัย, มานัญญ์ดลธัมม์ เจริญภูวดล และพินาการลั ธีร์ก้านพลกลาง. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศรีศักดิ์ สุวรรณธรรมมา. (2563). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี*. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยบูรพา.

เอกสิทธิ์ สนามทอง. (2562). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : แนวทางพัฒนาสู่ความสำเร็จขององค์กร*. คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijs research*, 2(2), 49-60.

การศึกษาประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางการเมือง
และการปกครองเมืองชัยภูมิ*

STUDY OF THE HISTORY AND POLITICAL EVOLUTION
AND GOVERNANCE OF CHAIYAPHUM

ชัยสิทธิ์ ชูสกุล¹, ณัฐดนัย แก้วโพนงาม² และ ธรรมรัตน์ โรมแพน³

Chaiyasit Choosakul¹, Nutdanai Kaewponngam² and Thammarat Romepan³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹⁻³ Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

Email: chaiyasit1986@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาประวัติความเป็นมาและระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิ 2. วิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการบริหารราชการในเมืองชัยภูมิ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ใช้ในการรวบรวม พิจารณา วิเคราะห์ และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 4 กลุ่ม ได้แก่ 1. ผู้อาวุโส อายุ 60 ปี จำนวน 5 คน ขึ้นไป 2. ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน 3. ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน และ 4. บุคคลทั่วไป จำนวน 5 คน รวมจำนวน 20 คน โดยการใช้แบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สมุดจดบันทึก กล้องถ่ายรูป และเครื่องบันทึกเสียงและการวิเคราะห์ข้อมูลและตีความด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จัดตามหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. เมืองชัยภูมิเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่มานานก่อนประวัติศาสตร์ โดยได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมอินเดีย พุทธศาสนา ขอม และล้านช้าง ก่อนพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยา ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองชัยภูมิขึ้นตรงกับนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2362 พระยาภักดีชุมพล (ปลื้ม) อพยพจากเวียงจันทน์และ

* Received 22 March 2025; Revised 27 March 2025; Accepted 29 March 2025

ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าเมือง ต่อมาเมืองชัยภูมิถูกจัดอยู่ในมณฑลนครราชสีมา และได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัดในปี พ.ศ. 2432 ส่วนระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิ เริ่มจากการเป็นเมืองขึ้นของนครราชสีมา มีเจ้าเมืองและขุนนางปกครอง ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองชัยภูมิถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งของ มณฑลนครราชสีมา และภายหลังการปฏิรูประบบราชการ เมืองชัยภูมิกลายเป็นจังหวัด มีโครงสร้างปกครองแบ่งเป็น อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ระบบมณฑลถูกยกเลิก เมืองชัยภูมิกลายเป็นจังหวัดที่มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บริหารสูงสุด ร่วมกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการเลือกตั้งเพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจ 2. บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการบริหารราชการในเมืองชัยภูมิในอดีต ผู้นำท้องถิ่นในเมืองชัยภูมิ เริ่มจากหัวหน้าหมู่บ้านและเจ้าเมือง ซึ่งมีบทบาทในการดูแลประชาชน จัดเก็บภาษี รักษาความสงบ และควบคุมกำลังพล โดยเฉพาะในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ และปัจจุบันบทบาทของผู้นำท้องถิ่นถูกเปลี่ยนแปลงมาอยู่ในรูปแบบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นายก อบจ. นายกเทศมนตรี และหน่วยงานท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจ สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เข้าถึงบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: การศึกษาประวัติศาสตร์; วิวัฒนาการ; การเมืองการปกครอง; เมืองชัยภูมิ

Abstract

This research aims to 1. Study the history and governance system of Chaiyaphum City 2. Analyze the roles of local leaders and administration in Chaiyaphum City. The historical method is a process used to collect, consider, analyze and interpret historical evidence systematically. The sample consists of 4 groups of people: 1. Elders aged 60 years and over, 5 people 2. Local scholars, 5 people 3. Community leaders, 5 people and 4. General public, 5 people, totaling 20 people, by purposive selection. The research instruments are interview forms, notebooks, cameras and voice recorders. The data were

analyzed and interpreted using historical methods. The data obtained from the analysis were categorized according to the purpose of the research objectives.

The research results found that 1. Chaiphum City is an area that has been settled since prehistoric times. It was influenced by Indian, Buddhist, Khmer and Lan Xang civilizations before developing into a part of the Sukhothai and Ayutthaya kingdoms. Later, in the Rattanakosin period Chaiphum was directly under Nakhon Ratchasima. In 1819, Phraya Phakdi Chumphon (Phaya Lae) migrated from Vientiane and was appointed as the governor. Later, Chaiphum was organized into Nakhon Ratchasima Province and was promoted to a province in 1889. The administrative system of Chaiphum began as a tributary of Nakhon Ratchasima, with a governor and nobles ruling it. Later, during the Rattanakosin period, Chaiphum was organized as part of Nakhon Ratchasima Province. After the administrative reform, Chaiphum became a province with an administrative structure divided into districts, sub-districts, and villages. After the change of government in 1932, the provincial system was abolished. Chaiphum became a province with a governor as the highest administrator, together with local administrative organizations that were elected to promote decentralization. 2. The role of local leaders and administration in Chaiphum in the past Local leaders in Chaiphum began with village heads and governors, who played roles in taking care of the people, collecting taxes, maintaining peace, and controlling military personnel, especially during the Ayutthaya and Rattanakosin periods. At present, the role of local leaders has been changed to the form of: Local administrative organizations, such as the Provincial Administrative Organization (PAO) president, mayor, and other local agencies that are responsible for developing the economy, public utilities, infrastructure, and improving the quality of life of the people to have access to government services universally.

Keywords: Study of history; Evolution; Politics; Chaiphum

บทนำ

การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมมนุษย์ เนื่องจากประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มนุษย์ในแต่ละสังคมได้ตระหนักถึงความเป็นมา พัฒนาการ และวัฒนธรรมของตน การที่บุคคลสามารถเข้าใจรากเหง้าของชนเผ่าหรือบรรพบุรุษของตนในอดีตย่อมส่งเสริมความภาคภูมิใจในความเป็นอารยชน ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีอารยธรรมและวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า อย่างไรก็ตามเนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละมุมโลกได้ผ่านพ้นมานานนับร้อยปี จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่ใกล้เคียงความจริงที่สุดในแต่ละเหตุการณ์ การทำความเข้าใจผ่านการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์จะช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดการตระหนักรู้และเข้าใจความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตได้อย่างถูกต้อง

เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นั้นมักจะถ่ายทอดผ่านหลักฐานต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบเอกสารที่ถูkBันทึกขณะเกิดเหตุการณ์ หรือภายหลังจากนั้น เอกสารดังกล่าวอาจมีความลำเอียงหรือปราศจากอคติก็เป็นได้ ในขณะเดียวกันหลักฐานทางวัตถุหรือสิ่งก่อสร้างบางส่วนอาจมีการดัดแปลงหรือซ่อมแซมเพิ่มเติมในภายหลัง ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไปบ้าง การที่จะศึกษาถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านไปแล้วอย่างแม่นยำ จึงต้องใช้หลักฐานเหล่านี้มาประกอบการพิจารณาอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ใกล้เคียงความเป็นจริงและมีความน่าเชื่อถือสูงสุด (ณัฐดนัย แก้วโพนงาม, 2564)

วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ใช้ในการรวบรวม พิจารณา วิเคราะห์ และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาอธิบายเหตุการณ์สำคัญในอดีตโดยพยายามตอบคำถามที่ว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร หรือเหตุใดจึงเกิดขึ้น รวมถึงการศึกษากระบวนการที่ทำให้เหตุการณ์ดังกล่าวคลี่คลาย ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาทางประวัติศาสตร์ การดำเนินการตามวิธีการนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1. การกำหนดหัวข้อ ในขั้นตอนแรก ผู้ศึกษาต้องกำหนดหัวข้อการศึกษาอย่างชัดเจน โดยระบุเป้าหมายและขอบเขตที่ต้องการศึกษาให้แน่ชัด ทั้งนี้รวมถึงการตั้ง

คำถามเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา และการประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น เวลาและงบประมาณในการทำวิจัย 2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาจะต้องตั้งสมมติฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษา จากนั้นเริ่มต้นกระบวนการรวบรวมข้อมูล หลักฐานที่ใช้ในการศึกษาทางประวัติศาสตร์อาจเป็นได้ทั้งหลักฐานขั้นต้นและชั้นรอง ซึ่งการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้นไม่สามารถใช้แบบสอบถามได้ แต่ต้องศึกษาหลักฐานต่างๆ อย่างละเอียดเพื่อรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุม และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3. การประเมินคุณค่าของหลักฐานขั้นตอนนี้เรียกว่า "การวิพากษ์" ซึ่งเป็นการตรวจสอบและประเมินหลักฐานว่ามีความน่าเชื่อถือหรือสามารถนำมาใช้อ้างอิงได้หรือไม่ การประเมินนี้อาจต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักโบราณคดี หรืออาจใช้วิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์หลักฐาน 4. การตีความและวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อคัดเลือกหลักฐานที่ผ่านการประเมินแล้ว ผู้ศึกษาจะต้องทำการตีความหลักฐานเหล่านั้น โดยพิจารณาถึงบริบทต่าง ๆ เช่น ภาษาที่ใช้ ลักษณะทางศิลปะ ขนาด รูปร่าง และสภาพสังคมในขณะนั้น เพื่อค้นหาเจตนาที่แท้จริงที่ซ่อนอยู่ภายในหลักฐาน รวมถึงการวิเคราะห์ความเชื่อหรือคติที่อาจแฝงอยู่ในข้อมูล 5. การเรียบเรียงและนำเสนอ ขั้นตอนที่สุดท้ายคือการเรียบเรียงผลการศึกษาเพื่อนำเสนอ ซึ่งแบ่งออกเป็นการนำเสนอเชิงบรรยายพื้นฐานและการนำเสนอเชิงวิเคราะห์ โดยการนำเสนอเชิงวิเคราะห์นั้น (ณัฐพงษ์ สกุลเลี้ยว, 2563) จำเป็นต้องอาศัยทักษะและความเชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี การสรุปผลการวิจัยทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเข้าใจเหตุการณ์ในอดีตอย่างถูกต้อง วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือในการอธิบายเหตุการณ์ในอดีต (ณัฐดนัย แก้วโพนงาม, 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญในการประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เหตุการณ์สำคัญ และระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิ โดยมุ่งเน้นการเข้าใจวิวัฒนาการของการปกครองและความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์กับสังคม การศึกษานี้ยังตั้งเป้าหมายที่จะอนุรักษ์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ด้านการปกครอง และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทของการเมืองการปกครองที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเมืองชัยภูมิอย่างยั่งยืน รวมทั้งเข้าใจถึงความเสียสละอันยิ่งใหญ่ของบรรพบุรุษที่ได้สร้างและปกป้องบ้านเมืองด้วยชีวิต เพื่อสรรค์สร้างวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า

ซึ่งได้รับการส่งต่อมายังรุ่นหลัง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและความหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้ทิ้งไว้ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและประเพณีจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจ พร้อมทั้งการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับประวัติศาสตร์ชาติที่มีความสำคัญ การเรียนรู้จากบทเรียนในอดีตยังเป็นการสรรค์สร้างวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ซึ่งช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิ
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการบริหารราชการในเมืองชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางการเมืองและการปกครองเมืองชัยภูมิ ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (structured interviews and open-ended interviews) จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) (จักรี ศรีจารุเมธีญาณ, 2566)

ประชากร ประชากร หมายถึง กลุ่มผู้อาวุโส เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ก็วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 4 ได้แก่ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาเมืองชัยภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย

1. แบบสัมภาษณ์
2. สมุดจดบันทึก

3. กล้องถ่ายรูป

4. เครื่องบันทึกเสียง

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (structured interviews and open-ended interviews) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) ข้อคำถามเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมือง

การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเมืองชัยภูมิ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. ข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์แล้วเป็นประเด็นคำถามแบบสัมภาษณ์แล้ว ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไข แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

3. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้พิจารณาความเหมาะสม และความถูกต้องตามเนื้อหา ภาษา และกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือด้วยวิธีการนำแบบสอบถามไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ครอบคลุมเนื้อหาให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน การตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรโดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้

- 1) IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้
- 2) IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์แบ่งข้อมูลออกมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง (โดยใช้การวิเคราะห์เอกสารและคำให้สัมภาษณ์)
2. การสังเคราะห์ข้อค้นพบ
3. เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล
4. การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการศึกษาประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางการเมืองและการปกครองเมืองชัยภูมิ สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาประวัติความเป็นมาและระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิระหว่างการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อการศึกษา	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
ประวัติความเป็นมา	เมืองชัยภูมิเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีหลักฐานโบราณคดีแสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของผู้คนมาตั้งแต่ 3,500 ปีที่แล้ว ต่อมาในยุคทวารวดี เมืองชัยภูมิได้รับอิทธิพลจาก	เมืองชัยภูมิเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรขอมและล้านช้าง ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมืองชัยภูมิขึ้น

ระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิ	อารยธรรมอินเดียและพุทธศาสนา ก่อนจะเข้าสู่ยุคของขอมและสุโขทัย ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาเมืองและระบบปกครองที่ซับซ้อนขึ้น จนมาถึงสมัยอยุธยา เมืองชัยภูมิกลายเป็นเมืองขึ้นของนครราชสีมา และมีการขยายอำนาจของผู้นำท้องถิ่นต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองชัยภูมิได้รับการยกฐานะเป็นเมือง และมีการพัฒนาระบบปกครองท้องถิ่นมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน ระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิในอดีตเริ่มจากการเป็นเมืองขึ้นของนครราชสีมา โดยมีเจ้าเมืองและขุนนางปกครอง ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองชัยภูมิถูกปรับโครงสร้างการปกครองให้เป็นส่วนหนึ่งของมณฑลนครราชสีมา และถูกบริหารโดยเจ้าเมืองที่ได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง เมื่อมีการปฏิรูประบอบราชการ เมืองชัยภูมิถูกปรับให้เป็นจังหวัด และมีโครงสร้างการปกครองที่แบ่งออกเป็นอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านในปัจจุบัน	ตรงกับเมืองนครราชสีมาในปี พ.ศ. 2362 พระยาภักดีชุมพล (พญาแล) ผู้อพยพจากเวียงจันทน์ ได้ตั้งถิ่นฐานในชัยภูมิและได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าเมือง หลังจากนั้น เมืองชัยภูมิกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบมณฑลนครราชสีมา จนกระทั่งได้รับการจัดตั้งเป็นจังหวัดในปี พ.ศ. 2432 หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ระบบมณฑลถูกยกเลิก เมืองชัยภูมิกลายเป็นจังหวัดที่มี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บริหารสูงสุด อดีต: ปกครองโดยเจ้าเมือง ขึ้นตรงกับนครราชสีมา และอยู่ภายใต้ระบบมณฑลเทศาภิบาล ปัจจุบัน: มี ผู้ว่าราชการจังหวัด ดูแลบริหารร่วมกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ., เทศบาล, อบต.) มีการเลือกตั้งนายก อบจ. และสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจ
--	--	---

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาประวัติความเป็นมาและระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า เมืองชัยภูมิเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมอินเดีย พุทธศาสนา ขอม และล้านช้าง จนพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยา ต่อมาในสมัย

รัตนโกสินทร์ เมืองชัยภูมิได้รับการยกฐานะเป็นเมือง และพัฒนาระบบปกครองต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ส่วนระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิเริ่มจากการเป็นเมืองขึ้นของนครราชสีมา มีเจ้าเมืองและขุนนางปกครอง ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองชัยภูมิถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลนครราชสีมา และภายหลังการปฏิรูประบบราชการ เมืองชัยภูมิกลายเป็นจังหวัด มีโครงสร้างปกครองแบ่งเป็นอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านในปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า เมืองชัยภูมิเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ได้รับอิทธิพลจากขอมและล้านช้าง ก่อนขึ้นตรงกับนครราชสีมาในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ ตอนต้นปี พ.ศ. 2362 พระยาภักดีชุมพล (พญาแล) อพยพจากเวียงจันทน์และได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าเมือง ต่อมาเมืองชัยภูมิถูกจัดอยู่ในมณฑลนครราชสีมา และได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัดในปี พ.ศ. 2432 หลัง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ระบบมณฑลถูกยกเลิก เมืองชัยภูมิกลายเป็นจังหวัด มี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บริหารสูงสุด ร่วมกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการเลือกตั้งเพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจ

2. จากผลวิเคราะห์บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการบริหารราชการในเมืองชัยภูมิสามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการบริหารราชการในเมืองชัยภูมิตะหว่างการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อการศึกษา	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการบริหารราชการในเมืองชัยภูมิ	บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในเมืองชัยภูมิ เริ่มตั้งแต่การเป็นหัวหน้าหมู่บ้านที่นำประชาชนตั้งถิ่นฐาน ต่อมาในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ ผู้นำท้องถิ่นมีหน้าที่เก็บภาษีและดูแลความสงบเรียบร้อย เมื่อเข้าสู่ยุคปัจจุบัน ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เช่น นายก	อดีต: ผู้นำท้องถิ่น เช่น เจ้าเมือง มีบทบาทด้านความมั่นคง การเก็บภาษี และการควบคุมกำลังพล ปัจจุบัน: นายก อบจ. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทพัฒนาเศรษฐกิจ สาธารณูปโภค และคุณภาพชีวิตของประชาชน

	องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และนายกเทศมนตรี ที่มีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัด ตลอดจนดูแลประชาชนในพื้นที่ให้บริการจากภาครัฐอย่างทั่วถึง	
--	--	--

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการบริหารราชการในเมืองชัยภูมิจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในเมืองชัยภูมิเริ่มจากหัวหน้าหมู่บ้าน ดูแลประชาชนและจัดเก็บภาษี ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ มีบทบาทรักษาความสงบ ปัจจุบัน นายก อบจ. และนายกเทศมนตรีมีหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน และดูแลประชาชนให้เข้าถึงบริการภาครัฐ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า ในอดีตผู้นำท้องถิ่น เช่น เจ้าเมือง มีบทบาทด้านความมั่นคง การเก็บภาษี และการควบคุมกำลังพล ส่วนปัจจุบันมีนายก อบจ. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทพัฒนาเศรษฐกิจ สาธารณูปโภค และคุณภาพชีวิตของประชาชน

เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์

หัวข้อ	ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
ประวัติความเป็นมา	เมืองชัยภูมิได้รับอิทธิพลจากขอมและล้านช้าง	เมืองชัยภูมิมีการอพยพจากพญาแลและเดิบโตเป็นจังหวัด
การเปลี่ยนแปลงการปกครอง	จากเจ้าเมืองเป็นมณฑลนครราชสีมาและเป็นระบบจังหวัด	การปกครองเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย
บทบาทของผู้นำ	เจ้าเมืองมีอำนาจสูงสุด ก่อนเปลี่ยนเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล แต่ยังมีอิทธิพลจากกลุ่มการเมือง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปกครอง	นโยบายรัฐบาล, การกระจายอำนาจ, เศรษฐกิจ	นักการเมือง, การลงทุน, ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจ

การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ได้ทำการเปรียบเทียบกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยตรวจสอบความสอดคล้องและข้อแตกต่างระหว่างแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลทางประวัติศาสตร์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าเมืองชัยภูมิได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรขอมและล้านช้าง ก่อนที่จะได้รับการตั้งเป็นจังหวัดในสมัยรัชกาลที่ 5 ข้อมูลนี้สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ที่ระบุว่าเมืองชัยภูมิได้รับการตั้งถิ่นฐานโดยพญาแล และพัฒนามาเป็นจังหวัดในช่วงต้นของระบอบมณฑลเทศาภิบาล

2. การตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับระบบการปกครอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระบุว่าระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิเปลี่ยนแปลงจากระบบเจ้าเมืองสู่ระบบมณฑลนครราชสีมา และในที่สุดกลายเป็นจังหวัดภายใต้ผู้ว่าราชการจังหวัด ข้อมูลนี้ตรงกับการสัมภาษณ์ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะการปกครอง อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์เน้นถึงอิทธิพลของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์มากกว่าเอกสารทางประวัติศาสตร์

3. การตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระบุว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แทนของรัฐบาลกลางในการบริหารจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ., เทศบาล) มีอำนาจในการพัฒนาพื้นที่มากขึ้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สะท้อนแนวคิดเดียวกัน โดยเน้นว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นศูนย์กลางอำนาจ แต่ยังมีอิทธิพลของกลุ่มการเมืองในการกำหนดนโยบายท้องถิ่น

4. สรุปการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

จากการเปรียบเทียบข้อมูลพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในหลายประเด็น โดยเฉพาะเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและโครงสร้างการปกครอง อย่างไรก็ตาม มีบางส่วนที่การสัมภาษณ์ให้รายละเอียดเกี่ยวกับอิทธิพล

ของนักการเมืองและปัจจัยทางเศรษฐกิจมากกว่าเอกสารที่อ้างอิง ซึ่งอาจต้องมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์

อภิปรายผล

การวิจัยการศึกษาประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางการเมืองและการปกครองเมืองชัยภูมิ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากผลการสรุปข้อมูลการศึกษาประวัติความเป็นมาและระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิระหว่างการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าทั้งสองแนวทางให้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันในหลายประเด็น โดยเมืองชัยภูมิมีการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์และได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมอินเดีย พุทธศาสนา ขอม และล้านช้าง ก่อนพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยา ในสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองชัยภูมิขึ้นตรงกับนครราชสีมา ก่อนที่ พระยาภักดีชุมพล (พญาแล) จะอพยพมาตั้งถิ่นฐานและได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุชาติ เวทยากร (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และความสำคัญของเมืองชัยภูมิสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325 - 2394) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ และ ความสำคัญของเมือง ชัยภูมิสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325 - 2394) จากการศึกษาพบว่าเมืองชัยภูมิมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในสมัยประวัติศาสตร์เมืองชัยภูมิเป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณ ที่รับอิทธิพลทางศาสนาและศิลปกรรมสมัยทวารวดีจากบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และต่อมาเมืองชัยภูมิถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งของ มณฑลนครราชสีมา และได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัดในปี พ.ศ. 2432 หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ระบบมณฑลถูกยกเลิก เมืองชัยภูมิกลายเป็นจังหวัดที่มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บริหารสูงสุด ร่วมกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจ และจากเปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากเอกสารให้รายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองชัยภูมิ ในเชิงโครงสร้างทางการเมืองปกครอง โดยกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงจากระบบเจ้าเมืองสู่ระบบมณฑลเทศาภิบาล และการบริหารราชการส่วนจังหวัดในปัจจุบัน ขณะที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เน้นให้เห็นมุมมองของประชาชนเกี่ยวกับ บทบาทของผู้นำท้องถิ่น และความสำคัญของการกระจายอำนาจ ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดของ John Tosh (2013) ที่เน้นว่าประวัติศาสตร์คือการทำความเข้าใจอดีตเพื่อเชื่อมโยงกับปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าวิวัฒนาการของการปกครองเมืองชัยภูมิเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางการเมืองและสังคมที่มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กับบริบทของประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฐนัย แก้วโพนงาม (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาประวัติศาสตร์ ของจังหวัดชัยภูมิในแนวเศรษฐศาสตร์การเมือง 2. ศึกษาวิวัฒนาการพัฒนาการของประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 3. เผยแพร่ประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิให้คนโดยทั่วไปรู้จักอย่างแพร่หลาย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ในประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิโดยเริ่มตั้งแต่อดีต ซึ่งในอดีตเคยเป็นชุมชนโบราณที่คนอยู่อาศัย จำนวนมากตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี ต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจังหวัดชัยภูมิได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน และสอดคล้องกับ

2. จากผลการสรุปข้อมูลการศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นและการบริหารราชการในเมืองชัยภูมিরะหว่างการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความสอดคล้องกันในด้านพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของบทบาทผู้นำท้องถิ่น แต่มีความแตกต่างในมุมมองที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลแต่ละประเภท การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในอดีต ผู้นำท้องถิ่นในยุคแรกเริ่มจาก หัวหน้าหมู่บ้านและเจ้าเมือง ที่มีหน้าที่ดูแลประชาชนรักษาความสงบ และจัดเก็บภาษี ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมืองชัยภูมิขึ้นตรงกับนครราชสีมา เจ้าเมืองมีบทบาทสำคัญในการควบคุมกำลังพลและรักษาความมั่นคงของพื้นที่ภายหลัง เมืองชัยภูมิถูกจัดให้อยู่ใน มณฑลนครราชสีมา โดยมีโครงสร้างการปกครองแบบรวมศูนย์และปัจจุบันบทบาทของผู้นำท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงมาอยู่ในรูปแบบของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เช่น นายก อบจ., นายกเทศมนตรี, อบต. หน่วยงานท้องถิ่นมีหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจ สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนรวมทั้งการกระจายอำนาจผ่านการเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายท้องถิ่นมากขึ้น และจากเปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสารพบ เอกสารทางประวัติศาสตร์ มุ่งเน้นไปที่โครงสร้างของระบบการปกครองและวิวัฒนาการของตำแหน่งผู้นำ ในขณะที่ข้อมูลจากการ

สัมภาษณ์ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนแนวคิดของ การปกครองแบบกระจายอำนาจในสังคมไทย โดยอ้างอิงนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ซึ่งทำให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิด ของณัฐดนัย แก้วโพนงาม (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเมืองการปกครองไทยในจังหวัดชัยภูมิ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาพัฒนาการและวิวัฒนาการของการเมืองการปกครองในจังหวัดชัยภูมิ 2. ศึกษารูปแบบการเมืองการปกครองในจังหวัดชัยภูมิ 3. ศึกษาปัญหาอุปสรรคการเมืองการปกครองในจังหวัดชัยภูมิและหาแนวทางแก้ไข ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 100 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่หรือการสุ่มแบบแนะนำปากต่อปาก ผลการวิจัยพบว่า 1. พัฒนาการและวิวัฒนาการของการเมืองการปกครองในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ สงครามเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ถึงสมัยธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325) ชัยภูมิเป็นเมืองร้างเนื่องจากผู้คนตายในสงคราม บางส่วนถูก ดันไปในดินแดนขณะสงคราม ในปี พ.ศ. 2362 อ้ายแลชาวเวียงจันทน์อพยพครอบครัวมาตั้งถิ่นฐานบริเวณอำเภอเมืองชัยภูมิในปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯตั้งอ้ายแลหรือขุน รักดีชุมพลขึ้นเป็น พระรักดีชุมพล (แล) เจ้าเมืองชัยภูมิคนแรกขึ้นกับเมืองนครราชสีมา พ.ศ. 2325-พ.ศ. 2394 ชัยภูมิมีฐานะเป็นหัวเมืองประเทศราชขึ้นตรงกับเมืองนครราชสีมาส่งส่วยให้กรุงเทพมหานคร มีเจ้าเมือง ปกครอง พ.ศ. 2440 รัชกาลที่ 5 มีการปฏิรูปการปกครองเป็นรูปแบบมณฑลเทศาภิบาล โดยเมืองชัยภูมิขึ้นตรง กับมณฑลลาวกลาง กองบัญชาการตั้งอยู่ ณ เมืองนครราชสีมา เมืองชัยภูมิมีฐานะเป็นหัวเมืองขึ้นตรงกับ มณฑลนครราชสีมา ปีพ.ศ. 2443 บรรดาเมืองเล็กๆถูกยุบลงมีฐานะเป็นอำเภอขึ้นกับเมืองชัยภูมิ คือ อำเภอ เมืองชัยภูมิ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอภูเขียว อำเภอจัตุรัส อำเภอบำเหน็จณรงค์ ปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้ ยกเลิกการปกครองในระบบมณฑลเทศาภิบาลส่งผลให้มีการยกฐานะเมืองชัยภูมิที่เคยขึ้นตรงกับมณฑลนครราชสีมายกฐานะขึ้นเป็นจังหวัดชัยภูมิ 2. รูปแบบการเมืองการปกครองในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ยุคที่1ยุคการปกครองโดยเจ้าพ่อพญาแล ยุคที่ 2 เป็นยุคของการปกครองโดยบุคคลหรือตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลจะปกครองแบบประชาธิปไตยถึงเผด็จการ ยุคที่ 3 การปกครองโดยใช้ตัวแทนจากรัฐบาลเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองแบบ ประชาธิปไตยเต็มรูปแบบประชาชนมีสิทธิในการใช้เสียงตัวเองในการเลือกตัวแทนให้กับตนเอง 3. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการเมืองการปกครองในจังหวัด

ชัยภูมิ ได้แก่ ปัญหาคอร์รัปชัน แนวทางแก้ไข ได้แก่ มีการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานภาครัฐ เน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ปัญหาน้ำท่วมตัวเมืองชัยภูมิซ้ำซาก แนวทางแก้ไขได้แก่ วางแผนการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและวาง ท่อระบายน้ำเพิ่มขึ้น กำจัดสิ่งสกปรกที่เข้าไปอุดตันท่อน้ำก่อนเช่นขยะใบไม้ถุงพลาสติกต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอหรือควรติดตั้งฝาท่อแบบหัวกะโหลก ปัญหาค่าครองชีพสูง สินค้ามีราคาแพง แนวทางแก้ไข ได้แก่ การลดราคาสินค้าลง การจำหน่ายสินค้าโดยตรงจากผู้ผลิตไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางการเมืองและการปกครองเมืองชัยภูมิ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาแนวทางการบริหารราชการท้องถิ่น

ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นมาปรับใช้ในการบริหารราชการ โดยเฉพาะการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในระดับการศึกษา เพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปเข้าใจถึงประวัติศาสตร์และการพัฒนาของเมืองชัยภูมิ รวมถึงการจัดทำแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น เว็บไซต์ ฐานข้อมูลออนไลน์ หรือพิพิธภัณฑ์ชุมชน

1.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้พัฒนาแผนการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองชัยภูมิ รวมถึงส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งโบราณคดีและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยว

1.4 การพัฒนานโยบายท้องถิ่น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลจากการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาชุมชน เช่น การบริหารจัดการทรัพยากร การพัฒนาสาธารณูปโภค และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการปกครองเพื่อปรับปรุงโครงสร้างบริหารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมทุกยุคสมัย

ควรศึกษาประวัติศาสตร์ของเมืองชัยภูมิให้ครอบคลุมมากขึ้น รวมถึงช่วงเวลาหลังยุคสมัยรัตนโกสินทร์ เพื่อให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของเมืองได้ชัดเจนขึ้น

2.2 ศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในปัจจุบัน

วิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในบริบทปัจจุบัน ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรหลังการกระจายอำนาจทางการปกครอง รวมถึงการวิเคราะห์ความท้าทายและโอกาสของผู้นำท้องถิ่นในยุคดิจิทัล

2.3 วิเคราะห์ผลกระทบของการพัฒนาเมืองชัยภูมิต่อเศรษฐกิจและสังคม

ศึกษาว่าการพัฒนาเมืองชัยภูมิมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างไร รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเมืองและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

2.4 เปรียบเทียบระบบการปกครองของชัยภูมิกับจังหวัดอื่นที่มีบริบทใกล้เคียง

ศึกษาเปรียบเทียบระบบการปกครองของเมืองชัยภูมิกับจังหวัดอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้เห็นข้อดี ข้อเสีย และแนวทางปรับปรุงระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

2.5 ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อระบบการปกครองและบทบาทของผู้นำท้องถิ่น

สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองและบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในปัจจุบัน รวมถึงการศึกษาว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้นำท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด และต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง

เอกสารอ้างอิง

- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2566). พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(4), 555-574.
- ณัฐดนัย แก้วโพนงาม. (2564). *ประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิ*. ชัยภูมิ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ณัฐพงษ์ สกุลเลี่ยว. (2563). แนวคิดและวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ของ ฉลอง สุนทราวาณิชย์. *วารสารประวัติศาสตร์ ธรรมศาสตร์*, 7(1), 34–59.
- บุษดี เวทยากร. (2549). พัฒนาการทางประวัติศาสตร์และความสำคัญของเมืองชัยภูมิสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325 - 2394). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- John Tosh. (2013). *The Pursuit of History Aims, methods and new directions in the study of history*. 5th Edition. Routledge. London.
-

การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี*

SOCIAL WELFARE ADMINISTRATION FOR DISABILITIES IN NONTHABURI PROVINCE

ศุภจิรา ทองศรี¹, กมลพร กัลยานมิตร², สติธย์ นิยมญาติ³ และ ทศนีย์ ลักขณาภิชนชัช⁴

Suphajira Thongsri¹, Kamolporn Kalyanamitra², Satit Niyomyaht³ and Tassanee Lakkhanapichonchat⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴Bangkokthonburi University, Thailand

Email: Supajira02@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อประเมินสภาพปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวน 5 คน ผู้ปฏิบัติงานองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ในการให้บริการสวัสดิการสังคม จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการจากส่วนราชการ จำนวน 5 คน ประธานชมรมผู้พิการ จำนวน 3 คน และ ผู้พิการ 6 จำนวน รวมจำนวน 24 คน วิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท โค้ดคำพูดที่สำคัญและนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ในด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการยังมีความไม่ชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องการจัดสรรงบประมาณและการประเมินผลโครงการ นอกจากนี้การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ยังไม่เพียงพอและขาดความเข้มงวด ส่วนทรัพยากร เช่น งบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้พิการมีไม่เพียงพอต่อความต้องการที่แท้จริง การให้บริการผู้พิการยังประสบปัญหาความล่าช้าและความซับซ้อนในกระบวนการทำงาน ข้อมูลของผู้พิการที่ไม่

* Received 23 March 2025; Revised 23 April 2025; Accepted 29 April 2025

ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบันยังเป็นปัญหา การมีส่วนร่วมของผู้พิการในการตัดสินใจด้านนโยบายยังมีจำกัด และการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อจำกัดเช่นเดียวกัน สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมสำหรับผู้พิการอย่างเพียงพอ 2) ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ปัญหาหลักที่พบคือการขาดแคลนทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม รวมถึงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ราบรื่น การให้บริการที่ซับซ้อนและไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มผู้พิการเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข และ 3) แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ควรเริ่มจากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้พิการเพื่อวางแผนพัฒนาบริการอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสรรทรัพยากรต้องมีความเพียงพอและเหมาะสม การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานควรทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ; สวัสดิการสังคม; คนพิการ;

Abstract

This research aimed 1) to analyze the social welfare administration for the disabled in Nonthaburi Province, 2) to assess the problems and obstacles of the social welfare administration for the disabled in Nonthaburi Province, and 3) to propose the suggestions of social welfare administration for the disabled in Nonthaburi Province. The research was qualitative. Key informants included 5 local government executives, 5 local government officials who provided social welfare services, 5 officials responsible for social welfare for the disabled from government agencies, 3 presidents of disabled clubs, and 6 disabled people, totaling 24 people.

The research results found that: 1) the social welfare administration for the disabled in Nonthaburi Province, in terms of policies and laws related to the disabled, there was still uncertainty, especially in terms of budget allocation and project evaluation. In addition, law enforcement in the area was insufficient and lacked strictness. Resources, such as budget and personnel related to the care of the disabled, were not sufficient to meet the actual needs. The provision of services to the disabled still faced problems of delay and complexity in the work process. Incomplete and outdated information on the disabled was still a problem. The participation of the disabled in policy decision-making was still limited. Coordination between relevant agencies was also limited. The physical and social environment had not been adequately improved for the disabled, 2) the problems and obstacles of the social welfare administration for the disabled in Nonthaburi Province. The main problems found the lack of resources, such as budget, personnel, and appropriate facilities, as well as the lack of smooth coordination between relevant agencies. Complex services and inadequate coverage of all disabled groups were important problems that needed to be resolved, 3) the suggestions of social welfare administration for the disabled in Nonthaburi Province should start with surveying and analyzing data on the needs of the disabled in order to plan for effective service development. Resource allocation must be sufficient and appropriate. Monitoring and evaluation of operations should be done regularly to improve the process to be more efficient.

Keywords: Social Welfare, Administration, Disabled

บทนำ

ปัจจุบันนี้ จำนวนคนพิการในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2560) เห็นได้จากผลการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ร่วมมือกับองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย พบว่า ในปี 2565 ประเทศไทยมีผู้พิการประมาณ 4.19 ล้านคน หรือร้อยละ 6.0 ของประชากร (สำนักงานสถิติแห่งชาติและองค์การยูนิ

เซฟ, 2565) สถานการณ์คนพิการจังหวัดนนทบุรี พบว่า มีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 23,761 คน ได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ 22,064 คน และมีคนพิการที่ได้รับเบี้ยสูงอายุด้วย 2,151 คน เมื่อจำแนกตามประเภทความพิการพบว่า มีความพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวมากที่สุด จำนวน 9,905 คน รองลงมาคือ พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 4,149 คน พิการมากกว่า 1 ประเภท จำนวน 3,413 คน พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน 2,274 คน พิการทางสติปัญญา จำนวน 1,548 คน พิการทางการมองเห็น จำนวน 1,398 คน ออทิสติก จำนวน 716 คน และพิการทางการเรียนรู้ จำนวน 315 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี, 2565) ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี จึงมีการกิกเกี่ยวกับการให้บริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แก่ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้ประสบปัญหาทางสังคม ให้สอดคล้องกับศักยภาพและบริบท ความพร้อมด้านทรัพยากร ชุมชนของท้องถิ่นที่มีอยู่ แต่จากจำนวนคนพิการที่เพิ่มขึ้นและความ พิการที่หลากหลายนี้ ก่อให้เกิดความต้องการปัจจัยขั้นพื้นฐานเพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิต ได้เยี่ยงคนปกติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต เช่น ห้องน้ำ ทางลาด ฯลฯ การส่งเสริมด้านการศึกษา อาชีพ บริการทางการแพทย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการฟื้นฟู สมรรถภาพโดยกระบวนการแพทย์ เรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล อุปกรณ์เครื่องช่วยคน พิการ การสนับสนุนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ฯลฯ ที่มีความเหมาะสมกับความพิการเพื่อให้คน พิการสามารถดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ตลอดจนสามารถเข้าถึงการบริการและใช้ ประโยชน์จากสวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนทุกคนได้อย่างเท่าเทียมกัน ด้วยคนพิการที่มีจำนวน เพิ่มขึ้นและมีความต้องการที่แตกต่าง ทำให้คนพิการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการที่รัฐจัด ให้ แม้ว่าจะมีระบบสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อรองรับ เช่น ระบบหลักประกันสุขภาพ ระบบ ประกันสังคม ฯลฯ แต่ระบบสวัสดิการดังกล่าวก็ยังไม่สามารถจัดบริการเพื่อให้ครอบคลุมกับ สภาพปัญหาและความต้องการของคนพิการได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน (ดาร์รัตน์ ทิพย์วงศ์, 2561) นอกจากนี้ก็ยังพบว่า คนพิการส่วนใหญ่ยังต้องประสบกับการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลที่เน้นการจ่ายเงิน สงเคราะห์เพื่อการยังชีพคนพิการ แต่องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นการปิดโอกาสสำหรับคนพิการ เพื่อเข้าถึง

บริการด้านสวัสดิการสังคมจากภาครัฐอย่างเหมาะสม รวมถึงยังไม่มีกระบวนการส่งเสริม และสนับสนุนด้านการประกอบอาชีพที่เป็นรูปแบบครบวงจรและขาดการบูรณาการ ดังจะเห็นได้จากการเสนอโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของคนพิการไม่มีกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องและไม่มีการลงพื้นที่ในการให้คำปรึกษาหรือให้ความรู้กับคนพิการและญาติในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เท่าที่ควร ดังนั้นจึงส่งผลให้คนพิการส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพที่ขาดความมั่นคง มีรายได้ไม่แน่นอนและต้องแบ่งรายได้ในแต่ละวันออกเป็นหลายส่วนและเป็นค่าจ้างสำหรับผู้นำไปประกอบอาชีพ (ดรรารัตน์ ทิพย์วงศ์, 2561) จึงนับได้ว่าเป็นความท้าทายหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีที่จะพัฒนาระบบสวัสดิการและบูรณาการงานร่วมกันอย่างมีระบบ เพื่อให้คนพิการทุกคนได้เข้าถึงบริการอย่างเหมาะสมและมีความเท่าเทียมกัน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี เพื่อมุ่งหวังว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมคนพิการในจังหวัดนนทบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้คนพิการได้รับการช่วยเหลือและเข้าถึงการบริการตามสิทธิประโยชน์อันพึงได้รับจากภาครัฐอย่างทั่วถึง และสามารถมีชีวิตดำรงอยู่ด้วยตนเองอย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อประเมินสภาพปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

Daft (2015) การบริหารจัดการโดยทั่วไปมักจะรวมถึงการวางแผน การออกแบบ การดำเนินการ การควบคุม และการนำทางทรัพยากรต่างๆ อีกทั้งยังเน้นการกำหนดนโยบาย การประเมินผล และการปรับปรุงเพื่อให้ผลลัพธ์ตรงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

Fayol (1991) วิศวกรและนักวิชาการชาวฝรั่งเศส ได้ศึกษาค้นคว้าหลักเกณฑ์การจัดการที่เป็นสากลโดยได้เสนอ แนวความคิดไว้ว่า องค์ประกอบมูลฐานของการจัดการมีอยู่ 5 ประการดังนี้

การวางแผน (Planning : P) การศึกษาอนาคตและความต้องการแล้ววางแผนแนวทางปฏิบัติไว้ล่วงหน้า

การจัดองค์กร (Organizing : O) การจัดแบ่งหน่วยงานออกเป็นแผนกเป็นฝ่ายหรือเป็นกลุ่มตาม ลักษณะของงาน และการแบ่งงานกันทำ

การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing : S) เป็นการจัดให้คนทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามลำดับขั้น

การอำนวยการ (Directing : D) การอำนวยการให้หน่วยงานย่อยต่างๆของหน่วยงาน ดำเนินตาม เป้าหมาย ไม่ให้ขัดกันทั้งวิธีการทำงานและเป้าหมายของงาน

การควบคุมงาน (Controlling : C) การควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่วางไว้หรือ ตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็ว

แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ

Ash (2016) นักวิชาการชาวอเมริกัน นิยามคนพิการว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หรือประสาทสัมผัส ซึ่งทำให้มีความยากลำบากในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ เทียบเท่ากับคนทั่วไป ซึ่งประกาศกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 จัดแบ่ง “ความพิการ” ออกเป็น 7 ประเภท คือ (1) ความพิการทางการมองเห็น (2) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (3) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือ

ทางร่างกาย (4) ความพิการทางจิตใจและพฤติกรรม (5) ความพิการทางสติปัญญา (6) ความพิการทางการเรียนรู้ และ (7) ความพิการทางออทิสติก

แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO, 2005) ได้ให้ความหมายของ สวัสดิการสังคม ว่า เป็นการป้องกันประชาชนในภาพรวม และในระดับปัจเจกบุคคล จากปัญหาทางเศรษฐกิจ และความทุกข์ทางสังคม ซึ่งอาจเกิดมาจากการขาดรายได้จากการทำงาน การประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น การเจ็บป่วย การคลอดบุตร อุบัติเหตุจากการทำงาน การว่างงาน ความพิการ ชราภาพ เป็นต้น สำหรับรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงของ ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายโดยใช้ฐานคิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสังคมนั้น ๆ โดยทั่วไปที่สังคมไทยปรากฏ มีดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) (1) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ (Area-based) การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบของพื้นที่เป็นฐาน โดยทั่วไปเป็นการจัดตามพื้นที่ภูมิศาสตร์ พื้นที่การปกครองประเทศ เช่น ภาค จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล เป็นต้น (2) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ (Methods) รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับวิธีการให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ระดับจุลภาค เช่น เฉพาะรายกลุ่มชนและชุมชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดบริการโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ขณะที่การให้บริการโดยทางอ้อมระดับมหภาค เช่น การบริหารงานองค์กรและการวิจัยเป็นการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น (3) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) เชื่อว่าต้องมีการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้รู้จักการปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเอง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมก็เพื่อสร้างความตระหนักของคนในสังคมให้มีความรับผิดชอบทางสังคมร่วมกัน และ (4) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน (Institutional-based) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบันเป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐเชื่อว่ารัฐควรแทรกแซง การจัดสวัสดิการให้กับประชาชนโดยใช้โครงสร้างอำนาจของรัฐทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ สวัสดิการภาคบังคับ ซึ่งเป็นการจัดผ่านกลไกนโยบายสังคมตามกฎหมาย ตัวอย่างสวัสดิการภาคบังคับ เช่น บริการประกันสังคม บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพ บริการสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยได้ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติงานองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ให้บริการสวัสดิการสังคม จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการจากส่วนราชการ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 4 ประธานชมรมผู้พิการ จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 5 ผู้พิการ จำนวน 5 คน รวมจำนวน 24 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) โดยข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์จะมีรูปแบบของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaires) เป็นคำถามที่ผู้ตอบสามารถใช้ความคิดเห็นอย่างอิสระตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อคำถาม (สุวิมล ติรกานนท์, 2560) ทำให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและสะท้อนความรู้สึกที่แท้จริง แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ส่วน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี และส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร (Documentary Research) เป็นการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ วารสาร บทความ เอกสารวิชาการ เอกสารทางราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสืบค้นข้อมูลจากจากอินเทอร์เน็ต

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) เป็นการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 คน การสัมภาษณ์จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามที่ใช้และลำดับคำถามอาจเปลี่ยนแปลงยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ติดต่อประสานงานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสัมภาษณ์ไปสอบถามด้วยตนเอง นำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้อง และความเหมาะสมของข้อมูลและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

3. การสังเกต (Observation) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - participant Observation) โดยการสังเกตหรือศึกษาพฤติกรรมและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่ได้รับการกระตุ้น หรือไม่กระตุ้นก็ได้ เพื่อหาข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2563)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความแบบพรรณนาจากการสัมภาษณ์โดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง จากนั้นจัดเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลและเปรียบเทียบกับงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความแตกต่าง ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยให้สามารถสรุปผลและจัดหมวดหมู่ได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนา โดยมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย

1. **ด้านนโยบาย** พบว่า นโยบายเกี่ยวกับผู้พิการในจังหวัดนนทบุรียังขาดความชัดเจน แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และแผนปฏิบัติการระดับชาติเป็นกรอบหลัก แต่ในทางปฏิบัติยังขาดรายละเอียดที่ชัดเจน เช่น หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณและการประเมินผล ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน และการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานต่อนโยบายยังไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้การให้บริการผู้พิการไม่ครอบคลุมและขาด

ประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ยังไม่เข้มงวด ทำให้ผู้พิการบางรายไม่ได้รับสิทธิตามกฎหมาย ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานก็ยังมีข้อจำกัด ส่งผลให้การบริการล่าช้าและซ้ำซ้อน ดังคำตอบของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...ปัญหาหลักคือ ความไม่ชัดเจนในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณ บางทีโครงการดีๆ ก็ทำไม่ได้เพราะงบประมาณไม่พอ หรือบางทีก็กลัวว่าจะต้องนำงบประมาณไปใช้ในส่วนไหนบ้าง...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 1 ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น) “...เราอยากจะให้บริการผู้พิการอย่างเต็มที่ แต่ก็ติดปัญหาเรื่องขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง และขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ช่วยเหลือ...” (ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่ 7 ผู้ปฏิบัติงานองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ให้บริการสวัสดิการสังคม) “...สมาชิกหลายคนยังไม่รู้สิทธิของตัวเอง เพราะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิของผู้พิการยังเข้าไม่ถึงพวกเขาเท่าที่ควร...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 16 ประธานชมรมผู้พิการ) “...ผมอยากจะใช้รถเมล์ไปไหนมาไหนเอง แต่รถเมล์หลายสายยังไม่มีอุปกรณ์สำหรับคนพิการ ทำให้ผมต้องพึ่งพาคนอื่นตลอด...” (ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่ 19 ผู้พิการทางการได้ยิน)

2. ด้านทรัพยากร พบว่า การขาดแคลนทรัพยากรเป็นอุปสรรคสำคัญในการบริหารสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการในจังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะด้านงบประมาณและบุคลากร งบที่จัดสรรสำหรับการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะไม่เพียงพอ ผู้บริหารระบุว่าส่วนใหญ่ถูกใช้กับโครงการเร่งด่วนอื่น ๆ เช่น การซ่อมถนนและจัดการขยะ ทำให้การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการต้องเลื่อนออกไป นอกจากนี้ ยังขาดบุคลากรเฉพาะทางในการดูแลผู้พิการ และผู้ปฏิบัติงานต้องทำหลายหน้าที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีสำหรับผู้พิการในที่สาธารณะยังไม่เพียงพอ และไม่ได้มาตรฐาน ทำให้การเข้าถึงบริการยากลำบาก ดังคำตอบของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...งบประมาณที่ได้รับมาน้อยมากครับ ส่วนใหญ่ต้องนำไปใช้จ่ายในเรื่องพื้นฐานก่อน เช่น การซ่อมแซมถนน การจัดการขยะ การปรับปรุงสวนสาธารณะ การจะนำงบประมาณมาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการอย่างเดียวก่งทำได้ยาก...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 1 ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น) “...เราอยากจะจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้พิการ แต่ก็ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านการจัดกิจกรรมสำหรับผู้พิการ...” (ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่ 14 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการจากส่วนราชการ) “...สมาชิกหลายคนอยากจะออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน แต่ก็ลำบากเพราะสิ่ง

อำนวยความสะดวกยังไม่พร้อม เช่น ทางลาดที่ชัน หรือป้ายบอกทางที่อ่านยาก...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 18 ประธานชมรมผู้พิการ) “...ผมอยากจะไปห้างใกล้บ้าน แต่ทางเข้าห้างไม่มีทางลาดสำหรับรถเข็น ทำให้ผมต้องขอความช่วยเหลือจากคนอื่นตลอด...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 20 ผู้พิการทางกาย)

3. ด้านกระบวนการทำงาน พบว่า กระบวนการทำงานยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความไม่ชัดเจนของขั้นตอนบริการ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของผู้พิการ ผู้พิการหลายคนระบุว่าขั้นตอนการขอรับบริการซับซ้อน ไม่ทราบว่าต้องติดต่อหน่วยงานใด หรือต้องเตรียมเอกสารอะไร ทำให้เกิดความล่าช้า นอกจากนี้ การประสานงานระหว่างองค์กร เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมฯ และโรงพยาบาลยังไม่ราบรื่น ข้อมูลของผู้พิการไม่ครบถ้วนและล้าสมัย ทำให้เกิดความล่าช้าในการขอเอกสาร ผู้พิการส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเชิญให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการให้บริการสวัสดิการ ทำให้บริการไม่ตรงกับความต้องการ ดังคำตอบของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...ปัญหาหลักคือเรื่องการประสานงานระหว่างหน่วยงาน บางครั้งข้อมูลก็ไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความล่าช้าในการให้บริการ...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 4 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) “...เอกสารเยอะมาก ผู้พิการหลายคนก็ไม่เข้าใจว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 10 ผู้ปฏิบัติงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ให้บริการสวัสดิการสังคม) “...อยากให้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับวิธีการสื่อสารกับผู้พิการที่มีความบกพร่องทางการสื่อสาร...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 4 ประธานชมรมผู้พิการ) “...อยากให้มีการจัดส่งเอกสารไปให้ถึงบ้าน เพื่อลดภาระในการเดินทางของผู้พิการ...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 22 ผู้พิการทางการได้ยิน) “...อยากให้มีล่ามภาษามือมาช่วยในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 24 ผู้พิการทางการได้ยิน)

4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของคนพิการเอง แม้จะมีนโยบายส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่ในทางปฏิบัติยังพบอุปสรรคหลายประการ เช่น การขาดช่องทางในการแสดงความคิดเห็น การขาดข้อมูลที่เพียงพอ และการขาดทักษะในการเข้าร่วมกระบวนการ รวมถึงอุปสรรคทางกายภาพที่จำกัดการเข้าถึงสถานที่ประชุม ตัวอย่างเช่น ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมชุมชนได้เนื่องจากไม่มีล่ามภาษามือ เป็นต้น การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีความเต็มใจที่จะสนับสนุนและดูแลคนพิการในพื้นที่ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของคนพิการ และขาดการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ยังไม่เข้มแข็งพอ ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง และขาดการบูรณา

การข้อมูล ดังคำตอบของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...เราพยายามเปิดโอกาสให้คนพิการมีส่วนร่วม แต่ปัญหาคือ การสื่อสาร บางครั้งคนพิการก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 3 ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น) “...ชุมชนส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะช่วย แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดูแลคนพิการ...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 9 ผู้ปฏิบัติงานองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ให้บริการสวัสดิการสังคม) “...อยากให้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการ...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 17 ประธานชมรมผู้พิการ) “...ให้จัดเตรียมล่ามภาษามือในการประชุมชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อให้ทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการพูดคุยอย่างเท่าเทียมกัน...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 22 ผู้พิการทางการได้ยิน)

5. สภาพแวดล้อม พบว่า สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางกฎหมาย ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนพิการในจังหวัดนนทบุรี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในพื้นที่ยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชุมชนและหมู่บ้านขนาดเล็ก สถานที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังไม่ถูกออกแบบมาเพื่อรองรับความต้องการของคนพิการ เช่น ทางลาดสำหรับรถเข็นยังมีจำนวนน้อยและไม่ได้มาตรฐาน ห้องน้ำสาธารณะส่วนใหญ่ยังไม่ปรับปรุงให้เข้าถึงได้สำหรับผู้พิการ รถโดยสารสาธารณะส่วนใหญ่ไม่ได้ออกแบบมาสำหรับผู้พิการ ส่วนสิ่งแวดลอมทางสังคม ทศนคติของสังคมที่มีต่อคนพิการยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ ทำให้ผู้พิการหลายคนยังถูกกีดกันและไม่ได้รับโอกาสเท่าเทียม สิ่งแวดล้อมทางกฎหมาย แม้จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้พิการ แต่การบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวดเพียงพอ ทำให้ผู้ประกอบการหลายรายยังไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การติดตั้งป้ายบอกทางสำหรับผู้พิการ ดังคำตอบของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...ปัญหาการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนยังไม่ได้ทั่วถึง และได้มาตรฐาน เช่น ทางลาดสำหรับรถเข็นมีจำนวนน้อยและมักจะชันเกินไป ทำให้ผู้พิการใช้ได้ยาก เราพยายามจะผลักดัน แต่ต้องอาศัยงบประมาณและความร่วมมือจากหลายฝ่าย...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 2 ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น) “...เรื่องที่เราเป็นห่วงมากคือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้พิการ ผู้ประกอบการหลายรายไม่ติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ป้ายบอกทางและทางลาดสำหรับรถเข็น...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 15 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการจากส่วนราชการ) “...ผู้พิการหลายคนบ่นว่ารถเมล์สาธารณะในพื้นที่ยังไม่มีที่นั่งสำหรับรถเข็น และไม่มีป้ายประกาศ

แจ้งว่ามีรถเมล์สายใดบ้างที่รองรับผู้พิการ...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 18 ประธานชมรมผู้พิการ) “...เจอปัญหาในชุมชนไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ทางเดิน ทางลาด หรือห้องน้ำที่เข้าถึงได้ยังเป็นเรื่องที่ถูกกละเลย ทักษะคติของคนในสังคมที่มองคนพิการด้วยความสงสารมากกว่าความเท่าเทียม ทำให้ถูกกีดกันในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการมีส่วนร่วมในสังคม...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 20 ผู้พิการทางกาย)

วัตถุประสงค์ที่ 2 สภาพปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัญหาหลักคือการขาดแคลนทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ การประสานงานระหว่างหน่วยงานยังไม่ราบรื่น ทำให้บริการล่าช้าและเกิดความซ้ำซ้อน ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการยังไม่ครอบคลุม ส่งผลให้บางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงสิทธิที่พึงได้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอ ทำให้ผู้สูงอายุและผู้พิการบางคนไม่ทราบบริการที่มี การขอรับบริการซับซ้อน และขาดอาสาสมัครและพื้นที่สำหรับกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณ พัฒนาบุคลากร สร้างระบบข้อมูลที่ครบถ้วน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และปรับปรุงกระบวนการให้บริการให้สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ดังคำตอบของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...งบประมาณและบุคลากรในการดูแลผู้พิการยังขาดแคลน ทำให้การให้บริการไม่ทั่วถึง และระบบการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ราบรื่นเท่าที่ควร...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 5 ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น) “...เราเจอปัญหาเรื่องการขาดอุปกรณ์และทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการช่วยเหลือผู้พิการ บางครั้งขั้นตอนในการขอรับบริการก็ยุ่งยากสำหรับผู้พิการและครอบครัว...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 9 ผู้ปฏิบัติงานองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ให้บริการสวัสดิการสังคม) “...การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเรื่องสิทธิและสวัสดิการยังไม่เข้าถึงทุกกลุ่มคนพิการ ทำให้หลายคนไม่ทราบสิทธิที่พึงได้รับและบริการที่มี...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 12 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการจากส่วนราชการ) “...การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลและช่วยเหลือผู้พิการยังมีน้อย และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ บางครั้งก็ซับซ้อน ทำให้เกิดความล่าช้า...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 17 ประธานชมรมผู้พิการ) “...บางครั้งข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการหรือบริการที่เราควรจะได้รับไม่ชัดเจน หรือขั้นตอนซับซ้อนเกินไป ทำให้เราไม่สามารถใช้สิทธิเหล่านั้นได้เต็มที่...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 21 ผู้พิการทางสายตา)

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและปัญหาของคนพิการเพื่อวางแผนพัฒนาสวัสดิการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและพัฒนาบริการต่าง ๆ การจัดสรรทรัพยากรต้องมีความเป็นธรรมและเพียงพอ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ทำงานด้านนี้ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นสิ่งสำคัญเพื่อปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ จะช่วยให้คนพิการได้รับการสนับสนุนและโอกาสอย่างเท่าเทียม การพัฒนาศักยภาพคนพิการผ่านการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะเป็นหัวใจหลักในการช่วยให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตอย่างพึ่งพาตนเองและมีบทบาทในสังคมได้เต็มที่ ดังคำตอบของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...การจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการในเขตเทศบาลของเราเน้นการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ เราได้จัดทำฐานข้อมูลของคนพิการในพื้นที่เพื่อให้สามารถพัฒนานโยบายและการช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการ...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 1 ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น) “...เราเห็นความสำคัญของการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เราจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม และพยายามที่จะให้บริการที่ครอบคลุมมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะให้กับคนพิการในชุมชน...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 6 ผู้ปฏิบัติงานองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ให้บริการสวัสดิการสังคม) “...การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เราสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ เราได้สร้างเครือข่ายที่ช่วยให้คนพิการได้รับการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 13 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการจากส่วนราชการ) “...สิ่งที่เราทำคือ การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการในชุมชน คนในพื้นที่เริ่มมีความตระหนักและเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาสามารถทำเพื่อสนับสนุนคนพิการได้...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 16 ประธานชมรมผู้พิการ) “...การมีส่วนร่วมของชุมชนและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทำให้เราได้รับการช่วยเหลืออย่างตรงจุด การมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนช่วยให้เรามั่นใจว่าเราจะได้รับสิทธิและบริการที่เราควรจะได้...” (ผู้ให้ข้อมูลที่ 24 ผู้พิการทางการได้ยิน)

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี

1. **ด้านนโยบาย** พบว่า นโยบายเกี่ยวกับผู้พิการในจังหวัดนนทบุรียังขาดความชัดเจน แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และแผนปฏิบัติการระดับชาติเป็นกรอบหลัก แต่ในทางปฏิบัติยังขาดรายละเอียดที่ชัดเจน เช่น หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณและการประเมินผล ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน และการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานต่อนโยบายยังไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้การให้บริการผู้พิการไม่ครอบคลุมและขาดประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ยังไม่เข้มงวด ทำให้ผู้พิการบางรายไม่ได้รับสิทธิตามกฎหมาย ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานก็ยังมีข้อจำกัด ส่งผลให้การบริการล่าช้าและซ้ำซ้อน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรัญญา ชนะมาส (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การใช้สิทธิเพื่อรับบริการต่าง ๆ สวัสดิการที่จัดให้มีทั้งหมด 7 ประเภท ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ปัญหาและความต้องการของผู้พิการจะแตกต่างกันไปตามการใช้สิทธิสวัสดิการ แต่ไม่สอดคล้องกับผล พกษา พุฒิศรีเมธี และ กฤษวรรณ โล่ห์วีชรินทร์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรใน อบต. มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการไปในทิศทางเดียวกันว่านโยบายกำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาคนพิการ ส่งผลให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเห็นคุณค่าในตนเอง

2. **ด้านทรัพยากร** พบว่า การขาดแคลนทรัพยากรเป็นอุปสรรคสำคัญในการบริหารสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการในจังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะด้านงบประมาณและบุคลากร งบที่จัดสรรสำหรับการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะไม่เพียงพอ ผู้บริหารระบุงบส่วนใหญ่ถูกใช้กับโครงการเร่งด่วนอื่น ๆ เช่น การซ่อมถนนและจัดการขยะ ทำให้การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการต้องเลื่อนออกไป นอกจากนี้ ยังขาดบุคลากรเฉพาะทางในการดูแลผู้พิการ และผู้ปฏิบัติงานต้องทำหลายหน้าที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีสำหรับผู้พิการในที่สาธารณะยังไม่เพียงพอ และไม่ได้มาตรฐาน ทำให้การเข้าถึงบริการยากลำบาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยวัฒน์ สว่างทรัพย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด

สมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ยังพบอุปสรรคบางประการ เช่น การขาดแคลนงบประมาณ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ควรมีการเพิ่มงบประมาณสนับสนุนโครงการ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนภุต ชนภทุมมา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า รูปแบบและมาตรการที่เหมาะสมเรียงลำดับได้ดังนี้ 1) การให้ข้อมูลแก่คนพิการ 2) การฝึกอบรมสำหรับคนพิการและผู้ดูแล 3) การจัดทำทางลาดหน้าสำนักงาน ป้าย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ 4) การจัดห้องน้ำสำหรับคนพิการ 5) การเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

3. ด้านกระบวนการทำงาน พบว่า กระบวนการทำงานยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความไม่ชัดเจนของขั้นตอนบริการ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของผู้พิการ ผู้พิการหลายคนระบุว่าขั้นตอนการขอรับบริการซับซ้อน ไม่ทราบว่าต้องติดต่อหน่วยงานใด หรือต้องเตรียมเอกสารอะไร ทำให้เกิดความล่าช้า นอกจากนี้ การประสานงานระหว่างองค์กร เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมฯ และโรงพยาบาลยังไม่ราบรื่น ข้อมูลของผู้พิการไม่ครบถ้วนและล้าสมัย ทำให้เกิดความล่าช้าในการขอเอกสาร ผู้พิการส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเชิญให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับบริการสวัสดิการ ทำให้บริการไม่ตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรัญญา ชนะมาส (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาประกอบด้วย (1) การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (2) การสร้างระบบกลไกที่มีประสิทธิภาพ (3) การสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากรเพิ่มเติม และ (4) การส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลและบริการสวัสดิการสังคม ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยวัฒน์ สว่างทรัพย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการมีบทบาทในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของตน รวมถึงการร่วมพิจารณาและร่วมมือ

4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของคนพิการเอง แม้จะมีนโยบายส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่ในทางปฏิบัติยังพบอุปสรรคหลายประการ เช่น การขาดช่องทางในการแสดงความคิดเห็น การขาดข้อมูลที่เพียงพอ และการขาดทักษะในการเข้าร่วมกระบวนการ รวมถึงอุปสรรคทางกายภาพที่จำกัดการเข้าถึงสถานที่ประชุม ตัวอย่างเช่น ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมชุมชนได้เนื่องจากไม่มีล่ามภาษามือ เป็นต้น การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะสนับสนุนและดูแลคนพิการในพื้นที่ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของคนพิการ และขาดการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ยังไม่เข้มแข็งพอ ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง และขาดการบูรณาการข้อมูล สอดคล้องกับแนวคิดของ โชคสุข กรกิตติชัย (2562) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นในประเทศไทยมาอย่างยาวนาน เป็นการมอบอำนาจจากส่วนกลางเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ตัดสินใจ การตรวจสอบการทำงาน และการรับบริการสาธารณะต่าง ๆ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยวัฒน์ สว่างทรัพย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดสมุทรปราการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ประสบความสำเร็จในหลายด้าน องค์กรที่ศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความต้องการของคนพิการ

5. ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางกฎหมาย ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนพิการในจังหวัดนนทบุรี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในพื้นที่ยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชุมชนและหมู่บ้านขนาดเล็ก สถานที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังไม่ถูกออกแบบมาเพื่อรองรับความต้องการของคนพิการ เช่น ทางลาดสำหรับรถเข็นยังมีจำนวนน้อยและไม่ได้มาตรฐาน ห้องน้ำสาธารณะส่วนใหญ่ยังไม่ปรับปรุงให้เข้าถึงได้สำหรับผู้พิการ รถโดยสารสาธารณะส่วนใหญ่มีได้ออกแบบมาเพื่อผู้พิการ ส่วนสิ่งแวดล้อมทางสังคม ทักษะคติของสังคมที่มีต่อคนพิการยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ ทำให้ผู้พิการหลายคนยังถูกกีดกันและไม่ได้รับโอกาสเท่าเทียม สิ่งแวดล้อมทางกฎหมาย แม้จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้พิการ แต่การบังคับใช้

กฎหมายยังไม่เข้มงวดเพียงพอ ทำให้ผู้ประกอบการหลายรายยังไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การติดตั้งป้ายบอกทางสำหรับผู้พิการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เมธินันท์ เมธาวีกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ทศวรรษของพัฒนาการการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในประเทศไทย 2550-2560 สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ รวมถึงส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน ด้านกีฬาและนันทนาการ โดยการสร้างพลังอำนาจให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนภฤต ชนกปทุมมา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า คนพิการในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีความต้องการสวัสดิการที่นอกเหนือจากเบี้ยคนพิการ ได้แก่ การสนับสนุนครอบครัวคนพิการประกอบด้วยการให้คำปรึกษา การแนะนำการจัดหาผู้ดูแล การปรับสภาพที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม รวมถึงการให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่คนพิการ เช่น ทางลาดหน้าสำนักงาน ป้ายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ การเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 สภาพปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัญหาหลักคือ การขาดแคลนทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ การประสานงานระหว่างหน่วยงานยังไม่ราบรื่น ทำให้บริการล่าช้าและเกิดความซ้ำซ้อน ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการยังไม่ครอบคลุม ส่งผลให้บางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงสิทธิที่พึงได้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอ ทำให้ผู้สูงอายุและผู้พิการบางคนไม่ทราบบริการที่มี การขอรับบริการซับซ้อน และขาดอาสาสมัครและพื้นที่สำหรับกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณ พัฒนาบุคลากร สร้างระบบข้อมูลที่ครบถ้วน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และปรับปรุงกระบวนการให้บริการให้สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พุทธิศรีเมธี และกฤษฎวรรณ โสฬ์หวัชรินทร์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ยังพบ

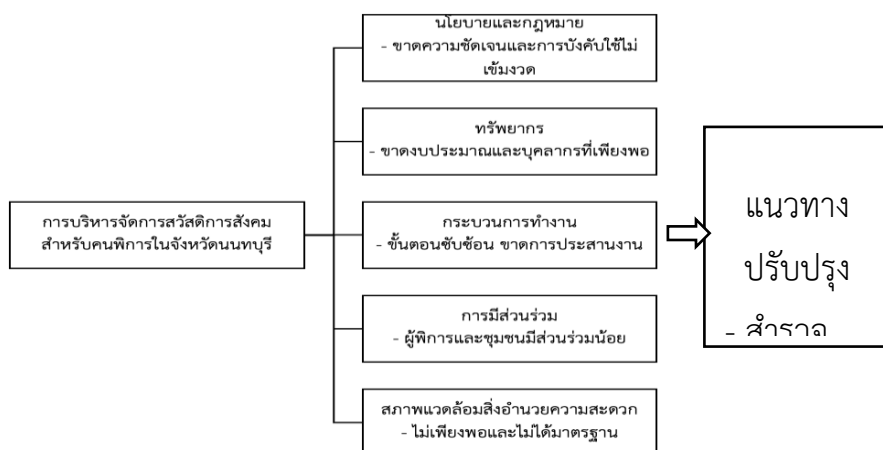
ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรเฉพาะด้านรวมถึงบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้พิการ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณ บุคลากรเฉพาะด้านให้เหมาะสมและเพียงพอในแต่ละท้องที่ เพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินการตามนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมลวรรณรัตน์พงศ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การเข้าถึงสวัสดิการสังคมสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงสวัสดิการสังคมรวมถึงยังไม่สามารถใช้ประโยชน์ จากสิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้ครบตามจริง

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและปัญหาของคนพิการเพื่อวางแผนพัฒนาสวัสดิการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและพัฒนาบริการต่าง ๆ การจัดสรรทรัพยากรต้องมีความเป็นธรรมและเพียงพอ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ทำงานด้านนี้ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นสิ่งสำคัญเพื่อปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยให้คนพิการได้รับการสนับสนุนและโอกาสอย่างเท่าเทียม การพัฒนาศักยภาพคนพิการผ่านการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะเป็นหัวใจหลักในการช่วยให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตอย่างพึ่งพาตนเองและมีบทบาทในสังคมได้เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 (2550) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (2556) คนพิการจะต้องได้รับสิทธิในสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เมฆินทร์ เมหาวิกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ทศวรรษของพัฒนาการการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในประเทศไทย 2550-2560 พบว่า ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจัดกิจกรรมในการสร้างเสริมเจตคติ เชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการ คนพิการ ความพิการ ผู้ดูแล ผู้ช่วยคนพิการ และครอบครัว และด้านอาชีพและการจ้างแรงงาน โดยการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่ายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านคนพิการ

อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษา นิทยา ยุทธโอภาส (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการบริการผู้ช่วยคนพิการกับคุณภาพชีวิตของคนพิการที่ได้รับการดูแล : กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนในด้านการสำรวจความต้องการของคนพิการและด้านงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการทำงานของ ผู้ช่วยคนพิการให้มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

สรุปองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดนนทบุรียังคงมีปัญหาในด้านความชัดเจนของนโยบายและการบังคับใช้กฎหมาย ความขาดแคลนทรัพยากร เช่น งบประมาณและบุคลากร รวมถึงกระบวนการทำงานที่ซับซ้อน และไม่สอดคล้องกับความต้องการจริงของคนพิการ การมีส่วนร่วมของผู้พิการและชุมชนยังมีข้อจำกัดทั้งในแง่ของช่องทางและการเข้าถึง นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ สังคม และกฎหมายยังไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการอย่างเพียงพอ แนวทางในการปรับปรุง ประกอบด้วยการสำรวจความต้องการอย่างรอบคอบ มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม พัฒนาศักยภาพบุคลากรและคนพิการเอง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่พบในงานวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน เพื่อให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นมีแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายและกฎหมายด้านสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการ โดยต้องมีการกำหนดรายละเอียดในหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณและการประเมินผลโครงการอย่างชัดเจน

1.2 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด โดยควรปรับปรุงมาตรการในการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ เช่น การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ และการปรับปรุงบริการด้านขนส่งสาธารณะให้ครอบคลุม

1.3 จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 การปรับปรุงนโยบายและการบังคับใช้กฎหมาย ควรมีการจัดตั้งกลไกติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อให้การให้บริการคนพิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเข้าถึงบริการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของคนพิการในสังคม

2.2 ปัญหาเรื่องการขาดแคลนทรัพยากร ควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางในการดูแลคนพิการ

2.3 ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการให้บริการและสร้างความเท่าเทียมให้แก่คนพิการในสังคม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาเปรียบเทียบสถานการณ์ของจังหวัดนนทบุรีกับจังหวัดอื่น ๆ ที่มีการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการที่ดี เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา

3.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และทัศนคติของสังคม

3.3 ศึกษาความพึงพอใจของผู้พิการและผู้ดูแลต่อบริการสวัสดิการสังคมที่ได้รับ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนานโยบายและบริการ

เอกสารอ้างอิง

- ดรรารัตน์ ทิพย์วงศ์. (2561). ปัญหาและความต้องการในการได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจากภาครัฐของผู้พิการในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน *การค้นคว้าอิสระ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนภฤต ชนกปทุมมา. (2565). การจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต*. ภาควิชารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 2550. (2550, 27 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124 ตอนที่ 61 ก. หน้า 8-24.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556. (2550, 27 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124 ตอนที่ 61 ก. หน้า 8-24.
- พฤกษา พุฒิสรีเมธี และกฤษฎวรรณ โล้วชรินทร์. (2563). ศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 6(1), 301-312.
- พิมลวรรณ รัตนพงศ์. (2565). การเข้าถึงสวัสดิการสังคมสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร ดุษฎีบัณฑิต*. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมฆินทร์ เมธาวิกุล. (2562). ทศวรรษของการพัฒนาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในประเทศไทย 2550-2560. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 9(2), 181-188.

- นิตยา ยุทธโสภาส. (2563). การจัดบริการผู้ช่วยคนพิการกับคุณภาพชีวิตคนพิการที่ได้รับการดูแล: กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 9(2), 15-35.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2560). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรัญญา ชนะมาส. (2565). การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดพะเยา กรณีศึกษาบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2563). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- ชัยวัฒน์ สว่างทรัพย์. (2564). การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.
- โชคสุข กรกิตติชัย. (2562). *ผู้บริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ และสถานีวิจัยกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา.
- Ash, S. E. (2016). *Disability and the Social Model of Disability*. In D. Hall & S. E. Ash (Eds.), *Disability and the social model of disability: Critical perspectives* (pp. 1-24). Routledge.
- Daft, R. L. (2015). *Management*. (12th ed.). Cengage Learning.
- Fayol, H. (1991). *General and Industrial Management*. London: Pitman and Sons.
- International Labour Organization. (2005). *A Framework for Cooperation on Skills Development for ASIA and the Pacific*. Retrieved January 11, 2024, from www.ilo.org/public/english/.../skills../finalcoopfrmwk_nov05.pdf
- Office of the National Statistics and UNICEF. (2022). *Disability Survey Report 2022*. Retrieved June 25, 2023, from <https://www.unicef.org/thailand/media/11376/file/Disability%20Survey%20Report%202022.pdf>

ปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*

POLITICAL FACTORS THAT AFFECT INVESTING IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

นพรัตน์ ประมวลวัลลิกุล¹, กมลพร กัลยาณมิตร², สติธย์ นิยมญาติ³ และ ทศนีย์ ลักขณาภิชนชัย⁴

Nopparat Pramuanwanlikul¹, Kamolporn Kalyanamitra², Satit Niyomyaht³

and Tassanee Lakkhanapichonchat⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴Bangkokthonburi University, Thailand

Email: Primjaprim@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพิจารณาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 5 คน นักการเมือง จำนวน 5 คน นักวิชาการ จำนวน 5 คน นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 10 คน รวมจำนวน 25 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบสรุปพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การพิจารณาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ การต่อต้านสินค้าจากเหตุจูงใจทางการเมือง การชุมนุมประท้วง ความรุนแรงทางการเมือง การประกาศเคอร์ฟิว/การใช้กฎอัยการศึก การปฏิวัติรัฐประหาร การเลือกตั้ง/การยุบสภา และการลาออกจากตำแหน่งสำคัญ ซึ่งพบว่าปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนและความผันผวนในตลาดหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ นักลงทุนมีแนวโน้ม

* Received 23 March 2025; Revised 22 April 2025; Accepted 29 April 2025

ที่จะลดการลงทุนหรือหันไปลงทุนในสินทรัพย์ที่ปลอดภัยเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีความไม่แน่นอน 2) การวิเคราะห์ผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองต่อพฤติกรรมการลงทุน พบว่า ความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลให้ปริมาณการซื้อขายลดลง ตลาดหุ้นมีความผันผวนมากขึ้น และนักลงทุนบางส่วนเลือกที่จะถอนการลงทุน และ 3) การเสนอแนะแนวทางในทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง การจัดตั้งกลไกเพื่อลดผลกระทบจากเหตุการณ์ทางการเมืองที่ไม่คาดคิด และการสนับสนุนมาตรการป้องกันความเสี่ยงให้นักลงทุน ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายที่มีเสถียรภาพและการสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเติบโตของตลาดทุนไทย

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการเมือง; ผลกระทบ; การลงทุน; ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

This research aimed (1) to consider political factors affecting investment in the Stock Exchange of Thailand, (2) to analyze the impact of political uncertainty on investment behavior in the Stock Exchange of Thailand, and (3) to propose political approaches affecting investment in the Stock Exchange of Thailand. The research was qualitative. Key informants included 5 executives of the Stock Exchange of Thailand, 5 politicians, 5 academics, and 10 investors in Bangkok and its vicinity, totaling 25 people by a purposive selection was used. The research instrument was an interview form. Data analysis was conducted in a descriptive summary. The research results found that: (1) the consideration of political factors affecting investment in the Stock Exchange of Thailand included politically motivated opposition to products, protests, political violence, curfew/martial law, coups, elections/dissolution of parliament, and resignations from important positions. These factors significantly affected uncertainty and volatility in the stock market. Investors tended to reduce their investments or turn to safe assets when faced with

political uncertainties, (2) the impact of political uncertainty on investment behavior in the Stock Exchange of Thailand found that political uncertainty reduced trading volume and increased stock market volatility and some investors chose to withdraw their investments, and (3) the suggesting of political approaches that affected investment in the Stock Exchange of Thailand, including creating political stability, establishing mechanisms to reduce the impact of unexpected political events, and supporting risk prevention measures for investors. In this regard, implementing stable policies and building investor confidence were important factors in promoting the growth of the Thai capital market.

Keywords: Political Factors; Affect; Investment; Stock Exchange of Thailand

บทนำ

นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยเผชิญกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการรัฐประหารถึง 13 ครั้ง การยุบสภา 13 ครั้ง การเลือกตั้ง 28 ครั้ง การบังคับใช้รัฐธรรมนูญ 20 ฉบับซึ่งมีการแก้ไขทั้งหมด 22 ครั้ง รวมถึงเหตุการณ์ประท้วงและจลาจลอีกหลายครั้ง โดยเฉพาะในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยและการกระทำรัฐประหารโดยกลุ่มอำนาจทหาร ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งและการต่อสู้ของภาคประชาชน มาถึงปัจจุบัน (สุธาวลัย พฤกษ์อำไพ และคณะ, 2566) ความเชื่อมโยงระหว่างการเมืองและเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นตัวสะท้อนความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อเศรษฐกิจโดยรวม ปัจจัยทางการเมืองจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ เห็นได้จาก เหตุการณ์ที่ประธานาธิบดีทรัมป์ชนะเลือกตั้งทำให้มีการลดภาษีนิติบุคคลในอัตราสูง ซึ่งทำให้เป็นผลดีต่อ

ธุรกิจต่าง ๆ หรือสงครามการค้าระหว่างอเมริกากับจีนและเรื่องอื่น ๆ อีกมาก หรืออย่างในเมืองไทย เช่น การเกิดการรัฐประหาร การเลือกตั้งใหญ่ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ในระยะสั้น ๆ มักจะทำให้ตลาดหุ้นปรับตัวแรงในระดับหนึ่งทั้งทางขึ้นและลงขึ้นอยู่กับมุมมองว่าเหตุการณ์ทางการเมืองนั้นจะส่งผลดีหรือผลเสียต่อการลงทุน (นิเวศน์ เหมวชิรวรากร, 2561) สอดคล้องกับ อลัน ริชาร์ดสัน ผู้จัดการพอร์ตลงทุนของบริษัทบริหารสินทรัพย์ ชัมซุง (2567) กล่าวว่า “สัญญาณใด ๆ ที่บ่งบอกถึงความไม่มั่นคงทางการเมืองจะทำให้นักลงทุนกังวล เพราะแนวโน้มการเติบโตขึ้นอยู่กับนโยบายรัฐบาล และสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันก็แทบจะช่วยเหลืออะไรไม่ได้ เศรษฐกิจมหภาคของไทยในปัจจุบันเติบโตต่ำ หนี้ครัวเรือนก็สูง และมีโอกาสน้อยที่ไทยจะลดอัตราดอกเบี้ย”

พงษ์ศักดิ์ เหลืองอร่ามและยุทธนา เศรษฐพรโมทย์ (2561) ได้ทำงานวิจัยซึ่งพยายามวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาเสถียรภาพทางการเมือง ได้จัดทำดัชนีความไม่แน่นอนทางการเมืองไทย (Political uncertainty index: PUI) ขึ้นเพื่อสะท้อนระดับความไม่แน่นอนทางการเมืองในช่วงเวลาต่าง ๆ ทำให้สามารถนำไปอ้างอิงในการศึกษาผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองในประเทศไทยต่อเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ เช่น ผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงและการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศ (Luangaram & Sethapramote, 2021) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Trakarnsirinont et al. (2023) ที่พบว่า ความไม่แน่นอนทางการเมืองไทยที่มาจากการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญส่งผลเชิงลบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของกิจการ และความไม่แน่นอนทางการเมืองไทยที่มาจากการเลือกตั้งและการรัฐประหารยังส่งผลให้มูลค่ากิจการลดลง

การศึกษาผลกระทบของปัจจัยทางการเมืองต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ทั้งนักลงทุนและผู้กำหนดนโยบายสามารถเตรียมความพร้อมและตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลและมั่นใจมากขึ้นในตลาดการเงินและเศรษฐกิจของประเทศ เพราะความไม่แน่นอนทางการเมืองสามารถลดความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ นักลงทุนนอกประเทศอาจมองว่าการลงทุนในประเทศไทยเป็นความเสี่ยงสูง ซึ่งอาจทำให้การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ลดลง การลงทุนที่ลดลงส่งผลให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนและอาจส่งผลต่อความเสถียรภาพของตลาดการเงิน ความไม่แน่นอนทางการเมืองอาจทำให้การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ลดลง ส่งผลให้สภาพคล่องของตลาดลดลง นักลงทุนอาจรอการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ชัดเจนก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน การลดลงของสภาพคล่องสามารถทำ

ให้ความเสี่ยงในตลาดการเงินเพิ่มขึ้น บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อาจต้องเผชิญกับความท้าทายในการวางแผนกลยุทธ์และการดำเนินธุรกิจ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การตัดสินใจทางธุรกิจที่สำคัญ เช่น การขยายกิจการหรือการลงทุนในโครงการใหม่ อาจได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางการเมือง ซึ่งอาจทำให้บริษัทต้องปรับแผนกลยุทธ์บ่อยครั้ง ตลาดหลักทรัพย์มีบทบาทสำคัญในการระดมทุนสำหรับการพัฒนาโครงการใหญ่ๆ ที่สามารถสร้างการเติบโตของเศรษฐกิจ การลดลงของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อาจทำให้โครงการที่สำคัญถูกชะลอหรือยกเลิก ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสามารถส่งผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจและการเงิน นโยบายที่ไม่แน่นอนหรือเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งอาจทำให้การวางแผนการลงทุนและการดำเนินธุรกิจมีความยากลำบาก การกำหนดนโยบายที่ไม่ชัดเจนอาจทำให้เกิดความไม่แน่นอนในตลาดและส่งผลกระทบต่อตัดสินใจลงทุน การวิเคราะห์ปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าใจถึงความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในตลาดการเงิน โดยการศึกษาปัจจัยเหล่านี้สามารถช่วยให้ทั้งนักลงทุนและผู้กำหนดนโยบายมีข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจที่มีความรู้และมีความมั่นใจมากขึ้นในตลาดการเงินและเศรษฐกิจของประเทศ

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งการวิจัยเรื่องนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงการที่ปัจจัยการเมืองส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและการเศรษฐกิจอย่างเหมาะสมในอนาคต และเป็นแนวทางในการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้ลงทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพิจารณาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. เพื่อเสนอแนะในทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Securities Exchange of Thailand: SET) ถือเป็นตลาดที่เป็นสื่อกลางทางการซื้อขาย แลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ ทำให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนระยะยาว และเพิ่มความยืดหยุ่นในการ บริหารการเงินให้มีช่องทางการระดมทุนที่หลากหลาย สร้างโอกาสในการต่อยอดให้ธุรกิจเติบโตได้ อย่างมั่นคง (บุลพร วุฒิวนิชยกุล, 2559) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 และเริ่มกิจการเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2518 พระราชบัญญัตินี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2527 และในปี 2535 ได้ออกพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ภายใต้บทบาทที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในการเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายและพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองหลักทรัพย์นักลงทุน เพื่อส่งเสริมการระดมทุนให้แก่กิจการต่าง ๆ เพื่อให้การซื้อขายหลักทรัพย์เป็นไปอย่างยุติธรรม สะดวก รวดเร็ว ทันสมัย ทัดเทียมอารยประเทศ และได้ยกระดับตลาดทุนของไทยสู่มาตรฐานสากล ผู้ที่เกี่ยวข้องในตลาดตราสารทุนที่สำคัญ ประกอบด้วย ผู้ออกตราสารทุน ผู้ลงทุน นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ ผู้จัดการจำหน่ายหลักทรัพย์ ผู้รับฝาก หลักทรัพย์ สำนักหักบัญชี นายทะเบียน

แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุน

การลงทุน (Investment) หมายถึง การที่นักลงทุนนำเงินที่เหลือจากความต้องการปกติไป ใช้จ่ายซื้ออสังหาริมทรัพย์หรือหลักทรัพย์ของบุคคลหรือสถาบันในวันนี้ โดยนักลงทุนคาดหวังผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต โดยกระแสเงินสดรับในอนาคตนั้นจะชดเชยต่อการนำเงินไปลงทุนให้แก่ผู้ออมเงินช่วงระยะเวลาหนึ่งซึ่งกระแสเงินสดที่ได้รับนั้นจะต้องสามารถชดเชยอัตราเงินเฟ้อและชดเชยความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นแก่กระแสเงินสดรับในอนาคต ในการตัดสินใจ ลงทุนนักลงทุนจะต้องคำนึงถึงผลตอบแทนและความเสี่ยงของ

สินทรัพย์ที่ลงทุนในกลุ่มสินทรัพย์ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงความแตกต่างของผลตอบแทน โดยใช้ผลตอบแทนที่ไม่มีความเสี่ยง เป็นบรรทัดฐานในการวัดอัตราผลตอบแทนตลอดระยะเวลาที่นักลงทุนถือครองสินทรัพย์การลงทุนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (กัณฐ์มณี สิริยสุภาพงษ์, 2558) (1) การลงทุนเพื่อการบริโภค (Consumer Investment) (2) การลงทุนในธุรกิจ (Business or Economic Investment) และ (3) การลงทุนในหลักทรัพย์ (Financial or Securities Investment) Burton G. Malkiel นักเศรษฐศาสตร์และผู้เขียนหนังสือ “A Random Walk Down Wall Street” ได้ระบุว่าการลงทุนเป็นกระบวนการที่ผู้ลงทุนใช้เงินหรือทรัพย์สินเพื่อซื้อสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่มีโอกาสให้ผลตอบแทนเพิ่มมูลค่าในอนาคตโดยมุ่งหวังให้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นมากกว่าที่ลงทุนเข้าไป แนวคิดของเขาเกี่ยวกับ Random Walk ช่วยส่งเสริมให้ผู้ลงทุนสนใจในการลงทุนในกองทุนที่ประสิทธิภาพและมีค่าธรรมเนียมต่ำเพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลตอบแทนในระยะยาว (Burton, 2022)

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบการเมืองต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2563) ระบุว่า ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนทางการเมืองสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ดังตัวอย่าง อาทิ การเข้าควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การปรับอัตราภาษีธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและข้อตกลงที่เป็นอุปสรรค ต่อการลงทุนและดำเนินธุรกิจ การโอนโครงสร้างพื้นฐานบางอย่างให้ถือครองโดยภาครัฐ การเวนคืนกิจการและสินทรัพย์ของบริษัทต่างชาติมาเป็นของรัฐ การลดค่าเงิน การเข้าควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การจำกัดการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบ

ปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองและสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อธุรกิจ เช่น การต่อต้านการใช้สินค้าจากเหตุจูงใจทางการเมือง การชุมนุมประท้วง ความรุนแรงทางการเมือง การประกาศเคอร์ฟิว การใช้กฎหมายการศึก และการรัฐประหาร

ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนทางการเมืองที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ข้างต้น อาจส่งผลกระทบต่อการเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างชาติ ทั้งในส่วนองแรงงานฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ สภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจระยะสั้น รวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการค้าตกต่ำลงในภาพรวม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 5 คน นักการเมือง จำนวน 5 คน นักวิชาการ จำนวน 5 คน นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 10 คน รวมจำนวน 25 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะต้องมีความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากความรู้และประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในผลการวิจัยและการสร้างความเข้าใจในปัญหาหรือประเด็นที่ศึกษาอยู่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-depth interview form) สำหรับ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามแนวการสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview Guide) ที่มีโครงสร้างของคำถามแบบกว้าง ๆ (แบบมีโครงสร้างหรือแบบกึ่งโครงสร้าง) เกี่ยวกับปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธี ได้แก่

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น บทสรุปผู้บริหาร รายงานการประชุม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการเมืองที่มีผลต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและชัดเจน โดยมีการบันทึกข้อมูลสำคัญและจัดเก็บเป็นไฟล์สำหรับการวิเคราะห์
3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยสังเกตเหตุการณ์โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตทราบ เพื่อให้สถานการณ์ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ วิธีการเหล่านี้ช่วยให้ข้อมูลที่ได้มีความชัดเจนและเชื่อถือได้มากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ข้อมูลจากการจดบันทึก การบันทึกภาพ และเสียงจากการสัมภาษณ์เฉพาะบุคคล รวมถึงการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยจะทำการวิเคราะห์ในรูปแบบ

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยพิจารณาประเด็นหลักและแบ่งเป็นประเด็นย่อยตามคำถามที่กำหนด จากนั้นจะใช้เทคนิคการสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและแสดงผลกระทบของปัจจัยทางการเมืองต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อพิจารณาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการศึกษา ได้พบปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. การต่อต้านการใช้สินค้าจากเหตุจูงใจทางการเมือง ผลการศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้านการต่อต้านการใช้สินค้าจากเหตุจูงใจทางการเมืองพบว่า การต่อต้านการใช้สินค้าจากเหตุจูงใจทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะเมื่อเหตุการณ์ทางการเมืองเช่น การประท้วงหรือการคว่ำบาตรสินค้าซึ่งเป็นผลจากเหตุจูงใจทางการเมืองเกิดขึ้น นักลงทุนมักจะรู้สึกไม่มั่นใจและกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนในตลาด นอกจากนี้ การต่อต้านสินค้าหรือการประท้วงทางการเมืองสามารถทำให้บรรยากาศการลงทุนเสียหายได้ นักลงทุนอาจลดการลงทุนหรือหันไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำกว่าเพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนานโยบายของรัฐบาลเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและลดผลกระทบของเหตุการณ์ทางการเมืองต่อตลาดทุน เช่น การสร้างกลไกที่ช่วยในการตรวจสอบและจัดการกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่กระทบต่อการลงทุน รวมถึงการเสริมสร้างมาตรการป้องกันความเสี่ยงสำหรับนักลงทุนเพื่อรักษาความเชื่อมั่นในตลาดหลักทรัพย์ ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...การต่อต้านสินค้าจากเหตุจูงใจทางการเมืองสามารถทำให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนสูง นักลงทุนมีแนวโน้มที่จะชะลอการลงทุนเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ เราต้องพัฒนานโยบายที่ช่วยสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและลดผลกระทบของความไม่แน่นอนในตลาด...”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) “...เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการใช้สินค้าสามารถส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนได้อย่างชัดเจน นักลงทุนอาจลดการลงทุนในตลาดหุ้นและหันไปเลือกสินทรัพย์ที่ปลอดภัยกว่า จึงควรมีมาตรการป้องกันที่เหมาะสมเพื่อรักษาความมั่นคงของตลาด...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 11 นักวิชาการ) “...เมื่อเกิดการประท้วงหรือการต่อต้านทางการเมือง จะเลือกหลีกเลี่ยงการลงทุนในตลาดหุ้นและหันไปลงทุนในสินทรัพย์ที่เสี่ยงน้อยกว่า การมีนโยบายที่สร้างความมั่นคงทางการเมืองสามารถช่วยให้ความเชื่อมั่นในตลาดกลับมา...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 16 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

2. ด้านการชุมนุมประท้วง ผลการศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้านการชุมนุมประท้วง พบว่า การชุมนุมประท้วงเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบสำคัญต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดเหตุการณ์การชุมนุมที่มีความรุนแรงหรือลุกลาม นักลงทุนมักจะมีความกังวลเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในตลาด การชุมนุมประท้วงสามารถทำให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนสูงขึ้น นักลงทุนอาจลดการลงทุนหรือหลีกเลี่ยงการลงทุนในช่วงที่มีความไม่แน่นอนสูง ซึ่งอาจนำไปสู่การลดลงของปริมาณการซื้อขายและการลงทุนในตลาดหุ้น นอกจากนี้ ความไม่มั่นคงที่เกิดจากการชุมนุมยังอาจทำให้นักลงทุนต่างชาติถอนเงินทุนออกจากประเทศ ดังนั้น จำเป็นต้องมีการดำเนินนโยบายที่ชัดเจนจากรัฐบาลเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมือง รวมถึงการพัฒนากลไกในการลดผลกระทบของเหตุการณ์ทางการเมืองต่อตลาดทุน เช่น การจัดการกับการชุมนุมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงสำหรับนักลงทุนเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในตลาดหุ้น ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...การชุมนุมประท้วงเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนอย่างมากครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงหรือมีความไม่แน่นอนสูงขึ้น นักลงทุนมักจะตื่นตระหนกและตัดสินใจขายหุ้นออกมา ทำให้เกิดความผันผวนในตลาดอย่างรุนแรง...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) “...การชุมนุมประท้วงที่รุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศในสายตานักลงทุนต่างชาติ ทำให้นักลงทุนเหล่านี้ถอนเงินทุนออกจากประเทศ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวม...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8 นักการเมือง) “...การชุมนุมประท้วงบ่อยครั้งทำให้ผมลังเลที่จะลงทุนในระยะยาว ผมอยากให้รัฐบาลมีมาตรการป้องกัน

และควบคุมสถานการณ์ให้ดีขึ้น เพื่อให้ผมและนักลงทุนรายอื่น ๆ มั่นใจที่จะลงทุนในประเทศไทย...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 14 นักวิชาการ) นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล (25)

3. ด้านความรุนแรงทางการเมือง ผลการศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้านความรุนแรงทางการเมือง พบว่า ความรุนแรงทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น การปะทะกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ หรือความรุนแรงจากการประท้วง นักลงทุนมักมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคงทางการเมือง ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในตลาดการเงินและการลงทุนได้ ความรุนแรงทางการเมืองทำให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนเพิ่มขึ้น นักลงทุนอาจตัดสินใจขายหุ้นเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยง หรืออาจเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น ทองคำหรือพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้มีการไหลออกของเงินทุนจากตลาดหุ้นและลดความเชื่อมั่นของนักลงทุนโดยรวม ดังนั้น การจัดการและลดผลกระทบจากความรุนแรงทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การสร้างกลไกในการป้องกันและจัดการกับสถานการณ์ความรุนแรง เพื่อรักษาความมั่นคงและความเชื่อมั่นในตลาดหุ้น ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...ความรุนแรงทางการเมืองเป็นเหมือนดาบสองคมที่คอยจี้ใจดำของนักลงทุน เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้น ความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศจะลดลงทันที เงินทุนต่างชาติก็จะไหลออกจากประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) “...ความรุนแรงทางการเมืองไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้คนด้วย ความรู้สึกกลัว ความไม่มั่นคง และความไม่ไว้วางใจในรัฐบาล ทำให้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมบริโภคและการลงทุนในระยะยาว...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 11 นักวิชาการ) และ “...ได้ติดตามสถานการณ์ในประเทศไทยมาโดยตลอด และต้องยอมรับว่าความรุนแรงทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลังเลใจในการลงทุนในประเทศไทย การที่รัฐบาลไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยได้ ทำให้กังวลใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสูญเสียเงินทุน...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 21 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

4. การประกาศเคอร์ฟิว/การใช้กฎอัยการศึก ผลการวิจัยปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้านการประกาศเคอร์ฟิว/การใช้กฎอัยการศึก พบว่า การประกาศเคอร์ฟิวหรือการใช้กฎอัยการศึกเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การประกาศเคอร์ฟิวมักทำให้เกิดการหยุดชะงักในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การใช้กฎอัยการศึกสามารถสร้างความวิตกกังวลในหมู่นักลงทุนเกี่ยวกับความไม่แน่นอนและความปลอดภัย ส่งผลให้เกิดการลดลงของความเชื่อมั่นในตลาดหลักทรัพย์และการตัดสินใจลงทุนที่ระมัดระวังมากขึ้น นักลงทุนอาจเลือกที่จะขายหุ้นเพื่อลดความเสี่ยง และหันไปลงทุนในสินทรัพย์ที่ปลอดภัยกว่า เช่น ทองคำหรือพันธบัตรรัฐบาล การดำเนินการเพื่อจัดการกับสถานการณ์เหล่านี้ เช่น การสร้างกลไกในการรักษาความปลอดภัยและการให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นสิ่งสำคัญเพื่อช่วยเพิ่มความมั่นใจของนักลงทุนและลดผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...การประกาศเคอร์ฟิวหรือการใช้กฎอัยการศึกทำให้ตลาดหุ้นเผชิญกับความไม่แน่นอนสูง นักลงทุนมักตอบสนองด้วยการขายหุ้นและหันไปลงทุนในสินทรัพย์ที่ปลอดภัย การมีนโยบายที่ช่วยจัดการกับผลกระทบเหล่านี้จะช่วยรักษาความเชื่อมั่นในตลาด...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) “...การที่รัฐบาลประกาศใช้มาตรการเข้มงวด แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์มีความรุนแรงและอาจยืดเยื้อ การที่นักลงทุนไม่สามารถคาดการณ์อนาคตได้ ทำให้นักลงทุนมีความระมัดระวังในการตัดสินใจลงทุนมากขึ้น และอาจเลือกที่จะถอนเงินลงทุนออกจากตลาดหุ้นไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 14 นักวิชาการ) “...การประกาศเคอร์ฟิวทำให้ไม่กล้าที่จะลงทุนเพิ่ม จะรอให้สถานการณ์คลี่คลายก่อน แล้วค่อยกลับมาพิจารณาลงทุนใหม่...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 17 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

5. ด้านการปฏิวัติรัฐประหาร ผลการศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้านการปฏิวัติรัฐประหาร พบว่า การปฏิวัติรัฐประหารเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีผลกระทบอย่างมากต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การปฏิวัติรัฐประหารมักนำไปสู่ความไม่แน่นอนทางการเมืองและเศรษฐกิจที่สูง ซึ่งส่งผลให้นักลงทุนเกิดความวิตกกังวลและไม่มั่นใจในเสถียรภาพของตลาด การเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลหรือการนำเสนอระเบียบใหม่ที่ไม่คาดคิดมักทำให้การลงทุนชะงักงันและมีความผันผวนสูงขึ้น นักลงทุนอาจเลือกที่จะลดการลงทุนหรือถอนเงินออกจากตลาดเพื่อ

ลดความเสี่ยง ดังนั้น การจัดทำนโยบายเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเมืองและระบบกลไกที่สามารถลดผลกระทบจากการปฏิวัติรัฐประหารจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อลดความไม่แน่นอนและเพิ่มความมั่นใจของนักลงทุนในระยะยาว ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...การปฏิวัติรัฐประหารยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนในระยะยาวอีกด้วย นักลงทุนต่างชาติจะระมัดระวังในการตัดสินใจลงทุนในประเทศที่มีความเสี่ยงทางการเมืองสูง และอาจหันไปลงทุนในประเทศอื่นที่มีความมั่นคงทางการเมืองมากกว่า...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) “...การปฏิวัติรัฐประหารนอกจากกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศในสายตานานาชาติ ทำให้ประเทศไทยสูญเสียโอกาสในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 13 นักวิชาการ) “...รู้สึกไม่มั่นใจและวิตกกังวลมากเมื่อเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติรัฐประหารกลัวว่าเงินที่ลงทุนไปจะหายไปหมด...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 18 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

6. ด้านการเลือกตั้ง/การยุบสภา ผลการศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้านการเลือกตั้ง/การยุบสภา พบว่า การเลือกตั้งและการยุบสภามีผลกระทบสำคัญต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งหรือการยุบสภา ความไม่แน่นอนทางการเมืองที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือการเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายทำให้ตลาดทุนมีความผันผวน นักลงทุนมักกังวลเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบายใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการขายหุ้นหรือการถอนการลงทุนเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การมีมาตรการที่ชัดเจนในการจัดการกับผลกระทบเหล่านี้และการพัฒนานโยบายที่สามารถเพิ่มความเชื่อมั่นในตลาดจะช่วยลดความไม่แน่นอนและสร้างเสถียรภาพให้กับตลาดทุน ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและนโยบาย แต่กระบวนการนี้ก็มักจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน รัฐบาลใหม่ควรมีนโยบายที่ชัดเจนและสื่อสารกับภาคเอกชนอย่างโปร่งใส เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักลงทุน...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9 นักการเมือง) “...การเปลี่ยนแปลงนโยบายที่เกิดขึ้นหลังการเลือกตั้ง อาจส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจบางประเภทอย่างมาก ตัวอย่างเช่น หากมีการ

เปลี่ยนแปลงนโยบายภาษี อาจส่งผลกระทบต่อด้านทุนการผลิตของบริษัทจดทะเบียน...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 14 นักวิชาการ) “...คิดว่ารัฐบาลควรมีนโยบายที่สอดคล้องกันและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักลงทุน การเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้งจะทำให้เกิดความไม่แน่นอนและส่งผลเสียต่อตลาดหุ้น...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 22 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

7. ด้านการลาออกจากตำแหน่งที่สำคัญ ผลการศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้านการลาออกจากตำแหน่งที่สำคัญพบว่า การลาออกจากตำแหน่งที่สำคัญในระดับสูงของรัฐบาลหรือหน่วยงานหลัก เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้บริหารระดับสูงขององค์กรที่สำคัญสามารถสร้างความไม่แน่นอนในตลาดการเงินได้อย่างมีนัยสำคัญ การลาออกดังกล่าวมักนำไปสู่ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับทิศทางนโยบายใหม่ การเปลี่ยนแปลงในกลยุทธ์การบริหาร และผลกระทบต่อความเสถียรของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักลงทุนอาจตอบสนองด้วยการลดการลงทุนหรือถอนทุนออกจากตลาดเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การมีมาตรการเพื่อจัดการกับความไม่แน่นอนและสร้างความมั่นใจในตลาด เช่น การสื่อสารนโยบายที่ชัดเจนและการวางแผนทางกลยุทธ์ที่รัดกุมจะช่วยลดผลกระทบเชิงลบเหล่านี้ได้ ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...การลาออกของบุคคลที่สำคัญทางการเมืองสามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของตลาดหุ้นได้ การสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการจัดทำแผนสำรองจะช่วยลดความไม่แน่นอนและสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 10 นักการเมือง) “...การลาออกจากตำแหน่งที่สำคัญส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในตลาดการเงิน การที่นักลงทุนไม่มั่นใจในเสถียรภาพของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่สำคัญอาจทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในตลาด การสร้างกลไกที่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์เหล่านี้อย่างรวดเร็วถือเป็นสิ่งสำคัญ...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 15 นักวิชาการ) “...การลาออกของบุคคลสำคัญทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับทิศทางของนโยบายใหม่ นักลงทุนอาจจะตัดสินใจลดการลงทุนในช่วงที่มีความไม่แน่นอน การมีมาตรการที่ชัดเจนในการจัดการกับผลกระทบจากการลาออกจะช่วยให้ตลาดมีความเสถียร...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 24 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากวิเคราะห์ผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ นักลงทุนมักจะปรับตัวด้วยการชะลอการลงทุนเมื่อเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองที่ไม่คาดคิด เช่น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การเลือกตั้ง หรือการประท้วงที่อาจทำให้เกิดความไม่แน่นอนในนโยบายทางเศรษฐกิจ เมื่อสถานการณ์เหล่านี้เกิดขึ้น นักลงทุนส่วนใหญ่มีกลตปริมาณการซื้อขายในตลาดหุ้นและหันไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า เช่น ทองคำหรือพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งมีความเสี่ยงน้อยกว่า นอกจากนี้ ความไม่แน่นอนยังส่งผลให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนสูงขึ้น ทำให้มีนักลงทุนต่างชาติบางส่วนถอนทุนออกจากประเทศไทยเพราะความกังวลเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจที่อาจเปลี่ยนแปลงในอนาคต การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...ความไม่แน่นอนทางการเมืองสร้างแรงกดดันอย่างมากต่อตลาดหุ้น นักลงทุนมักจะระงับในการลงทุนมากขึ้นเมื่อมีความกังวลว่าการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือนโยบาย...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) “...นักลงทุนมักจะเปลี่ยนกลยุทธ์การลงทุน โดยหันไปเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่ปลอดภัยกว่า เช่น ทองคำ ซึ่งส่งผลให้ตลาดหลักทรัพย์มีการซื้อขายน้อยลงและผันผวนมากขึ้น...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 11 นักวิชาการ) “...ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งหรือข่าวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จะชะลอการลงทุนในตลาดหุ้น เพราะกลัวว่านโยบายเศรษฐกิจอาจเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อบริษัทที่ลงทุน จึงเลือกลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลหรือทองคำแทนในช่วงที่มีความไม่แน่นอน...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 19 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล) “...การที่รัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้ไม่มั่นใจในนโยบายที่จะออกมาในอนาคต จึงไม่กล้าที่จะลงทุนในระยะยาว...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 21 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการศึกษาได้พบว่า ในทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถระบุได้อย่างชัดเจนในสามด้านหลัก คือ (1) นโยบายของรัฐบาลเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมือง รัฐบาลควรดำเนินนโยบายเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเมือง ไม่ที่จะเป็นการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสันติ การสนับสนุนการเลือกตั้งที่โปร่งใสและเป็นธรรม รวมถึงการป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น นโยบายที่เสถียรจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ (2) กลไกในการลดผลกระทบของเหตุการณ์ทางการเมืองต่อตลาดทุน ควรมีการจัดตั้งกลไกหรือมาตรการเฉพาะเพื่อลดผลกระทบจากเหตุการณ์ทางการเมืองที่ไม่คาดคิด เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการติดตามสถานการณ์เพื่อประเมินผลกระทบของการเมืองต่อการลงทุน หรือการออกมาตรการช่วยเหลือนักลงทุนในช่วงวิกฤติ เช่น ลดหย่อนภาษี หรือให้ความช่วยเหลือทางการเงิน และ (3) มาตรการป้องกันความเสี่ยงสำหรับนักลงทุน การสนับสนุนให้มีมาตรการป้องกันความเสี่ยงที่เหมาะสม เช่น การเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมือง การจัดทำแผนป้องกันความเสี่ยงด้านการลงทุน หรือการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สามารถรองรับความผันผวนจากเหตุการณ์ทางการเมือง ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระบุว่า “...ข้อเสนอแนะของเราคือรัฐบาลควรเน้นการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองที่ยั่งยืน พร้อมกับจัดทำนโยบายที่ชัดเจนและสม่ำเสมอ เพื่อดึงดูดการลงทุนในระยะยาว...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 ผู้บริหารในบริษัทตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) “...จำเป็นต้องมีการเจรจาและการประนีประนอมระหว่างฝ่ายการเมืองต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการส่งเสริมหลักการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนานโยบาย...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 10 นักการเมือง) “...แนะนำว่าควรมีการจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลการเมืองและเศรษฐกิจเพื่อให้บริการแก่นักลงทุนอย่างต่อเนื่อง...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 13 นักวิชาการ) “...สิ่งที่นักลงทุนต้องการคือความมั่นคงและข้อมูลที่สามารถเชื่อถือได้ หากรัฐบาลสามารถจัดการกับสถานการณ์ทางการเมืองได้ดีกว่านี้ ตลาดก็也将มีความมั่นคงและดึงดูดการลงทุนมากขึ้น...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 16 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล) “...อยากเห็นรัฐบาลสร้างมาตรการ

ป้องกันความเสี่ยงที่ดีขึ้นเพื่อปกป้องนักลงทุนจากเหตุการณ์ทางการเมืองที่ไม่คาดคิด...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 25 นักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อพิจารณาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านการต่อต้านการใช้สินค้าจากเหตุจูงใจทางการเมือง พบว่า การต่อต้านการใช้สินค้าจากเหตุจูงใจทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะเมื่อเหตุการณ์ทางการเมืองเช่น การประท้วงหรือการคว่ำบาตรสินค้าซึ่งเป็นผลจากเหตุจูงใจทางการเมืองเกิดขึ้น นักลงทุนมักจะรู้สึกไม่มั่นใจและกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนในตลาด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรวัต เทียมหมอก และสุเมธ ธูดารাত্রะกุล (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการลงทุนของนักลงทุนรายย่อยในเขตภาคกลางในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อาชีพ รายได้ ปัจจัยเศรษฐกิจ/การเมือง ข้อมูลกลุ่มอุตสาหกรรม การวิเคราะห์พื้นฐาน การวิเคราะห์เทคนิคหุ้นรายตัว และข่าวสารหุ้นรายตัวมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการลงทุน

2. ด้านการชุมนุมประท้วง พบว่า การชุมนุมประท้วงเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดเหตุการณ์การชุมนุมที่มีความรุนแรงหรือลุกลาม นักลงทุนมักจะมีความกังวลเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในตลาด การชุมนุมประท้วงสามารถทำให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นรเศรษฐ์ ศรีธานี (2566) ได้ศึกษาเรื่องตลาดหลักทรัพย์มีปฏิริยาอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่าความไม่แน่นอนทางการเมืองในประเทศไทยส่งผลลบต่อความผันผวนของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งบ่งชี้ว่าความผันผวนของตลาดหลักทรัพย์เกิดจากข่าวร้ายมากกว่าข่าวดีจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์คือค่าแกมมามีค่าเป็นบวกอย่างมี

นัยสำคัญในแบบจำลอง GJR-GARCH ดังนั้นในช่วงดังกล่าวตลาดหลักทรัพย์จึงเกิดภาวะดัชนีเป็นขาลงส่งผลให้ผลตอบแทนติดลบ

3. ด้านความรุนแรงทางการเมือง พบว่า ความรุนแรงทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น การปะทะกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ หรือความรุนแรงจากการประท้วง นักลงทุนมักมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคงทางการเมือง ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในตลาดการเงินและการลงทุนได้ ความรุนแรงทางการเมืองทำให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนเพิ่มขึ้น นักลงทุนอาจตัดสินใจขายหุ้นเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยง หรืออาจเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น ทองคำหรือพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้มีการไหลออกของเงินทุนจากตลาดหุ้นและลดความเชื่อมั่นของนักลงทุนโดยรวม ดังนั้น การจัดการและลดผลกระทบจากความรุนแรงทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การสร้างกลไกในการป้องกันและจัดการกับสถานการณ์ความรุนแรง เพื่อรักษาความมั่นคงและความเชื่อมั่นในตลาดหุ้น ทั้งนี้เป็นเพราะความรุนแรงทางการเมืองสร้างความไม่แน่นอนในสภาพแวดล้อมทางการลงทุน ซึ่งเป็นผลให้เกิดความกังวลในหมู่นักลงทุนเกี่ยวกับเสถียรภาพและความปลอดภัยในการลงทุน การปะทะกันหรือการประท้วงที่รุนแรงอาจส่งผลให้รัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายกะทันหัน หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจโดยตรง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ความขัดแย้งทางการเมือง จากการสำรวจเมื่อถามถึงความกังวลของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง พบว่า ตัวอย่าง ร้อยละ 38.93 ระบุว่า เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ลง รองลงมา ร้อยละ 20.08 ระบุว่า ความแตกแยกในสังคม

4. ด้านการประกาศเคอร์ฟิว/การใช้กฏอัยการศึก พบว่า การประกาศเคอร์ฟิวหรือการใช้กฏอัยการศึกเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การประกาศเคอร์ฟิวมักทำให้เกิดการหยุดชะงักในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การใช้กฏอัยการศึกสามารถสร้างความวิตกกังวลในหมู่นักลงทุนเกี่ยวกับความไม่แน่นอนและความปลอดภัย ส่งผลให้เกิดการลดลงของความเชื่อมั่นในตลาดหลักทรัพย์และการตัดสินใจลงทุนที่ระมัดระวังมากขึ้น นักลงทุนอาจเลือกที่จะขายหุ้นเพื่อลดความเสี่ยง และหันไปลงทุนในสินทรัพย์ที่ปลอดภัยกว่า เช่น ทองคำหรือพันธบัตรรัฐบาล การดำเนินการเพื่อจัดการกับสถานการณ์เหล่านี้ เช่น การสร้างกลไกในการรักษาความปลอดภัย

และการให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นสิ่งสำคัญเพื่อช่วยเพิ่มความมั่นใจของนักลงทุนและลดผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เป็นการประกาศเคอร์ฟิวหรือการใช้กฎอัยการศึกเป็นสัญญาณบ่งบอกถึงความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและทำให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนสูงขึ้น นักลงทุนจึงมักจะเลือกที่จะขายหุ้นเพื่อลดความเสี่ยง และหันไปลงทุนในสินทรัพย์ที่ปลอดภัยกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของปัจจัยเสี่ยงเชิงนโยบายเศรษฐกิจและการเมืองต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและผลตอบแทนตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ดัชนีความไม่แน่นอนทางนโยบายการค้าส่งผลกระทบอย่างมีนัยยะต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจระยะสั้นของไทย และส่งผลให้ความผันผวนของเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ในขณะที่ความเสี่ยงจากนโยบายเศรษฐกิจโลกมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของความผันผวนของเศรษฐกิจ ส่วนผลต่อตลาดการเงินพบว่า ผลตอบแทนหลักทรัพย์ปรับตัวลดลงตามความไม่แน่นอนทางนโยบายเศรษฐกิจโลก และความไม่แน่นอนทางการเมืองไทยเพิ่มขึ้น

5. ด้านการปฏิวัติรัฐประหาร ผลการศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้านการปฏิวัติรัฐประหาร พบว่า การปฏิวัติรัฐประหารเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีผลกระทบอย่างมากต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การปฏิวัติรัฐประหารมักนำไปสู่ความไม่แน่นอนทางการเมืองและเศรษฐกิจที่สูง ซึ่งส่งผลให้นักลงทุนเกิดความวิตกกังวลและไม่มั่นใจในเสถียรภาพของตลาด การเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลหรือการนำเสนอระเบียบใหม่ที่ไม่คาดคิดมักทำให้การลงทุนชะงักงันและมีความผันผวนสูงขึ้น นักลงทุนอาจเลือกที่จะลดการลงทุนหรือถอนเงินออกจากตลาดเพื่อลดความเสี่ยง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง เศรษฐกิจไทยท่ามกลางความไม่แน่นอน: ปรับกระบวนทัพ รับความท้าทาย พบว่า ความไม่แน่นอนทางการเมืองไทย ความไม่แน่นอนด้านการเมืองประทุขึ้นหลายครั้งในช่วงปี 2006-2014 และแนวโน้มมีการเพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งในปี 2020 เมื่อประเมินผลกระทบของความไม่แน่นอนต่อเศรษฐกิจไทย พบว่า การเพิ่มขึ้นของความไม่แน่นอนส่งผลในทางลบต่อผลิตภัณฑ์

มวลรวมภายในประเทศ (GDP) โดยเฉพาะภาคการลงทุนของภาคเอกชนและภาคการส่งออกที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง

6. ด้านการเลือกตั้ง/การยุบสภา พบว่า การเลือกตั้งและการยุบสภามีผลกระทบสำคัญต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งหรือการยุบสภา ความไม่แน่นอนทางการเมืองที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือการเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายทำให้ตลาดทุนมีความผันผวน นักลงทุนมักจะกังวลเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบายใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการขายหุ้นหรือการถอนการลงทุนเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การมีมาตรการที่ชัดเจนในการจัดการกับผลกระทบเหล่านี้และการพัฒนานโยบายที่สามารถเพิ่มความเชื่อมั่นในตลาดจะช่วยลดความไม่แน่นอนและสร้างเสถียรภาพให้กับตลาดทุน ทั้งนี้เป็นเพราะแต่ละพรรคการเมืองมักมีนโยบายที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและตลาดทุน เช่น การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี การควบคุมราคา หรือการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน นักลงทุนไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่ารัฐบาลใหม่จะมีนโยบายอย่างไร ทำให้เกิดความไม่แน่นอนและความเสี่ยงในการลงทุน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Luangaram and Sethapramote (2020) ได้ศึกษาเรื่อง Capital Flows and Political Conflicts: Evidence from Thailand พบว่า ผลจากความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยส่งผลต่อการลดลงของเงินลงทุนจากต่างประเทศทั้งทางตรง (FDI) และเงินลงทุนในตลาดการเงิน (FPI) โดยผลกระทบจะพบเฉพาะในช่วงที่ปัญหาอยู่ในช่วงที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง ในขณะที่ช่วงที่มีความขัดแย้งอยู่ในระดับไม่สูงมาก ความเสี่ยงทางการเมืองจะไม่ส่งผลต่อการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลจากความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ ความขัดแย้งในเชิงที่มีความรุนแรงเกิดขึ้น ทั้งกรณีที่มีการใช้กฎหมายการศึก และมีการปฏิวัติ จะส่งผลให้เงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศลดลงอย่างมาก ในขณะที่เหตุการณ์ชุมนุมประท้วง และกระบวนการปฏิรูปที่มีความยืดหยุ่นจะเป็นมิติสำคัญที่ส่งผลต่อการลงทุนในตลาดการเงินจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาไม่พบว่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในมิติของการเลือกตั้ง ส่งผลกระทบเงินลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งประเด็นนี้ ถือเป็นแนวทางสำคัญในกรณีที่ความขัดแย้งไม่สามารถหาข้อยุติได้ การเลือกตั้งอาจเป็นทางออกสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจน้อยที่สุด

7. ด้านการลาออกจากตำแหน่งที่สำคัญ พบว่า การลาออกจากตำแหน่งที่สำคัญในระดับสูงของรัฐบาลหรือหน่วยงานหลัก เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้บริหารระดับสูงของ

องค์กรที่สำคัญสามารถสร้างความไม่แน่นอนในตลาดการเงินได้อย่างมีนัยสำคัญ การลาออกดังกล่าวมักจะนำไปสู่ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับทิศทางนโยบายใหม่ การเปลี่ยนแปลงในกลยุทธ์การบริหาร และผลกระทบต่อความเสถียรของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักลงทุนอาจตอบสนองด้วยการลดการลงทุนหรือถอนทุนออกจากตลาดเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การมีมาตรการเพื่อจัดการกับความไม่แน่นอนและสร้างความมั่นใจในตลาด เช่น การสื่อสารนโยบายที่ชัดเจนและการวางแผนทางกลยุทธ์ที่รัดกุมจะช่วยลดผลกระทบเชิงลบเหล่านี้ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะการลาออกอาจสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งภายในรัฐบาลหรือองค์กร ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่มั่นคงทางการเมืองและส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน อีกทั้งการลาออกของบุคคลสำคัญอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายที่สำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและเศรษฐกิจโดยรวม เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงิน การคลัง หรือการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง เศรษฐกิจไทยท่ามกลางความไม่แน่นอน: ปรับกระบวนการ รับความท้าทาย ผลการศึกษายังพบว่า ในช่วงที่เศรษฐกิจเผชิญกับความไม่แน่นอนที่สูง การดำเนินนโยบายการเงินของภาครัฐมีประสิทธิภาพลดลงอย่างชัดเจน ดังนั้น ภาคเอกชนจึงจำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อรับมือกับความไม่แน่นอนที่เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลกระทบเชิงลบต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ นักลงทุนมักจะปรับตัวด้วยการชะลอการลงทุนเมื่อเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองที่ไม่คาดคิด เช่น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การเลือกตั้ง หรือการประท้วงที่อาจทำให้เกิดความไม่แน่นอนในนโยบายทางเศรษฐกิจ เมื่อสถานการณ์เหล่านี้เกิดขึ้น นักลงทุนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการซื้อขายในตลาดหุ้นและหุ้นไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า เช่น ทองคำหรือพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งมีความเสี่ยงน้อยกว่า นอกจากนี้ ความไม่แน่นอนยังส่งผลให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนสูงขึ้น ทำให้มีนักลงทุนต่างชาติบางส่วนถอนทุนออกจากประเทศไทยเพราะความกังวลเกี่ยวกับ

นโยบายเศรษฐกิจที่อาจเปลี่ยนแปลงในอนาคต การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุการณ์ทางการเมืองที่ไม่แน่นอนทำให้ยากต่อการคาดการณ์ทิศทางของเศรษฐกิจและตลาดหุ้นในอนาคต นักลงทุนจึงมีความลังเลในการตัดสินใจลงทุนระยะยาว อีกทั้งความไม่แน่นอนทางการเมืองเพิ่มความเสี่ยงในการลงทุน ทำให้นักลงทุนอาจสูญเสียเงินลงทุนหากสถานการณ์เลวร้ายลง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาวลัย พุกษ์อำไพ, ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์ และพงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม (2567) ความไม่แน่นอนทางการเมือง การตัดสินใจลงทุน และผลการดำเนินงานของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ผลการศึกษาสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า ความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลเชิงลบต่อการเติบโตของเศรษฐกิจผ่านการลดการลงทุนของกิจการในภาคเศรษฐกิจจริง อีกทั้งความไม่แน่นอนทางการเมืองยังส่งผลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ โดยการลดการลงทุนหรือการชะลอการลงทุนของกิจการอาจเนื่องมาจากฝ่ายบริหารรอความชัดเจนของนโยบายที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่มีความไม่แน่นอนทางการเมืองสูง เช่นเดียวกับผู้บริโภครีหรือตลาดที่อาจชะลอหรือลดการบริโภคในช่วงที่มีความไม่แน่นอนทางการเมืองสูงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ

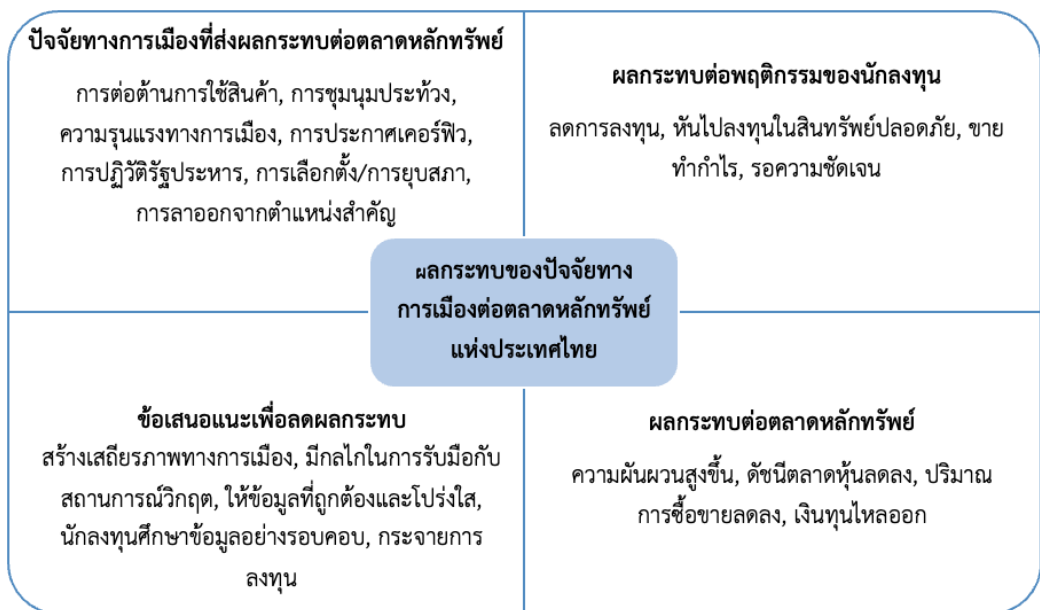
วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนะในทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะในทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถระบุได้อย่างชัดเจนในสามด้านหลัก คือ (1) นโยบายของรัฐบาลเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมือง รัฐบาลควรดำเนินนโยบายเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสันติ การสนับสนุนการเลือกตั้งที่โปร่งใสและเป็นธรรม รวมถึงการป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น นโยบายที่เสถียรจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ (2) กลไกในการลดผลกระทบของเหตุการณ์ทางการเมืองต่อตลาดทุน ควรมีการจัดตั้งกลไกหรือมาตรการเฉพาะเพื่อลดผลกระทบจากเหตุการณ์ทางการเมืองที่ไม่คาดคิด เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการติดตามสถานการณ์เพื่อประเมินผลกระทบของการเมืองต่อการลงทุนหรือการออกมาตรการช่วยเหลือนักลงทุนในช่วงวิกฤติ เช่น ลดหย่อนภาษี หรือให้ความช่วยเหลือทางการเงิน และ (3) มาตรการป้องกันความเสี่ยงสำหรับนักลงทุน การสนับสนุนให้มีมาตรการป้องกันความเสี่ยงที่เหมาะสม เช่น การเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับ

สถานการณ์ทางการเมือง การจัดทำแผนป้องกันความเสี่ยงด้านการลงทุน หรือการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สามารถรองรับความผันผวนจากเหตุการณ์ทางการเมือง ทั้งนี้เป็นเพราะเมื่อรัฐบาลสามารถรักษาความมั่นคงทางการเมืองได้ นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศจะรู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการลงทุน เนื่องจากเห็นว่าประเทศมีความเสถียรและสามารถเติบโตได้ในระยะยาว การมีกลไกในการติดตามสถานการณ์ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหาและพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือนักลงทุน และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเพียงพอจะช่วยให้ นักลงทุนสามารถตัดสินใจลงทุนได้อย่างรอบคอบมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุธาวัลย์ พงษ์อำไพ, ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์ และพงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม (2567) ความไม่แน่นอนทางการเมือง การตัดสินใจลงทุนและผลการดำเนินงานของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาคการเมือง ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ควรร่วมมือกันในการลดความขัดแย้งและความเสี่ยงทางการเมือง เพื่อช่วยส่งเสริมการลงทุนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

สรุปองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับผลกระทบของปัจจัยทางการเมืองต่อตลาดหลักทรัพย์พบว่า ผลกระทบจากปัจจัยทางการเมืองต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความหลากหลายและส่งผลกระทบอย่างชัดเจน การต่อต้านการใช้สินค้าอาจทำให้ราคาหุ้นลดลงเนื่องจากภาพลักษณ์ของบริษัทเสื่อมเสีย ในขณะที่การชุมนุมประท้วงและความรุนแรงทางการเมืองสามารถสร้างความไม่มั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ ทำให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนเพิ่มขึ้น การประกาศเคอร์ฟิวหรือการใช้กฎอัยการศึกแสดงถึงสถานการณ์วิกฤต ซึ่งทำให้นักลงทุนวิตกกังวลและถอนทุนออกจากตลาด ขณะที่การปฏิวัติรัฐประหารสร้างความไม่แน่นอนทางการเมืองสูงและทำให้ตลาดหุ้นผันผวนอย่างรุนแรง การเลือกตั้งและการยุบสภาทำให้เกิดความไม่แน่นอนเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลใหม่ ซึ่งส่งผลต่อตลาดหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ การลาออกจากตำแหน่งสำคัญสร้างความไม่แน่นอนและลดความเชื่อมั่นของนักลงทุน นักลงทุนมักจะตอบสนองต่อความไม่แน่นอนทางการเมืองด้วยการลดการลงทุน หันไปลงทุนในสินทรัพย์

ปลอดภัย เช่น ทองคำ หรือพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น และทำให้ตลาดหุ้นมีความผันผวนสูงขึ้น ข้อเสนอเพื่อลดผลกระทบของความไม่แน่นอนทางการเมืองรวมถึงการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองโดยรัฐบาล การมีกลไกในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตและให้ข้อมูลที่ถูกต้องโดยตลาดหลักทรัพย์ และการศึกษาข้อมูลอย่างรอบคอบพร้อมกับการกระจายการลงทุนของนักลงทุน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองเป็นอันดับแรก โดยการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ และป้องกันการเกิดความขัดแย้งใหม่ ๆ

1.2 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างกลไกที่ชัดเจนในการติดตามและประเมินผลกระทบของเหตุการณ์ทางการเมืองต่อตลาดทุน รวมถึงการมีแผนรับมือและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอย่างทันท่วงที

1.3 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างโปร่งใสและทันท่วงที เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน

1.4 ส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนให้มีความแข็งแกร่งและมีสภาพคล่อง เพื่อเพิ่มความสามารถในการรับมือกับความผันผวนที่เกิดจากปัจจัยทางการเมือง

2) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 รัฐบาลควรสร้างเสถียรภาพทางการเมืองผ่านการจัดการความขัดแย้งและการสนับสนุนการเลือกตั้งที่โปร่งใส

2.2 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดตั้งกลไกเพื่อลดผลกระทบจากเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น คณะกรรมการติดตามสถานการณ์และมาตรการช่วยเหลือในวิกฤติ

2.3 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างมาตรการป้องกันความเสี่ยง เช่น การเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่รองรับความผันผวน

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาผลกระทบของปัจจัยทางการเมืองต่อภาคส่วนต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์ เช่น ภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม

3.2 ศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบของปัจจัยทางการเมืองต่อตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

3.3 ศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนรายย่อยในช่วงที่มีความไม่แน่นอนทางการเมือง

3.4 ศึกษาพัฒนาแบบจำลองคาดการณ์เพื่อประเมินผลกระทบของปัจจัยทางการเมืองต่อตลาดหลักทรัพย์ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กณัฐ ธีสุริยสุภากค์. (2558). การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของการลงทุนในหลักทรัพย์กลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างโดยใช้ทฤษฎีกำหนดราคาอัตราผลตอบแทน (CAPM). ใน *สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเอเชีย.
- คณะผู้จัดทำ. (2563). *เศรษฐกิจไทยท่ามกลางความไม่แน่นอน: ปรับกระบวนการที่รับผิดชอบต่อความท้าทาย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และธนาคารแห่งประเทศไทย.
- พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม, ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์. (2563). *เศรษฐกิจไทยท่ามกลางความไม่แน่นอน: ปรับกระบวนการที่รับผิดชอบต่อความท้าทาย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และธนาคารแห่งประเทศไทย.
- เรวัต เทียมหมอก และสุเมธ ชูดาราทระกุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการลงทุนของนักลงทุนรายย่อยในเขตภาคกลางในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารรัชต์ภาคย์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(36), 147-162.
- นิเวศน์ เหมวชิรวารกร. (2562). *การเมืองกับตลาดหุ้น*. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.finnomena.com/dr-niwes/politics-stock-market/>
- นรเศรษฐ ศรีธานี. (2566). ตลาดหลักทรัพย์มีปฏิกริยาอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(2), 15-30.
- ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). *การวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเมืองและผลกระทบต่อธุรกิจ*. เรียกใช้เมื่อ 26 มีนาคม 2567, จาก https://sasinconsulting.com/wp-content/uploads/2020/02/Political-Risk-Analysis_by-Nattwee-Kosathi.pdf
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). (2567). *ความขัดแย้งทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุธาวลัย พุกษ์อำไพ, ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์ และพงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม. (2567). ความไม่แน่นอนทางการเมือง การตัดสินใจลงทุนและผลการดำเนินงานของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*, 18(28), 54-71.

- Burton, M. G. (2022). The Efficient Market Hypothesis and Its Critics. *Journal of Economic Perspectives*, 17(1), 59–82.
- Luangaram, P., & Sethapramote, Y. (2018). *Economic impacts of Political Uncertainty in Thailand*. PIER Discussion Papers, 86.
- Luangaram, P., & Sethapramote, Y. (2020). Capital flows and political conflicts: Evidence from Thailand. *The Economics of Peace and Security Journal*, 15(2), 83-100.
- Allen Richardson. (2567). *Analyzing the Thai Economy*. Retrieved June 22, 2567, from https://www.bangkokbiznews.com/world/1129302#google_vignette
- Bulporn Wuttivanishyakul. (2559). *Empirical Evidence on Post-Earnings Announcement Drift: Case Study of Listed Securities in the Stock Exchange of Thailand*. Independent Study Master of Science in Finance, Bangkok University.
-

อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเล แช่แข็งในประเทศไทย*

INFLUENCE ON THE COMPETITIVENESS OF FROZEN SEAFOOD INDUSTRY IN THAILAND

สุเพ็ญพร อ่าวสาคร¹, สถิตย์ นิยมญาติ², กมลพร กัลยาณมิตร³ และ ทศนีย์ ลักขณาภิชนชัย⁴

Supenphon Aosakhon¹, Satit Niyomyaht², Kamolporn Kalyanamitra³

and Tassanee Lakkhanapichonchat⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴Bangkokthonburi University, Thailand

Email: monsa_sa@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย 2) วิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง 11 คน และผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง 11 คน รวม 22 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปแล้วเข้าใจภาพรวม

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน พบว่า อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของไทยเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ความผันผวนของวัตถุดิบ มาตรฐานที่เข้มงวดของประเทศไทยนำเข้า การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง รวมถึงปัญหาด้านโลจิสติกส์และการขนส่ง ในขณะที่ปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง นโยบายของรัฐ และความผันผวนทางเศรษฐกิจ ล้วนมีผลกระทบโดยตรง

* Received 23 March 2025; Revised 22 April 2025; Accepted 29 April 2025

ต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม 2) อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง นโยบายของรัฐ และความผันผวนทางเศรษฐกิจ ล้วนมีผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม จากการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนและภาวะเศรษฐกิจถดถอยส่งผลให้ความต้องการสินค้าลดลง ในขณะที่ด้านเทคโนโลยีและสังคมพบว่าเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แต่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงในรสนิยมของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของอาหารและสิ่งแวดล้อมยังส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์อีกด้วย และ 3) แนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน พบว่า ควรมีการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การสร้างตราสินค้าที่แข็งแกร่ง การขยายตลาดส่งออกโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างความยั่งยืนในห่วงโซ่อุปทาน ทั้งนี้ การดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความยั่งยืนของอุตสาหกรรม

คำสำคัญ: อิทธิพล; ความสามารถในการแข่งขัน; อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง

Abstract

This research aimed 1) to study the problems and obstacles affecting the competitiveness of frozen seafood industry in Thailand, 2) to analyze the influence on the competitiveness of frozen seafood industry in Thailand, and 3) to propose the guidelines for developing the competitiveness of frozen seafood industry in Thailand. The research was qualitative. Key informants were 11 government personnel involved in Thai frozen seafood industry and 11 private entrepreneurs involved in frozen seafood industry in Thailand, totaling 22 people by a purposive selection. The research instrument was a structured

interview form. Data analysis was conducted by analyzing content in various issues to find conclusions and understand the overall.

The research results found that: 1) the problems and obstacles affecting the competitiveness frozen seafood industry in Thailand found that frozen seafood industry in Thailand faced many problems and obstacles, such as raw material volatility, strict standards of importing countries, lacked of specialized personnel, and logistics and transportation problems. Meanwhile, external factors such as political changes, government policies, and economic fluctuations all had a direct impact on the industry's competitiveness, 2) the influence on the competitiveness of frozen seafood industry in Thailand found that political changes, government policies, and economic fluctuations all had a direct impact on the competitiveness of frozen seafood industry in Thailand. Economic analysis found that exchange rates and economic recession reduced demand for products, while in terms of technology and society, digital technology could help increase production efficiency, but there was still a shortage of personnel with skills to use new technologies. Changes in consumer tasted that prioritize food safety and the environment also affect product development, and 3) the guidelines for developing the competitiveness of frozen seafood industry in Thailand found that the production process should be improved to meet international standards, new product development, strong branding, expansion of export markets using digital technology, training and development of human resources, and cooperation with the public and private sectors to create sustainability in the supply chain. Environmentally friendly operations and social responsibility were another important strategy for creating sustainability for the industry.

Keywords: Influence, Competitiveness, Frozen Seafood Industry.

ด้วยความต้องการที่เพิ่มขึ้นของประชาชนในการบริโภคอาหารทะเล จึงทำให้อาหารทะเลแช่แข็งเข้ามามีบทบาทเป็นอีกหนึ่งทางเลือกใหม่ของผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวกประหยัดเวลา และลดขั้นตอนความยุ่งยากในการประกอบอาหาร จากสาเหตุเหล่านี้ ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งให้ความสนใจในตลาดผู้บริโภคมากขึ้น อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปของไทย มีปริมาณการผลิตรวมมากกว่า 1.3 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 6.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยพึ่งพาตลาดส่งออกในสัดส่วนสูงถึง 76.4% ของปริมาณการผลิตทั้งหมดในปี 2564 ผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญจำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กระป๋อง (สัดส่วน 53.6% ของปริมาณส่งออกอาหารทะเลแปรรูปทั้งหมดของไทย) แช่เย็นแช่แข็ง (30.0%) ปูปรุงสุก/ปรุงรส (14.4%) และอื่นๆ (2.0%) ส่วนประเภทของผลิตภัณฑ์ที่มีการส่งออกสูงสุด ได้แก่ ปลากระป๋อง สัดส่วน 46.3% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปของไทย ปลาแช่เย็นแช่แข็ง (17.4%) ปลาปรุงสุก/ปรุงรส (9.6%) กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง (7.4%) กุ้งปรุงสุก/ปรุงรส (3.9%) ปลาหมึกแช่เย็นแช่แข็ง (3.2%) กุ้งกระป๋อง (2.1%) สำหรับตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ สหรัฐฯ โดยมีสัดส่วน 16.8% ของปริมาณการส่งออกรวม ญี่ปุ่น (13.0%) CLMV (7.4%) มาเลเซีย (7.3%) และอียิปต์ (6.5%) ส่วนตลาดอาหารทะเลแปรรูปภายในประเทศมีสัดส่วนเพียง 23.6% ของปริมาณการผลิตทั้งหมด เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมรับประทานอาหารทะเลสด โดยผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปที่มีปริมาณการบริโภคสูงในประเทศ ได้แก่ ปลาซาร์ดีนกระป๋อง ปลาแช่เย็นแช่แข็ง และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปยังถูกนำไปใช้ในธุรกิจฟาสต์ฟู้ด ร้านอาหาร และโรงแรม (ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีเอ็มบี, 2563)

ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อรับมือกับความท้าทายดังกล่าวและตอบโจทย์ผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการเร่งปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับกฎระเบียบและมาตรฐานสากลเพื่อยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก และลดอุปสรรคทางการค้าต่าง ๆ โดยอาจพิจารณานำเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ เทคโนโลยีบล็อกเชนเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงมือผู้บริโภค รวมไปถึงการปรับโมเดลธุรกิจ โดยต้องหันมาให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง

ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลที่มีคุณภาพและปลอดภัย มีความหลากหลายและแปลกใหม่ รวมไปถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจาก by-product ของกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งอื่นในตลาดและตอบโจทย์ผู้บริโภคที่มีรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน เพื่อขยายตลาดไปสู่ลูกค้ากลุ่มใหม่ ๆ ซึ่งมีความต้องการที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ขณะเดียวกันจะต้องพยายามมองหาตลาดส่งออกสินค้าประมงใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพเติบโตสูง เช่น กลุ่มตะวันออกกลาง หรือกลุ่มประเทศ CLMV เป็นต้น เพื่อกระจายความเสี่ยงและหลีกเลี่ยงการแข่งขันในตลาดส่งออกเดิม (โชติกา ชุ่มมี, 2565)

Economic Intelligence Center (EIC) (2022) ระบุว่า ความท้าทายของอุตสาหกรรมอาหารทะเลไทย คือ ความเสี่ยงจากเงินเฟ้อ ภาวะเศรษฐกิจโลก และ recession อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการยังคงต้องเฝ้าระวังความเสี่ยงจากเงินเฟ้อที่เร่งตัวสูงขึ้น รวมถึงภาวะเศรษฐกิจโลกที่อาจมีแนวโน้มเติบโตในอัตราที่ชะลอลงกว่าที่คาดการณ์ไว้ และความเสี่ยงในเรื่องภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ (recession) ในประเทศคู่ค้าหลักของไทย ที่อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและกำลังซื้อของผู้บริโภค รวมไปถึงประเด็นความท้าทายในด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความต้องการบริโภคอาหารทะเลในระยะต่อไป ได้แก่ มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่มีภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการทำประมงอย่างยั่งยืน (sustainable fishing) และการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม (fair labor practices) รวมไปถึงการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืนและผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การแข่งขันจากสินค้านวัตกรรมทางเลือกใหม่ ๆ ตัวอย่างเช่น สินค้าโปรตีนทางเลือกจากพืช และผลิตภัณฑ์ประเภท Plant-based seafood เป็นต้น นโยบายการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร (food security) ของทางจีน ที่จะส่งผลให้จีนมีแนวโน้มทยอยลดการนำเข้าอาหารและพึ่งพาการผลิตจากภายในประเทศตนเองมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต (โชติกา ชุ่มมี, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับ Suppakorn Kornboontritos (2566) ที่กล่าวว่า ปัจจัยท้าทาย ความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจโลก อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปของไทยพึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก จึงต้องเผชิญความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงของกำลังซื้อในประเทศคู่ค้า โดยเฉพาะตลาดหลัก อาทิ สหรัฐฯ และญี่ปุ่น ซึ่งภาวะเศรษฐกิจยังรอการฟื้นตัวท่ามกลางแรงกดดันด้านค่าครองชีพ

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของประเทศไทยให้มีศักยภาพทางการแข่งขันในตลาดโลก ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่อง อิทธิพลที่มีต่อ

ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของประเทศไทย เนื่องจากเล็งเห็นว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง ทำให้มีการปรับปรุงกลยุทธ์และกระบวนการดำเนินงานของตนเองให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะแข่งขันในระดับโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง

ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่เยือกแข็งมีลักษณะโดยทั่วไป คือ วัตถุดิบประเภทอาหารทะเลสด ได้แก่ กุ้ง ปลา ปลาหมึก และปู จะถูกเตรียมให้พร้อมสำหรับการนำไปประกอบอาหารโดยการ ตัดแต่งและทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่งอาจมีการแปรรูป เช่น การชุบเกล็ดขนมปัง การบดแล้วขึ้นรูป หรือการปรุง ให้สุกก่อน เป็นต้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2558) สำหรับประเทศไทยจัดเป็นผู้ส่งออกอาหารทะเลแปรรูปโดยรวมรายใหญ่อันดับ 8 ของโลกในเชิงปริมาณ หรืออันดับ 14 ของโลกในเชิงมูลค่า ด้วยสัดส่วน 3.3% และ 3.0% ของปริมาณและมูลค่าส่งออกอาหารทะเลแปรรูปทั่วโลกตามลำดับ โดยมีปัจจัยเอื้อที่สำคัญ ได้แก่ ทำเลที่ตั้งของไทยติดชายฝั่งทะเลทั้งสองด้าน ทำให้ไทยมีเขตน่านน้ำทางทะเลที่ยาว (Long Fertile Coastline) จึงมีทรัพยากรทางทะเลในน่านน้ำของตนเองและเอื้อต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อีกทั้งไทยยังได้รับการยอมรับด้านทักษะแรงงานในการตัดแต่ง/แปรรูปสัตว์น้ำ และมีค่าจ้าง

แรงงานที่ไม่สูงนักโดยค่าแรงขั้นต่ำต่อชั่วโมงอยู่ที่ 1.25 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับบางประเทศที่เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ อาทิ จีน (3.19 ดอลลาร์สหรัฐ) และนอร์เวย์ (19.5 ดอลลาร์สหรัฐ)

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขัน

นิธินาร์ พงศ์ปิยะไพบูลย์ (2566) ในวิชาเศรษฐศาสตร์ มีแนวคิดเรื่อง Comparative Advantage หรือความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งกล่าวว่าหากประเทศมีสัดส่วนของทรัพยากร (คน, ที่ดิน, ทุน, ฯลฯ) ที่เหมาะกับการผลิตสินค้าชนิดใดมากกว่าประเทศอื่น ก็ควรผลิตสินค้าชนิดนั้นแล้วนำมาค้าขายแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ ด้วยวิธีนี้จะทำให้โลกผลิตสินค้าได้ปริมาณมากที่สุดด้วยทรัพยากรน้อยที่สุดและทุกฝ่ายจะได้ประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ภายใต้แนวคิดนี้ ทรัพยากรเริ่มต้น (Endowment) ของแต่ละประเทศจะเป็นตัวกำหนดว่าควรผลิตสินค้าอะไร แต่ภายใต้แนวคิด Competitive Advantage นั้น “ความสามารถในการแข่งขัน” เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ได้ ความเก่งในการผลิตสินค้าและบริการจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับทรัพยากรเริ่มต้นเพียงอย่างเดียว โดย Michael Porter นักเศรษฐศาสตร์ชื่อดังกล่าวไว้ว่า “National prosperity is created, not inherited” ท่านเสนอว่าประเทศหรือองค์กรธุรกิจสามารถสร้างความสามารถในการแข่งขันได้หลายวิธี อาทิ Cost Leader (เช่น จีนเป็นโรงงานของโลกเพราะสามารถผลิตสินค้าด้วยต้นทุนต่ำได้) Differentiation และ Innovation (เช่น Apple สร้าง iPhone ทำให้ขายสินค้าที่มีคุณภาพแตกต่างในราคาแพงได้) ทั้งนี้ นโยบายส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิต (Productivity) เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประเทศแข่งขันได้ ยกตัวอย่าง สิงคโปร์ เป็นเกาะที่แทบไม่มีทรัพยากรอื่นนอกจากทรัพยากรมนุษย์ แต่ใช้นโยบายสร้างความสามารถในการแข่งขันจนพัฒนาประเทศได้สำเร็จ (สิงคโปร์มีความสามารถในการแข่งขันอันดับที่ 4 ของโลกในปีนี้)

ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

Porter (2008) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การแข่งขันเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับองค์กร โดยแบ่งแนวคิดการสร้างความสามารถได้เปรียบทางการแข่งขันออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) กลยุทธ์การแข่งขันในระดับธุรกิจ (Business Strategy) 2) แรงผลักดันทั้ง 5 (Five Forces Model) และ 3) แบบจำลองเพชร (Diamond Model) (สิทธิชัย ฝรั่งทอง, 2561) (1) กลยุทธ์การแข่งขันในระดับธุรกิจ Michael E. Porter (2008) ได้แบ่งเป็น 3 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน 2) กลยุทธ์การสร้างแตกต่าง และ 3) กล

ยุทธการมุ่งเน้นเฉพาะ (2) แรงผลักดัน 5 ประการ (Five Forces Model of Competition) ต่อสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน ดังนี้ 1) การเข้ามาในตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ (New Entrants of the Market) 2) อำนาจการต่อรองของผู้ขายปัจจัยการผลิต (The Bargaining of the Firm's Suppliers) 3) อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ (The Bargaining Power of Buyers) 4) ผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนกันได้ (Substitutes Product) 5) ความเข้มข้นของการแข่งขันระหว่างคู่แข่งในอุตสาหกรรม (The Intensity of Rivalry among Competitors) และ (3) แบบจำลองเพชร (Diamond Model) คือ กรอบแนวคิดหรือตัวแบบสำหรับการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของเครือข่ายวิสาหกิจ หรือคลัสเตอร์ โดยเป็นการพิจารณาและประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจที่สำคัญ ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) 2) ด้านอุปสงค์ (Demand Conditions) 3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) 4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context) 5) โอกาส (Chance) และ 6) บทบาทภาครัฐ (Government)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษานี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย (1) บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของประเทศไทย จำนวน 11 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่กรมประมง จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ศุลกากร จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จำนวน 3 คน (2) ผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง จำนวน 11 คน ได้แก่ ผู้ผลิตและส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งรายใหญ่ จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรม จำนวน 4 คน ผู้แทนจากสมาคมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 22 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Selection) เป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการพิจารณาเลือกด้วยตนเอง

การเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ซึ่งจะมีโครงสร้างที่ชัดเจนเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลที่ถูกต้องและเน้นที่ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์นี้ต้องการให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็น หรือให้คำอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ในแต่ละมุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละท่าน ซึ่งแบบสัมภาษณ์ จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย และส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ และงานวิจัย เพื่อศึกษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย โดยข้อมูลที่รวบรวมจะช่วยในการออกแบบแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย 2) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เกิดจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง จำนวน 22 คน โดยและใช้เครื่องมือบันทึกเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และ 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอาหารทะเลแช่แข็ง โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตทราบว่ากำลังถูกสังเกต ทำให้สามารถเข้าใจบริบทและพฤติกรรมของกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะถอดเทปสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสะท้อนความหมายที่แตกต่างกันตามประสบการณ์และทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมุ่งเน้นไปที่ความสามารถในการแข่งขันปัญหาและอุปสรรค รวมถึงแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าว การวิเคราะห์จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการเชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ และเข้าใจความคิดเห็น ความรู้สึก และค่านิยม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย พบว่า อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของไทยเผชิญกับปัจจัยท้าทายและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยเหล่านี้ประกอบด้วย ปัญหาด้านวัตถุดิบที่มีความผันผวนของราคาและคุณภาพ ปัญหาการแข่งขันที่รุนแรงจากคู่แข่งในตลาดโลก ปัญหาด้านมาตรฐานและข้อกำหนดทางเทคนิคที่เข้มงวดขึ้นของประเทศนำเข้า ปัญหาด้านโลจิสติกส์และการขนส่งที่ยังมีข้อจำกัด และปัญหาภายในองค์กร เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและการขาดเงินทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ นอกจากนี้ ผลการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ประกอบการ ภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การขาดนวัตกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผลิตภัณฑ์ของไทยขาดความแตกต่างและไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างเต็มที่ ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...ปัจจุบัน อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของไทยเผชิญกับความท้าทายในการรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกที่มีความต้องการสูงในด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร การปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง...” (ผู้ให้ข้อมูล: 1 เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์) “...ปัญหาหลักที่พบในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งคือ การขาดมาตรฐานที่สม่ำเสมอในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและสร้างอุปสรรคในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ ภาครัฐควรมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนและเข้มงวด และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด...” (ผู้ให้ข้อมูล: 9 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) “...การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม การลงทุนในการพัฒนารัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งจำเป็น

อย่างยิ่ง เพื่อให้บุคลากรมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด...” (ผู้ให้ข้อมูล: 22 ผู้แทนจากสมาคมที่เกี่ยวข้อง)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย

การวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทยด้านเทคโนโลยี พบว่า

1. นโยบายภาครัฐที่มีผลกระทบโดยตรงต่อต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งมากที่สุด คือ นโยบายการส่งออกและนโยบายการประมงที่รัฐบาลกำหนดขึ้น นโยบายเหล่านี้ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากข้อกำหนดที่เข้มงวดเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพและกระบวนการตรวจสอบ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือการปรับนโยบายใหม่ อาจส่งผลต่อความมั่นคงและความต่อเนื่องของนโยบายที่สนับสนุนอุตสาหกรรม อาจเกิดความไม่แน่นอนในกระบวนการตัดสินใจและความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนลดลง ในขณะเดียวกัน การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งถือว่ามีความสำคัญ โดยช่วยให้มีการพิจารณาความต้องการของผู้ประกอบการและประชาชน ซึ่งสามารถส่งผลต่อการพัฒนานโยบายที่เป็นมิตรต่ออุตสาหกรรมและลดข้อจำกัดในการแข่งขันได้ ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...นโยบายการส่งออกที่เราออกแบบมุ่งเน้นการส่งเสริมการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในตลาดต่างประเทศ โดยการสนับสนุนทางการเงินและการให้ข้อมูลตลาด แต่ในทางปฏิบัติ อุปสรรคใหญ่คือการปรับตัวให้เข้ากับข้อกำหนดที่เข้มงวดของตลาดต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น...” (ผู้ให้ข้อมูล: 3 เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์) “...การควบคุมกระบวนการศุลกากรมีผลกระทบโดยตรงต่อต้นทุนการนำเข้าสินค้า วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งอาจต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบที่ซับซ้อน ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการนำเข้าสูงขึ้น...” (ผู้ให้ข้อมูล: 8 เจ้าหน้าที่ศุลกากร) และ “...การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการกำหนดนโยบายช่วยให้มีการพิจารณาถึงปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการมากขึ้น การให้ข้อเสนอแนะและการมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยให้เกิดนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม...” (ผู้ให้ข้อมูล: 20 ผู้แทนจากสมาคมที่เกี่ยวข้อง)

2. ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนมีผลกระทบโดยตรงต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนสามารถเพิ่มต้นทุนการผลิตหรือทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นในตลาดต่างประเทศ ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง การเปลี่ยนแปลงของกำลังซื้อของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศก็ส่งผลต่อความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็ง โดยเมื่อกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง ความต้องการซื้อสินค้าก็ลดลงตามไปด้วย ปัญหาเศรษฐกิจมหภาค เช่น ภาวะเศรษฐกิจถดถอย มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโดยรวม เนื่องจากการลดลงของการบริโภคและการลงทุนภาคธุรกิจ การวิเคราะห์อัตราการค้าเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ และวัฏจักรธุรกิจช่วยให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนของผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง ซึ่งในช่วงเศรษฐกิจถดถอย อัตราการค้าเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ส่งผลให้ตลาดลดลงและการแข่งขันในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...การผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนมีผลกระทบอย่างชัดเจนต่อการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง เพราะมันสามารถทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นหรือทำให้ราคาสินค้าของเราไม่สามารถแข่งขันได้ในตลาดต่างประเทศ...” (ผู้ให้ข้อมูล: 2 เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์) “...ข้อมูลการค้าระหว่างประเทศแสดงให้เห็นว่าเมื่อกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง จะทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งลดลงตามไปด้วย ซึ่งส่งผลต่อยอดขายและรายได้ของผู้ประกอบการ...” (ผู้ให้ข้อมูล: เจ้าหน้าที่กรมประมง) และ “...การวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและอัตราการค้าเติบโตทางเศรษฐกิจช่วยให้เราวางแผนกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจขยายตัวและหดตัวได้อย่างเหมาะสม และการปรับตัวตามวัฏจักรธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน...” (ผู้ให้ข้อมูล: 14 ผู้ผลิตและส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งรายใหญ่)

3. การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งมีผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการควบคุมกระบวนการผลิตอย่างแม่นยำและลดข้อผิดพลาด, ช่วยให้การติดตามและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ดีขึ้นและมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีก็เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เนื่องจากการขาดแคลนทักษะนี้อาจทำให้การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง และลดศักยภาพในการพัฒนาและแข่งขันในตลาดโลกได้

ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตได้ปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตภัณฑ์อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการควบคุมคุณภาพและการติดตามกระบวนการผลิต ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งของประเทศไทย...” (ผู้ให้ข้อมูล 3: เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์) “...การขาดบุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีเป็นปัญหาใหญ่สำหรับอุตสาหกรรม เพราะการไม่มีคนที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อาจทำให้การพัฒนาและการปรับตัวในตลาดโลกไม่สามารถทำได้ตามที่ต้องการ...” (ผู้ให้ข้อมูล 12: ผู้ผลิตและส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งรายใหญ่) และ “...การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยได้ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งไทย โดยการปรับปรุงการผลิตและการตลาดให้ดีขึ้น แต่การขาดบุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยียังคงเป็นอุปสรรคใหญ่ในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้...” (ผู้ให้ข้อมูล 16: ผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรม)

4. ความตระหนักด้านสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคมีผลกระทบต่อความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งอย่างมาก ผู้บริโภคมีความใส่ใจเพิ่มขึ้นในเรื่องของคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร ทำให้เกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานความปลอดภัยสูง ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์และขยายตลาดได้ในระดับหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงของรสนิยมผู้บริโภคยังส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของตลาด เช่น การเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการหรือการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปรับตัวในด้านนี้ทำให้สามารถแข่งขันได้ดีขึ้นในตลาดทั้งในและต่างประเทศ ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...ความตระหนักด้านสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในตลาดต่างประเทศที่มีข้อกำหนดด้านความปลอดภัยสูง ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภคทำให้ผู้ผลิตต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย...” (ผู้ให้ข้อมูล 10: เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) “...ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมีผลกระทบต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็ง โดยเฉพาะการเพิ่มการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภคก็ทำให้ต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความยั่งยืนมากขึ้น...” (ผู้ให้ข้อมูล 6: เจ้าหน้าที่กรมประมง) “...การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ความตระหนักในเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของ

อาหารยังเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย...” (ผู้ให้ข้อมูล 15: ผู้ผลิตและส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งรายใหญ่) และ “...กระตุ้นให้ผู้ผลิตต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการเหล่านี้ การปรับตัวเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของรสนิยมผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาด...” (ผู้ให้ข้อมูล 22: ผู้แทนจากสมาคมที่เกี่ยวข้อง)

5. อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย ด้านบทบาทภาครัฐ พบว่า บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยรัฐบาลควรให้การสนับสนุนในรูปแบบของเงินทุน การจัดตั้งศูนย์วิจัย และการสนับสนุนด้านนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีการแช่แข็งและการบรรจุภัณฑ์ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐยังมีผลต่อการเข้าถึงตลาดต่างประเทศของผู้ประกอบการ โดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการส่งเสริมการตลาดได้ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ ทำให้สามารถแข่งขันได้ดีขึ้นในตลาดโลกดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...การสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงแต่ช่วยในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ แต่ยังช่วยในการลดต้นทุนในการส่งออกและเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดต่างประเทศ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการส่งเสริมการตลาด ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ดีขึ้น...” (ผู้ให้ข้อมูล 7: เจ้าหน้าที่ศุลกากร) “...การสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีมีผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงและตรงตามมาตรฐานสากล การสนับสนุนนี้ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถขยายตลาดและแข่งขันในระดับนานาชาติได้ดีขึ้น...” (ผู้ให้ข้อมูล 19: ผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรม) และ “...บทบาทของภาครัฐในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง การสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการส่งเสริมการตลาด ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้ง่ายขึ้นและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน...” (ผู้ให้ข้อมูล 21: ผู้แทนจากสมาคมที่เกี่ยวข้อง)

6. อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทยด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน พบว่า ความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งกับอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และโลจิสติกส์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สามารถรักษาคุณภาพของอาหารทะเลแช่แข็งได้นานขึ้น และระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพซึ่งช่วยลดต้นทุนและเวลาในการขนส่ง การประสานงานอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมเหล่านี้ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการส่งออกได้มากขึ้น นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบคุณภาพสูงส่งผลกระทบต่อการผลิตและการส่งออกอย่างรุนแรง ซึ่งทำให้ต้องเผชิญกับความยากลำบากในการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลก ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...ความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีความสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ดีและการขนส่งที่มีประสิทธิภาพช่วยให้เราสามารถเข้าถึงตลาดโลกได้ดีขึ้น ขณะเดียวกัน ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบคุณภาพสูงทำให้เกิดความท้าทายในการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์...” (ผู้ให้ข้อมูล 12: ผู้ผลิตและส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งรายใหญ่) “...การทำงานร่วมกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และโลจิสติกส์มีความสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและการจัดการการส่งออก แต่การขาดแคลนวัตถุดิบคุณภาพสูงเป็นปัญหาที่เราต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลิตและการส่งออกอย่างมาก...” (ผู้ให้ข้อมูล 18: ผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรม) และ “...การประสานงานกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดต้นทุนการขนส่งและการจัดการ ซึ่งช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างมาก...” (ผู้ให้ข้อมูล 22: ผู้แทนจากสมาคมที่เกี่ยวข้อง)

7. อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทยด้านปัจจัยการผลิต พบว่า ต้นทุนการผลิตที่สูงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัตถุดิบ เช่น ปลาและกุ้ง รวมถึงค่าใช้จ่ายในการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์มีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมกับผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีทรัพยากรมากกว่า นอกจากนี้ การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะเฉพาะทางยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากความเชี่ยวชาญในการดำเนินกระบวนการผลิตและควบคุมคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญในการรักษามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ หาก

ไม่มีแรงงานที่มีทักษะเฉพาะทางจะทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพต่ำลง ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...ต้นทุนการผลิตที่สูงเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการรายย่อย เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการผลิตและการส่งออกสูงกว่าผู้ประกอบการรายใหญ่ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างเต็มที่...” (ผู้ให้ข้อมูล 2: เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์) “...การควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารทะเลแช่แข็งเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาคุณภาพและความเชื่อมั่นจากผู้บริโภค ความขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะสูงทำให้การควบคุมมาตรฐานเป็นไปได้ยาก...” (ผู้ให้ข้อมูล 11: เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) “...การตลาดในต่างประเทศเป็นเรื่องที่ท้าทาย เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงส่งผลให้ราคาสินค้าไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดต่างประเทศได้...” (ผู้ให้ข้อมูล 15: ผู้ผลิตและส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งรายใหญ่) และ “...การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะสูงเป็นอุปสรรคในการรักษาคุณภาพการผลิต การลงทุนในคน ในเทคโนโลยีเครื่องจักรใหม่ ๆ เป็นสิ่งที่ยากลำบากในการพัฒนา...” (ผู้ให้ข้อมูล 16: ผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรม)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย

สำหรับแนวทางพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย พบว่า แนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทยสามารถดำเนินการผ่านหลายด้าน เริ่มจากการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าโดยการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล เช่น HACCP และ GMP เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่ม เช่น อาหารทะเลแปรรูปหรือออร์แกนิก เป็นต้น พร้อมทั้งควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์มีคุณภาพและปลอดภัย การสร้างตราสินค้าที่แข็งแกร่งและมีภาพลักษณ์ที่ดีถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญ การสื่อสารคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการสร้างแตกต่างจากคู่แข่ง เช่น การใช้เทคโนโลยีทันสมัย ช่วยให้ตราสินค้าเป็นที่รู้จักและได้รับความเชื่อถือในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ ด้านการตลาด การขยายตลาดส่งออกโดยการศึกษาและวิเคราะห์ตลาดต่างประเทศเพื่อเจาะตลาดใหม่ๆ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและช่องทางออนไลน์ในการขายสินค้า รวมถึงการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า

เพื่อสร้างเครือข่ายและขยายฐานลูกค้า ล้วนเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรมนุษย์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรม การฝึกอบรมพนักงานและการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน รวมถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐเพื่อพัฒนานโยบายที่สนับสนุนอุตสาหกรรม และความร่วมมือกับภาคเอกชนอื่น ๆ เพื่อสร้างห่วงโซ่อุปทานที่แข็งแกร่ง เป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง สุดท้าย การสร้างความยั่งยืนด้วยการดำเนินการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการรับผิดชอบต่อสังคม จะช่วยให้บริษัทได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

“...การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยอาหารเป็นสิ่งสำคัญมาก ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการรับรองมาตรฐานสากล เช่น HACCP และ GMP เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดโลก เช่น อาหารทะเลแปรรูปสำหรับผู้บริโภคที่มีสุขภาพเป็นสำคัญ ก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่น่าสนใจ...” (ผู้ให้ข้อมูล 10: เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) “...การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสหกรณ์ประมงเป็นสิ่งสำคัญมากครับ รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง เช่น การให้เงินอุดหนุนการวิจัยและพัฒนา การลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ประกอบการ และการสร้างเครือข่ายการตลาด ส่วนภาคเอกชนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรและการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่สมาชิกสหกรณ์...” (ผู้ให้ข้อมูล 8: เจ้าหน้าที่ศุลกากร) “...ทรัพยากรประมงเป็นฐานสำคัญของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง เราจึงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ เรายังส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตและลดแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงที่ทันสมัยก็เป็นอีกหนึ่งเป้าหมายสำคัญของเรา...” (ผู้ให้ข้อมูล 5: เจ้าหน้าที่กรมประมง) และ “...ปัญหาหลักของผมคือการแข่งขันสูงมาก โดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้านที่ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ผมคิดว่ารัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุนและเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อให้เราสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มและสร้างแบรนด์ของตัวเองได้...” (ผู้ให้ข้อมูล 19: ผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรม)

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย

ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย พบว่า อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของไทยเผชิญกับปัจจัยท้าทายและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยเหล่านี้ประกอบด้วย ปัญหาด้านวัตถุดิบที่มีความผันผวนของราคาและคุณภาพ ปัญหาการแข่งขันที่รุนแรงจากคู่แข่งในตลาดโลก ปัญหาด้านมาตรฐานและข้อกำหนดทางเทคนิคที่เข้มงวดขึ้นของประเทศนำเข้า ปัญหาด้านโลจิสติกส์และการขนส่งที่ยังมีข้อจำกัด และปัญหาภายในองค์กร เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการขาดเงินทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ นอกจากนี้ ผลการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ประกอบการ ภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การขาดนวัตกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผลิตภัณฑ์ของไทยขาดความแตกต่างและไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างเต็มที่ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ จินณพัต ขุนสังวาล และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความเสี่ยงในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป จากการศึกษาความเสี่ยงและผลกระทบในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป พบว่าด้านการดำเนินงาน (Operation) มีจำนวนความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบด้านลบมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย 4 ความเสี่ยง ได้แก่ ความเสี่ยงจากการขาดแคลนแรงงาน, ความเสี่ยงจากการพึ่งพาเทคโนโลยี, ความเสี่ยงจากการขนส่งสินค้าทางทะเล, และความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาน้ำมัน ในด้านกลยุทธ์ (Strategy) พบว่ามีจำนวนความเสี่ยง 3 ความเสี่ยง ได้แก่ ความเสี่ยงจากการจัดหาวัตถุดิบ, ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน, และความเสี่ยงจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ (Compliance) มีจำนวนความเสี่ยง 1 ความเสี่ยง ได้แก่ ความเสี่ยงจากการเติบโตของอุตสาหกรรม ส่วนด้านการรายงาน (Reporting) เป็นด้านที่ไม่พบความเสี่ยง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของ อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย

1. ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า นโยบายภาครัฐที่มีผลกระทบโดยตรงต่อต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งมากที่สุด คือ นโยบายการส่งออกและนโยบายการประมงที่รัฐบาลกำหนดขึ้น นโยบายเหล่านี้ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากข้อกำหนดที่เข้มงวดเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพและกระบวนการตรวจสอบ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือการปรับนโยบายใหม่ อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความต่อเนื่องของนโยบายที่สนับสนุนอุตสาหกรรม อาจเกิดความไม่แน่นอนในกระบวนการตัดสินใจและความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนลดลง ในขณะเดียวกัน การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งถือว่ามีความสำคัญ โดยช่วยให้มีการพิจารณาความต้องการของผู้ประกอบการและประชาชน ซึ่งสามารถส่งผลต่อการพัฒนานโยบายที่เป็นมิตรต่ออุตสาหกรรมและลดข้อจำกัดในการแข่งขันได้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ พิชยา เจริญสุขใส, เชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์ และรัชยา รักดีจิตต์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การจัดการของธุรกิจอาหารทะเลแช่แข็งในจังหวัดสมุทรสาครสู่การเป็นองค์การสมรรถนะสูง ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทั่วไปในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการแข่งขันส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจอาหารทะเลแช่แข็ง

2. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนมีผลกระทบโดยตรงต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนสามารถเพิ่มต้นทุนการผลิตหรือทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นในตลาดต่างประเทศ ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง การเปลี่ยนแปลงของกำลังซื้อของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศก็ส่งผลกระทบต่อความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็ง โดยเมื่อกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง ความต้องการซื้อสินค้าก็ลดลงตามไปด้วย ปัญหาเศรษฐกิจมหภาค เช่น ภาวะเศรษฐกิจถดถอย มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโดยรวม เนื่องจากการลดลงของการบริโภคและการลงทุนภาคธุรกิจ การวิเคราะห์อัตราดอกเบี้ยโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ และวัฏจักรธุรกิจช่วยให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนของผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง ซึ่งในช่วงเศรษฐกิจถดถอย อัตราดอกเบี้ยโตทางเศรษฐกิจลดลงส่งผลให้ตลาดลดลงและการแข่งขันในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งทวีความรุนแรงมากขึ้น ผลการศึกษาสอดคล้องกับ อุทัย ฉันทวิทย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการส่งสินค้า

ไทยไปต่างประเทศ กรณีศึกษา ประเทศเยอรมัน (การส่งออกอาหารสำเร็จรูป) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านอุปสงค์ พิจารณาจากกำลังซื้อของผู้บริโภคเยอรมนี พบว่าเศรษฐกิจเยอรมนีเริ่มฟื้นตัว ส่งผลดีต่อการส่งออกอาหารสำเร็จรูปของไทยไปเยอรมนี นอกจากนี้ ปัจจัยกลยุทธ์ของบริษัท โครงสร้าง และการแข่งขันพบว่า คู่แข่งของไทยคือจีนและเวียดนาม ซึ่งมีความได้เปรียบในด้านต้นทุนแรงงานต่ำและเทคโนโลยีการผลิต ผู้ประกอบการไทยต้องใช้กลยุทธ์การปรับปรุงตนเอง โดยนำเข้าเครื่องจักรเพื่อเพิ่มคุณภาพและมาตรฐานการผลิต และขยายตลาดรวมถึงการลงทุนจ้างผลิตในประเทศที่มีศักยภาพในยุโรป เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดทางการค้า

2.1 ด้านเทคโนโลยี พบว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งมีผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการควบคุมกระบวนการผลิตอย่างแม่นยำและลดข้อผิดพลาด, ช่วยให้การติดตามและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ดีขึ้นและมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีก็เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เนื่องจากการขาดแคลนทักษะนี้อาจทำให้การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง และลดศักยภาพในการพัฒนาและแข่งขันในตลาดโลกได้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ อรพรรณ สิทธิชัย และธานินทร์ ศิลป์จารุ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านการสร้างความร่วมมือมีความสำคัญมากที่สุดรองลงมาได้แก่ องค์ประกอบด้านการสร้างนวัตกรรม องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และองค์ประกอบด้านการปรับตัวขององค์กรตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุรสิทธิ์ บุญขุนนท์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของประเทศไทย : บริษัทผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการผลิต และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการแข่งขันผ่านทางความสามารถในการผลิต

2.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ความตระหนักด้านสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคมีผลกระทบต่อความต้องการผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งอย่างมาก ผู้บริโภคมีความใส่ใจเพิ่มขึ้นในเรื่องของคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร ทำให้เกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานความปลอดภัยสูง ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์และขยายตลาดได้ในระดับหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงของรสนิยมผู้บริโภคยังส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของตลาด เช่น การเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการหรือการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปรับตัวในด้านนี้ทำให้สามารถแข่งขันได้ดีขึ้นในตลาดทั้งในและต่างประเทศ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ PwC (2022) ได้สำรวจมุมมองผู้บริโภคทั่วโลก (Global Consumer Insights Survey) ประจำปี 2564 ซึ่งทำการสำรวจพฤติกรรมของผู้บริโภคทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 8,700 รายในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ผลการสำรวจระบุว่าการหันมาใส่ใจเรื่องของความยั่งยืนและความรู้สึกถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคชาวไทยในฐานะพลเมืองของสังคมปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงการแพร่ระบาด โดย 79% ของผู้บริโภคที่ถูกสำรวจเลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ ขณะที่ 77% ต้องการซื้อสินค้าที่ระบุแหล่งที่มาอย่างชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้เกือบ 3 ใน 4 ของผู้บริโภคยังระบุว่า พวกเขาต้องการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือใช้บรรจุภัณฑ์น้อยที่สุด

2.3 ด้านบทบาทภาครัฐ พบว่า บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยรัฐบาลควรให้การสนับสนุนในรูปแบบของเงินทุน การจัดตั้งศูนย์วิจัย และการสนับสนุนด้านนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีการแช่แข็งและการบรรจุภัณฑ์ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐยังมีผลต่อการเข้าถึงตลาดต่างประเทศของผู้ประกอบการ โดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการส่งเสริมการตลาดได้ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ ทำให้สามารถแข่งขันได้ดีขึ้นในตลาดโลก ผลการศึกษาสอดคล้องกับ พิพิชยา เจริญสุขใส, เชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์ และรัชยา ภักดีจิตต์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การจัดการของธุรกิจอาหารทะเลแช่แข็งในจังหวัดสมุทรสาครสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ผลการวิจัยพบว่า ภาครัฐควรอำนวยความสะดวกในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขอใบอนุญาตต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ

อุทัย ฉันทวิทย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการส่งสินค้าไทยไปต่างประเทศ กรณีศึกษา ประเทศเยอรมัน (การส่งออกอาหารสำเร็จรูป) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจากภาครัฐและโอกาส พิจารณาจากมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศ นโยบายและมาตรการของภาครัฐ พบว่าโอกาสเกิดจากรัฐบาลไทยมีการยกเว้นภาษีการนำเข้าวัตถุดิบจำเป็นสำหรับการยืดอายุอาหาร และรัฐควรผลักดันให้ได้สิทธิ GSP ของสหภาพยุโรป เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าอาหารสำเร็จรูปของไทย

2.4 ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน พบว่า ความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งกับอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และโลจิสติกส์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สามารถรักษาคุณภาพของอาหารทะเลแช่แข็งได้นานขึ้น และระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพซึ่งช่วยลดต้นทุนและเวลาในการขนส่ง การประสานงานอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมเหล่านี้ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการส่งออกได้มากขึ้น นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบคุณภาพสูงส่งผลกระทบต่อการผลิตและการส่งออกอย่างรุนแรง ซึ่งทำให้ต้องเผชิญกับความยากลำบากในการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลก ผลการศึกษาสอดคล้องกับ พัชราภา สิงห์ธนสาร (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจส่งออกอาหารกระป๋องและอาหารแห้งในประเทศไทยตามทฤษฎีฐานทรัพยากร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของทรัพยากรและความสามารถขององค์กรภายใต้ทฤษฎีฐานทรัพยากรที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจส่งออกอาหารกระป๋องและอาหารแห้งในประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรและความสามารถขององค์กร ประกอบด้วย (1) ทักษะความชำนาญของบุคลากรภายในองค์กร (2) การมุ่งใจบุคลากรภายในองค์กรให้ทำงานด้วยความเต็มใจ (3) วัฒนธรรมการทำงานที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการ (4) การพัฒนาและการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจส่งออกอาหารกับผู้จัดหาวัตถุดิบ (5) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างธุรกิจส่งออกอาหารกับลูกค้าในต่างประเทศ และ (6) การยืดเวลาจัดส่งสินค้าโดยยังคงสามารถสนองความต้องการของลูกค้าได้เช่นเดิมของธุรกิจส่งออกอาหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดำเนินกลยุทธ์แบบสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิง

บวกต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจส่งออกอาหารกระป๋องและอาหารแห้งในประเทศไทยผ่านการดำเนินกลยุทธ์แบบสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อรพรรณ สิทธิชัย และธานินทร์ ศิลป์จารุ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ผลการศึกษาระดับความสำคัญเป็นรายข้อพบว่า รายข้อที่มีความสำคัญสูงสุด ได้แก่ การที่สมาชิกกลุ่มต้องเข้าร่วมประชุมกับสมาชิกในเครือข่ายความร่วมมือเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์

2.5 ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า ต้นทุนการผลิตที่สูงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัตถุดิบ เช่น ปลาและกุ้ง รวมถึงค่าใช้จ่ายในการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์มีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมกับผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีทรัพยากรมากกว่า นอกจากนี้ การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะเฉพาะทางยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากความเชี่ยวชาญในการดำเนินกระบวนการผลิตและควบคุมคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญในการรักษามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ หากไม่มีแรงงานที่มีทักษะเฉพาะทางจะทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพต่ำลง ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ สุรเดช นิลอุบล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแบบการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปในประเทศไทย ผลการวิจัยโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปในประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร 2) ทุนมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร 3) ทุนมนุษย์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยผ่านทางความสามารถทางการแข่งขัน 4) ความสามารถในการปรับตัวมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขันขององค์กร 5) ความสามารถในการปรับตัวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กร 6) การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขันขององค์กร และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วัชรพจน์ ทรัพย์สวณบุญ และปรียาภมล เอื้องอ้าย (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการนวัตกรรมของธุรกิจการผลิตเพื่อยกระดับความสามารถทางการแข่งขัน ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยที่องค์กรควรให้ความสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมในองค์กรมากที่สุด รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างองค์กร การ

จัดการความรู้ ทรัพยากรทางการเงิน กระบวนการ สร้างนวัตกรรม รูปแบบการบริหารจัดการ และเทคโนโลยี ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย

แนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย พบว่า แนวทางการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทยสามารถดำเนินการผ่านหลายด้าน เริ่มจากการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าโดยการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล เช่น HACCP และ GMP เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่ม เช่น อาหารทะเลแปรรูปหรือออร์แกนิก เป็นต้น พร้อมทั้งควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์มีคุณภาพและปลอดภัย การสร้างตราสินค้าที่แข็งแกร่งและมีภาพลักษณ์ที่ดีถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญ การสื่อสารคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง เช่น การใช้เทคโนโลยีทันสมัย ช่วยให้ตราสินค้าเป็นที่รู้จักและได้รับความเชื่อถือในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ ด้านการตลาด การขยายตลาดส่งออกโดยการศึกษาและวิเคราะห์ตลาดต่างประเทศเพื่อเจาะตลาดใหม่ๆ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและช่องทางออนไลน์ในการขายสินค้า รวมถึงการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าเพื่อสร้างเครือข่ายและขยายฐานลูกค้า ล้วนเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรมนุษย์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรม กการฝึกอบรมพนักงานและการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน รวมถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐเพื่อพัฒนานโยบายที่สนับสนุนอุตสาหกรรม และความร่วมมือกับภาคเอกชนอื่น ๆ เพื่อสร้างห่วงโซ่อุปทานที่แข็งแกร่ง เป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง สุดท้าย การสร้างความยั่งยืนด้วยการดำเนินการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการรับผิดชอบต่อสังคม จะช่วยให้บริษัทได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาสอดคล้องกับ สุรสิทธิ์ บุญชนนธ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของประเทศไทย : บริษัทผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการ

ส่งออก ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแข่งขันมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความสามารถในการผลิต ดังนั้นเพื่อให้อุตสาหกรรมการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งของไทยมีความสามารถในการแข่งขัน ควรพัฒนาด้านบุคลากร การบริหารจัดการ ด้านการเงินและการบัญชี การแสวงหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ การวางตำแหน่งสินค้าในตลาด มุ่งเน้นการประสานงานในองค์กร การใช้ระบบประกันคุณภาพ และความสามารถในการปรับตัวกับความผันผวนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จริยา จิวิบาลธนากิจ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกุ้งของไทย ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกุ้งของภาคอุตสาหกรรม กุ้งไทย ได้แก่ (1) สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต (2) พัฒนากลไกการรักษาเสถียรภาพของราคาวัตถุดิบกุ้งในประเทศ (3) สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่ม (4) ส่งเสริมการบริโภคกุ้ง ภายในประเทศ เพื่อลดสัดส่วนการพึ่งพาการส่งออก (5) มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานผิดกฎหมาย และการค้ามนุษย์ในภาคอุตสาหกรรมประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (6) แสวงหาโอกาสการขยายการส่งออก ทั้งในตลาดเดิมและตลาดใหม่ที่มีศักยภาพสูง (7) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และจุดเด่นของสินค้ากุ้งไทย (8) ติดตามกฎระเบียบ มาตรการทางการค้า และมาตรฐานต่าง ๆ ของประเทศคู่ค้า ที่สำคัญอย่างใกล้ชิด และ (9) ส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศอื่น ๆ ที่มีศักยภาพ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาอิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย พบว่าอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของไทยเผชิญกับความท้าทายและอุปสรรคที่ซับซ้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

อิทธิพลที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งในประเทศไทย		
ปัจจัยภายในองค์กร - การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง - การขาดเงินทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ - การขาดนวัตกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ปัจจัยภายนอก - ปัจจัยทางเศรษฐกิจ - ปัจจัยทางการเมือง - ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม - ปัจจัยทางเทคโนโลยี - ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม - ปัจจัยอื่นๆ เช่น การแข่งขันจากคู่แข่ง, มาตรฐานและข้อกำหนดทางเทคนิคของประเทศนำเข้า, ปัญหาด้านโลจิสติกส์และการขนส่ง เป็นต้น	แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ - ยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน - สร้างตราสินค้าที่แข็งแกร่ง - ขยายตลาด - พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ - สร้างความร่วมมือ - ดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน	บทบาทของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งไทยให้ยั่งยืน - ภาครัฐ: ควรมีนโยบายที่สอดคล้องและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา สนับสนุนการสร้างตราสินค้า และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ - ภาคเอกชน: ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและการตลาด สร้างความร่วมมือกับภาคส่วนอื่นๆ และดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน - ภาคการศึกษา: ควรผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะตรงกับความต้องการของ

		อุตสาหกรรม - ภาคประชาสังคม: ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของไทยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยทุกฝ่ายต้องร่วมกันสร้างสรรค์แนวทางและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน		

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรพัฒนานโยบายการประมงและการส่งออกที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยเน้นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

1.2 รัฐบาลควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง รวมถึงการสนับสนุนด้านเงินทุนและทรัพยากรบุคคลในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตภัณฑ์

1.3 ควรสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและผู้ประกอบการในการพัฒนานโยบาย เพื่อให้มีความโปร่งใสและเป็นมิตรต่อธุรกิจมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและส่งออก

1.4 นโยบายด้านภาษีและการให้สิทธิประโยชน์ในการส่งออกควรถูกพัฒนาเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงตลาดต่างประเทศมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 ด้านการเมือง ควรมีการสร้างความร่วมมือและความมั่นคงของนโยบายการส่งออกและการประมง รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนา นโยบายที่สนับสนุนการผลิตและการส่งออกได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 ด้านเศรษฐกิจ ควรมีการวางแผนเพื่อรับมือกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน โดยการปรับกลยุทธ์การบริหารจัดการเงินทุนและการลงทุนในเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต

2.3 ในด้านเทคโนโลยี การพัฒนาทักษะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็น โดยรัฐบาลควรจัดฝึกอบรมและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในอุตสาหกรรม

2.4 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรมีการสร้างความรู้ความตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อาหารทะเล รวมถึงการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

2.5 ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ควรมีการพัฒนากลไกการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการสนับสนุนผู้ประกอบการในการขยายตลาดต่างประเทศ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.6 ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน ควรสร้างความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์และโลจิสติกส์กับผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและลดต้นทุน

2.7 ในด้านปัจจัยการผลิต ควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาแรงงานที่มีทักษะ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับโลกที่มีต่ออุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของประเทศไทย เพื่อพัฒนามาตรการเชิงนโยบายที่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศ เพื่อให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการเหล่านั้นได้อย่างตรงจุด

3.3 การวิจัยในครั้งต่อไปควรเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการแปรรูปอาหารทะเลเพื่อเพิ่มความยั่งยืนในกระบวนการผลิต

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). *แนวปฏิบัติที่ดีด้านการป้องกันและลดมลพิษอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่เยือกแข็ง: ประเภทปลา*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- จรรยา จิวาภิบาลธนากิจ. (2564). *การศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกุ้งของไทย*. กรุงเทพฯ: กรมประมง.
- จิณณพัฑ ขุนสังวาล และคณะ. (2566). การวิเคราะห์ความเสี่ยงในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป. *วารสารวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 2(1), 1-19.
- ชลิตา ชุ่มมี. (2565). อุตสาหกรรมอาหารทะเลมีแนวโน้มฟื้นตัวต่อเนื่องท่ามกลางความเสี่ยงจากเศรษฐกิจโลกที่ชะลอลง และต้นทุนการดำเนินธุรกิจที่สูงขึ้น. เรียกใช้เมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.scb-eic.com/th/detail/product/seafood-200722>
- นิธินสาร พงศ์ปิยะไพบูลย์. (2566). ความสามารถในการแข่งขัน มองให้ลึกเพื่อพัฒนา. เรียกใช้เมื่อ 22 กันยายน 2566, จาก <https://www.prachachat.net/columns/news-1337667>
- พัชรภา สิมหัตถสาร. (2563). การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจส่งออกอาหารกระป๋องและอาหารแห้งในประเทศไทยตามทฤษฎีฐานทรัพยากร. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 6(1), 103-120.
- วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ และปรียาภมล เอื้องอ้าย. (2563). การจัดการนวัตกรรมของธุรกิจการผลิตเพื่อยกระดับความสามารถทางการแข่งขัน. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(2), 49-61.
- ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีเอ็มบี. (2563). *อาหารทะเลแช่แข็ง*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีเอ็มบี.
- สุรเดช นิลอุบล. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปในประเทศไทย: การทบทวนวรรณกรรม. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 14(1), 203-218.

- ลิตธิชัย ฝรั่งทอง. (2561). *แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศที่มีค่าประสิทธิภาพพลังงานสูง ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุรสิทธิ์ บุญขุนนท์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งของประเทศไทย: บริษัทผลิตอาหารทะเลแช่แข็ง เพื่อการส่งออก. *วารสาร สมาคมนักวิจัย*, 20(1), 20-32.
- อรพรรณ ลิตธิชัย และธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2564). แนวทางการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 13(2), 12-26.
- อุทัย ฉันทวิทย์. (2564). *ปัจจัยความสำเร็จในการส่งสินค้าไทยไปต่างประเทศ กรณีศึกษาประเทศเยอรมัน (การส่งออกอาหารสำเร็จรูป)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Economic Intelligence Center (EIC). (2022). *Industry insight*. Retrieved June 13, 2566, https://www.scbeic.com/th/eic_analysis/list/Industry-Insight
- Porter, M. E. (2008). *The Five Competitive Forces that Shape Strategy*. Harvard Business Review, 86, 79-93.
- PwC. (2022). *Global Consumer Insights Pulse Survey June 2022*. Retrieved June 13, 2567, from <https://www.pwc.com/gx/en/industries/consumer-markets/consumer-insights-survey.html>
- Suppakorn Kornboontritos. (2566). *Fresh, chilled, frozen and processed chicken*. Retrieved June 13, 2566, from <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/food-beverage/frozen-processed-chicken/io/io-chilled-frozen-processed-chicken>

การมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจ
ชุมชนพึ่งตนเอง กรณีศึกษา: กลุ่มทอผ้า อำเภอกอนสวรรค์
จังหวัดชัยภูมิ*

THE PARTICIPATE IN THE CREATING MARKETING CHANNELS FOR
THE DEVELOPMENT OF SELF-RELIANT COMMUNITY ENTERPRISES.: A
CASE STUDY OF KHON SAWAN DISTRICT, CHAIYAPHUM PROVINCE

อินทราภรณ์ อินทรประจบ เรมย์¹, ธนิกันต์ ศรีจันทร์² และ ธรรมรัตน์ โรมแพน³

Inthuraporn Intharaprajob Remy¹, Thanikarn Srichan² and Thammarat Rompan³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹⁻³Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

Email: Inthuraporn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง 2. ศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง 3. ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ สมาชิกของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่จดทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนและเกษตรอำเภอกอนสวรรค์ ในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง พบว่า ประชาชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัด

* Received 7 February 2025; Revised 16 February 2025; Accepted 28 February 2025

ชัยภูมิ มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ซึ่งส่วนมากกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง โดยข้อที่ถามว่า มีผลิตภัณฑ์หลากหลาย ทั้งรูปแบบ เช่น สีสันและลวดลาย กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 98.38 และข้อที่ถามว่า สมาชิกกลุ่มมีการจดบันทึกองค์ความรู้จากสมาชิกกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างตอบผิดร้อยละ 8.06

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง พบว่า ประชาชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการสร้างช่องทางการตลาดทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมาคือ ท่านได้รับประโยชน์ต่อการพัฒนาการสร้างช่องทางการตลาดทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.54$) และที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นของท่านในการสร้างช่องทางการตลาดเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 2.25$)

3. ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง คือ หน่วยงานท้องถิ่นควรสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางแผนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างช่องทางการตลาดของกลุ่มมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกร่วมกันทั้งในและนอกกลุ่มมากขึ้น รวมถึงควรมีงบประมาณมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การสร้างช่องทางการตลาด; วิสาหกิจชุมชน; พึ่งตนเอง

Abstract

This article aimed to study 1) Study the level of knowledge and understanding affect to participation in creating marketing channels for the

development of self-reliant community enterprises. 2) Study the level of participation in creating marketing channels for the development of self-reliant community enterprise. 3) Study the problems and solutions for participation in creating marketing channels for the development of self-reliant community enterprise. The population and sample used in this study were a member of the weaving community enterprise group registered with the Office of Community Development and Agriculture, Khon Sawan District in Chaiyaphum Province. The sample size using the table of Krejcie & Morgan (1970) was a sample of 248 people. The tool used for data collection was a questionnaire. The statistics used to analyze the data were frequency distribution, percentage (Percent), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.). The research results were as follows.

1. Knowledge and understanding of creating product marketing channels for the development of self-reliant community enterprises It was found that the people of the weaving community enterprise group in Khon Sawan District, Chaiyaphum Province. Knowledge and understanding of creating marketing channels for the development of self-reliant community enterprises. Most of the samples were able to answer questions correctly. By asking whether There is a wide variety of products in various styles such as colors and patterns, the sample group answered 98.38% correctly. And the question asked Group members take notes on knowledge from group members, the sample group answered incorrectly 8.06 percent.

2. The level of people's participation in creating marketing channels for the development of self-reliant community enterprises was found that the people of the weaving community enterprise group in Khon Sawan District, Chaiyaphum Province. Opinions about the creation of marketing channels for the development of self-reliant community enterprises, the overall level was moderate ($\bar{X} = 2.81$). When considering each item, it was found that the

sample group participated the most. You have benefited from the development of creating a marketing channel make a career to increase family income ($\bar{X} = 3.59$). Followed by those who benefited from the development of marketing channels resulting in a better quality of life ($\bar{X} = 3.54$). And the least involved was You have participated with your local authority in building a marketing channel to develop a self-reliant community enterprise ($\bar{X} = 2.25$).

3. Opinions on the problems and solutions for participation in the creation of marketing channels for the development of self-reliant community enterprises are that local agencies should strengthen the community enterprise groups more. And allow the public to participate in determining the direction of product development plans to create more marketing channels for the group. There is more knowledge exchange among members both inside and outside the group. Including there should be more budget as well.

Keywords: Participation; Marketing channel creation; Community enterprise; Self-reliance

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาที่เน้นทางด้านเศรษฐกิจโดยไม่ได้คำนึงถึงการพัฒนาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมากนัก จึงเป็นผลทำให้การพัฒนาประเทศไทยมีการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวม เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความเจริญของประเทศที่ไม่ยั่งยืน รวมไปถึงความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาประเทศโดยไม่นึกถึงผลกระทบรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะนึกถึงแต่ผลด้านดีแต่ไม่คำนึงถึงผลด้านลบของการพัฒนาที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งการพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงโครงสร้าง

พื้นฐานที่เข้มแข็งเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงจำเป็นที่ต้องมีการสร้างรูปแบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้เกิดการพัฒนาที่เป็นผลดีทั้งต่อคน สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ซึ่งการจะทำให้ประเทศมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น การพัฒนาที่เริ่มจากชุมชนก็เป็นแนวทางที่รัฐต้องให้ความสำคัญ โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นแสดงความต้องการของชุมชนในการช่วยพัฒนาหรือช่วยแก้ปัญหาของชุมชนเอง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้นก็ต้องให้ประชาชนสามารถสร้างอาชีพและสร้างรายได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่มีอยู่แล้ว การนำองค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชนผ่านปราชญ์ชาวบ้านและนำมาเสริมสร้างและพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งได้ นำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเองได้

อัตลักษณ์ของภาคอีสานนั้นการทอผ้าเป็นภูมิปัญญาหนึ่งของชาวบ้านแทบจะทุกท้องถิ่นในภาคอีสานที่สร้างอาชีพและรายได้จากภูมิปัญญาการทอผ้า ซึ่งกลุ่มทอผ้าในอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ก็เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีอัตลักษณ์ในการทอผ้าอย่างชัดเจน สามารถสร้างอัตลักษณ์และสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน จนนำไปสู่การสร้างกลุ่มของชุมชนเอง ก่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนและท้องถิ่น และการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง ก็ต้องอาศัยการร่วมมือของชุมชนที่มีศักยภาพในการทอผ้าและผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน ก่อให้เกิดเป็นการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและทำให้อัตลักษณ์ที่พึ่งพาจากภาครัฐได้มากขึ้น

รวมทั้งในการเพิ่มช่องทางการตลาดทำให้กลุ่มวิสาหกิจมีรายได้มากขึ้น ซึ่งในปัจจุบัน นอกเหนือจากการขายทางร้านค้าที่มีสถานที่ตั้งร้านชัดเจนแล้ว การเปิดการขายสินค้าทางออนไลน์ก็ถือว่าเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้และสะดวกมากขึ้น และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการขายผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกันแต่กลุ่มสามารถดึงดูดลูกค้าอีกกลุ่มที่เข้าถึงจากระบบออนไลน์ได้และสามารถสร้างเสริมรายได้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้

ซึ่งในพื้นที่อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ก็เป็นพื้นที่หนึ่งที่ประชาชนในชุมชนได้มีการทอผ้าทอมือมาอย่างช้านานและมีลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน สามารถสร้างรายได้จากการทอผ้ารองมาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือถือได้ว่าเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนค่อนข้างดีมาก พื้นที่ประชาชนทอผ้าและมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งอาทิ ตำบลคอนสวรรค์ ตำบลหนองขาม ตำบลหนองวาย ตำบลโคกมั่งงอย ตำบลบ้านโสก ตำบลช่อง

สามหมอ ตำบลศรีสำราญ เป็นต้น นอกเหนือจากพื้นที่ข้างต้นก็มีพื้นที่ต่าง ๆ ในอำเภอคอนสวรรค์ที่มีการทอผ้าทอมือกันอย่างแพร่หลาย แต่ด้วยการพัฒนาของเทคโนโลยีในการทอผ้าและความนิยมในการใช้ผ้าพื้นเมืองน้อยลงทำให้การสืบสานหรือต่อยอดองค์ความรู้ในการอนุรักษ์สู่คนรุ่นต่อไปมีความสนใจน้อยลงเป็นอย่างมาก จากการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและความเจริญของเมืองเพิ่มมากขึ้นทำให้ความนิยมของคนรุ่นใหม่ในผ้าทอมือแบบพื้นเมืองไม่ค่อยได้รับความนิยม จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนที่สร้างรายได้จากการทอผ้าทอมือลดลง จากผลกระทบนั้นทำให้หน่วยงานท้องถิ่นเริ่มให้ความสำคัญกับประชาชนกลุ่มทอผ้าเพื่อรักษาการทอผ้าทอมือให้คงอยู่ ซึ่งการเข้ามาช่วยเหลือขององค์กรส่วนท้องถิ่นในกระบวนการทอผ้าเพื่อสนับสนุนให้คงอยู่และสืบสานต่อไป แต่การเข้ามาขององค์กรท้องถิ่นก็ยังสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มทอผ้าที่ยังไม่ยั่งยืน จะเห็นได้จากการมีของวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่ยังร่วมมือกันไม่มีความชัดเจนและการให้ความสำคัญขององค์กรท้องถิ่นต่อกลุ่มทอผ้ายังน้อยอยู่ ทั้งเรื่องงบประมาณ กระบวนการผลิต วัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมของกลุ่มทอผ้า เป็นต้น

จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเองโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนไปประยุกต์ใช้เหมาะสมในทุกชุมชนของไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง
2. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา คณะผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบครั้งเดียว เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงของประชาชนอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง กรณีศึกษา: กลุ่มทอผ้า อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ โดยจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพสมรส

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสำรวจ ซึ่งเป็นจำนวนทั้งสิ้น 663 คน จากสูตรคำนวณ หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970: 608-609) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 ตัวอย่าง โดยในการสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการวิจัยโดยใช้เทคนิคในการสุ่มตัวอย่าง โดยการใช้ทฤษฎีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น แบบหลายขั้นตอน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง 248 ตัวอย่าง ได้กำหนดให้มีการกระจายของข้อมูล โดยกำหนดพื้นที่การสำรวจในอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

การทดสอบเครื่องมือ

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ทำการตรวจสอบความแม่นยำและความเชื่อมั่น ดังนี้

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ในการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาเครื่องมือที่ใช้วัดปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แนวคิดต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ความเที่ยงของเครื่องมือ การใช้วิธีการวิเคราะห์แบบสอบถามทั้งฉบับ จากจำนวนแบบสอบถามที่นำไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ครั้งนี้ จำนวน 20 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งปรากฏผลความน่าเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าความเชื่อถือ เท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการออกแบบสอบถาม โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรใน วิสาหกิจชุมชนทอผ้า อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวนทั้งหมด 663 คน จากสูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970: 608-609) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 248 ตัวอย่าง โดยในการสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่างคณะผู้วิจัยทำการวิจัยโดยใช้เทคนิคในการสุ่มตัวอย่าง โดยการใช้ทฤษฎีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น แบบหลายขั้นตอน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง 248 ตัวอย่าง ได้กำหนดให้มีการกระจายของข้อมูล โดยกำหนดพื้นที่การสำรวจในอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย บทความวารสารสิ่งพิมพ์ และแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 248 ตัวอย่าง

สถานที่ทำการเก็บข้อมูล ได้แก่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีจำนวนตำบล 9 ตำบล และ เทศบาลจำนวน 1 แห่ง โดยสุ่มจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างจาก 9 ตำบล และ 1 เทศบาล

การประมวลผลข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลที่ได้ และวัดแนวโน้มการเข้าสู่ศูนย์กลางของข้อมูล สำหรับจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่แล้วนำมาบรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ระดับการมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน และ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิธีการ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson, s Product Moment Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล ประชาชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 100.00 และเพศชาย ร้อยละ 0.00 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 46 – 55 ปี ร้อยละ 37.90 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 44.35 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 49.59 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 46.37 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 45.16

ความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง พบว่า ประชาชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง ซึ่งส่วนมากกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง โดยข้อที่ถามว่า มีผลิตภัณฑ์หลากหลายทั้งรูปแบบ เช่น สีเส้นและลวดลาย กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 98.38 และข้อที่ถามว่า สมาชิกกลุ่มมีการจดบันทึกองค์ความรู้จากสมาชิกกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างตอบผิดร้อยละ 8.06

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง พบว่า ประชาชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในอำเภอกอนสวรรค์

จังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการสร้างช่องทางการตลาดทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมาคือ ท่านได้รับประโยชน์ต่อการพัฒนาการสร้างช่องทางการตลาดทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.54$) และที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นของท่านในการสร้างช่องทางการตลาดเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 2.25$)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาและแนวทางแก้ไขต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง คือ หน่วยงานท้องถิ่นควรสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางแผนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างช่องทางการตลาดของกลุ่มมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกร่วมกันทั้งในและนอกกลุ่มมากขึ้น รวมถึงควรมีงบประมาณมากขึ้นด้วย

อภิปรายผล

ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลตามประเด็นค้นพบที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง จากผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง เพราะจากคำถามทั้งหมด 18 ข้อ โดยพบว่า เรื่องมีผลิตภัณฑ์หลากหลายทั้งรูปแบบ เช่น สีสันและลวดลาย กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 98.38 รองลงมาคือ ราคาผลิตภัณฑ์เป็นมาตรฐานเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 97.98, สมาชิกกลุ่มได้นำความรู้ไปใช้ในการผลิต กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 97.58, มีการ

แสวงหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในการผลิต กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 96.77, สมาชิกกลุ่มได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานของรัฐ กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 96.37, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 95.96, มีการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าหรือเทศกาลต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 95.96, มีการส่งเสริมการขาย (ลด แลก แจก แถม) อย่างสม่ำเสมอ กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 95.56, แพ้เกิดทั้งแบบใหม่เป็นที่สนใจของตลาด กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 95.56, สมาชิกกลุ่มได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 95.16, สมาชิกภายในกลุ่มได้มีการศึกษาดูงานจากกลุ่มอื่น กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 94.35, มีการประชาสัมพันธ์ถึงผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ่านสื่อต่าง ๆ เสมอ เช่น สื่อออนไลน์ต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 93.54, มีความสามารถในการใช้เครื่องมือเพิ่มมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 93.54, มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 93.14, สมาชิกกลุ่มได้มีการเรียนรู้จากสื่ออื่น เช่น อินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 92.74, มีความสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่โดยใช้เทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 92.74, มีความสามารถในการใช้เครื่องมือใหม่ กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 92.33, สมาชิกกลุ่มมีการจดบันทึกองค์ความรู้จากสมาชิกกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างตอบถูกร้อยละ 91.93

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองนั้นสามารถวัดระดับความรู้ Bloom (1971 อ้างใน พรทิพย์ สุขวัฒนาพร, 2548: 15) โดยได้แบ่งความรู้ ออกได้ 4 ระดับคือ 1) ความรู้ระดับต่ำ ได้แก่ ความรู้อันเกิดจากเดา หรือภาพลวงตาทางประสาทสัมผัส 2) ความรู้ระดับธรรมดา ได้แก่ ความรู้ทางประสาทสัมผัสหรือความเชื่อที่สูงกว่า แต่ยังไม่แน่นอนเพียงขั้นอาจเป็นไปได้ 3) ระดับสมมติฐาน ได้แก่ ความรู้อันเกิดจากความคิดหรือความเข้าใจ ไม่ได้เกิดจากประสาทสัมผัส เช่น ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ความรู้ขั้นสมมติฐาน เพราะเกิดจากคำนิยามและสมมติฐานที่ยังไม่ได้พิสูจน์ 4) ระดับเหตุผล ได้แก่ ความรู้จากตรรกวิทยาเป็นความรู้ที่ทำให้มองเห็นรูปหรือมโนภาพว่าเป็นเอกภาพ

2. ระดับของการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองในอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จากผลการวิเคราะห์ระดับของการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองในอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการประยุกต์ใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งระดับการมี

ส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง จะเป็นส่วนสัมพันธ์กับเรื่องของการพึ่งตนเอง โดยการพึ่งตนเอง (Self-reliance) หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างอิสระ มั่นคงสมบูรณ์ การพึ่งตนเองนั้นมีทั้งระดับปัจเจกชน (Individual) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระ เช่น สามารถแยกตัวออกมาอยู่ต่างหากจากพ่อแม่ มีความมั่นคงในชีวิต สามารถเลี้ยงตนเองได้ ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ได้เองหรือสามารถขอคำแนะนำของผู้อื่นมาประกอบในการตัดสินใจของตน และระดับชุมชน (Community) ซึ่งหมายถึง การที่ชุมชนมีความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างอิสระ มั่นคงสมบูรณ์ และอีกความหมายหนึ่ง การพึ่งตนเอง หมายถึง การยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างถูกต้อง และกระทำได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่น ดังนั้นถ้าในระดับปัจเจกบุคคลมีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก ระดับปัจเจกบุคคลเหล่านั้นจะสามารถพึ่งตนเอง

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการสร้างช่องทางการตลาดทำให้มีอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมา คือ ท่านได้รับประโยชน์ต่อการพัฒนาการสร้างช่องทางการตลาดทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.54$), ท่านได้รับประโยชน์จากการมีความรู้ในการพัฒนา การสร้างช่องทางการตลาดมากขึ้น ($\bar{X} = 3.48$), ท่านสามารถปรับตัวเพื่อรับกับความเปลี่ยนแปลงในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 2.83$), ท่านมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ความสามารถและทักษะการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 2.71$), ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าในการสร้างช่องทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 2.71$), ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนต่อการสร้างช่องทางการตลาดเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง ($\bar{X} = 2.67$), ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 2.56$), ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม

และตรวจสอบความก้าวหน้าในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 2.52$), ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นของท่านในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการตลาดของการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเอง ($\bar{X} = 2.46$), ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบของผู้นำ และคณะกรรมการในการปฏิบัติงานการสร้างช่องทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 2.37$) และที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นของท่านในการสร้างช่องทางการตลาดเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเอง ($\bar{X} = 2.25$)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความรู้ความเข้าใจในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเองนั้นสอดคล้องกับศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2552: 80-81) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมการตลาด หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่จัดการได้ซึ่งบริษัทใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอขายสู่ตลาดเพื่อความสนใจ การจัดการการใช้หรือการบริโภคที่สามารถทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ (Armstrong and Kotler, 2009: 616) ประกอบด้วยสิ่งที่สามารถสัมผัสได้และไม่สามารถสัมผัสได้เช่น บริการ ราคาสินค้า สี ราคาคูณภาพ บรรจุภัณฑ์ และชื่อเสียงของผู้ขายผลิตภัณฑ์อาจจะเป็นสินค้า บริการ ความคิด บุคคล สถานที่ ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายอาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้แต่ผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้าจึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้การกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์

2. ราคา (Price) หมายถึง จำนวนที่ต้องจ่ายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์หรือบริการหรือเป็นคุณค่าทั้งหมดที่ ลูกค้ารับรู้เพื่อให้ได้ผลประโยชน์จากการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการคุ้มกับเงินที่จ่ายไป (Armstrong and Kotler, 2009: 616) หรือหมายถึงคุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ราคาเป็น P ตัวที่สองที่เกิดขึ้นถัดจาก Product ราคาเป็นต้นทุน (Cost) ของลูกค้าผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของผลิตภัณฑ์กับราคา (Price) ของผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อดังนั้นผู้กำหนดกลยุทธ์ด้านราคาต้องคำนึงถึง (1) คุณค่าที่รับรู้ในสายตาของลูกค้า ซึ่งต้องพิจารณาการยอมรับของลูกค้าในคุณค่าของผลิตภัณฑ์ว่าสูงกว่าผลิตภัณฑ์นั้น (2) ต้นทุนสินค้าและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง (3) การแข่งขัน (4) ปัจจัยอื่น ๆ

3. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือเครื่องมือการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อบริการหรือราคาสินค้า หรือต่อบุคคล หรือต่อความคิด โดยใช้การจูงใจเพื่อให้เกิด

ความต้องการหรือเพื่อเตือนความจำ (Remind) ในผลิตภัณฑ์โดยคาดว่าจะมีผลต่อความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมการซื้อ (Etzel, walker and Stanton, 2007: 677) หรือเป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขาย (Personal selling) ทำการขายและการสื่อสารโดยไม่ใช้คน (Non personal selling) เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายประการบริษัทอาจเลือกใช้หนึ่งหรือหลายเครื่องมือซึ่งต้องใช้หลักการเลือกใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบประสมประสานกัน (Integrated Marketing Communication (IMC)) โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลูกค้าผลิตภัณฑ์คู่แข่ง การบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

4. การจัดจำหน่าย (Place หรือ Distribution) คือช่องทางที่ประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรมใช้เพื่อเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากองค์กรไปยังตลาดที่นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมาย ส่วนกิจกรรมที่ช่วยในการกระจายตัวสินค้าประกอบด้วย การขนส่ง การคลังสินค้า และการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง

3. ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาและแนวทางแก้ไขต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง คือ หน่วยงานท้องถิ่นควรสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางแผนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างช่องทางการตลาดสินค้าของกลุ่มมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกร่วมกันทั้งในและนอกกลุ่มมากขึ้น รวมถึงควรมีงบประมาณมากขึ้นด้วย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีผลสอดคล้อง ประเวศ วะสี (2547) พิจารณาว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดดุลยภาพทุกมิติ กล่าวคือ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จิตใจ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการบริหารจัดการที่ดี ที่มีพหุภาคร่วมกันทุกขั้นตอนเป็นกลไกขับเคลื่อน ได้มี 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาทุนทางสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อแก้ปัญหาความยากจน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาเสริมให้การพัฒนามุ่งสู่ความยั่งยืนที่ชัดเจนขึ้น ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2543: 311) พิจารณาว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดที่ยังคงยึดมั่นในปรัชญาของความเจริญเติบโตต่อไป โดยให้เหตุผลว่า

เศรษฐกิจต้องขยายตัวเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการแก้ปัญหาความยากจนเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพจะสามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างน่าพอใจ อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตทางด้านปริมาณยังไม่เพียงพอ ความยั่งยืนยาวนานจะปรากฏได้ก็เมื่อมีการเน้นเรื่องคุณภาพของความเจริญเติบโต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานท้องถิ่นควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองและรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานของหน่วยงานท้องถิ่นได้

2. ประชาชนควรให้ความสนใจติดตามและรับทราบปัญหาของงานที่หน่วยงานในท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อย่างใกล้ชิดเพื่อการรับรู้และนำไปสู่การหาแนวทางส่งเสริมการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้หลักการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง

3. ประชาชนควรติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการนำหลักพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความรู้ความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับใช้กับท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. องค์กรส่วนท้องถิ่นควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนา

วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองของหน่วยงานราชการอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้

2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างช่องทางการตลาดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคหรือประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำหลักการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองมาประยุกต์ใช้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ประเวศ วะสี. (2547). *ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตสถาน.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2543). *วิถีใหม่แห่งการพัฒนา: วิถีวิทยาศาสตร์สังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ สุขวัฒนาพร. (2548). การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยต่อรูปแบบบริหารจัดการอาคารชุดที่ไม่ใช่นิติบุคคลอาคารชุด: กรณีศึกษา อาคารชุดโครงการเคหะชุมชนดินแดง 12 ชั้น การเคหะแห่งชาติ. ใน *ภาควิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). *การบริหารการตลาดยุคใหม่ (Marketing management) ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2552*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- Armstrong, G. & Kotler, P. (2009). *Marketing an introduction*. (9th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Etzel, M. J., Walker, B. J., & Stanton, W.J. (2007). *Marketing*. (14th ed.) Boston: McGraw – Hill.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.
-

การศึกษาศาภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่
สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพะเยา เขต 2*

A STUDY OF THE MANAGEMENT OF NEW DISTANCE LEARNING VIA
SATELLITE FOR SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER PHAYAO PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ฉันทช กันทะดี¹ และ ณัฐวุฒิ สัพโส²

Chanthat Gantadee¹ and Natthawut Subphaso²

¹⁻²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²School of Education University of Phayao, Thailand

Email: G.Chanthat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เพื่อเปรียบเทียบ และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสภาพ
การบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และ
ประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน
97 คน ซึ่งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ค่าเอฟ ผลจากการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการ
การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ศึกษา โดยภาพรวม
ทุกมาตรฐานอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาด
เล็กในพื้นที่ศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน และจำแนกตาม

* Received 8 April 2025; Revised 17 April 2025; Accepted 29 April 2025

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบของผู้เรียน ควบคู่กับการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ผ่านสื่อที่มีประสิทธิภาพ โดยมีครูช่วยกำกับดูแลและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและนโยบายภาครัฐ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่; โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to investigate, compare, and propose recommendations regarding the state of administration of the new model of distance education via satellite for small schools under the Office of Phayao Primary Educational Service Area 2, classified by the highest educational qualification and work experience. A questionnaire was used as the research instrument to collect data from a sample group of 97 teachers and educational personnel in small schools within the study area during the 2024 academic year. Statistical methods employed for data analysis included percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. The findings revealed that: 1) The overall state of administration of the new model of distance education via satellite for small schools in the study area was at a high level across all standards. 2) The comparison of differences in opinions regarding the state of administration of the new model of distance education via satellite for small schools in the study area, classified by the highest educational qualification, showed no significant difference. However, when classified by work experience, a statistically significant difference was found at the 0.05 level. 3)

Recommendations include that educational institutions should promote student discipline and responsibility alongside the development of skills and learning through effective media, with teacher supervision and learning assessment. Administrators should define a vision and educational quality development plan that aligns with the school context and government policies to enhance learning achievement.

Keywords: A New Approach to Distance Education Management via Satellite, Small-sized schools

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561) มีเป้าหมายหลักในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ตลอดจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารจัดการ การศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพหนึ่งในแนวทางสำคัญที่ตอบสนองต่อเป้าหมายดังกล่าว คือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านดาวเทียม ที่ช่วยให้สามารถกระจายองค์ความรู้ไปสู่ทุกพื้นที่ในประเทศไทยได้อย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 และเริ่มออกอากาศเป็นครั้งแรกในวันที่ 5 ธันวาคม 2538 โดยมี โรงเรียนวังไกลกังวล เป็นแม่ข่ายถ่ายทอดสัญญาณไปยังโรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้โรงเรียนในเมืองและชนบทมีมาตรฐานใกล้เคียงกันแนวคิด การศึกษาทางไกลนี้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 โดยเฉพาะ มาตรา 37 ข้อ 4 ซึ่งกล่าวถึงการจัดการศึกษาทางไกล และ หมวด 9 มาตรา 63 ถึง 69 ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ในทุกพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนิน โครงการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (Distance Learning หรือ DL) ซึ่งมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีเข้าไปจัดการเรียนการสอนในทุกห้องเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบ

ปัญหาครูไม่ครบชั้น โครงการนี้ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีผู้เรียนจากกว่า 2,000 โรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการ และมีผู้เรียนรวมแล้วมากกว่า 1.5 ล้านคน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 พบว่า โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับ ระบบอินเทอร์เน็ต วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และจำนวนครูที่ไม่เพียงพอกับจำนวนชั้นเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อให้สามารถใช้วัตรกรรมทางการศึกษาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ จุดเน้นของสำนักงานฯ ประจำปีงบประมาณ 2567 ข้อที่ 8 ที่ระบุว่า “ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ทุกระดับ” ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2, 2567)

ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก และจากการนิเทศสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จึงสนใจศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการทำงาน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 31 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 130 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 กำหนด

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie&Morgan, 1970) เทียบขนาดของประชากร 130 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน นำมากำหนดสัดส่วนตามประชากรในแต่ละโรงเรียน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open End) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจคำตอบ (Check List) เกี่ยวกับ ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1. มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน

2. มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน และมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open End)

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด ที่เกี่ยวข้อง จากบทความ ตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ที่จะศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษา และกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการการสร้างเครื่องมือ โดยจัดทำตารางโครงสร้างและเนื้อหา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข

3. สร้างเครื่องมือที่กำหนดตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการแบบสอบถามและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 คน โดยมีรายนามผู้เชี่ยวชาญ

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีเท่ากับ 1.00

7. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามบางข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

8. นำเครื่องมือวัดที่ได้ทำการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด กับโรงเรียนเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.976

9. ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแบบสอบถามแล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงเพื่อการวิจัยต่อไป

10. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสืออนุญาตขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ในการขอความร่วมมือครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำหนังสือแจ้งขอความร่วมมือพร้อมกับแบบสอบถาม และแนบ QR Code เพื่อให้สะดวกต่อการตอบแบบสอบถาม จำนวน 97 ชุด ไปยังโรงเรียนเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ได้รับกลับคืนมา 97 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 15 วัน จากนั้นตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ เปรียบนำข้อมูลไปวิเคราะห์เชิงสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา
สูงสุด และประสบการณ์ในการทำงาน ทำการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และค่า
ร้อยละ (Percentage)

วุฒิการศึกษาสูงสุด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ระดับปริญญาตรี	66	68.04
2. ระดับปริญญาโท	31	31.96
3. ระดับปริญญาเอก	-	-
รวม	97	100.00

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิ
การศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน
66 คน คิดเป็นร้อยละ 68.04 และระดับปริญญาโท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.96

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. 1 - 5 ปี	30	30.93
2. 6 - 10 ปี	29	29.90
3. 11 ปี ขึ้นไป	38	39.17
รวม	97	100.00

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง
1 - 5 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.93 ในช่วง 6 - 10 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อย
ละ 29.90 และในช่วง 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 39.17

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่
สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา
เขต 2 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน**

ข้อ ที่	รายการ	n = 97		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1	มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน	3.84	0.72	มาก	3
2	มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน	4.22	0.73	มาก	2
3	มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ	4.29	0.67	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.12	0.71	มาก	

จากตาราง พบว่า การบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D.= 0.71) มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D.= 0.73) ส่วนมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D. =0.72) ตามลำดับ

รายการ	ประสบการณ์ ในการทำงาน	รายการ		
		1 – 5 ปี	6 – 10 ปี	11 ปี ขึ้นไป
มาตรฐานที่ 1	1 – 5 ปี	-	0.60*	0.42*
มาตรฐานด้านคุณภาพของ ผู้เรียน	6 – 10 ปี	-	-	-
	11 ปี ขึ้นไป	-	-	-
มาตรฐานที่ 2	1 – 5 ปี	-	0.79*	0.66*
มาตรฐานด้านการจัดการ เรียนการสอน	6 – 10 ปี	-	-	-
	11 ปี ขึ้นไป	-	-	-
มาตรฐานที่ 3	1 – 5 ปี	-	0.73*	0.57*
มาตรฐานด้านการบริหาร จัดการ	6 – 10 ปี	-	-	-
	11 ปี ขึ้นไป	-	-	-

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
แนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต
2 ประกอบด้วย 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ทั้ง 3 มาตรฐาน พบว่าแตกต่างกัน
ทุกมาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

แนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2

มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน

สถานศึกษาควรส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบของผู้เรียน รวมถึงจัดกิจกรรมพัฒนา
ทักษะและทบทวนเนื้อหาการสอบสำคัญอย่างเหมาะสม ครูควรกระตุ้นความกระตือรือร้นใน
การเรียนรู้ผ่านสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับประถมศึกษาต้องมีครูช่วยกำกับดูแล แนะนำ และสรุปสาระสำคัญร่วมกับนักเรียน พร้อมบันทึกผลเพื่อประเมินและพัฒนาเรียนรู้ต่อไป ควรใช้สื่อที่สวยงาม ทันสมัย และสอดคล้องกับเทคโนโลยี แต่ครูมีเวลาเตรียมสอนจำกัด และขาดแคลนสื่อการสอนที่เพียงพอ ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน

มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ชุมชน และนโยบายของภาครัฐ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจัดการเรียนการสอนผ่าน DLTV พร้อมดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์อย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกมาตรฐาน เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าไม่สอดคล้องตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้ง 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ถูกออกแบบให้มีมาตรฐาน และแนวทางที่เป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศ หรือในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการ ครูและครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับข้อมูล และแนวทางการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นของครูและครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า สอดคล้องตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้ง 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' พบว่า ครูและครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูและครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานสูง มักจะคุ้นเคยกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาทางไกลแบบเดิมมากกว่า และอาจมีมุมมองที่เปรียบเทียบระหว่างระบบเก่ากับระบบใหม่ ในขณะที่ครูและครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยหรือเพิ่งเริ่มทำงาน อาจเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ง่ายกว่า และมีมุมมองที่แตกต่างจากผู้ที่คุ้นเคยกับระบบเดิม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาต่างประเทศในการทำงานและในชีวิตประจำวัน เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

2.มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการบันทึกผลหลังการสอนเป็นประจำ ครูสามารถประเมินผลว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ และนักเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

3. มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการประเมิน หรือรายงานผลการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ (NEW DLTV) และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแนวใหม่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฉิ สัมโพ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาคุณภาพนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, ดร.อาภาพรณ ประทุมไทย อาจารย์สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา และนายกฤษฎี กาบทุม รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วง ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณครูและบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูล และตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณครูบาอาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งปวง และคอยให้คำแนะนำระหว่างการศึกษาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัว ที่สนับสนุน ให้กำลังใจ
ทุกเวลาที่เหนื่อยล้า ให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน จนสามารถทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *การปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษาขั้น
พื้นฐาน.
- กรธรรศ ประศาสน์นิช. (2564). แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- กรไกร ภูมิไสว. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแบบมีส่วน
ร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต
2. ใน *รายงานการวิจัย*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- เกษศิริินทร์ พลจันทร์. (2554). การบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวัง
ไกลกังวลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน *การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราช
ภัฏธนบุรี.
- เคนวัฒน์ ฤทธิธิน. (2559). การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนขนาด
เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. ใน *การค้นคว้า
อิสระปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จิราวุฒน์ ประสาททนกุล. (2559). การบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียน
วังไกลกังวลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อ่างทอง ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- จิตติวรดา จันทรแมน. (2564). การบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. ใน *การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณภัทร สุเทียนทอง. (2553). การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. ใน *สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ทิวากร ดวงแก้ว. (2556). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนวัฒน์ สมบูรณ์. (2554). การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. ใน *การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. (2558). คู่มือครูพระราชทานสอนทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนปลายทาง. ม.ป.ท.: มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). *แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ได้มาตรฐาน*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- วิวรรณ วรรณศิริ. (2558). การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. ใน *การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศิริกานต์ จันทรศิริ. (2559). การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ตามแนวคิดวงจร Deming โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ใน *การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ศิริพร พรสิรินทิพย์. (2558). การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สมเกียรติ บุญรอด. (2561). การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *วารสารสัททองมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 24(2), 39–51.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). *แนวดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. (2567). *ข้อมูล BIG DATA สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปี 2567*. พะเยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2.
- ศิริพร บุญมา. (2562). การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- อดิพร เกิดเรือง. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(98), 180–195.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(1), 607–610.

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู
ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน*

THE ROLE OF ADMINISTRATORS IN PROMOTING CLASSROOM
ACTION RESEARCH IN A SPECIAL EDUCATION CENTER:
THE NETWORK GROUP OF EIGHT UPPER
NORTHERN PROVINCE AREA

อภิชนา กิ่งแก้ว¹ และ ณัฐวุฒิ สัพโส²

Apitchaya Kingkaew¹ and Natthawut Sabphaso²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

Email: faikaimangkoot189@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู และ 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการ

* Received 8 April 2025; Revised 14 April 2025; Accepted 29 April 2025

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สูตร t-test (Independent Samples) ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมา คือ บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน 2) การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ฐานข้อมูลสารสนเทศขององค์กร เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู, ศูนย์การศึกษาพิเศษ, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Abstract

This study examined the roles of administrators in promoting classroom research among teachers in Special Education Center: the network group 8 upper northern provinces area. The research objectives were: 1) to study administrators' roles in promoting classroom research, and 2) to compare administrators' roles in promoting classroom research based on highest educational qualifications and work experiences. The sample consisted of 254 administrators and teachers in Special Education Center: the network group 8 upper northern provinces area. Data were collected by using a five-level rating

scale questionnaire. Statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, t-test for independent samples, and one-way ANOVA.

The results of the study revealed that: 1) The overall perception of administrators' roles in promoting classroom research was at a high level. The highest-rated role was providing recognition to classroom researchers, followed by emphasizing the importance of classroom research, while the lowest-rated role was accountability for classroom researchers. 2) No significant differences were found in administrators' roles in promoting classroom research when compared by highest educational qualifications and work experiences. The results of this research resulted in the organization's information database. To be used in planning to develop effectively and continuously the role of administrators in promoting classroom action research.

Keywords: Promoting classroom action research, Special Education Center, Special Education Bureau

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 และ มาตรา 30 ได้ให้ความสำคัญกับการนำการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ และสามารถใช้องการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งแนวการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูด้วยตนเอง (รัชนิวรรณ ธรรมวงศ์, 2559 : 33) การวิจัยในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญต่อวิชาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (2546) ว่าด้วยเรื่องของความรู้ และสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 9 ข้อ โดยมาตรฐานความรู้ ข้อที่ 7 ว่าด้วยการวิจัยทางการศึกษา ได้กำหนดให้ครูจะต้องทำวิจัยในชั้นเรียนและ

สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางของการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้ครูดำเนินการวิจัยควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนและการที่ครูจะดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้นั้น ครูเองต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนั้น การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ซึ่งการพัฒนาครูส่วนมากไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการในการปฏิบัติงานจริงของครู และตัวครูผู้สอนก็ยังคงประสบปัญหาในด้านการวิจัยในชั้นเรียนหลายเรื่อง เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ขาดแรงจูงใจในการทำงาน มีภาระงานที่รับผิดชอบมาก ขาดเอกสารตำราที่จะศึกษาหาความรู้ ซึ่งล้วนเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนไม่ประสบความสำเร็จ (วนิดา กันทะ, 2565)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้เกิดคุณภาพและเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ

เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 707 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละสถานศึกษา และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษาสูงสุดและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน
2. บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน
3. บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน
4. บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน
5. บทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากบทความ ตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู รวมทั้งเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ที่จะศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการการสร้างเครื่องมือ โดยจัดทำตารางโครงสร้างและเนื้อหา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข

3. สร้างเครื่องมือที่กำหนดตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการแบบสอบถามและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item – Objective Congruence : IOC)

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ พบว่าแต่ละข้อคำถามมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.67-1.00

7. แก้ไขปรับปรุงข้อคำถามบางข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจอีกครั้ง

8. นำเครื่องมือวัดที่ได้ทำการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุทัยธานี แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.99

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขวิเคราะห์หาคุณภาพเรียบร้อยแล้วมาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่ได้กำหนดไว้ในการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=254)

สถานะผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	47	18.50
	หญิง	207	81.50
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด	ระดับปริญญาตรี	184	72.44
	ระดับปริญญาโท	70	27.56
3. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง	น้อยกว่า 5 ปี	148	58.27
	5-15 ปี	95	37.40
	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	11	4.33

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 และเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 81.50 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 72.44 และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 27.56 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 58.27 รองลงมาคือกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-15 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 และมีผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.33

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวม

ข้อที่	รายการ	n = 254		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน	4.28	0.64	มาก	4
2	บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	4.42	0.63	มาก	1
3	บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน	4.40	0.81	มาก	2
4	บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	4.27	0.70	มาก	5
5	บทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	4.33	0.67	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.34	0.69	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา คือ บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.40$) บทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ($\bar{X} = 4.33$) บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.27$)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด

ที่	รายการ	ปริญญาตรี			ปริญญาโท			t-test	P-value
		n	$\bar{x}$	S.D.	n	$\bar{x}$	S.D.		
1.	บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน	184	4.27	0.48	70	4.32	0.53	2.20	0.41
2.	บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	184	4.42	0.54	70	4.44	0.55	0.19	0.75
3.	บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน	184	4.40	0.58	70	4.41	0.53	0.03	0.87
4.	บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	184	4.26	0.62	70	4.30	0.63	0.02	0.72
5.	บทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	184	4.32	0.58	70	4.34	0.60	0.13	0.81
ภาพรวม		184	4.33	0.56	70	4.36	0.57	0.51	0.71

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมและรายด้าน คือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และบทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

ที่	รายการ	น้อยกว่า 5 ปี (n=148)		5-15 ปี (n=95)		มากกว่า 15 ปีขึ้นไป (n=11)		F	P-value
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1.	บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน	4.29	0.48	4.31	0.49	3.99	0.56	2.13	0.12
2.	บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	4.43	0.53	4.45	0.53	4.04	0.65	3.03	0.05
3.	บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน	4.40	0.51	4.44	0.64	4.05	0.64	2.35	0.10
4.	บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	4.27	0.63	4.31	0.60	3.99	0.69	1.35	0.26
5.	บทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	4.33	0.59	4.36	0.57	4.00	0.67	1.88	0.16
ภาพรวม		4.34	0.55	4.37	0.57	4.01	0.64	2.15	0.14

หมายเหตุ : *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ

เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมและรายด้าน คือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และบทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญของการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึง 5 บทบาท ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัญญา คณะเมธ (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการให้คำปรึกษา และนิเทศ ติดตามการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครูได้อย่างเหมาะสมและเป็น

ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดนโยบายและแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุขุมลย์ ทองแจ่ม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในกลุ่มเครือข่ายสองขุนเขา อำเภอเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในเครือข่ายสองขุนเขา อำเภอเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุมสัมมนาด้านการวิจัย เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนต่อสาธารณชนได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารให้เกียรติบัตรหรือรางวัลแก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ผู้บริหารจัดกิจกรรมให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกันอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา วุฒิเกษตรสกุล (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.3 บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารชี้แนะ กระตุ้นให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารจัดให้มีการอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและแนวปฏิบัติในการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้ทำวิจัยอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญทั้งในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ความสำคัญต่อโรงเรียน ในการนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ช่วยทำให้โรงเรียน

มีคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมดีขึ้น ตลอดจนการทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อครู เนื่องจากทำให้ครูทราบผลการจัดการเรียนการสอน และหาทางแก้ไขปัญห พัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตลอดจนการนำผลงานวิจัยเสนอเป็นผลงานเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ นอกจากนี้การวิจัยในชั้นเรียนยังช่วยให้ครูได้รู้ความจริงเกี่ยวกับการเรียนรู้หรือพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อหาทางส่งเสริมและพัฒนาศิลปะการสอนของนักเรียนให้ดีขึ้น และมีความสำคัญต่อวิชาชีพ การทำวิจัยในชั้นเรียนช่วยขยายองค์ความรู้ (Body of Knowledge) เทคนิคการสอน นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนสำหรับครู เป็นการพัฒนาการทำงานของครูให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2543)

1.4 บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา จนนำไปสู่การได้แนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูต่อไป ผู้บริหารให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูอย่างเหมาะสม ผู้บริหารจัดระบบงานในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม เช่น ความเป็นอิสระ กล้าคิด ค้นคว้า วิจัยทดลองความคิดใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีชา วุฒิเกษตรสกุล (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.5 บทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูที่มีผลงานวิจัย สามารถนำผลงานนั้นไปประกอบการพิจารณาปรับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารมอบหมายภาระหน้าที่ให้ครูที่มีผลงานวิจัย ได้รับผิดชอบในงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถที่สูงขึ้นได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูที่มีผลงานวิจัยได้รับคัดเลือกเป็นผู้นำทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิษฐา สะดอยู่ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูที่ทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัย ในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์ การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

2.1 จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการ
ส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด เมื่อ
พิจารณาโดยรวม พบว่า ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์
การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ทุกระดับวุฒิการศึกษาล้วนผ่านการ
ฝึกอบรมและพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพครูเหมือนกัน ทำให้มีพื้นฐานความเข้าใจในบทบาทของ
ผู้บริหารที่สอดคล้องกัน การอบรมพัฒนาครูตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้สร้างความเข้าใจ
ร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิจัยในชั้นเรียน โดยไม่ได้แบ่งแยกตามระดับวุฒิการศึกษา ทำให้
บุคลากรทุกระดับวุฒิมีความคาดหวังต่อบทบาทของผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ นโยบาย
ด้านการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพครูกำหนดให้การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการ
พัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งบังคับใช้กับครูทุกคนโดยไม่คำนึงถึงวุฒิการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา
จึงมีบทบาทและความรับผิดชอบตามกรอบมาตรฐานเดียวกันในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียน
ส่งผลให้ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัย
ในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษา
พิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด มีความคิดเห็นไม่
แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน
การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอน
เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ

2.2 จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารมีการสื่อสารนโยบายเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างชัดเจนและทั่วถึงแก่บุคลากรทุกคน ไม่ว่าจะเป็นครูที่มีประสบการณ์มากหรือน้อย ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัย การประชุมครู การอบรม และเอกสารเผยแพร่ของสถานศึกษา ล้วนเป็นช่องทางในการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันแก่บุคลากรทุกคน รวมไปถึงการที่สถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการวิจัยและพัฒนา หล่อหลอมให้บุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์มากหรือน้อย ส่งผลให้ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับกนกจิต สีดวง (2558) ได้ศึกษาการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการส่งเสริมให้มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ และผู้บริหารเป็นผู้ให้การสนับสนุนครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนในแต่ละขั้นตอน สนับสนุนทุนในการวิจัยอย่างเหมาะสม และควรจัดกิจกรรมย่อยเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำวิจัยในทุกขั้นตอน

2. บทบาทในการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารควรมีการยกย่องครูผู้ทำวิจัย และมีการเสริมแรงให้รางวัลแก่ครูผู้ทำวิจัย

3. บทบาทในการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการนำผลการวิจัยไปทดลองใช้จริงในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียน และควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ในการพาวิทยากรพาคณะครูทำวิจัยในชั้นเรียน

4. บทบาทในการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ครูพัฒนาต่อยอดงานวิจัยนั้นให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

5. บทบาทในการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาตนเองของคณะครู เช่น มอบเกียรติบัตร และการเชิดชูเกียรติ พิจารณาขึ้นเงินเดือน เพื่อให้ครูมีการพัฒนาตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ บริบทอื่น

2. ควรศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกจิต สีดวง. (2558). การส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). “ผู้บริหารโรงเรียนกับการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน”. วารสารกรมวิชาการ. หน้า 3.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ศุภสภา ลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ศุภสภา ลาดพร้าว.
- กัญญาพัชร วิชัยรัมย์. (2552). บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กัลปียกร มั่นถาวรวงศ์. (2547). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- กอบกุล จงกลณี. (2545). ปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาสารคาม*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกียรติศักดิ์ สาสุทธิ์, วราภรณ์ โพธิ์งาม และเอก เกิดเต็มภูมิ. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(2), 220-236.
- ชนิษฐา สะดืออยู่. (2563). แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดสระบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชฎาพร ยศกลาง. (2564). สภาพและปัญหาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา. ใน *การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม.* มหาวิทยาลัยพะเยา.

- โชคชัย สุขสนิท. (2548). สภาพและปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.*
- เทวิน ชินบุตร. (2546). การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- นัตยา อติชัยนิกร. (2551). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- นิตดา เปี่ยมพิชนะ. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนสู่การศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2567 จาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/242135>
- บัญชา อึ้งสกุล. (2545). บทบาทของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- บรรจง สังฆะ. (2547). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.*

- ปัญญา คณะเมธ. (2560). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. ใน *ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปรีชา วุฒิเกษตรสกุล. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546. (11 มิถุนายน 2546). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 120 ตอนที่ 52 ก หน้า 1-30.
- พิชิต ฤทธิ์จรรย. (2543). “แนวคิดและการอบรมการวิจัยในชั้นเรียน”. น. 11. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน วันที่ 16-18 สิงหาคม 2543. สหวิทยาเขตเมือง.
- มนสิข สิทธิสมบูรณ์. (2548). *ชุดฝึกปฏิบัติการเหนือตำราการทำวิจัยในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัชนิวรรณ ธรรมวงศ์. (2559). แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน. ใน *วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*.
- วนิดา กันทะ. (2565). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิภารัตน์ เสนี และศิรปรัชญ์ สุวรรณมณี. (2560). การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.

- สมชาย วรกรกิจเกษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*.
อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). *การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2561). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (ม.ป.ป.). *คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ. ธรรมรักษ์การพิมพ์*.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2566). *ระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษและการศึกษา*
สงเคราะห์. เรียกใช้เมื่อ 28 มิถุนายน 2567, จาก
http://www.special.set.bopp.go.th/set_index/.
- สุขุมลย์ ทองแจ่ม. (2562). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในกลุ่มเครือข่ายสองขุนเขา อำเภอเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุจินต์ สวนไผ่. (2553). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ศูนย์อำนวยการเครือข่ายอุทยานทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุรพงษ์ คงสัตย์, อีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). *ความรู้เกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2567 จาก
<https://www.mcu.ac.th/article/detail/14327>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุไรรัตน์ ชนะบำรุง. (8 ธันวาคม 2555). บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2567 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/511313>

Henry Mintzberg. (1973). *The Nature of Managerial Work*. New York: Harper and Row, 58-91.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational And Psychological Measurement*. 30, 607-61

Monash University. (2023). Four ways to support teachers to use research in their practice. Retrieved from <https://www.monash.edu/education/teachspace/articles/four-ways-to-support-teachers-to-use-research-in-their-practice>

การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการให้บริการ
สนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา*

STUDY OF THE CONDITIONS AND GUIDELINES FOR SERVICE
OPERATIONS SUPPORT FOR DISABLED STUDENTS, UNIVERSITY OF
PHAYAO

อภิเชษฐ คูใจ¹ และ ณัฐวุฒิ สัพโส²

Aphichet Dujai¹ and Nattawut Sapso²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

E-mail: Aphichet.du@up.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างหรือประชากรที่ศึกษาประชากรที่ศึกษาคือกลุ่มที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย คณบดี รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดี อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน ผู้อำนวยการกอง เจ้าหน้าที่กิจการนิสิตประจำคณะ และเจ้าหน้าที่ DSS มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10) 2) แนวทางการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา ควรมีการจัดประชุม

* Received 8 April 2025; Revised 20 April 2025; Accepted 29 April 2025

ผู้ปกครองของนักศึกษาพิการ ด้านการบริการให้คำปรึกษา ควรจัดบริการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและมีการประชุมนักศึกษาพิการ เพื่อชี้แจงและอธิบายให้ข้อมูลกับนักศึกษาพิการ ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล บุคลากร DSS ควรรายงานผลการอนุมัติของคณะกรรมการการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ควรมีการจัดทำประเมินผลการให้บริการ สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งสรุปผลการให้บริการ การใช้สื่อและเทคโนโลยีของนักศึกษาพิการ และด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม ควรมีการจัดให้มีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ

คำสำคัญ: การดำเนินงานการให้บริการ, นิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา

Abstract

This research aimed to study the following objectives: 1) To study the operating conditions of the support services for disabled students at Phayao University; 2) To study the operational guidelines for the support services for disabled students at Phayao University. This was a survey research. The sample group or population studied was the group with duties related to disabled students at Phayao University, namely university administrators, deans, deputy deans, assistant deans, advisors, division directors, student affairs officers at the faculty, and DSS officers at Phayao University. The sample group consisted of 181 people. The research instruments were questionnaires and semi-structured interviews. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research results found that 1) The operating conditions for the support services for disabled students at Phayao University were at a high level overall (with an average of 4.05). When considering each aspect, it was found that the aspect of coordination with faculties with students inclusive of students had the highest average (with an average of 4.10). 2) The operational guidelines for the support services for disabled students at Phayao University found that in terms of being a source of information on disabled

students at Phayao University, there should be meetings for parents of disabled students and counseling services. Group counseling services and meetings with students with disabilities should be provided to clarify and provide information to students with disabilities. In terms of individual service plan preparation, DSS personnel should report the approval results of the individual service plan preparation committee. In terms of providing services for technology, media, facilities, and other educational assistance, evaluations of services, media, and technology should be conducted, including summaries of services, media, and technology use by students with disabilities. In terms of coordination with faculties that include students with disabilities, meetings should be held for teachers of students with disabilities.

Keywords: Service Operations, Disabled students, University of Phayao.

บทนำ

การประชุมการศึกษาโลก (World Education Forum) ของยูเนสโก ได้มีการประกาศปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (The World Declaration of Education for All) โดยเป้าหมายของการศึกษาเพื่อปวงชน คือ การที่ทุกคนทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ได้ประโยชน์จากการได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐาน (UNESCO, 1990) จากนั้น พ.ศ. 2537 ได้มีการประชุมระดับโลกเรื่องการเข้าถึงและคุณภาพของการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Special Needs Education: Access and Quality) ตามแถลงการณ์ว่าด้วยหลักการ นโยบาย และการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษา สำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงการศึกษาเพื่อปวงชนว่า 1) เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐาน 2) เด็กทุกคนมีคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ความสนใจ ความสามารถ และความต้องการการเรียนรู้ 3) เด็กได้รับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่หลากหลายและแตกต่างเป็นรายบุคคล 4) เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าถึงการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ได้ในสถานศึกษาปกติทั่วไป 5) เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เรียนรวมในสถานศึกษาปกติทั่วไปร่วมกับเด็กทั่วไป เพื่อสร้างสังคมแห่งการดำรงชีวิตร่วมกัน (UNESCO, 1990)

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษาในทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษา และอุดมศึกษามีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการตามประเภทความพิการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขที่สถาบันการศึกษากำหนด และสถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษาดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง และค่าใช้จ่ายอื่นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามจำนวนที่ต้องเรียกเก็บจากนิสิตพิการ หากหน่วยงานไม่สามารถดำเนินการได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดการศึกษาแก่กลุ่มคนพิการที่มีความสามารถในการเรียนรู้ถึงระดับอุดมศึกษา ได้ดำเนินงานพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีศูนย์ให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ (Disability Support Services : DSS) เพื่อให้คนพิการที่เข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ จึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการขึ้น ซึ่งเป็นหน่วยงานบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้คนพิการที่มีความพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนิสิตทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนิสิตพิการ และจัดหาบริการสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อช่วยให้คนพิการสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ก็ให้ความสำคัญกับการศึกษาของคนพิการเช่นกัน จึงได้จัดตั้งศูนย์ให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยาขึ้นมา เพื่อให้บริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้คนพิการที่มีความพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนิสิตทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนิสิตพิการ และจัดหาบริการสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยให้คนพิการสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งบริการที่จัดให้นั้นจะต้องพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการและความต้องการจำเป็นของนิสิตเป็นรายบุคคล

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะสะท้อนถึงคุณภาพของการบริการต่าง ๆ โดยหวังว่าสิ่งที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการของงานพัฒนาคุณภาพนิสิตพิการ เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนทางการศึกษาสำหรับนิสิตพิการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งจะได้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานในระดับสูงเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายในการสนับสนุนและช่วยนิสิตพิการให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพิ่มโอกาสให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา 2) ด้านการบริการให้คำปรึกษา 3) ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล 4) ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และ 5) ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บ จากแบบ Google form และได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวมทุกด้าน จากนั้นทำการแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผลของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) มีรายละเอียดดังนี้

ระดับ 5 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษา และคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยพะเยา ขอความร่วมมือจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย คณบดี รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดี อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน ผู้อำนวยการกองพัฒนาคุณภาพนิสิตและนิสิตพิการ เจ้าหน้าที่กิจการนิสิตประจำคณะ และเจ้าหน้าที่ DSS มหาวิทยาลัยพะเยา ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยช่องทางออนไลน์ (Google Form) ประสานงานต่าง ๆ ผ่านโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม และความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมด

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา สรุปผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่าง (n=181)

สถานะผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
1. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	16	8.8
ปริญญาโท	97	53.6
ปริญญาเอก	68	37.6
2. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	5	1.1
5 – 10 ปี	91	50.3
10 ปีขึ้นไป	88	48.6

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 รองลงมาได้แก่ ปริญญาเอก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 และปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมาได้แก่ 10 ปี

ขึ้นไป จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ

1.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ สภาพการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา

การให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา	4.03	.46	มาก
2. ด้านการบริการให้คำปรึกษา	4.03	.47	มาก
3. ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล	4.06	.46	มาก
4. ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา	4.03	.48	มาก
5. ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม	4.10	.38	มาก
รวม	4.05	.44	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ ของงานพัฒนาคุณภาพนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านการบริการให้คำปรึกษา และด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 4.03

แนวทางดำเนินการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองของนักศึกษาพิการ รองลงมา คือ ควรมีการเยี่ยมบ้านของนักศึกษาพิการ และควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเว็บไซต์เป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ปกครองของนักศึกษาพิการเกี่ยวกับแผนการเรียนของนักศึกษาพิการแต่ละภาคเรียน

2. ด้านการบริการให้คำปรึกษา ควรจัดบริการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและมีการประชุมนักศึกษาพิการ เพื่อชี้แจงและอธิบายให้ข้อมูลกับนักศึกษาพิการ รองลงมา คือนักศึกษาพิการ

ต้องกระตุ้นตัวเองให้เกิดการเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นและบุคลากรควรให้คำปรึกษาให้คำแนะนำกับนักศึกษาสร้างกำลังใจ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษาพิการและผู้ให้คำปรึกษา และควรให้บุคลากรเรียนรู้เทคนิคเฉพาะด้าน เช่น การสัมภาษณ์ การตอบคำถาม การพูดโน้มน้าวกับนักศึกษาพิการ

3. ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล บุคลากร DSS ควรรายงานผลการอนุมัติของคณะกรรมการการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล รองลงมา คือบุคลากร DSS ควรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล ของนักศึกษาพิการ และควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลของนักศึกษาพิการ

4. ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ควรมีการจัดทำประเมินผลการให้บริการ สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งสรุปผลการให้บริการ การใช้สื่อและเทคโนโลยีของนักศึกษาพิการ รองลงมา คือ ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการ เพื่อปรับปรุงความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ และการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกกับนักศึกษาพิการ และควรมีการจัดอบรมการใช้สื่อและเทคโนโลยี

5. ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม ควรมีการจัดให้มีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ รองลงมา คือ ควรมีการเผยแพร่คู่มือสำหรับอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ และควรมีการจัดทำแนวทางวิธีการสอนนักศึกษาพิการในแต่ละประเภท

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา สามารถอภิปรายผลโดยจำแนกเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีการอภิปรายผลดังนี้

1) ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา โดยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการให้บริการข้อมูลด้านจำนวนนิสิตพิการในมหาวิทยาลัย มีการให้บริการข้อมูลด้านการศึกษาของนิสิต มีการให้บริการและการดำเนินงานที่ครบถ้วนตามแผนงานที่วางไว้ มีการให้บริการข้อมูลด้านประเภทความพิการ และเป็นศูนย์ข้อมูลประกอบการพิจารณาการบริการที่เหมาะสมและเอื้อต่อการศึกษานิสิตพิการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา สวนเศรษฐ์ (2559) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการในระดับอุดมศึกษา พบว่า สภาพการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการ ในระดับอุดมศึกษา ตามกรอบการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเป็นศูนย์ข้อมูลด้านคนพิการของสถาบัน

2) ด้านการบริการให้คำปรึกษา โดยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าให้คำปรึกษารอบคร้วนิสิตพิการ เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับนิสิตพิการ และให้คำปรึกษาในด้านอาชีพการวางแผนตรงตามความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล ให้คำปรึกษานิสิตพิการแบบรายบุคคล ให้คำปรึกษาที่ช่วยให้นิสิตเกิดความรู้สึที่ดีและมีความเชื่อมั่นในตนเอง และให้คำปรึกษาที่ตรงตามความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคล การมีที่ปรึกษาที่เข้าใจปัญหาและความท้าทายของนิสิตด้านการศึกษา และ ให้คำปรึกษาด้านการแนะแนวและการใช้ชีวิตแก่นิสิตทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวฤทธิ์ ลำพวย (2563) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้พิการทางการได้ยินวิทยาลัยเทคนิคบางแสน พบว่า สภาพการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้พิการทางการได้ยินวิทยาลัยเทคนิคบางแสน พิจารณารายด้าน คือ ด้านการบริการและสนับสนุนนักศึกษาผู้พิการทางการได้ยิน อยู่ในระดับมาก

3) ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล โดยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าได้อธิบายการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคลแก่นิสิตพิการอย่างเป็นขั้นตอนให้นิสิตพิการได้ระบุความต้องการจำเป็นในการขอรับบริการแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล บริการช่วยเหลือสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตรงตามความต้องการในแผนรับบริการเฉพาะบุคคล ได้บริการอย่างครบถ้วนตามแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล มีการรายงานผลการรับบริการเฉพาะบุคคลให้ผู้บริหารรับทราบทุก ๆ ปี การศึกษา และมีการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล มีการจัดทำแบบฟอร์มการจัดทำ

แผนการรับบริการเฉพาะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา สวนเศรษฐ์ (2559) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการในระดับอุดมศึกษา พบว่า สภาพการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการ ในระดับอุดมศึกษา ตามกรอบการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล อยู่ในระดับมาก

4) ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา โดยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าได้ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา แก่นิสิตพิการ และให้บริการความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาแก่นิสิตพิการ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะผลดีหรือข้อจำกัดในการได้รับบริการด้านการจัดเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวฤทธิ ลำพวย (2563) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้พิการทางการได้ยินวิทยาลัยเทคนิคบางแสน พบว่า สภาพการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้พิการทางการได้ยินวิทยาลัยเทคนิคบางแสน พิจารณารายด้าน คือ ด้านการจัดหาเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาผู้พิการทางการได้ยิน อยู่ในระดับมาก

5) ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม โดยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้มีการให้ข้อมูลกับอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับระบบการให้ความช่วยเหลือนิสิตพิการในมหาวิทยาลัยทราบ และมีการประสานงานกับคณะในเรื่องจัดเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สำหรับนิสิตพิการแต่ละคนอย่างเหมาะสม ได้มีกระบวนการกระตุ้นให้อาจารย์ผู้สอนคณะต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการช่วยเหลือนิสิตพิการ ได้ดำเนินการแจกคู่มือสำหรับอาจารย์ผู้สอนนิสิตพิการในมหาวิทยาลัย และได้ร่วมมือกับคณะ และคณาจารย์สนับสนุนให้นิสิตพิการแต่ละคนเรียนได้เต็มศักยภาพ มีการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตพิการเรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา สวน

เศรษฐ (2559) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการในระดับอุดมศึกษา พบว่า สภาพการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการ ในระดับอุดมศึกษา ตามกรอบการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนักศึกษาเรียนร่วมและเป็นเครือข่ายให้บริการกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ผลการศึกษาปรากฏว่า

1) ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองของนักศึกษาพิการ ควรมีการเยี่ยมบ้านของนักศึกษาพิการ และควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเว็บไซต์เป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ปกครองของนักศึกษาพิการเกี่ยวกับแผนการเรียนของนิสิตพิการแต่ละภาคเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย วิเชียรศิริกาญกุล (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพิการ พบว่า แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพิการการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการควรออกแบบและพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพและสภาพแวดล้อมให้ได้มาตรฐานและอารยสถาปัตย์รวมทั้งควรพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้สำหรับนิสิตพิการ

2) ด้านการบริการให้คำปรึกษา ควรจัดบริการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและมีการประชุมนักศึกษาพิการ เพื่อชี้แจงและอธิบายให้ข้อมูลกับนักศึกษาพิการ นักศึกษาพิการต้องกระตุ้นตัวเองให้เกิดการเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นและบุคลากรควรให้คำปรึกษาให้คำแนะนำกับนักศึกษาสร้างกำลังใจ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษาพิการและผู้ให้คำปรึกษา และควรให้บุคลากรเรียนรู้เทคนิคเฉพาะด้าน เช่น การสัมภาษณ์ การตอบคำถาม การพูดโน้มน้าวกับนักศึกษาพิการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกริช อ่อนสา (2560) ได้ศึกษา สภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น กรณีศึกษา : โรงเรียนนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า แนวทางการพัฒนา คือ ควรให้คำปรึกษาให้คำแนะนำกับนักศึกษาสร้างกำลังใจ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษาพิการและผู้ให้คำปรึกษา

มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในระดับปฏิบัติงานและส่งเสริมความร่วมมือจากชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ

3) ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล บุคลากร DSS ควรรายงานผลการอนุมัติของคณะกรรมการการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล บุคลากร DSS ควรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล (Individualized Service Plan: ISP) ของนักศึกษาพิการ และควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลของนักศึกษาพิการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา สวนเศรษฐ (2559) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการในระดับอุดมศึกษา พบว่าด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล ควรมีการวางแผนแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนิสิตพิการ

4) ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ควรมีการจัดทำประเมินผลการให้บริการ สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งสรุปผลการให้บริการ การใช้สื่อและเทคโนโลยีของนักศึกษาพิการ ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการ เพื่อปรับปรุงความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรของศูนย์บริการ สนับสนุนนักศึกษาพิการ และการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกกับนักศึกษาพิการ และควรมีการจัดอบรมการใช้สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงกลด จารุนนทรากุล (2565) ได้ศึกษาแนวทางการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนิสิตพิการในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการให้บริการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการ สิ่งอำนวยความสะดวกควรใช้งานได้จริงและตรงกับความต้องการของนิสิตพิการเป็นรายบุคคล และควรเพิ่มช่องทางในการมีงานทำที่ตรงกับความต้องการของบัณฑิตพิการมากขึ้น

5) ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม ควรมีการจัดให้มีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ ควรมีการเผยแพร่คู่มือสำหรับอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ และควรมีการจัดทำแนวทางวิธีการสอนนักศึกษาพิการในแต่ละประเภท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา สวนเศรษฐ (2559) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการในระดับอุดมศึกษา พบว่า ด้านประสานงานกับคณะที่มีนักศึกษาเรียนร่วมและเป็นเครือข่ายให้บริการกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ประเด็นด้านการ

ดำเนินการแจกคู่มือสำหรับอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัย พบว่า ควรมีการจัดให้มีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนักศึกษาพิการ และให้ความช่วยเหลือกับอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แต่ละมหาวิทยาลัยที่มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ควรมีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการก่อนเปิดเรียนภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของศูนย์บริการนักศึกษาพิการ

องค์ความรู้ใหม่

การดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ คือ งานบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้นิสิตที่มีความพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนิสิตทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนิสิตพิการ และจัดหาบริการสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อช่วยให้นิสิตพิการสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการ 2) ด้านการบริการให้คำปรึกษา 3) ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล 4) ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และ 5) ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม สรุปได้ดังภาพที่ 1

การดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ

1	ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการ
2	ด้านการบริการให้คำปรึกษา
3	ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล
4	ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
5	ด้านการประสานงานกับคณะที่มีจิตสำนึก

ภาพที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บทสรุปแนวทางดำเนินงานการให้บริการสนับสนุนนิสิตพิการ มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองของนักศึกษาพิการ ด้านการบริการให้คำปรึกษา ควรจัดบริการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและมีการประชุมนักศึกษาพิการ เพื่อชี้แจงและอธิบายให้ข้อมูลกับนักศึกษาพิการ ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคลบุคลากร DSS ควรรายงานผลการอนุมัติของคณะกรรมการการ

จัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ควรมีการจัดทำประเมินผลการให้บริการ สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งสรุปผลการให้บริการ การใช้สื่อและเทคโนโลยีของนักศึกษาพิการ และด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม ควรมีการจัดให้มีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการเป็นแหล่งข้อมูลด้านคนพิการของมหาวิทยาลัยพะเยา ควรเป็นศูนย์ข้อมูลประกอบการพิจารณาการบริการที่เหมาะสม และเอื้อต่อการศึกษาของนิสิตพิการ ควรมีการให้บริการข้อมูลเบื้องต้นของนิสิตพิการได้อย่างครบถ้วน และมีการให้บริการข้อมูลด้านยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตพิการ

1.2 ด้านการบริการให้คำปรึกษา ควรให้คำปรึกษาที่ตรงตามความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคล มีที่ปรึกษาที่เข้าใจปัญหา และความท้าทายของนิสิตด้านการศึกษา ให้คำปรึกษาด้านการแนะแนวและการใช้ชีวิตแก่นิสิตทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

1.3 ด้านการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล ควรมีการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล และควรมีการจัดทำแบบฟอร์มการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล

1.4 ด้านการให้บริการด้านการจัดทำเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ควรมีการจัดเทคโนโลยี สื่อฯ สำหรับคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะผลดีหรือข้อจำกัดในการได้รับบริการด้านการจัดเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก

1.5 ด้านการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตเรียนร่วม ควรมีการประสานงานกับคณะที่มีนิสิตพิการเรียนร่วม และมีการแจ้งรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานของนิสิตพิการแต่ละคนให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอนทราบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหาของการให้บริการข้อมูลด้านครอบครัวของนักศึกษาพิการของศูนย์บริการสนับสนุนของนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยพะเยา

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาพิการหลังได้รับรายงานผลการอนุมัติของคณะกรรมการการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล

2.3 หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการควรเน้นดำเนินการให้บริการสนับสนุนในระยะเปลี่ยนผ่านเพิ่มเติมโดยประสานงานกับโรงเรียนในพื้นที่ในการส่งต่อข้อมูลที่จำเป็นของนักศึกษาพิการก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนร่วมกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- จักรกริช อ่อนสา (2560), *สภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น กรณีศึกษา : โรงเรียนนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เชาวฤทธิ์ ลำพาย. (2563). รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้พิการทางการได้ยินวิทยาลัยเทคนิคบางแสน. ใน *รายงานการวิจัย*. วิทยาลัยเทคนิคสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ทรงกลด จารุนนทรากุล และคณะ (2565), *แนวทางการพัฒนาการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนิสิตพิการในเขตภาคเหนือตอนบน*. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(9).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วันทนา สวนเศรษฐ. (2559). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการให้บริการนิสิตพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการในระดับอุดมศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วุฒิชัย วิเชียรศิริกาญกุล. (2566). *แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพิการ*. ใน *วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *คู่มือหลักการและแนวทางในการจัดตั้งศูนย์บริการสนับสนุนนิสิตพิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนิสิต สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *รายงานผลการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ เรื่อง การเข้าถึงและได้รับบริการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

UNESCO (1990). *Promoting Inclusive Teacher Education*. Bangkok, Thailand: UNESCO.

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน*

PARTICIPATION IN THE ADMINISTRATION OF STUDENT CARE
SYSTEM OF SCHOOLS IN THE PHRAYA WANG SUB-CAMPUS
LAMPANG-LAMPHUN SECONDARY EDUCATION AREA OFFICE

พรชัย จินะทา¹ และ ณัฐวุฒิ สัพโส²

Pornchai Jinathaand¹ and Nattawut Sapso²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

E-mail: boypornchai2529@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครูสังกัดโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง จำนวน 136 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test F-test และ One-Way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า 1)ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

* Received 8 April 2025; Revised 22 April 2025; Accepted 29 April 2025

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

This study aimed to study the level of participation in the administration of student care systems of schools in Phraya Wang Sub-district, and 2) compare the participation in the administration of student care systems of schools in Phraya Wang Sub-district, classified by work experience and school size. The study sample consisted of 136 school administrators and teachers in Phraya Wang Sub-district. A questionnaire was used as the study tool. Data were analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation, T-test, F-test, and One-Way ANOVA.

The results of the study found that 1) the level of participation in the administration of student care systems of schools in Phraya Wang Sub-district was at a high level overall. 2) The results of the comparison of participation in the administration of student care systems of schools in Phraya Wang Sub-district, classified by school size, found that overall, there were statistically significant differences at the .05 level, and each aspect had statistically significant differences at the .05 level. Classified by work experience, overall, there were statistically significant differences at the .05 level, and each aspect had statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: Participation, student support system

บทนำ

สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันกับสถานะของสังคม การดูแลนักเรียนในการเข้าไปสู่สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ในขณะที่นักเรียนยังไม่มีความพร้อม เป็นภาระที่ครอบครัวยุติ โรงเรียน และชุมชนต้องร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการสื่อสารให้ความรู้ ส่งเสริมพัฒนาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน การดูแลนักเรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตต้องทำด้วยความเอาใจใส่ ความรัก ความเมตตา และความเข้าใจนักเรียน ประกอบกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 เกี่ยวกับสิทธิเด็ก ได้กำหนดในมาตรา 52 ว่าเด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญาตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและยังได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เด็กนักเรียนมีความใกล้ชิดมากที่สุดตรงลงมาจากรอบครัว ผู้ปกครองให้การยอมรับนับถือ ยกย่องและคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ การอบรมสั่งสอน การดูแลเอาใจใส่ ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย จัดการเรียนการสอนต้องครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งสอนทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ และนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน โดยการนำกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต (ธีร ภาวนันท์ และคณะ, 2557)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอ ลำพูน จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง

เพื่อให้เกิดความยั่งยืนซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้องคุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

จากนโยบายในเรื่องของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ตามจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน จำนวน ทั้งหมด 50 ข้อ โดยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ

โดยมีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 0.97 ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามในรูปแบบ google form โดยสร้างเป็น QR CODE และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สถิติทดสอบ T-test F-test และ One-Way ANOVA แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 -5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 -4.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 -3.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 -2.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 -1.49 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่าง (n=136)

สถานะผู้ตอบแบบสอบถาม		ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	54	39.70
	หญิง	82	60.30
2. ขนาดของโรงเรียน	ขนาดกลาง	56	41.20
	ขนาดใหญ่	80	58.80
3. ประสบการณ์ในการทำงาน	น้อยกว่า 10 ปี	45	33.10
	10 – 20 ปี	62	45.60
	20 ปีขึ้นไป	29	21.30

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพศหญิง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 60.30 และเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 39.70 ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 และปฏิบัติหน้าที่ขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 รองลงมาได้แก่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 และ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนใน สหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.39	.49	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.45	.50	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.47	.50	มาก
4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา	4.41	.49	มาก
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.32	.47	มาก
รวม	4.41	.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	SV	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	8.435	2	4.218	11.754	.000*
	ภายในกลุ่ม	47.723	133	.359		
	รวม	56.159	135			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	12.787	2	6.393	18.145	.000*
	ภายในกลุ่ม	46.861	133	.352		
	รวม	59.648	135			
การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	SV	SS	df	MS	F	Sig.
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	9.311	2	4.656	14.109	.000*
	ภายในกลุ่ม	43.886	133	.330		
	รวม	53.198	135			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา	ระหว่างกลุ่ม	11.552	2	5.776	16.654	.000*
	ภายในกลุ่ม	46.128	133	.347		
	รวม	57.679	135			

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	8.476	2	4.238	13.074	.000*
	ภายในกลุ่ม	43.113	133	.324		
	รวม	51.589	135			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	10.029	2	5.014	16.305	.000*
	ภายในกลุ่ม	40.903	133	.308		
	รวม	50.932	135			

*p < 0.05

จากตารางที่ 4.3 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวมพบว่า ค่า Sig= .000 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 5 ด้าน

ตารางที่ 4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รายการ	F	Sig	t	df	Sig (2-tailed)
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	.003	.957	3.272	134	.001*
			3.280	119.478	
ด้านการคัดกรองนักเรียน	.004	.953	4.111	134	.000*
			4.065	113.635	
ด้านการส่งเสริมนักเรียน	.009	.925	3.618	134	.000*

			3.605	116.950	
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห	.458	.500	3.563	134	.001*
			3.566	118.885	
ด้านการส่งต่อ	.003	.955	3.498	134	.001*
			3.492	117.847	
โดยรวม	.002	.967	3.793	134	.000*
			3.763	115.149	

จากตารางที่ 4. แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ T-test F-test โดยรวมพบว่า ค่า Sig= .000 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 5 ด้าน

จากผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วม

ร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวังมีความสอดคล้องกับนโยบาย และจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทุกด้านทั้ง 5 ด้าน สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สามารถอภิปรายผลโดยจำแนกเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งมีการอภิปรายผลดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีจัดการประชุม วางแผน สร้างความตระหนักให้ความรู้คำแนะนำ วิธีการดำเนินการแก่ครูผู้ปฏิบัติในการทำแบบเยี่ยมบ้านของนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน และวางแผนเตรียมการล่วงหน้า ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ ตัวสุวรรณบวร (2565) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการประเมินความถูกต้องสมบูรณ์และความสอดคล้องของงานการคัดกรองนักเรียน มีการประสานงานขอความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย การกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน และการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเด่นศักดิ์ สุริยะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการดำเนินการมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนครอบคลุมเนื้อหาและส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน มีการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงวินัยเชิงบวก มีการร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถพิเศษและการแสดงออกของนักเรียนอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธิชัย ภู่อำวงศ์, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าระดับความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีระดับความจำเป็นอยู่ในระดับมาก

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเรื่องความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีส่วนร่วมในการดำเนินการประสานความร่วมมือกับนักเรียน มีส่วนร่วมในการประสานงานกับคณะกรรมการระดับชั้น มีส่วนร่วมในการให้ความรู้และทักษะในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อให้กำลังใจและส่งเสริมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และมีส่วนร่วมในการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการจัดองค์ความรู้เรื่องจิตวิทยาวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ตัวสุวรรณบวร (2565) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การป้องกันและแก้ไข

5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมนักเรียนมีบุคลิกภาพดี ใฝ่เรียนรู้และกล้าแสดงออก มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมนักเรียนมีวินัยในตนเองและปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนางานระบบงานการส่งต่อนักเรียน มีส่วนร่วมใน

การให้ความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีส่วนร่วมในการให้ความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม มีส่วนร่วมในการให้ความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การส่งต่อ อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 5 ด้าน อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่างให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อที่จะได้นำผลการมีส่วนร่วมมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564) ได้ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสาบบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการค้นคว้าอิสระ พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสาบบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพญาวัน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 5 ด้าน อาจเป็นเพราะว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีสภาพบริบทของโรงเรียนแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณหรือบุคลากร ซึ่งความพร้อมเหล่านี้แต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกันตามขนาดโรงเรียน แต่ก็สามารถบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิรา ไชยรัตน์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561) ได้ศึกษาการ

ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษาพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรนำเทคโนโลยีและ AI เข้ามาช่วยในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และติดตามข้อมูลนักเรียน เช่น ระบบ Student Analytics ที่สามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ความถนัด ความสนใจ และปัญหาส่วนบุคคลได้อย่างแม่นยำ โดยผู้บริหารและครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ของระบบให้ชัดเจน เช่น เพื่อวางแผนการสอนเฉพาะบุคคล หรือเพื่อดูแลสุขภาพจิตในเชิงป้องกัน ซึ่งการมีเป้าหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้การพัฒนาระบบมีทิศทางและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้จริง

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรใช้ระบบ AI ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพฤติกรรมและผลการเรียน เพื่อตรวจจับนักเรียนที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาในอนาคต เช่น การเรียนถดถอย พฤติกรรมเสี่ยง หรือปัญหาทางอารมณ์ โดยผู้บริหารและครูควรร่วมมือกันออกแบบนโยบายและวัตถุประสงค์ของการคัดกรอง เช่น การกำหนดเกณฑ์ความเสี่ยง หรือแนวทางการดำเนินการหลังการคัดกรอง เพื่อให้ระบบมีความแม่นยำและเป็นธรรม รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรใช้ระบบ AI เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจุดแข็งและความถนัดของนักเรียนแต่ละคน แล้วแนะนำกิจกรรมหรือหลักสูตรเสริมที่ตรงกับศักยภาพ เช่น AI ที่ช่วยวิเคราะห์ผลงานด้านศิลปะ ดนตรี วิทยาศาสตร์ หรือการเขียนโปรแกรม พร้อมเสนอแนวทางพัฒนาต่อยอด ผู้บริหารและครูควรเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมที่

หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและใช้เทคโนโลยีช่วยผลักดันการเติบโตอย่างมีเป้าหมาย

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ควรพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์หรือระบบคลังความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ซึ่งใช้ AI วิเคราะห์และแนะนำเนื้อหาที่เหมาะสมตามบทบาทของแต่ละบุคลากร เช่น ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา หรือครูประจำวิชา เพื่อให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมวัยรุ่นได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเปิดระบบแจ้งเตือนสัญญาณความเสี่ยงจากพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อใช้ในการวางแผนช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมีการอบรมผ่านระบบออนไลน์ หรือจัดกิจกรรมเสริมที่ใช้ AI หรือ Virtual Simulation (ระบบจำลองสถานการณ์) เพื่อฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่ครูและผู้บริหาร เช่น การรับฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การตั้งคำถามปลายเปิด หรือการจัดการปัญหาทางอารมณ์ โดยใช้ AI เป็นผู้จำลองสถานการณ์ (Virtual Student) เพื่อให้ฝึกตอบสนองในสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกับความเป็นจริง รวมถึงระบบสนับสนุนให้การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเป็นไปอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

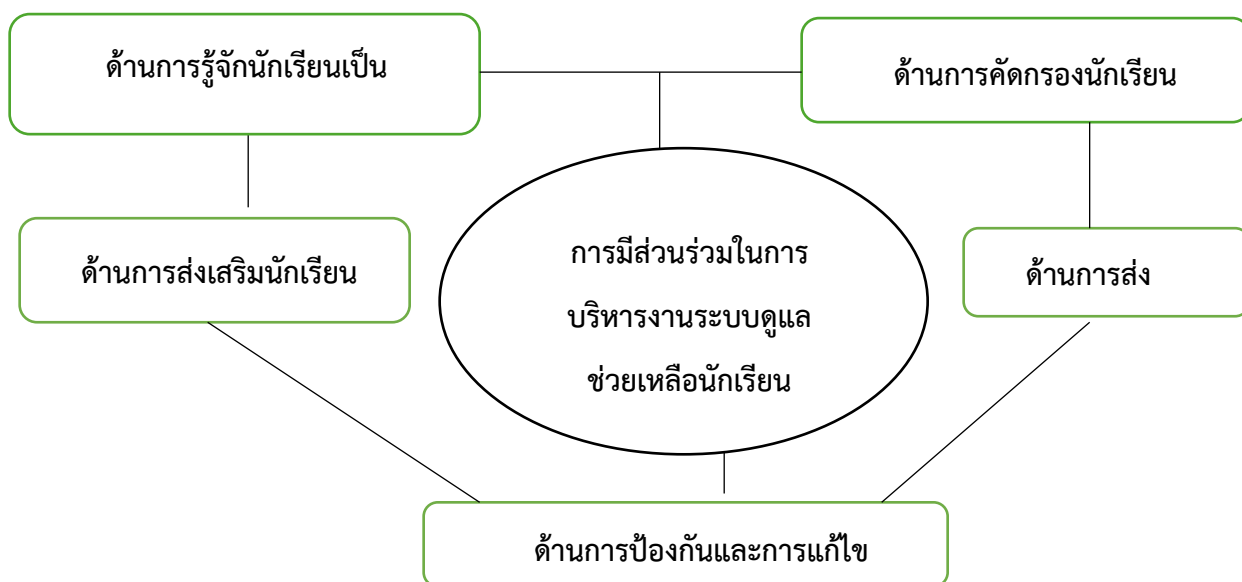
2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ งานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อมด้วยคุณลักษณะความเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถที่จะดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ขวัญเนตร มุลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. ใน การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- จันจิรา ไชยรัตน์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10 วันที่ 27-28 มีนาคม 2561 หัวข้อพิเศษ : งานวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น, 1-8.
- เด่นศักดิ์ สุริยะ. (2566). การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 100-109.
- ธีร ภาวกันันท์ และคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. ใน การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ฤทธิชัย ภู่อ่างค์. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 8 (32), 13.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- ศิริลักษณ์ ตัวสุวรรณบวร. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สรวง ศรีแก้วทุม. (2557). การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ผลงาน. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/480564>.

การศึกษาสภาพการดำเนินงาน การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
สำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
การจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8
จังหวัด ภาคเหนือตอนบน*

THE OPERATING CONDITIONS OF EARLY INTERVENTION SERVICES
FOR CHILDREN WITH DISABILITIES IN SPECIAL EDUCATION CENTER
THE NETWORK GROUP 8 UPPER NORTHERN PROVINCES AREA

นิชา วงศ์สุฤทธิ์¹ และ ณัฐวุฒิ สัพโส²

Nicha Wongsurit¹ and Natthawut Subphaso²

¹⁻²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²School of Education University of Phayao, Thailand

E-mail: Nicha.wsurit@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเครือข่าย จำนวน 254 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการศึกษาสภาพการดำเนินงาน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์การในการปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการดำเนินงานช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ที่มีประสิทธิภาพในระดับสูง

* Received 14 April 2025; Revised 17 April 2025; Accepted 29 April 2025

โดยไม่แตกต่างกันตามคุณสมบัติของบุคลากรทางการศึกษา อันเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาและวางแผนการจัดบริการในอนาคต

คำสำคัญ: การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม, เด็กพิการ, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

The objective of this research was to study and compare the implementation status of early intervention services for children with disabilities in Special Education Centers within the network of educational efficiency promotion schools under the jurisdiction of Special Education Area 8, covering eight provinces in the Upper Northern Region of Thailand. The comparison was based on the educational qualifications and work experience of educational personnel. The sample consisted of 254 educational personnel selected using Krejcie and Morgan's sampling table. A questionnaire was used as the research instrument. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, and F-test. The findings revealed that 1) the overall implementation of early intervention services was at a high level, and 2) there were no statistically significant differences in the implementation status when classified by educational qualifications and work experience. These findings reflect the high quality and effectiveness of early intervention service implementation, regardless of personnel characteristics, and provide essential information for future service development and planning in the field of special education.

Keywords: Early Intervention Services, Children with disabilities, Special education centers

บทนำ

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบกฎหมายที่สำคัญ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมถึงพัฒนาเด็กเล็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคสอง ที่ระบุว่าบุคคลซึ่งมีความบกพร่องต้องได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานจัดบริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าถึงบริการทางการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ผ่านการศึกษาแบบเรียนรวม ดังนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษจึงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต

หนึ่งในกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทำหน้าที่ให้บริการศึกษานอกระบบแก่คนพิการตั้งแต่วัยแรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยมีบทบาทสำคัญในการประเมินความสามารถของเด็ก จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและครู ตลอดจนฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กพิการสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ศูนย์การศึกษาพิเศษจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมศักยภาพของเด็กพิการและการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเรียนรวมอย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลการประเมินตนเองของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในช่วงที่ผ่านมา พบว่า การดำเนินงานให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มยังมีข้อจำกัดในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง การขาดความต่อเนื่องในการให้บริการเนื่องจากการโยกย้ายหรือสับเปลี่ยนบุคลากรบ่อยครั้ง การขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มอย่างเป็นระบบ และการขาดการเข้าถึงบริการของเด็กพิการในบางพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของบริการและโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียมของเด็กพิการ แม้ว่าจะมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในระดับนโยบายจากส่วนกลางอย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคเหนือตอนบน ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรบุคคล ซึ่งอาจส่งผลต่อรูปแบบและคุณภาพ

ของการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะพื้นที่

จากข้อจำกัดดังกล่าว จึงเกิดความจำเป็นเร่งด่วนในการศึกษา สภาพการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการในศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ช่วยระบุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและอุปสรรคของการดำเนินงาน ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน แตกต่างกัน
2. บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานของการวิจัย โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งยืนยันสิทธิในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมสำหรับเด็กพิการ นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่เน้นการให้บริการที่เหมาะสมและต่อเนื่อง รวมถึงแนวนโยบาย “การจัดการเรียนร่วม” (Inclusive Education) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

2. การจัดการศึกษาพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษในประเทศไทยมีบทบาทเป็นกลไกหลักในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยเน้นการประเมิน วางแผน และจัดบริการที่เหมาะสมเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) รวมถึงการสนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว เด็กพิการ และครูผู้สอน แนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Individuals with Disabilities Education Act (IDEA) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งระบุให้เด็กพิการต้องได้รับการประเมิน การวางแผน IEP และการมีส่วนร่วมของครอบครัว อย่างชัดเจน และยืนยันสิทธิในการได้รับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention Services) ตั้งแต่อายุแรกเกิด ตามมาตรา Part C ของกฎหมาย IDEA (U.S. Department of Education, 2004)

3. การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO, 2012) ได้กำหนดว่า “การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม” (Early Childhood Intervention: ECI) เป็นกระบวนการสำคัญที่ควรเริ่มตั้งแต่ช่วงวัย 0–5 ปี เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการ ป้องกันความพิการซ้ำซ้อน และ

ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในระยะยาว โดยเน้นการทำงานแบบสหวิชาชีพ การมีส่วนร่วมของครอบครัว และการใช้บริบทของชุมชนในการให้บริการ แนวทางนี้ได้รับการยอมรับในหลายประเทศ และเป็นมาตรฐานสำคัญที่หลายระบบการศึกษานำไปประยุกต์ใช้ จากงานวิจัยของ Guralnick (2011) พบว่าการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่มีคุณภาพสามารถส่งผลในเชิงบวกอย่างชัดเจนต่อการพัฒนาการด้านภาษาของเด็กออทิสติก และช่วยลดปัญหาทางพฤติกรรมในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย เช่น งานของ วชิราภรณ์ กิจพาณิชย์ (2563) พบว่าการดำเนินงานให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในศูนย์การศึกษาพิเศษยังเผชิญข้อจำกัดด้านบุคลากรและเครื่องมือเฉพาะทาง ขณะที่งานวิจัยของ ญัฐวุฒิ สารบุตร (2564) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการประเมินและวางแผนบริการ ทั้งนี้ยังขาดงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบที่วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานในแต่ละศูนย์การศึกษาพิเศษในแต่ละภูมิภาคอย่างเป็นระบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน รวมทั้งสิ้น 707 คน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2566, สือออนไลน์)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie&Morgan, 1970) เทียบขนาดของประชากร 707 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน แล้วนำมากำหนดสัดส่วน ตามขนาดของประชากรในแต่ละศูนย์ฯ และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะแบบตรวจสอบตามรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 2 การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษาและการส่งต่อ 3 การประเมินความสามารถพื้นฐาน 4 การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล 5 การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม 6 การประเมินความก้าวหน้า 7 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสืออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อขอความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษา ตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำหนังสือแจ้งขอความร่วมมือพร้อมกับแบบสอบถาม จำนวน 254 ชุด กับสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ 2 การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษาและการส่งต่อ 3 การประเมินความสามารถพื้นฐาน 4 การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล 5 การให้บริการ

ด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม 6 การประเมินความก้าวหน้า 7 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการส่งต่อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติตามการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติตามการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติตามการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติตามการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติตามการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในระดับมากที่สุด

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 15 วัน จากนั้นตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ เติมนำข้อมูลไปวิเคราะห์เชิงสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

สูงสุด และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทำการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

วุฒิทางการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับปริญญาตรี	171	67.32
2. สูงกว่าปริญญาตรี	83	32.68
รวม	254	100.00

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษา ในระดับปริญญาตรี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 67.32 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 32.68

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 5 ปี	102	40.16
2. 5 - 10 ปี	67	26.38
3. 10 ปี ขึ้นไป	85	33.46
รวม	254	100

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอยู่ในช่วงน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 40.16 ในช่วง 5 - 10 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 26.38 และในช่วง 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 33.46

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

สภาพการดำเนินงาน	n = 254		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม			การดำเนินงาน	
ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป	3.93	0.54	มาก	6
ของเด็กพิการ				
ขั้นตอนที่ 2 การคัดกรองประเภทความ	3.93	0.69	มาก	7
พิการทางการศึกษาและการส่งต่อ				
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความสามารถ	4.01	0.96	มาก	4
พื้นฐาน				
ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผนการจัด	4.03	1.28	มาก	2
การศึกษาเฉพาะบุคคล				
ขั้นตอนที่ 5 การให้บริการด้วยกิจกรรม	4.02	1.72	มาก	3
ที่เหมาะสม				

สภาพการดำเนินงาน	n = 254		ระดับ	ลำดับที่
การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม	$\bar{X}$	S.D.	การดำเนินงาน	
ขั้นตอนที่ 6 การประเมินความก้าวหน้า	4.06	2.11	มาก	1
ขั้นตอนที่ 7 การนิเทศ ติดตาม	4.01	2.48	มาก	5
ประเมินผลและการส่งต่อ				
เฉลี่ยรวม	4.00	1.28	มาก	

จากตาราง 5 พบว่าสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมพบว่าสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.= 1.28) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 6 การประเมินความก้าวหน้า ($\bar{X}=4.06$, S.D.= 2.11) รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ($\bar{X}=4.03$, S.D.= 1.28) ขั้นตอนที่ 5 การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.02$, S.D.= 1.72) ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความสามารถพื้นฐาน ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.96) ขั้นตอนที่ 7 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ ($\bar{X}=4.01$, S.D.= 2.48) ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.54) และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 2 การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษาและการส่งต่อ ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.69) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน มีขั้นตอนฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีอยู่โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำ

ได้ ซึ่งต้องมีการประเมินศักยภาพเบื้องต้นสภาพความบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นต่อไป การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์และวางแผนร่วมกับผู้ปกครอง การปฏิบัติการฟื้นฟูสมรรถภาพตามแผนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองที่มีความรู้กับครูผู้สอนตลอดจน การประเมินผลทั้งระหว่างการให้บริการ และหลังการให้บริการช่วยเหลือ ทั้งนี้โปรแกรมที่จัดขึ้นต้องเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละบุคคล ดังนั้น สอดคล้องกับ วรณี พลสมักร (2568) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มทันทีที่พบความผิดปกติหรือมี พัฒนาการล่าช้า เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมหากเด็กได้รับการจัดการศึกษาที่เหมาะสมควบคู่กับการบำบัดที่จำเป็นต่างๆตั้งแต่ ระยะแรกเริ่มจะสามารถมีพัฒนาการจนใกล้เคียงเด็กปกติได้

2. สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน จำแนกวุฒิทางการศึกษา เมื่อทดสอบความแตกต่าง ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ภาพรวมไม่มีความแตกต่าง พิจารณารายด้าน พบว่า ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ ขั้นตอนที่ 5 การให้บริการด้วยกิจกรรม ที่เหมาะสม ขั้นตอนที่ 6 การประเมินความก้าวหน้า และ ขั้นตอนที่ 7 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการส่งต่อ มีความแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญ ทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ สภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่จำแนกตาม ประสบการณ์ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร ยศกลาง (2564) พบว่า การมีประสบการณ์และการฝึกอบรมบุคลากรในเรื่องของการช่วยเหลือ เด็กพิการอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์ของการให้บริการ ซึ่งอาจช่วยอธิบายได้ว่า แม้ว่าจะไม่พบความแตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มที่จำแนกตามวุฒิการศึกษา แต่ในบางขั้นตอนที่ต้องการ การประสานงานที่ซับซ้อนหรือการใช้งานเครื่องมือที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น การประเมิน ความก้าวหน้าและการนิเทศติดตาม อาจพบความแตกต่างที่สามารถนำมาปรับปรุงในอนาคต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้

ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะการศึกษาสภาพการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน ได้แก่

1. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ พบว่า มีการติดตาม เยี่ยมบ้านเด็กพิการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรมีการติดตามและเยี่ยมบ้านเด็กพิการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์และสมบูรณ์มากขึ้นเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของเด็กพิการ ซึ่งสามารถเข้าใจสถานการณ์จริงของเด็กในครอบครัวและชุมชนได้ดีขึ้น และสามารถจัดทำแผนการสนับสนุนที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 2 การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษาและการส่งต่อ พบว่า การส่งต่อเพื่อวินิจฉัยจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เช่น การตรวจวัดระดับการได้ยิน การตรวจวัดระดับสติปัญญามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งต่อดูแลและสนับสนุนเด็กพิการหรือผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้การวินิจฉัยและการรักษาเป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วน

3. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 3 การประเมินความสามารถพื้นฐาน พบว่า การประเมินความสามารถพื้นฐานครอบคลุมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรประเมินความสามารถพื้นฐานครอบคลุมทุกข้อมูลเพื่อพื้นฐานในการวางแผนการช่วยเหลือและการสนับสนุนที่เหมาะสมกับเด็ก โดยการประเมินมักครอบคลุมหลายด้าน ให้เห็นภาพรวมที่สมบูรณ์ของพัฒนาการของเด็กพิการ

4. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล พบว่า ด้านการออกแบบระบบให้เข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการออกแบบระบบให้เข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ถูกปรับให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กและตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของพวกเขา

5. ผลการศึกษาการดำเนินงานตาม ขั้นตอนที่ 5 การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม พบว่า มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละประเภทความพิการแต่ละบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เช่น การใช้

เกม การทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ การใช้กิจกรรมทางศิลปะ หรือกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ เพื่อกระตุ้นความสนใจและความร่วมมือของเด็ก

6. ผลการศึกษาการตามขั้นตอนที่ 6 การประเมินความก้าวหน้า พบว่า การรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าพัฒนาการของเด็กพิการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการประเมินความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเด็กพิการในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียนรู้, การเคลื่อนไหว, การสื่อสาร, การเข้าสังคม และอารมณ์ เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปรับแผนการศึกษาและการดูแลเด็กให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 7 การนิเทศติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ พบว่า การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อเด็กพิการทุกประเภท มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อเด็กพิการทุกประเภทเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อให้เด็กได้รับการดูแลและการสนับสนุนที่เหมาะสมจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญและทรัพยากรที่สามารถช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาในการดำเนินงาน และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจหรือความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ เนื่องจากผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. ควรมีการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน

4. ควรมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์ และเอาใจใส่ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส ตลอดจนคณาจารย์ทุก ๆ ท่าน พี่ ๆ เจ้าหน้าที่ทุกคน ในวิทยาลัยวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำองค์ความรู้แนวทางในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเครื่องมือ และทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลสำคัญแก่ผู้วิจัย จนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบคุณท่านผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบนทุกท่านที่ให้คำแนะนำ องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การดำเนินงาน การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ และขอขอบพระคุณเป็นพิเศษสำหรับความห่วงใยและกำลังใจจาก ครอบครัว วงศ์สุฤทธิ์ ที่คอยห่วงใย สนับสนุนการศึกษาเพื่อรอความสำเร็จของผู้วิจัยและเป็นแรงใจสำคัญจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม Early intervention : EI เด็กพิการ สำหรับโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนัก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551*. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *นโยบายด้านคนพิการและมาตรการในการดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่อง*. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2567 จาก <http://www.lertchaimaster.com/doc/pikarn-2554>

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560–2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2565). *รายงานการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการเรียนรวมเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2564). *คู่มือแนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กลุ่มแผนและงบประมาณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551, กันยายน). *คู่มือการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการสำหรับโรงเรียนเฉพาะความพิการและศูนย์การศึกษาพิเศษ*.
- ชฎาพร ยศกลาง. (2564). สภาพและปัญหาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา. ใน *การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. มหาวิทยาลัยพะเยา*.
- ณัฐวุฒิ สารบุตร. (2564). การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 18(2), 89–105.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*, 125(28 ก), 5 กุมภาพันธ์ 2551.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*, 116(74 ก), 19 สิงหาคม 2542.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน).
- วชิราภรณ์ กิจพาณิชย์. (2563). การพัฒนารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการในศูนย์การศึกษาพิเศษ. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 13(3), 45–58.

วรรณิ พลสมัคร. (2568). การให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.

วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์, 9(1), 141-149.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (ม.ป.ป.). *คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ*.

กรุงเทพฯ: ธรรมรักษ์การพิมพ์.

Guralnick, M. J. (2011). Why early intervention works: A systems perspective.

Infants & Young Children, 24(1), 6-28.

Individuals with Disabilities Education Act of 2004, 20 U.S.C. § 1400 et seq.

(2004). <https://sites.ed.gov/idea/>

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research

activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(1), 607-610.

World Health Organization. (2012). *Early childhood development and disability:*

A discussion paper. WHO Press.

<https://apps.who.int/iris/handle/10665/75355>

THE TRUE MEANING OF CATHOLIC SCHOOL*

Phiranant Numkanisorn

Department of Educational Administration and Leadership, St. John' University,

Thailand

Email: numkanisorn@yahoo.com

Abstract

The aim of this article is to clarify the meaning of Catholic Education which will provide the real vision of Catholic education so that the catholic school administrators can use it as base for their management in school. The catholic church has promulgated the document of Gravissimum Educationis (Declaration on Christian Education) in 1965 The Church clearly sees the importance of education and would like to see those involved in Catholic Education possess the outlines to be used as their fundamental principles of being Catholic School so that upon this understanding of its meaning catholic school administrators can find a proper pattern to run their schools in line with the teaching of the Church.

Keywords: Christian Education, Principles of Catholic Education Catholic School

Introduction

Catholic Education had first taken its root in Ayutthaya more than 300 years by the Missionaries from Portugal (Pongpit, 2005). Since then, the Catholic Schools have been spreading and serving all walk of lives in Thai society. Only in Diocese of Bangkok alone there are more than 300 schools under its jurisdiction. Catholic Education in Thailand therefore has become the main Mission of Thai Catholic Church and very much appreciated by Thai Parents and

* Received 23 March 2025; Revised 23 April 2025; Accepted 29 April 2025

Society. Amid new challenges Catholic schools all over world are facing which are the result of a new socio-political and cultural context in which the values of subjectivism, moral relativism and nihilism are pervading contemporary society leads to behaviour patterns which are at times so opposed to one another as to undermine any idea of community identity. Moreover, rapid structural changes, profound technical innovations and the globalization of the economy affect human life more and more throughout the world. (Congregation For Catholic Education, 1997, Art #1) As a result it widens the gap between rich and poor, as well as massive migration from underdeveloped to highly developed countries are occurring all over the world. In that phenomenon it leads to a growing marginalization of the Christian faith as a reference point and a source of light for an effective and convincing interpretation of existence.

The Church is aware of such serious problems which are an integral part of Christian education in a pluralistic society (The Sacred Congregation for Catholic Education, 1977, Art #1) and realizes that for Catholic Education would only survive it must focus its attention on the nature and distinctive characteristics of school which would present itself as Catholic.

Conception of the Catholic School

The Church is always aware of the Mission given to Her by our Lord Jesus Christ. She therefore determines to continue His work of salvation, through Her visible organism, guided by the power of the Spirit. She also realizes that to fulfil her mission faithfully and effectively she must deepen Her awareness **and** meditating on the mystery of her being and mission by the same Spirit. To fulfill the mission, she has received from her divine founder of proclaiming good news and salvation to all men and thus restoring all things in Christ, the Church therefore must be concerned with the whole of man's life, even the

secular part of it insofar as it has a bearing on his heavenly calling. Therefore, she has a role in the progress and development of education. (Gravissimum Educationis, 1965)

With this realization She intends to use all the means that She has to proclaim and the Kingdom of God. In such manner She reads the sign of the time and cultural factors for Her consideration, to promoting the development of the human person. In one of Her means, she establishes her own schools because she considers them as a privileged means of promoting the formation of the whole man, since the school is a centre in which a specific concept of the world, of man, and of history is developed and conveyed (The Sacred Congregation for Catholic Education, 1977) and foster in her children a full awareness of their rebirth to a new life. (The Sacred Congregation for Catholic Education, 1977). Such a concept of Education is in line with National Educational Act 1999 that spells out “Education shall aim at full development of the Thai people in all aspects: physical and mental health; intellect; and knowledge; morality; integrity; and desirable way of life so as to be able to live happily with other people” (Section 6).

Principles of Catholic School

To make Catholic school distinct and distinguished fundamental principles must be laid. Its first Principle is the same as mentioned in Thai Educational Act (1999) that states all individuals should have equal rights and opportunities to receive basic education.... (Section 10) In Gravissimum Educationis, Article 1 clearly spells out that “All men of every race, condition, and age, since they enjoy the dignity of a human being, have an inalienable right to an education.

In the same article the Document emphasizes that “For a true education aims at the formation of the human person in the pursuit of his ultimate end and of the good of the societies of which, as man, he is a member, and in whose obligations, as an adult, he will share.”

Second principle is based on the Meaning of Christian Education. *Gravissimum Educationis* states clearly that Catholic Education should not strive just for full development of the person but also on the knowledge of the mystery of salvation and their awareness of the gift of faith in which they need to learn to worship and to render service to the society (Art 2).

It means Christian Education is more than general aim of education. It is just for the formation of the total person but also the leading realization of the baptized person to the knowledge of the mystery of salvation, to become aware of the gift of Faith they have received and striving for the growth of the Mystical Body and bearing witness to the whole society.

The same Document also recognize the involvement of parents in choosing and providing Education for the children and support from the community. It clearly states, “The family which has the primary duty of imparting education needs help of the whole community. They also have the right of parents in choosing the school for their children and the civil society, whose role is to direct what is required for the common temporal good (Art 3). In this regard it corresponds with National Educational Act (1999) that states “Parents or guardians shall arrange for their children to receive compulsory education..... (Section 11).

The same Document also indicates that the Church is willing and committed to fulfilling her educational role, using all the aids that She has especially catechetical instruction which can be used to enlighten and strengthen the faith, nourish life according to the spirit of Christ, that leads to

intelligent and active participation in the liturgical mystery and motivation for apostolic activity (Art 4).

Next significant principle that this Document attaches to is the importance of teacher. The Document emphasizes the importance of school in developing not only the intellectual faculties but also to form the ability to judge rightly, to hand on the cultural legacy of previous generations, to foster a sense of values, to prepare for professional life (Art# 5). However, the function of the school will never be metalized if there is a lack of Teacher Promotion. Their duty is to work between pupils of different talents and backgrounds in friendly relations and fosters a spirit of mutual understanding in cultural, civic, and religious life, as well as by civil society and the entire human community (Art 5).

Another principles worth mentioned in this Document is the function and duty of Catholic School. The Church in Her salvific mission has been using the field of education in a special manner shown by the Catholic school to fulfil Her mandate. In the first place the Catholic School needs to create itself a school community in a special atmosphere animated by the Gospel spirit of freedom and charity. In its proper function it must assist students growing according to the new creatures they were made through baptism as they develop their own personalities, while they gradually acquire the knowledge of the world, life and man illumined by faith. Such knowledges must lead to promote efficaciously the good of the earthly city and prepares them for service in the spread of the Kingdom of God (Art 6).

Based on the fundamental Principles mentioned above this Article further its search for the authentic meaning of Catholic School in the following section.

The Contemporary Context

The Document on the Catholic School on the Threshold of the Third Millennium clearly indicates the contemporary context the Catholic school is now facing. The Church considers it as new Challenges in which the crisis of values in all forms spreading all over the world particularly in highly developed societies. It assumes the form, often exalted by the media, of subjectivism, moral relativism and nihilism together with rapid structural changes, profound technical innovations and the globalization of the economy affecting human life more and more throughout the world. Moreover, the Church sees that such phenomena has **caused** the widening of the gap between rich and poor, as well as massive migration from underdeveloped to highly developed countries. She also considers that this phenomenon of multiculturalism and an increasingly multi-ethnic and multi-religious society offer at the same time both an enrichment and a source of further problems (Art 1). In light of these problems, the Church invokes the Catholic schools which are part of Salvific Mission to embrace a spiritual renewal of their energy and vision.

The general purpose of a school

Situated in such Phenomenon the Church considers that the Catholic school should provide a privileged environment for the complete formation of her members, and that it also provides a highly important service to mankind (The Sacred Congregation for Catholic Education, 1977, Art, 16). However, before establishing such an understanding on the specific mission of the Catholic School the Church introduces basic concept of what a school is so that the Catholic School will distinct its characteristic features from the common school cannot be a Catholic school (The Sacred Congregation for Catholic Education, 1977, Art, 25).

In general, a school is school is a place of integral formation by means of a systematic and critical assimilation of culture. A school is, therefore, a privileged place in which, through a living encounter with a cultural inheritance, integral formation occurs (The Sacred Congregation for Catholic Education, 1977, Art, 26). It is a place where young people can relate their study to real-life situations with which they are familiar. The school must stimulate the pupil to exercise his intelligence through the dynamics of understanding to attain clarity and inventiveness. It must help him spell out the meaning of his experiences and their truths. Any school which neglects this duty, and which offers merely pre-cast conclusions hinders the personal development of its pupils (The Sacred Congregation for Catholic Education, 1977, Art, 27). Above all the school must be the place to draw out the ethical dimension for the precise purpose of arousing the individual's inner spiritual dynamism and to aid his achieving that moral freedom which complements the psychological. Behind this moral freedom (The Sacred Congregation for Catholic Education, 1977, Art, 30).

That means the presence of the Catholic School doesn't exist merely as an alternative to the ordinary school. Its mission is far more profound than "human formation which will be more elaborated in the next section.

The Catholic School

Based on the prior understanding of the characteristic features of a school the Church firmly insists that the foundation of the whole educational enterprise in a Catholic school is on Christ. Upon this foundation the Catholic School draw out its meaning, its vision and its educational norms in accordance

with the Gospels' values. In practice Catholic School has its aim to provide the total formation of the individual in the form and likeness of Christ in which student draw their meaning as new creations. By application Catholic School has its task fundamentally to make a synthesis of culture and faith, and a synthesis of faith and life through the subjects taught, in the light of the Gospel; the second in the growth of the virtue's characteristic of the Christian (Art 35-37).

In application for helping students to achieve through the medium of its teaching an integration of faith, culture and life, the Catholic School needs to sets out with a deep awareness of the value of knowledge knowing that Individual subjects must be taught according to their own particular methods with the aims of attaining knowledge coupled with the acquisition of values and the discovery of truth.

In addition, Catholic School must consider human knowledge as a truth to be discovered knowing that discovery and awareness of truth leads man to the discovery of Truth itself (Art 41). The Document furthers reminding that the fundamental aim of teaching is not just the assimilation of objective values, undertaken for an apostolic purpose, but also an integration of faith and culture that leads the students on their path to personal integration of faith and life which is a life-long process of conversion. In such process the young people will be taught to share their personal lives with God, overcoming their individualism and ultimately discovering, their specific vocation to live responsibly in a community with others in the light of faith (Art 44-45).

Lastly, Catholic school should work hand in hand with other Christian bodies (the family, the parish and Christian community, youth associations, etc.) to create the systematic formation of the students' critical faculties that help bringing them to a measure of self-control and the ability to choose freely and conscientiously in the face of what is offered by the organs of social

communication and choose what is good, and integrate it into their Christian human culture (Art 47).

Catholic School's concern for the Poor

Catholic schools have an essential element of their mission a sincere concern for the poor and weak. The Document states that “first and foremost the Church offers its educational service to " the poor or those who are deprived of family help and affection or those who are far from the faith " In addition the Church reminds Catholic school administrators and leaders the realization of that original purpose: -

‘Since it is motivated by the Christian ideal, the Catholic school is particularly sensitive to the call, from every part of the world, for a more just society, and it tries to make its own contribution towards it. It is a school for all. with special attention to those who are weakest.... The Catholic school can must find in the context of the old and new forms of poverty that original synthesis of ardour and fervent dedication which is a manifestation of Christ's love for the poor, the humble, the masses seeking for truth. (Congregation for Catholic Education, 1998, Art. 15)

From the above paragraphs we see that the Catholic Church has seen the importance of education and would like to use school as means for proclaiming the good news to the students. In order to do so, she needs to make Catholic school distinct and distinguished based on fundamental principles of being Catholic school. To respond to this requirement, the

concept of being Catholic school must be studied. Upon this understanding the catholic school will carry on its mission in relevance to its contemporary context in which the catholic schools are situated. Besides, the catholic school administrator must also get into the real meaning of school which is considered to be a place of integral formation by means of a systematic and critical assimilation of culture. A school is, therefore, a privileged place in which, through a living encounter with a cultural inheritance, integral formation occurs. Moreover, the Catholic school administrators should deepen the meaning of Catholic school its mission and characteristic features.

Conclusion

The Mission of Catholic School is originally drawn out from the Salvific Mission of the Church which is a visible organism founded by Jesus Christ to continue His mysterious plan of love. To carry out her saving mission, the Church uses all the means which Jesus Christ has given her at different times and in different cultures in achieving and, promoting the development of the human person and the Catholic school forms part of the saving mission of the Church, especially for education in the faith

To realize its existence the Church insists that the Catholic School must found its aim and purpose on its evangelization in providing Education for all walks of life with concern for the Poor, with the total formation of the Person in faith, through the synthesis of Faith, Culture and Life by using the methods according to the nature of Subjects with the same aim that is to discover truth and meaning of life with the help and cooperation with all the bodies concerned (Parents, society, and government)

The Church expects that amid new challenges caused by a crisis of values exalted by the media, of subjectivism, moral relativism and nihilism the mission of Catholic School will survive only it focuses its attention on the nature and

distinctive characteristics of a school which would present itself as Catholic" (Congregation for Catholic Education, 1998, Art 4).

References

- Council Vatican II. (1965). *Declaration on Christian Education Gravissimum Educationis*. Vatican City.
- Congregation for Catholic Education (1977), *The Catholic School*, Vatican City, Liberia Editrice Vaticana.
- Congregation for Catholic Education. (1998). *The Catholic School on the Threshold of the Third Millennium*. Homebush, NSW: St Paul Publications.
- National Educational Act B.E. 1999). Proclaimed in the Government Gazette. Volume 116, Section 74a. (In Thai).
- Seri Pongpit. (2005). *Catholic School in the next Decade*. Burapa University Press. (in Thai)
-

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศล
ของวัดในพระพุทธศาสนา*

ACADEMIC ADMINISTRATION FOR EXCELLENCE OF BUDDHIST
CHARITY SCHOOLS

แหววิมล เชาวลิต

Waewwimol Chaowalit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: Wawwimol8@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนา ซึ่งตั้งอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของวัด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างยั่งยืน การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์เชิงเอกสารและการสังเคราะห์องค์ความรู้จากหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนแนวทางการบริหารจัดการศึกษา โดยเน้นบริบทเฉพาะของโรงเรียนในสังกัดวัด ผลการวิเคราะห์พบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพควรให้ความสำคัญกับ (1) การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดและศรัทธา (2) การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการคุณธรรมจริยธรรม (3) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (4) การใช้ทรัพยากรของวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ระบุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนงานวิชาการสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ บทความนี้เสนอแนวทางเชิงประยุกต์ที่สามารถนำไปใช้จริงในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ความเป็นเลิศทางวิชาการ, โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

Abstract

This article aims to propose strategic approaches to academic administration in Buddhist charity schools, which operate under the patronage of temples. The primary focus is on enhancing the quality of education and promoting sustainable academic excellence. The study employs document analysis and conceptual synthesis grounded in Buddhist principles and educational management theories, with specific attention to the contextual characteristics of temple-affiliated schools. The findings suggest that effective academic administration should emphasize: (1) active participation of temple communities and devotees, (2) curriculum development that integrates moral and ethical values, (3) promotion of lifelong learning, and (4) optimal utilization of temple resources to support quality education. The study also identifies key success factors that contribute to driving academic administration toward institutional excellence. This article proposes practical strategies that can be applied in Buddhist charity schools to improve educational quality and achieve long-term academic excellence.

Keywords: Academic administration, Academic excellence, Buddhist charity schools

บทนำ

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ การบริหารงานวิชาการจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ไม่เพียงเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียน แต่ยังรวมถึงการพัฒนาครู การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการขับเคลื่อนองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืน (สุภางค์ ชูสกุล, 2563) โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยมีวัดเป็น

ผู้ดำเนินการ เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับเยาวชนที่ขาดแคลน โดยเน้นการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การดำเนินงานของโรงเรียนเหล่านี้ อยู่ภายใต้ข้อบังคับของ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ซึ่งระบุว่าโรงเรียนเอกชน ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐและมีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

บริบทของโรงเรียนเหล่านี้มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ เป็นองค์กรที่ต้องผสมผสานระหว่างการบริหารจัดการสมัยใหม่กับหลักคำสอนทางศาสนา มีวัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และกลุ่มเป้าหมายหลักคือเยาวชนที่ด้อยโอกาส ซึ่งต้องการการศึกษาแบบองค์รวมที่ไม่เน้นเฉพาะความรู้ทางโลก แต่รวมถึงการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมตามหลักพุทธศาสนา (วิโรจน์, 2562) แม้จะมีงานศึกษาหลายฉบับที่กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนในวัดหรือการจัดการศึกษาตามแนวพุทธ แต่ยังคงขาดงานวิจัยที่ศึกษาระบบการบริหารงานวิชาการในเชิงลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ “ความเป็นเลิศทางวิชาการ” ภายใต้บริบทเฉพาะของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนการกุศลของวัด โดยอาศัยการวิเคราะห์เชิงเอกสารและสังเคราะห์แนวคิดตามหลักพุทธศาสนา ผสมผสานกับแนวทางการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อเสนอแนวทางที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

หลักการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนานั้น จะต้องมีการประสานงานระหว่างการเรียนรู้การสอนวิชาการที่ทันสมัยกับการฝึกฝนทางด้านจิตใจและคุณธรรม ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา การบริหารงานวิชาการที่ดีจึงต้องตั้งอยู่บนหลักการที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้และจิตใจของผู้เรียนควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการที่มีคุณภาพ และเป็นคนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีพร้อมใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและมีคุณค่าตามหลักศีลธรรม

1. การพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนควรปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ทนต่อเหตุการณ์ ศึกษากฎหมายและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัด

การศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ การบูรณาการ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเชื่อมโยงและ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง วัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามสภาพ ที่เหมาะสมของผู้เรียน จัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นให้ผู้เรียนให้การเรียนรู้ มีการอบรม พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง หมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (พระพัฒน์พล สิริสุวณโณ, 2566) ซึ่งการพัฒนาคุณภาพครูจึงเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ซึ่งต้องคำนึงถึงการพัฒนทั้งด้านวิชาการและคุณธรรมควบคู่ไปด้วย

2. การบูรณาการหลักสูตรวิชาการและหลักธรรม กระบวนการบริหารงาน การ วางแผน และศึกษา วิเคราะห์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2552 เพื่อ ช่วยในการบริหารการจัดทำหลักสูตร การตรวจสอบติดตาม และรายงานการใช้หลักสูตร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้บริหารจัดการระบบการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร (ลลิตา พวงสมบัติ, 2566)

3. การพัฒนาการประเมินและการปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนการ กุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้พัฒนาการประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ และคุณธรรม โดยเน้นการวัดผลทั้งความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมผู้เรียนตามแนวทางการ ประเมินแบบองค์รวม (Holistic Assessment) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. , 2564) มีการบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนา เช่น ศีล 5 และพรหมวิหาร 4 ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้และประเมินคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) พร้อมทั้งใช้ระบบ PLC และการจัดทำ SAR เพื่อสะท้อนผลและพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง (สมศ., 2566) แนวทางดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญทั้งทางวิชาการและจิตใจอย่าง สมดุล

4. การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเปิด โอกาสให้พระภิกษุ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมทาง

การศึกษา เช่น การจัดการเรียนรู้ท้องถิ่น การอบรมคุณธรรมจริยธรรม และโครงการจิตอาสา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2565) ความร่วมมือนี้ช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมของชุมชน พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งและความเป็นเจ้าของร่วมกันในระบบการศึกษา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564)

5. การใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนการสอน

การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอนมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการให้เกิดความสำเร็จ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีมีความสำคัญและช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนการกุศลของวัดสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งวิชาการและการฝึกฝนคุณธรรม เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์หรือสื่อการสอนดิจิทัล (The National Education Technology Plan, 2017) ได้แนะนำให้โรงเรียนใช้เทคโนโลยีในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาคุณธรรม

6. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการให้มีความเป็นเลิศ โรงเรียนการกุศลของวัดควรสร้างบรรยากาศที่สงบสุขและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ ทั้งในแง่ของการส่งเสริมความรู้และการฝึกฝนจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ (MacIntyre, 2010) กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และคุณธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปหลักการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม โดยการพัฒนาครูและบุคลากร, การบูรณาการหลักสูตร, การประเมินและปรับปรุงการสอน, ความร่วมมือกับชุมชน, การใช้เทคโนโลยี และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีความรู้และคุณธรรม พร้อมใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและมีคุณค่า

องค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมี

องค์ประกอบหลายด้านที่สนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน องค์ประกอบเหล่านี้ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับพันธกิจและบริบทของวัด การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการคุณธรรมและจริยธรรม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านวิชาการและด้านคุณธรรมให้กับผู้เรียน ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับพันธกิจและบริบท

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนาและบทบาทของวัดในการพัฒนาการศึกษา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT เพื่อประเมิน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เช่น จุดแข็งด้านบุคลากรในพระธรรมวินัย และข้อจำกัด ด้านทรัพยากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2565) จากนั้นจัดทำแผนกลยุทธ์ระยะสั้นและระยะยาว ที่ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร ครู ผู้เรียน และชุมชน พร้อม กำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนและสามารถประเมินผลได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา, 2566)

2. การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการคุณธรรมและจริยธรรม

การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเน้นความสมดุล ระหว่างเนื้อหาวิชาการและกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามหลัก พุทธศาสนา เช่น การออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และ การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรของวัด เพื่อเสริมสร้าง ประสบการณ์เรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับความเป็นจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. , 2565) การออกแบบหลักสูตรดังกล่าวช่วยพัฒนาทั้งความรู้และคุณธรรมในผู้เรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ

3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิต

การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง Active การใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาให้การสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการทำวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทของโรงเรียน โดยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักธรรมและทรัพยากรของวัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และผลงานวิจัยระหว่างโรงเรียนการกุศลของวัดและเครือข่ายทางการศึกษาอื่นๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

สรุปองค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับพันธกิจและบริบท: การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา พร้อมการใช้การวิเคราะห์ SWOT และการจัดทำแผนกลยุทธ์ระยะสั้นและระยะยาวที่สามารถประเมินผลได้ การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการคุณธรรมและจริยธรรม การพัฒนาหลักสูตรที่สมดุลระหว่างวิชาการและการส่งเสริมคุณธรรม โดยการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนและการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา การสนับสนุนครูให้ทำวิจัยและสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมและทรัพยากรของวัด

ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

การบริหารงานวิชาการที่ประสบความสำเร็จเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นเลิศ โดยการบริหารงานวิชาการไม่เพียงแต่ต้องมุ่งเน้นด้านการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการสู่ความ

เป็นเลิศประกอบด้วยหลายปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และการปรับตัวเพื่อเรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความวิสัยทัศน์จะช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ดีและการสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรทุกคนในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2564)

2. วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคลากรทำงานร่วมกันได้ดีและพัฒนาองค์กรไปในทิศทางเดียวกัน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา., 2566) เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญ

3. การมีส่วนร่วมและความร่วมมือ คือ การสร้างความรู้สึกร่วมกันและการทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ระหว่างบุคลากรทุกระดับมีบทบาทสำคัญในการบรรลุเป้าหมายขององค์กรและเพิ่มความสามารถในการดำเนินงาน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) ที่ประสบความสำเร็จ

4. การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คือ การได้รับการสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากรงบประมาณ และกำลังใจจากหน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2565)

5. การปรับตัวและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คือ ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือความต้องการของผู้เรียน ทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและทันยุคสมัย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566) เรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการประกอบด้วยหลายองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ การ

สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และความร่วมมือ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และการปรับตัวอย่างต่อเนื่องให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง การผสมผสานปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายและพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศในด้านการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องเน้นการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เติบโตทั้งในด้านความรู้และจิตใจตามหลักพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศในทั้งสองด้านอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ดีในโรงเรียนการกุศลของวัดควรประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล การปรับปรุง และการพัฒนาต่อเนื่อง ซึ่งทุกขั้นตอนต้องมีการบูรณาการระหว่างการศึกษและการปฏิบัติธรรมเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนการกุศลที่ตั้งอยู่ในบริบทของพระพุทธศาสนา การวางแผนที่ดีจะทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างนักเรียนที่มีคุณภาพในทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม โดยการวางแผนที่ดีต้องคำนึงถึงหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร

1. กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Mission) ของโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนาเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนมีทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินการ การกำหนดวิสัยทัศน์ควรสะท้อนถึงการสร้างผู้เรียนที่มีทั้งความรู้และคุณธรรม โดยต้องมีความเชื่อมโยงกับหลักการของพระพุทธศาสนา เช่น การพัฒนาความรู้ด้านวิชาการควบคู่กับการฝึกฝนด้านจิตใจ และการปฏิบัติธรรมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณธรรม

2. กำหนดเป้าหมายการศึกษา เป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนการกุศลต้องมุ่งเน้นทั้งด้านวิชาการและการพัฒนาด้านคุณธรรม การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปในทิศทางที่ตรงกันและมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ตัวอย่างเช่น การสร้างนักเรียนที่มีทักษะทางวิชาการสูงและสามารถนำหลักการของพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การออกแบบหลักสูตร การออกแบบหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการวางแผน เพื่อให้หลักสูตรสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้ โรงเรียนการกุศลควรออกแบบหลักสูตรที่ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องผสมผสานกับการพัฒนาคุณธรรม โดยอาจมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการฝึกปฏิบัติธรรม เช่น การเรียนรู้จากคำสอนในพระไตรปิฎก การฝึกสมาธิ หรือการฝึกสติ

4. การพัฒนาครูและบุคลากร การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนเพื่อให้ครูสามารถนำวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในห้องเรียน โดยการพัฒนาครูควรให้ครูมีความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาและสามารถถ่ายทอดคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนได้ 2. การดำเนินงาน (Implementation) ในขั้นตอนนี้ การจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ โดยการสอนจะต้องเสริมสร้างคุณธรรมให้กับผู้เรียนผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมทั้งด้านการศึกษาและด้านจิตใจ การฝึกฝนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวันถือเป็นสิ่งสำคัญ

2. ขั้นตอนการดำเนินงาน (Implementation) ในขั้นตอนของการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ การเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งด้านวิชาการและคุณธรรมไปพร้อมกัน โดยเน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าทั้งในแง่ของการศึกษาและการพัฒนาจิตใจผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเข้าใจในหลักการของพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ การเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาการศึกษาได้อย่างลึกซึ้งและหลากหลายมิติ เช่น การเรียนการสอนแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Learning) และการเรียนรู้แบบร่วมมือ

(Collaborative Learning) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน การใช้วิธีการสอนเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติธรรมควบคู่กันไป

2. การส่งเสริมคุณธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ โรงเรียนการกุศลของวัดต้องจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาคุณธรรมไปพร้อมกับการศึกษาทางวิชาการ เช่น กิจกรรมการปฏิบัติธรรม, การฝึกสมาธิ, การสวดมนต์, หรือการทำบุญร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างจิตใจที่ดีและการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอน เช่น ความเมตตา, ความอดทน, และการมีสติในการดำเนินชีวิต

3. การฝึกปฏิบัติตามหลักคำสอนในชีวิตประจำวัน การฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถนำหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยการสอนให้ผู้เรียนมีสติในการคิด พูด และทำสิ่งต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ชีวิตอย่างมีสติและมีคุณธรรม เช่น การมีความอดทนในสถานการณ์ที่ท้าทาย การมีเมตตาต่อผู้อื่น และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยความสงบและมีสติ

3. ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการบริหารงานวิชาการที่ช่วยให้โรงเรียนทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม การประเมินผลในโรงเรียนการกุศลที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาจึงไม่เพียงแต่ต้องวัดผลทางวิชาการ แต่ยังต้องประเมินคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการประเมินผลจะช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนได้ดีขึ้น

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การประเมินผลทางวิชาการเป็นการวัดผลที่ใช้ทดสอบความรู้และทักษะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยการประเมินผลนี้จะทำให้โรงเรียนสามารถทราบได้ว่าผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่

2. การประเมินคุณธรรมและจริยธรรม การประเมินด้านคุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญในโรงเรียนการกุศลที่เน้นการฝึกฝนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา การประเมินผลด้านนี้จะช่วยให้โรงเรียนทราบถึงพฤติกรรมและการปฏิบัติตามหลักธรรมของผู้เรียน เช่น การปฏิบัติตนด้วยความเมตตา การมีสติ การอดทน และการเคารพ

ผู้อื่น ซึ่งการประเมินคุณธรรมจะสามารถทำได้ผ่านการสังเกตพฤติกรรมในชีวิตประจำวันและ การทำกิจกรรมต่าง ๆ

3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครอง การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถประเมินผลการเรียน การสอนที่เกิดขึ้น โดยสามารถเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เช่น ความพึงพอใจในวิธีการสอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน

4. การประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากร การประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรในโรงเรียนการกุศลเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้และคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน การประเมินนี้จะช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพ การสอนของครูได้ โดยอาจใช้วิธีการประเมินจากการสังเกตการสอนของครู การทบทวนหลักสูตรที่ใช้ หรือการประเมินผลการทำงานของครูผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา

4. ขั้นตอนการปรับปรุง (Improvement) การปรับปรุงเป็นขั้นตอนสำคัญในการ พัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การนำผลการประเมินจากทุกขั้นตอนมาปรับใช้ในการ พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในทุกด้าน เป็นวิธีที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพของการศึกษาใน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถทำได้ตามขั้นตอนดังนี้

1. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน ผลการประเมินจากทั้งการ สอบ การสังเกตพฤติกรรม และความคิดเห็นจากนักเรียนและผู้ปกครอง จะช่วยให้โรงเรียน ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนในการจัดการเรียนการสอน การนำข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาจะช่วย ให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การปรับปรุง วิธีการสอนให้หลากหลายขึ้นเพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน หรือการนำ เทคโนโลยีการศึกษามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการสอน

2. การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน หลักสูตร ควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัยและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งทางวิชาการและคุณธรรม การพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงการเชื่อมโยงการเรียนการสอนใน

ด้านต่าง ๆ เข้ากับชีวิตประจำวัน และเน้นการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติธรรมควบคู่กับความรู้ทางวิชาการ

3. การปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการการศึกษา นอกจากการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตรแล้ว กระบวนการบริหารจัดการในโรงเรียนก็จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการกิจกรรมภายในโรงเรียน การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดี การปรับปรุงกระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้โรงเรียนมีการบริหารที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

4. การส่งเสริมการพัฒนาต่อเนื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนและหลักสูตรไม่ควรเป็นการปรับปรุงเพียงครั้งเดียว แต่ควรเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรมีการวางแผนการพัฒนาในระยะยาวโดยพิจารณาผลการประเมินผลและปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละปีการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาและสังคม

5. **ขั้นตอนการพัฒนาต่อเนื่อง (Continuous Development)** การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการฝึกฝนครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะในการสอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสูง โดยมีการร่วมมือกับชุมชนและสถาบันทางศาสนา เพื่อสร้างเครือข่ายการศึกษาที่เข้มแข็งและยั่งยืน

1. การพัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาการและการปฏิบัติธรรม การพัฒนาผู้เรียนต้องมุ่งเน้นไปที่การสร้างทักษะทางวิชาการที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง รวมทั้งการฝึกฝนการปฏิบัติธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตนเอง โดยเน้นการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างทั้งความรู้และจิตใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจได้ดี รวมถึงการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิบัติธรรมในสังคม การฝึกสมาธิ และการเข้าใจหลักคำสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

2. การฝึกฝนครูและบุคลากรทางการศึกษา การฝึกฝนครูและบุคลากรเป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อรองรับการสอนในโรงเรียนการกุศล ครูและบุคลากรจะต้องได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านวิชาการ การสอนที่มีประสิทธิภาพ และการ

สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน การพัฒนาครูจึงไม่เพียงแต่ต้องฝึกฝนทักษะการสอนทางวิชาการ แต่ยังต้องเสริมสร้างทักษะในการแนะนำและสนับสนุนการปฏิบัติธรรมให้กับผู้เรียน

3. การร่วมมือกับชุมชนและสถาบันทางศาสนา การร่วมมือกับชุมชนและสถาบันทางศาสนาเป็นการเสริมสร้างเครือข่ายการศึกษาที่เข้มแข็งและยั่งยืน โรงเรียนการกุศลสามารถร่วมมือกับชุมชนและวัดเพื่อจัดกิจกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียนและชุมชน การมีเครือข่ายการศึกษาและศาสนาที่ดีจะช่วยสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน

4. การส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในระยะยาว การพัฒนาอย่างต่อเนื่องต้องมีการวางแผนการพัฒนาผู้เรียนในระยะยาว ซึ่งหมายถึงการติดตามผลการเรียนรู้และการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้เรียน

สรุป การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอนในการบริหารงาน การวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Implementation) การประเมินผล (Evaluation) การปรับปรุง (Improvement) การพัฒนาต่อเนื่อง (Continuous Development) การพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากร และการร่วมมือกับชุมชนและสถาบันทางศาสนาเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการศึกษาที่เข้มแข็งและยั่งยืน ดังรูปภาพ

ภาพที่ 1 การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา

สรุป

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นพลเมืองที่ดี โดยการบริหารงานวิชาการต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมาย ชัดเจน สอดคล้องกับปรัชญาแห่งการศึกษาไทยและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โรงเรียนการกุศลของวัดต้องมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม ควบคู่กับการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ อีกทั้งยังต้องส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยั่งยืน การประเมินผลการเรียนรู้ต้องยึดหลักความเป็นธรรม ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชน และภาคีเครือข่ายทางการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ความเป็นเลิศของโรงเรียนมิได้หมายถึงเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงการปลูกฝังคุณค่าทางจิตใจ ความมีวินัย ความเมตตา และความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนการกุศลของวัด

จึงควรยึดหลักคุณภาพ ความยั่งยืน และธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ เพื่อมุ่งสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นที่พึงของชุมชน และผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งทางโลกและทางธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาทิธน์ สุวรรณ. (2557). *การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนา: แนวทางสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต*. นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- นพดล, พงษ์พัฒนา. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับคุณธรรมในโรงเรียนการกุศล*. นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์, บุญญฤทธิ์. (2559). *การบริหารงานโรงเรียนในสถาบันการศึกษาของพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระพัฒนพล สิริสุวณโณ (เพ็ชรไชย). (2566). การพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(1), 765.
- ลลณา พวงสมบัติ. (2566). *แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคกลาง เขต 2.วารสารพุทธมคัค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม*, 8(1), 220.
- วิจิตร, พิทยากุล. (2561). *หลักการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนการกุศล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์. (2019). *การจัดการศึกษาในโรงเรียนพระพุทธศาสนา: การบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรม*. ออยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *การพัฒนาผู้นำการศึกษาเพื่อการบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- _____. (2564). แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง 2560). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2565). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2565). คู่มือการวางแผนพัฒนาโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2565). การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2565). การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาผ่านการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2564). การส่งเสริมการบริหารงานโรงเรียนการกุศลของวัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2564). การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมในโรงเรียนการกุศลของวัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2564). รายงานผลการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในโรงเรียนการกุศลของวัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2566). แนวทางการพัฒนาระบบการประเมินการศึกษาคุณภาพสูง. กรุงเทพฯ: สมศ.
- _____. (2566). รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2018). พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภางค์ ชูสกุล. (2020). การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

The National Education Technology Plan (2017). *Reimagining the Role of Technology in Education*. U.S. Department of Education.

MacIntyre, M.A. (2010). *The Impact of the Learning Environment on Student Achievement*.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เป็รับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นจากการทบทวนเอกสารวิชาการ ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ และนำมาประมวลเรียบเรียงในรูปบทความ

4) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นการค้นหาข้อดีและข้อไม่ดีของเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 250-300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 6) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 7) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 8) สมมติฐาน (ถ้ามี)
- 9) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 10) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 11) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 12) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 13) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 14) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

15) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract)
- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 8) สรุป (Conclusion)
- 9) เอกสารอ้างอิง (Reference)

บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) ข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

- 5.1 ภาพปกหนังสือ
 - 5.2 แปลจากหนังสือ:
 - 5.3 ผู้เขียน:
 - 5.4 ผู้แปล:
 - 5.5 สำนักพิมพ์:
 - 5.6 ปีที่พิมพ์:
 - 5.7 จำนวนหน้า:
-

- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content)
- 8) บทวิจารณ์
- 9) สรุป (Conclusion)
- 10) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาค้นคว้าอุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร

วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมภีร์รักษา และอัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณทวงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ใน ชื่อสารานุกรม, /(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง
ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อวิทยานิพนธ์. //ใน ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา. /ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่ม
น้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควง. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). *วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว*. (พระมหาปรัชญ์ อดิเทพ, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริ่งจิตร. (2555). *กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation* เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). *เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562* . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49* (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- เกษภา ผาทอง. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประภัศร ปรีเอี่ยม และธรรมนุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 2500. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานการกักน้ำหนัสน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการ
คัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15
มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์
2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World
Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices
and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์
ของวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ที่
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูล
เพิ่มเติมทาง Email : jssmbu1@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์
เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล
.PDF.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)
กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป
ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผล
การประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณา
บทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารสิ่งฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

1. (16 pt).....

2. (16 pt).....

3. (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16.pt).....ระบุนองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย.สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16.pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

(14 pt)

แปลจากหนังสือ:

ผู้เขียน:

ผู้แปล:

สำนักพิมพ์:

ปีที่พิมพ์:

จำนวนหน้า:

บทนำ (18 pt)

(16 pt) บริบท ความเป้นมา ของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt)

...(16 pt) องค์ประกอบของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู่ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค์ สาระ ประเด็น แง่คิด มุมมอง ฯลฯ

.....

.....

.....

บทวิจารณ์ (18 pt)

...(16 pt) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย ที่สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ พร้อมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแก้ไข การส่งเสริมและพัฒนาต่อยอด (อ้างอิงตาม)

.....

.....

.....

จุดเด่น

.....

.....

.....

จุดด้อย

.....

.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษาที่นำเสนอ สะท้อนคุณค่า การนำไปใช้ประโยชน์ เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นขอมাত্রา ไม่เยื้อง ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล สะท้อนคุณค่าทางวิชาการ

.....

.....

.....

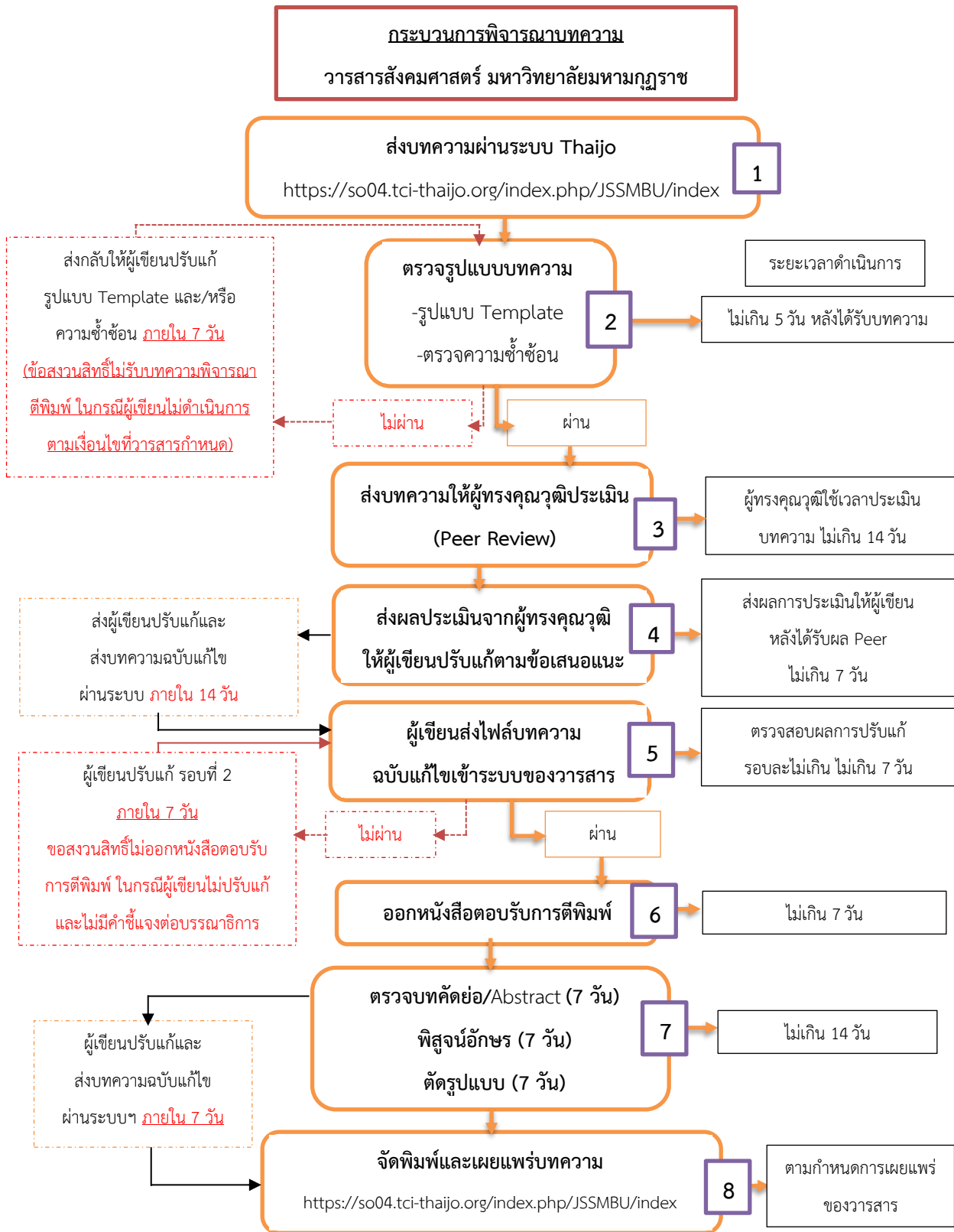
เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้นิพนธ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้นิพนธ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)